

ਲੋਕ ਲਹਿਰ ਬਣਿਆ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ, ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੱਕ ਪਈ ਗੂੰਜ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਖਿਲਾਫ ਦਿੱਲੀ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਉੱਤੇ ਬੈਠੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਅੰਦੋਲਨ ਹੁਣ ਲੋਕ ਅੰਦੋਲਨ ਬਣ ਚੁਕਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਗੂੰਜ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਵੀ ਸੁਣ ਰਹੀ ਹੈ। ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਸੰਘ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਜਨਰਲ ਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਹੱਕ ਦੀ ਤਾਈਦ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਗਣਤੰਤਰ ਦਿਵਸ ਮੌਕੇ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਵਜੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਬਰਤਾਨਵੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬੋਰਿਸ ਜੋਹਨਸਨ ਦਾ ਦੌਰਾ ਰੱਦ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੇ ਸੌ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਜੋਹਨਸਨ ਕੋਲ ਮੁੱਦਾ ਉਠਾਇਆ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਨਾਲ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਜਰੂਰ ਕਰਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਮੂਲ ਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਤਨਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢੇਸੀ ਦੀ ਪਹਿਲਕਦਮੀ 'ਤੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਤੋਂ ਕਰਵਾਏ ਦਸਤਖਤਾਂ ਦਾ ਮਕਸਦ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕ 'ਚ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮਾਮਲਾ ਹੱਲ ਕਰਵਾਉਣ 'ਚ ਮਦਦਗਾਰ ਹੋਣਾ ਹੈ।

ਤਨਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢੇਸੀ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਬਰਤਾਨਵੀ ਸੰਸਦ ਵਿਚ ਉਠਾਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੈਨੇਡਾ, ਅਮਰੀਕਾ, ਆਸਟਰੇਲੀਆ, ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ, ਜਰਮਨੀ ਸਮੇਤ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਾਲੇ ਤਮਾਮ ਮੁਲਕਾਂ ਅੰਦਰ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਦੀ

ਹਮਾਇਤ ਵਿਚ ਲੋਕ ਰਾਇ ਲਾਮਬੰਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਕਈ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਅੰਦੋਲਨ ਬਾਰੇ ਸਰਕਾਰੀ ਬੋਰੁਖੀ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਉੱਤੇ ਚਿੰਤਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸਵਾਲ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਕੋਵਿਡ-19 ਜਿਹੀ ਮਹਾਮਾਰੀ ਦੌਰਾਨ ਤਿੰਨ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਪਿੱਛੇ ਮਕਸਦ ਕੀ ਸੀ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਰਕਾਰ ਖਾਮੋਸ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ

ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਕਿਹੜੇ ਖਾਸ ਹਾਲਾਤ ਅਤੇ ਜਰੂਰਤ ਕਾਰਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ।

ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦਾ 17 ਦਸੰਬਰ 2018 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਮਤਾ ਵੀ ਸਲਾਹ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਖੇਤੀ ਤੇ ਦਿਹਾਤੀ ਖੇਤਰ ਬਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਨੀਤੀ ਸਬੰਧਿਤ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਬਣਾਈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਕੱਢਿਆ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਵੈਸੇ ਵੀ ਖੁਦ ਨੂੰ ਸਵਾਲਾਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਦੂਸਰੀ ਵਾਰ

ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕੋਈ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿਚ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਸੂਲ ਵਜੋਂ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀ ਆਪਣੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੀ ਹੋਣੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਚਿੰਤਤ ਹਨ। ਉਹ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਸਥਾਨਕ ਆਗੂਆਂ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੀ ਰਾਇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਦਬਾਅ ਪਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੇ 100 ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਬੋਰਿਸ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ

ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੇ 100 ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਪਾਰਟੀਬਾਜ਼ੀ ਤੋਂ ਉਪਰ ਉਠ ਕੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬੋਰਿਸ ਜੋਹਨਸਨ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਪੱਤਰ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਤਨਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢੇਸੀ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਤੇ ਬਾਕੀ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਉਪਰ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਢੇਸੀ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਜੋਹਨਸਨ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਬਾਰੇ ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨ।

ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਵੱਲ ਵਹੀਰਾਂ ਘੱਟੀਆਂ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਖਿਲਾਫ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਕਿਸਾਨ ਸੰਘਰਸ਼ 'ਚ ਕੁੱਦਣ ਲਈ ਹੁਣ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈਜ਼ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਪੁੱਜਣ ਲੱਗੇ ਹਨ। ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਸੰਘਰਸ਼ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈਜ਼ ਤੇ ਸਮਾਜ ਸੇਵਕ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ ਤੇ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰੱਖਤਾ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਰੱਖਤਾ ਪੁੱਜੇ। ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਪਟਿਆਲਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਤੋਂ ਰਜ਼ਾਰਾਂ ਕਿਸਾਨ ਟਰਾਲੀਆਂ ਦੇ ਕਾਫਲੇ ਜਰੀਏ ਦਿੱਲੀ ਮੋਰਚੇ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਏ। ਇਸ ਕਾਫਲੇ ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ ਨੇ ਹਰੀ ਝੰਡੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰੱਖਤਾ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਉਘੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ ਸਾਬਕਾ ਅਕਾਲੀ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰੱਖਤਾ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਹਨ। ਰੱਖਤਾ ਪਰਿਵਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸੌ ਤੋਂ ਵੱਧ ਟਰਾਲੀਆਂ ਦਿੱਲੀ ਰਵਾਨਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਬਹੁਤੀਆਂ 'ਚ ਰਸਦ ਸੀ।

ਕਿਸਾਨਾਂ ਖਿਲਾਫ ਮਾੜੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਘੇਰਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸੰਘਰਸ਼ਸ਼ੀਲ ਕਿਸਾਨਾਂ ਖਿਲਾਫ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਬੋਲੀਵੁੱਡ ਅਦਾਕਾਰਾ ਕੰਗਨਾ ਰਣੌਤ ਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਰਾਓ ਸਾਹਿਬ ਦਾਨਵੇ ਸਣੇ ਪੰਜ ਜਣਿਆਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੋਟਿਸ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ (ਆਪ) ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਭਾਜਪਾ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਭੇਜੇ ਗਏ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਰਵੀ ਕਿਸ਼ਨ,

ਮਨੋਜ ਤਿਵਾੜੀ ਅਤੇ ਰਾਮੇਸ਼ ਬਿਧੂਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। 'ਆਪ' ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਹਿ-ਇੰਚਾਰਜ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਰਾਘਵ ਚੱਢਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੁਝ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਇਨਸਾਫ ਲਈ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂਆਂ ਖਿਲਾਫ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਚੱਢਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਈ ਮਹੀਨਿਆਂ

ਤੋਂ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣਨ ਦੀ ਥਾਂ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਸਾਜਿਸ਼ਾਂ ਘੜ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜਰ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ 'ਦੇਸ਼ ਧੋਰੀ', 'ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ' 'ਟੁਕੜੇ ਟੁਕੜੇ ਗੈਂਗ' 'ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੇ ਚੀਨ ਸਮਰਥਕ' ਵਰਗੇ ਲਕਬ ਵਰਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਦੀਆਂ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ

ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਇਨਸਾਫ ਲੈਣ ਲਈ ਕਿਸਾਨ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੜਕਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸ੍ਰੀ ਚੱਢਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜੀਵਨਜੋਤ ਕੌਰ ਨੇ ਸੰਘਰਸ਼ਸ਼ੀਲ ਬਿਰਧ ਔਰਤ ਖਿਲਾਫ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਅਦਾਕਾਰਾ ਕੰਗਨਾ ਰਣੌਤ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਭੇਜਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਮਨੋਜ ਤਿਵਾੜੀ ਵੱਲੋਂ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਸਮਰਥਕਾਂ ਨੂੰ ਟੁਕੜੇ-

ਟੁਕੜੇ ਗੈਂਗ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਕਹਿਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਮਾਨਸਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸੁਖੀ ਨੇ ਨੋਟਿਸ ਭੇਜਿਆ ਹੈ। ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਚੇਤਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਰਵੀ ਕਿਸ਼ਨ ਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਰਾਓ ਸਾਹਿਬ ਦਾਨਵੇ ਅਤੇ ਮੁਹਾਲੀ ਦੇ ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ੇਰਗਿਲ ਨੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਰਾਮੇਸ਼ ਬਿਧੂਤੀ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਭੇਜੇ ਹਨ।

LAW OFFICES OF VIVEK MALIK

Follow us on: [Social Media Icons]

ACCOMPLISHED IMMIGRATION Attorneys help FAMILIES REUNITE in the UNITED STATES

Our Global & Nationwide Services in the field of U.S. Immigration & Nationality Law

Business Immigration & Worksite Compliance ■ ਬਿਜਨੈਸ ਇੰਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਵਰਕਸਾਈਟ ਕਮਪਲਾਇਸ

Family & General Immigration ■ ਫੈਮਿਲੀ ਐਂਡ ਜਨਰਲ ਇੰਮੀਗਰੇਸ਼ਨ

Naturalization & Citizenship ■ ਨੈਚੁਰਲਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਸਿਟੀਜ਼ਨਸ਼ਿਪ

Removal Defense & Waivers ■ ਰੀਮੂਵਲ ਡਿਫੈਂਸ ਐਂਡ ਵੈਵਰਸ

Come talk to an experienced immigration attorney. Toll Free No. **866-424-4000**

OUR OFFICES

- 432 S Emerson Ave, Suite 220, Greenwood, IN 46143 Phone: 317.560.4777
- 1067 N Mason Rd., Suite 4, St Louis, Missouri 63141 Phone: 314.416.8000
- 2440 W Shaw Ave., Suite 205, Fresno, California 93711 Phone: 559.578.4344

www.usa-immigrationlaw.com

Languages **SPOKEN** Punjabi | Hindi | Urdu | Spanish & English

ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਬਰਡ ਫਲੂ ਦਾ ਖਤਰਾ ਵਧਿਆ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਬਰਡ ਫਲੂ ਦੀ ਦਸਤਕ ਨੇ ਕਰੋਨਾ ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਨਾਲ ਜੁੜ ਰਹੇ ਲੋਕਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਨਵੀਂ ਚੁਣੌਤੀ ਖੜ੍ਹੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਬਿਮਾਰੀ ਨਾਲ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਪੰਛੀ ਮਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਜੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਰਨਾ ਲਗਾਤਾਰ ਜਾਰੀ ਹੈ।

ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਇਸ ਰੋਗ ਦੇ ਲੱਛਣ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਪੰਛੀਆਂ ਦੀ ਅਚਾਨਕ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਮੌਤਾਂ ਵਿਚ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਪਰ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਦੇਸੀ ਕਾਂਵਾਂ ਅਤੇ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਦੇਸੀ ਪੰਛੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੇ ਚਿੰਤਾ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਰੋਗ ਇੰਨੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਪੰਛੀ, ਕਾਂਵਾਂ ਆਦਿ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੋਲਟਰੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਵੀ ਇਸ ਦਾ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਸਾਰ ਹੁੰਦਾ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਵੀ ਲੱਖਾਂ ਮੁਰਗੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਈ ਦੱਸੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗੁਆਂਢੀ ਰਾਜ ਹਿਮਾਚਲ ਦੇ ਕਈ ਭਾਗਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਪੰਛੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਂਵਾਂ ਦੇ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਚਿੰਤਾ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਵੀ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਕਾਂਵਾਂ ਦੇ ਮਰਨ ਨਾਲ ਇਸ ਖਦਸ਼ੇ ਨੂੰ ਬਲ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ

ਬਰਡ ਫਲੂ ਦਾ ਪ੍ਰਸਾਰ ਕਾਂਵਾਂ ਤੋਂ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਰਾਜਸਥਾਨ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਵੀ ਬਰਡ ਫਲੂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਬੋਸ਼ੱਕ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਇਸ ਦੇ ਲੱਛਣ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਪਰ ਚੌਕਸੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜਰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਜਿਥੇ ਪੋਲਟਰੀ ਉਤਪਾਦਨ ਦੀ ਦਰਾਮਦ ਉੱਤੇ ਪੂਰਨ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਰਾਜ ਨੂੰ 'ਕੰਟਰੋਲਡ ਏਰੀਆ' ਐਲਾਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਰੋਗ ਦੀ ਭਿਆਨਕਤਾ ਦਾ ਪਤਾ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਰੋਨਾ ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਦੀ ਤਰਜ਼ ਉੱਤੇ ਬਰਡ ਫਲੂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।

ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਦਿੱਲੀ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ 'ਚ ਬਰਡ ਫਲੂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਹਾਲੇ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਥਾਨਾਂ ਤੋਂ ਲਏ ਗਏ ਨਮੂਨਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਿਹੜੇ ਹੋਰ 6 ਸੂਬਿਆਂ 'ਚ ਬਰਡ ਫਲੂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਹੋਈ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਕੇਰਲ, ਰਾਜਸਥਾਨ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਹਰਿਆਣਾ ਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

Homeopathicvibes

Harminder Singh Gill

Homeopathic Consultant and Practitioner

D.H.M.S.; B.C.I.H
(Ex Homeopathic Medical officer Punjab Govt.)

Now we have two locations:
940 E. El Camino Real, Sunnyvale, CA 94087
39039 Paseo Padre Pkwy, Suite# 209 (upstairs), Fremont, CA 94538

Ph: (408) 737-7100
Fax: (408)737-7102 www.homeopathicvibes.com

We sell and ship homeopathic remedies through out North America.

ਪੂਰੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚੋਂ ਦਿੱਲੀ ਵੱਲ ਨੂੰ ਤੁਰੇ ਕਾਫਲੇ

ਸਿੰਘੂ ਸਰਹੱਦ: ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਕਿਸਾਨ ਸੰਘਰਸ਼ 'ਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਦੂਜੇ ਸੂਬਿਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਕਾਫਲੇ ਪੁੱਜੇ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਹੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੱਸ ਰਹੀ ਸੀ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਆ ਕੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਟਰੈਕਟਰ ਮਾਰਚ ਵਿਚ ਵੀ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ।

ਪੰਜਾਬ-ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਰਾਜਸਥਾਨ, ਕਰਨਾਟਕ, ਗੁਜਰਾਤ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੂਬਿਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਕਿਸਾਨ ਕਾਫਲੇ ਸਿੰਘੂ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਪੁੱਜਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ। ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਪੁੱਜੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਹ ਸੰਘਰਸ਼ ਸਿਰਫ ਪੰਜਾਬ ਜਾਂ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸਮੁੱਚੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਹੈ। ਕਰਨਾਟਕ ਤੋਂ ਕਿਸਾਨ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਆਗੂ ਸ਼ਿਵ ਕੁਮਾਰ ਚੇਤਨ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਮੀਡੀਆ ਇਸ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਨਾਲ ਹੀ ਜੋੜ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਦ ਕਿ ਇਹ ਸੰਘਰਸ਼ ਸਮੁੱਚੀ ਕਿਸਾਨੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਆਏ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਲੋਂ ਸਿੰਘੂ ਮਾਰਗ ਤੋਂ ਟਿਕਰੀ ਸਰਹੱਦ ਤੱਕ ਰੋਸ ਮਾਰਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਧਰ, ਸੰਘਰਸ਼ਸ਼ੀਲ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਦਾ ਰਾਹ ਛੱਡਦਿਆਂ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਪੱਲਾ ਫੜਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ।

‘ਜਾਂ ਮਰਾਗੇ ਜਾਂ ਜਿੰਤਾਗੇ’ ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਦਿੱਤੇ। ਉਧਰ, ਖੇਤੀ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਤੋਮਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੀਟਿੰਗ ਬੋਲੀ ਰਹੀ ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸਾਨ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਆਪਣੀ ਮੰਗ ਦਾ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵੀ ਬਦਲ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕੇ। ਕਿਸਾਨ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਇਸ ਮੌਕੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਾਪਸੀ ਤੋਂ ਘਰ ਵਾਪਸੀ 'ਤੇ ‘ਜਾਂ ਮਰਾਗੇ ਜਾਂ ਜਿੰਤਾਗੇ’ ਦੇ ਦੋ ਨਵੇਂ ਨਾਅਰੇ ਵੀ ਦਿੱਤੇ। ਮੀਟਿੰਗ ਉਪਰੰਤ ਕਿਸਾਨ ਆਗੂ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਉਗਰਾਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੀਟਿੰਗ ਬੇਨਤੀਜਾ ਰਹੀ ਤੇ ਅਗਲੇ ਗੇੜ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਇਸ ਮਸਲੇ ਦਾ ਕੋਈ ਹੱਲ ਨਿਕਲਣ ਦੇ ਆਸਾਰ ਘੱਟ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ, ‘ਸਾਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਰੱਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਛੁੱਟ ਕੁਝ ਵੀ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ। ਕਿਸਾਨ ਆਪਣੇ ਆਖਰੀ ਸਾਹਾਂ ਤੱਕ ਲੜਨਗੇ ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦਰਾਂ 'ਤੇ ਜਾਣਾ ਕੋਈ ਬਦਲ ਨਹੀਂ ਹੈ।’

ਕੇਂਦਰ ਧੱਕਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ: ਰਾਜੇਵਾਲ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਬੀ.ਕੇ.ਯੂ. (ਰਾਜੇਵਾਲ) ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਰਾਜੇਵਾਲ ਨੇ ਖੇਤੀ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨਾਂ ਨੂੰ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ 'ਤੇ ਲੀਕ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਛੁੱਟ ਕੁਝ ਵੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ। ਰਾਜੇਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਖੇਤੀ ਰਾਜਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਰਾਜਾਂ ਨਾਲ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਧੱਕਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਰਾਜੇਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ, ‘ਇਹ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਤੱਥ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਖੇਤੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ 'ਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ। ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਸਕੱਤਰ ਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ ਇਸ ਕੰਮ 'ਤੇ ਲਾਈ ਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਤੇ ਉਹ ਆਏ ਦਿਨ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਬਹਾਨਾ (ਦਖਲ ਦਾ) ਘੜਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਅਜਿਹੇ ਕਈ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਪੂਰੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਇਸ (ਖੇਤੀ) ਵਿਸ਼ੇ 'ਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ।’

ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਹੱਕ 'ਚ ਨਿੱਤਰੇ ਕਲਾਕਾਰ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਟਿਕਰੀ ਬਾਰਡਰ 'ਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਮੀਂ ਅਦਾਕਾਰਾਂ ਤੇ ਗਾਇਕਾਂ ਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨਾਲ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ। ਹਰਭਜਨ ਮਾਨ, ਰੱਬੀ ਸ਼ੇਰਗਿੱਲ, ਸਵਰਾ ਭਾਸਕਰ ਤੇ ਹੋਰ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਟਿਕਰੀ 'ਤੇ ਲੁਆਈ। ਕੰਵਰ ਗਰੇਵਾਲ, ਰਵਿੰਦਰ ਗਰੇਵਾਲ ਤੇ ਹੋਰ ਗਾਇਕ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਧਰਨਿਆਂ 'ਚ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕਰਕੇ ਕਿਸਾਨੀ ਘੋਲ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ। ‘ਆਰਟਿਸਟਸ ਫਾਰ ਫਾਰਮਰਜ਼’ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਉਲੀਕੇ ਗਏ ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੌਰਾਨ ਹਰਭਜਨ ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਲਾਕਾਰ ਜੋ ਅੱਜ ਜਿਸ ਮੁਕਾਮ 'ਤੇ ਹਨ, ਉਹ ਕਿਸਾਨਾਂ ਸਦਕਾ ਹਨ।

ਹਸਪਤਾਲ 'ਚ ਅੱਗ; ਦਸ ਨਵਜੰਮੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਮੌਤ

ਨਾਗਪੁਰ/ਪੁਣੇ: ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਭੰਡਾਰਾ ਜਿਲ੍ਹਾ ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਨਵਜੰਮੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖ-ਰੇਖ ਵਾਲੀ ਇਕਾਈ ਵਿਚ ਅੱਗ ਲੱਗਣ ਨਾਲ ਇਕ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਦਸ ਨਵਜੰਮੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਜਦਕਿ ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਗਾਰਡਾਂ ਤੇ ਫਾਇਰ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਸੱਤ

ਪਵਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਗ ਲੱਗਣ ਦੇ ਜਿੰਮੇਵਾਰ ਖਿਲਾਫ ਸਖਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜ-ਪੰਜ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਰਾਸ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਸੂਬੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਜਿਲ੍ਹਾ ਹਸਪਤਾਲਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਨਵਜੰਮੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੇਖਭਾਲ ਦੇ ਯੂਨਿਟ

ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਬਚਾ ਲਿਆ। ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਅਨਿਲ ਦੇਸ਼ਮੁਖ ਨੇ ਘਟਨਾ 'ਤੇ ਦੁੱਖ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਤੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਫਾਇਰ ਸਰਵਿਸ ਕਾਲਜ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਸਵਾਹਰੀ ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਟੈਕਨਾਲੋਜੀ ਨਾਗਪੁਰ ਦੇ ਮਾਹਿਰ ਅੱਗ ਲੱਗਣ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਦੁਖਦਾਇਕ ਦੱਸਦਿਆਂ ਉੱਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਜੀਤ ਸਥਾਪਤ ਹਨ, ਦਾ ਆਡਿਟ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਸੂਬੇ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਦੇਵੇਂਦਰ ਫੜਨਵੀਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, ‘ਅਜਿਹਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਵਾਰਡ ਦੇ ਏਸ਼ੀ ਵਿਚ ਚਿੰਗਾਰੀ ਮਗਰੋਂ ਅੱਗ ਲੱਗੀ।’ ਘਟਨਾ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਅਣਗਹਿਲੀ ਦੱਸਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਲਈ 10-10 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਮੰਗਿਆ। ਸੂਬੇ ਦੇ ਸਿਹਤ ਮੰਤਰੀ ਰਾਜੇਸ਼ ਟੋਪੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦਸ ਵਿੱਚੋਂ ਤਿੰਨ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਝੁਲਸਣ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਜਦਕਿ ਸੱਤ ਦੀ ਮੌਤ ਧੂੰਏਂ ਕਾਰਨ ਸਾਹ ਘੁਟਣ ਕਰਕੇ ਹੋਈ।

ਭਾਰਤ 'ਚ ਕਰੋਨਾ ਟੀਕਾਕਰਨ ਲਈ ਮੁਹਿੰਮ ਤੇਜ਼

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਕਰੋਨਾ ਵਾਇਰਸ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਲਈ ਟੀਕਾਕਰਨ ਮੁਹਿੰਮ 16 ਜਨਵਰੀ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਪਹਿਲੇ ਗੇੜ 'ਚ ਤਿੰਨ ਕਰੋੜ ਸਿਹਤ ਕਾਮਿਆਂ ਤੇ ਪਹਿਲੀਆਂ ਸਫਾਂ 'ਚ ਡੋਸੇ ਹੋਏ ਕਰੋਨਾ ਯੋਧਿਆਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹੀ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਟੀਕੇ ਲਗਾਏ ਜਾਣਗੇ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਕਰੋਨਾ ਵਾਇਰਸ ਦੇ ਹਾਲਤ ਤੇ ਟੀਕੇ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਿਹਤ ਮੰਤਰਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਬਿਆਨ 'ਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕੋਵਿਡ-19 ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ, ‘ਲੋਹੜੀ, ਮਾਘੀ, ਪੱਗਲ ਵਰਗੇ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ 'ਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਸਮੀਖਿਆ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੋਵਿਡ-19 ਟੀਕਾਕਰਨ ਮੁਹਿੰਮ 16 ਜਨਵਰੀ 2021 ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਕੋਵਿਡ-19 ਟੀਕਾਕਰਨ ਮੁਹਿੰਮ 'ਚ ਕਰੀਬ ਤਿੰਨ ਕਰੋੜ ਸਿਹਤ ਕਾਮਿਆਂ ਤੇ ਮੂਹਰਲੀਆਂ ਸਫਾਂ 'ਚ ਤਾਇਨਾਤ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 50 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਮਰ ਦੇ ਕਰੀਬ 27 ਕਰੋੜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਤੇ ਹੋਰ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਪੀੜਤ 50 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੈਕਸੀਨ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਇਕ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਦੋ ‘ਮੈਡ ਇਨ ਇੰਡੀਆ’ ਕਰੋਨਾ ਵਾਇਰਸ ਟੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ਨਾ ਸਿਰਫ ਕੋਵਿਡ-19 ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਲਈ ਭਾਰਤ ਦੇ ਟੀਕਿਆਂ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਬਲਕਿ ਇਸ 'ਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਹਨ ਕਿ ਭਾਰਤ ਕਿਵੇਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਟੀਕਾਕਰਨ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ 16ਵੇਂ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀ ਦਿਵਸ ਸੰਮੇਲਨ ਨੂੰ ਡਿਜੀਟਲ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, ‘ਅੱਜ ਭਾਰਤ ਹੀ ਉਹ ਸਥਾਨ ਹੈ ਜਿਥੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਜ਼ਬੂਤ ਤੇ ਅਸਰਦਾਰ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ, ‘ਜਦੋਂ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਮਿਲੀ ਤਾਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਗਰੀਬ ਦੇਸ਼ ਹੈ, ਘੱਟ ਪੜ੍ਹਿਆ ਲਿਖਿਆ ਦੇਸ਼ ਹੈ ਤੇ ਖਿੰਡ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਟੁੱਟ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਲੋਕਤੰਤਰ ਤਾਂ ਇੱਥੇ ਸੰਭਵ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।’

PERSONAL INJURY ATTORNEYS
LAW OFFICES OF MANPREET S. BAINS
LAW OFFICES OF WILLIAM E. WEISS
AN ASSOCIATION OF LAW FIRMS

Offering Joint Representation at No Additional Cost
No Fees Unless Recovery for Your Injuries is Made
Car Accidents • Motorcycle and Bicycle Accidents • Bus and Truck Accidents
Injured Pedestrian • Wrongful Death • Brain and Head Injuries • Burn Injuries
Spinal Cord Injuries • Fractures and Joint Injuries • Construction Injuries • Civil Rights

RECENT RECOVERIES OBTAINED:*
\$4,000,000 Settlement for Motor Vehicle Accident
\$10,100,000 Confidential Settlement for Motorcycle/Truck Accident
\$4,200,000 Judgment for Premises Liability/Assault
*Past Performance Not a Guarantee of Future Results

Personal Injury matters are time sensitive!
For a free consultation, please call **(510) 474-0028**
E-mail: **BainsWeiss@gmail.com**
Serving the Bay Area and Beyond • Offices in San Francisco and Union City

ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਿਮਾਰੀ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਜੇ ਥੱਕ ਗਏ ਹੋ ਤਾਂ ਕਾਲ ਕਰੋ
ਫੋਨ (408) 687-1899
Gurdip Singh Sandhu
Homeopathic Practitioner/Consultant Since 1973
DHMS-Gold Medalist, BAMS, MDEh.- India

Well Experienced as:
Director, Principal, Professor and Chief Medical Officer in Medical Colleges and Hospitals of Punjab (India)
Practice Under State of California Act SB 577
EX Member: The California Homeopathic Society
National Center For Homeopathy- USA

Live on Jas TV
Saturday 9:30AM and Sunday 4PM (Pacific Time)
7021 Village Park Way, Dublin, CA 94568

Gurdip Singh Sandhu
Email: Homeomedicine@yahoo.com

XPressCargo

Tel.: 317-426-5410

Ext. 2001 & 2403

100% ਓਨਰ ਆਪਰੇਟਰ ਕੰਪਨੀ

Pay Every Week

Pay Single 48 Cent + Team 58 Cent

100% OWNER OPERATOR COMPANY

**IN TO MI BACK TO IN OR IN TO OH TO LOUISVILLE
KY/BOWLING KY BACK TO IN (EVERYDAY HOME)**

ਸਾਰਾ ਸਾਲ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਪੱਕੇ ਰੀਫਰ ਅਤੇ ਡਰਾਈ ਵੈਨ ਦੇ ਲੋਡ ਹਨ ਅਤੇ ਲੋਡ Same Location ਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ।

- ਫਿਊਲ ਐਡਵਾਂਸ ਤੇ ਕੋਈ ਵਾਧੂ ਚਾਰਜ ਨਹੀਂ
- ਸਾਰੇ ਲੰਪਰ ਫੀਸ ਕੰਪਨੀ ਪੇ ਕਰੇਗੀ ।
- ਟਰੱਕ ਦੀ ਲਾਇਸੈਂਸ ਪਲੇਟ
- ਟਰੱਕ ਫਿਜ਼ੀਕਲ ਡੈਮੋਜ ਇੰਸੂਰੈਂਸ
- ਟਰੱਕ ਅਤੇ ਟਰੇਲਰ ਰੈਂਟਲ ਜਾਂ ਲੀਜ਼ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹੋ
- ਟਾਇਰਾਂ ਅਤੇ Oil Change ਤੇ ਸਪੈਸ਼ਲ ਡਿਸਕਾਊਂਟ

ਅਸੀਂ ਵੇਅਰ ਹਾਊਸ ਅਤੇ ਲੋਡ ਸਟੈਗ ਕਰਦੇ ਹਾਂ

CA >> IN, OH, KY, PA, MD, VA
IN >> KS, TN, WI, MI, KY, IL, GA

ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਸਾਰੀਆਂ ਲੋਕੇਸ਼ਨਾਂ ਤੋਂ ਵਾਪਸੀ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਤੱਕ ਪੱਕੇ ਲੋਡ ਹਨ

ਅਸੀਂ 2016 ਅਤੇ 2017 ਦੇ USED ਟਰੱਕ ਵੀ ਸੇਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ

Hiring Owner Operators and Drivers

ਸਾਡੇ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਕਮਰਸ਼ੀਲ ਲਾਇਸੈਂਸ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ।

2330 Enterprise Park Dr., Indianapolis, IN 46218

Online Application @ www.xpresscargoinc.com

ਸਿੰਗਲ ਅਤੇ ਟੀਮ ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਦੀ ਲੋਡ ਹੈ ਵੀਕਲੀ ਹੋਮ

ਵੇਅਰ ਹਾਊਸ ਅਤੇ 24/7 ਘੰਟੇ ਰਿਪੋਅਰ ਸ਼ਾਪ ਖੁੱਲੀ ਹੈ

ਬਾਈ ਸੁਰਜੀਤ ਦੇ ਗੀਤ 'ਬੱਲੇ-ਬੱਲੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੇਰੇ' ਨੂੰ ਭਰਵਾਂ ਹੁੰਗਾਰਾ

ਫਰਿਜ਼ਨੋ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ (ਬਿਊਰੋ): ਨੂੰ ਕੁਚਲਦੀਆਂ ਆਈਆਂ ਹਨ। ਅੱਜ ਭਾਰਤ ਦਾ ਕਿਸਾਨ ਜਾਗ ਪਿਆ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਹਿਰ ਵਿਚ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਬੈਨੇ ਭਾਰਤੀ ਲੋਕ ਅਤੇ ਕਲਾਕਾਰ ਵੀ ਆਪਣਾ ਵਡਮੁੱਲਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਫੋਟੋ ਹੋਏ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਅੰਦਰ ਸਰਕਾਰਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਪੂੰਜੀਪਤੀਆਂ ਦੀ ਮਾਰ ਹੇਠ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅੰਨਦਾਤਾ

ਹੁੰ ਕੁਚਲਦੀਆਂ ਆਈਆਂ ਹਨ। ਅੱਜ ਭਾਰਤ ਦਾ ਕਿਸਾਨ ਜਾਗ ਪਿਆ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਹਿਰ ਵਿਚ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਬੈਨੇ ਭਾਰਤੀ ਲੋਕ ਅਤੇ ਕਲਾਕਾਰ ਵੀ ਆਪਣਾ ਵਡਮੁੱਲਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਹੁੰ ਕੁਚਲਦੀਆਂ ਆਈਆਂ ਹਨ। ਅੱਜ ਭਾਰਤ ਦਾ ਕਿਸਾਨ ਜਾਗ ਪਿਆ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਹਿਰ ਵਿਚ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਬੈਨੇ ਭਾਰਤੀ ਲੋਕ ਅਤੇ ਕਲਾਕਾਰ ਵੀ ਆਪਣਾ ਵਡਮੁੱਲਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਚਾਰ ਭਾਰਤੀ ਮਹਿਲਾ ਪਾਇਲਟਾਂ ਨੇ ਰਚਿਆ ਇਤਿਹਾਸ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਏਅਰ ਇੰਡੀਆ ਦੀ ਸਾਂ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਤੋਂ ਬੰਗਲੁਰੂ ਲਈ ਲੰਮੀ ਸਿੱਧੀ ਉਡਾਨ ਦੱਖਣੀ ਰਾਜ 'ਚ ਉਤਰੀ ਤੇ ਇਸ ਉਡਾਨ ਦੀ ਖਾਸ ਗੱਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਮਹਿਲਾ ਪਾਇਲਟਾਂ ਚਲਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਚੇਤੇ ਰਹੇ ਕਿ ਏਅਰ ਇੰਡੀਆ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭਾਰਤੀ ਏਅਰਲਾਈਨ ਵੱਲੋਂ ਸੰਚਾਲਿਤ ਇਹ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਲੰਮੀ ਕਮਰਸ਼ਲ ਉਡਾਨ ਹੋਵੇਗੀ ਤੇ ਹਵਾ ਦੀ ਰਫਤਾਰ ਮੁਤਾਬਕ ਇਸ ਨੂੰ 17 ਘੰਟਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਲੱਗੇਗਾ।

ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਇਕ ਕੋਨੇ ਤੋਂ ਦੂਜੇ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਦੋਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੀ ਦੂਰੀ 13,993 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਹੈ ਤੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਵੀ 13.5 ਘੰਟੇ ਦਾ ਫਰਕ ਹੈ। ਸ਼ਹਿਰੀ ਹਵਾਬਾਜ਼ੀ ਮੰਤਰੀ ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਪੁਰੀ ਨੇ ਟਵੀਟ ਕੀਤਾ, 'ਇਹ ਖੁਸ਼ੀ ਤੇ ਜਸ਼ਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਸ਼ਹਿਰੀ ਹਵਾਬਾਜ਼ੀ ਦੀਆਂ ਮਹਿਲਾ ਪੇਸ਼ੇਵਰਾਂ ਨੇ ਇਤਿਹਾਸ ਰਚਿਆ ਹੈ।' ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ, 'ਕੈਪਟਨ ਜੋਇਆ ਅਗਰਵਾਲ, ਕੈਪਟਨ ਪਾਪਾਗਰੀ ਤਨਮਈ, ਕੈਪਟਨ ਅਕਾਂਕਸ਼ਾ ਸੋਨਾਵਰੇ ਤੇ ਕੈਪਟਨ ਸ਼ਿਵਾਨੀ ਨੂੰ ਸਾਂ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਤੋਂ ਉਤਰੀ ਧੁਰੇ ਤੋਂ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਬੰਗਲੁਰੂ ਉਤਰਨ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਬਹੁਤ ਵਧਾਈ।'

ਏਅਰ ਇੰਡੀਆ ਦੀ ਉਡਾਨ ਏਆਈ176 ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸਾਂ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਤੋਂ ਭਾਰਤੀ ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਤ ਕਰੀਬ ਸਾਢੇ ਅੱਠ ਵਜੇ ਉਡਾਨ ਭਰੀ ਸੀ ਤੇ ਇਹ ਸਵੇਰੇ ਪੌਣੇ 4 ਵਜੇ ਕੇਂਪੇਗੌੜਾ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ। ਬੋਇੰਗ 777-200 ਐਲ.ਆਰ. ਦੇ ਇਸ ਜਹਾਜ ਵਿਚ ਅੱਠ ਪਹਿਲੇ ਦਰਜੇ, 35 ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਦਰਜੇ, 195 ਇਕਾਨਮੀ ਵਰਗ ਸਮੇਤ ਕੁੱਲ 235 ਸੀਟਾਂ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਾਕਪਿਟ 'ਚ ਚਾਰ ਪਾਇਲਟ ਤੇ ਅਮਲੇ ਦੇ 12 ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਸੀ।

Matrimonials

ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ
Wanted suitable match for US citizen Grewal boy 33, 5'-9" tall from Fresno, California; has a computer degree. Bride's family send bio to groom directly at what's app +1 (510) 512-8055

ਲੜਕੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ
PhD, Beautiful Sikh Ahluwalia girl likely to settle abroad 1986, 5'-5" looking for a well educated and NRI match working in MNC or reputed place. Holds the US visitor visa. Brother works in the US. +91-97798-08043, +1-650-417-8804

ਸੈਣੀ ਸਿੱਖ, ਉਮਰ 35 ਸਾਲ, ਕੱਚ 5'-9", ਗੈਸ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਮੈਨੇਜਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ, ਨਸ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਲੜਕੇ ਲਈ ਸੋਹਣੀ-ਸੁਨੱਖੀ ਅਮਰੀਕਨ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਜਾਂ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਹੋਲਡਰ ਪਰਿਵਾਰਕ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਤਲਾਕਸੂਦਾ 'ਤੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਾਤ-ਪਾਤ ਦਾ ਕੋਈ ਬੰਧਨ ਨਹੀਂ। ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ, ਫੋਨ: 319-670-8892

Wanted suitable match for green card, Sikh Khatri, pretty girl, 35, 5'-5", MBA (India) MS (USA), working MNC in NY upstate. Divorced issueless. Looking for an educated Sikh Boy who working in USA E-mail: singhfdb@gmail.com or W/app +1-913-742-1102

Wanted suitable match for handsome Jatt Sikh boy, 5'-11", 27 years, completed Engineering Masters in US, landlord family. Currently working in USA. Please send detailed particulars to email: singhusa93@gmail.com

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼
Punjabtimes1@gmail.com
www.punjabtimesusa.com

Visit us on the web: www.punjabtimesusa.com

ਕਿਚਨ ਹੈਲਪਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਲਿਟਲ ਰਾਕ, ਅਰਕਨਸਾਸ ਵਿਖੇ ਇੰਡੀਆਨ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਲਈ ਕਿਚਨ ਹੈਲਪਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ
ਤਨਖਾਹ ਚੰਗੀ, ਰਿਹਾਇਸ਼ ਅਤੇ ਖਾਣਾ ਮੁਫਤ ਛੇ ਦਿਨ ਕੰਮ, ਇਕ ਦਿਨ ਛੁੱਟੀ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ
ਫੋਨ: 501-309-4140
sami_lal@yahoo.com

FRONTIER FUEL CARD

No obligation or contracts (cancel anytime)
No minimum amount of fuel to buy
Minimal up front to put down
Receive detailed fuel reports

Jagdeep Bains
Jbains@frontierfundinginc.com
Ph: 417-818-1054

Indianapolis, Indiana ਵਿਚ ਬਣਾਓ ਆਪਣੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦਾ ਘਰ

One of the Fastest Growing City in America and Best School System...

- ਨਵੇਂ ਘਰਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ \$200,000 ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ
- 1500 ਵਰਗ ਗਜ ਤੋਂ 5000 ਵਰਗ ਗਜ ਦੇ ਘਰ
- 4-6 ਬੈਡ ਰੂਮ, 3-4 ਬਾਥ ਰੂਮ
- ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਲਈ ਬੜੇ ਵਧੀਆ ਸਕੂਲ, ਕਾਲਜ ਅਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ
- ਬਹੁਤ ਹੀ ਘੱਟ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਟੈਕਸ ਅਤੇ ਘਰਾਂ ਦੀ ਇੰਸੂਰੈਂਸ ਸਸਤੀ

For the Best advice for BUYING-SELLING-RENTING
Ben Singh Basha (Realtor/Broker) Kamaljeet Kaur (Realtor/Broker)
Ph: 317-809-1818 Ph: 317-909-9295
midlandrealtygroup@yahoo.com kahlonkamaljeet@gmail.com

Midland Realty Group-Company You Trust

Kamaljeet Kaur
Mortgage rates available from 2.1% to 3%

ਗਲੋਬਲ ਮਲਟੀ ਸਰਵਿਸਿਜ਼, ਲੈਬਰੋਪ

ਪਿਛਲੇ 15 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ
ਟਰੱਕਾਂ ਵਾਲੇ ਵੀਰਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਦਾ ਹੱਲ ਇੱਕੋ ਛੱਤ ਥੱਲੇ

SAME DAY
ਲਾਇਸੰਸ ਪਲੇਟ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਸਾਨੂੰ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ।

ਹੁਣ ਅਸੀਂ
DPF Cleaning ਅਤੇ Baking ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

STOCKTON ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ALIGNMENT SHOP
• 3 Axle Alignment \$199
• Trailer Alignment \$150

REPAIR SHOP
ਟਰੱਕ ਤੇ ਟਰੇਲਰ ਦੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਟਾਇਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ Oil Change, Brakes, Engine Work, Tune Up, Transmission & Clutch ਆਦਿ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਅਤੇ Truck Alignment ਦਾ ਕੰਮ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 500+ ਟਰੱਕਾਂ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ-ਭੁੱਲ੍ਹੀ ਪਾਰਕਿੰਗ ਦੇ ਨਾਲ, ਟਰੱਕ-ਟਰੇਲਰ Wash ਕਰਨ ਦਾ ਵੀ ਵਧੀਆ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ।
TEL: 209.547.9210
FAX: 209.547.9211

REGISTRATION SERVICES
ਟਰੱਕਿੰਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਮਿਟ ਜਿਵੇਂ IFTA, CA#, MCP, 2290, ICC, BOC III, NM & Kentucky Permit, DOT Fuel Tax, Corporation Filling ਅਤੇ ਟਰੱਕਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਇਸੰਸ ਪਲੇਟਾਂ Same Day Service ਵੀ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਪਲੇਟਾਂ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਤੁਰੰਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਅਸੀਂ DOT Compliance, DOT Audit ਵਿਚ ਵੀ ਟਰੱਕਿੰਗ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।
TEL: 209.982.9996
FAX: 209.982.9997

Grand Opening Special Price for Truck Wash
Ph: 209.982.9996
FAX: 209.982.9997
www.globalmultiservices.com info@globalmultiservices.com

ਗਲੋਬਲ ਮਲਟੀ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਦੀ ਨਵੀਂ ਲੋਕੇਸ਼ਨ STOCKTON ਵਿਚ HIGHWAY 4 ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਨਜ਼ਦੀਕ 1950 E Miner Ave. Stockton, CA 95205

ਕੱਚਾ ਤੇਲ ਸਸਤਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪੈਟਰੋਲ ਤੇ ਡੀਜ਼ਲ ਕੀਮਤਾਂ ਨੇ ਸ਼ੂਟ ਵੱਟੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਬਾਜ਼ਾਰ 'ਚ ਕੱਚਾ ਤੇਲ ਸਸਤਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਪੈਟਰੋਲ ਅਤੇ ਡੀਜ਼ਲ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਨੇ ਸ਼ੂਟ ਵੱਟੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਪੈਟਰੋਲ ਅਤੇ ਡੀਜ਼ਲ ਦੇ ਉਪਰ ਐਨੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਟੈਕਸ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਅਸਲ ਕੀਮਤ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪੁੱਜ ਗਏ ਹਨ। ਇਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਪੈਟਰੋਲ, ਡੀਜ਼ਲ ਦੇ ਉਪਰ 28 ਤੋਂ 30 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਲੀਟਰ ਤੱਕ ਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ 14 ਤੋਂ 15 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਲੀਟਰ ਪੈਟਰੋਲ ਅਤੇ ਡੀਜ਼ਲ ਦੀ ਅਸਲ ਕੀਮਤ ਉੱਤੇ ਅਲੱਗ ਤੋਂ ਟੈਕਸ ਹਨ। ਕੀਮਤ ਘਟਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਆਬਕਾਰੀ ਡਿਊਟੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੈਟ ਵਧਾ ਕੇ ਸਾਰੀ ਕਮਰ ਪੂਰੀ ਕਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਮਈ 2014 'ਚ ਕੱਚੇ ਤੇਲ ਦੀ ਕੀਮਤ 105.71 ਡਾਲਰ ਪ੍ਰਤੀ ਬੈਰਲ ਸੀ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਪੈਟਰੋਲ ਦੀ ਕੀਮਤ 71.41 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਲੀਟਰ ਤੇ ਡੀਜ਼ਲ ਦੀ 56.71 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਲੀਟਰ ਸੀ ਜਦਕਿ ਦਸੰਬਰ 2020 'ਚ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਬਾਜ਼ਾਰ 'ਚ ਕੱਚੇ ਤੇਲ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਘਟਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਇਹ 47.58 ਡਾਲਰ ਪ੍ਰਤੀ ਬੈਰਲ ਸੀ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਪੈਟਰੋਲ ਦੀ ਕੀਮਤ 90.34 ਰੁਪਏ ਤੇ ਡੀਜ਼ਲ ਦੀ 80.51 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਲੀਟਰ

ਪੁੱਜ ਗਈ ਸੀ। ਜਦਕਿ ਹੁਣ ਪੈਟਰੋਲ ਅਤੇ ਡੀਜ਼ਲ ਦੀ ਕੀਮਤ 85.20 ਰੁਪਏ ਤੇ 75.95 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਲੀਟਰ ਹੈ।

ਤੇਲ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਬਾਰੇ ਅਪਣਾਈ ਖੁੱਲ੍ਹੀ/ ਆਜਾਦ ਮੰਡੀ ਦੀ ਨੀਤੀ ਕਾਰਨ ਤੇਲ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਦਿਨ ਖੁਦ ਹੀ ਕੀਮਤਾਂ ਵਧਾਉਣ ਜਾਂ ਘਟਾਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਕੱਚੇ ਤੇਲ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਧਣ ਨਾਲ ਹਰ ਵਾਰ ਪੈਟਰੋਲ ਅਤੇ ਡੀਜ਼ਲ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਧਾ ਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ

ਜਦੋਂ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਕੱਚੇ ਤੇਲ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਘਟਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਪੈਟਰੋਲ ਅਤੇ ਡੀਜ਼ਲ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਉਸ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿਚ ਘਟਾਈਆਂ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀਆਂ।

ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਹੁਣ ਤੇਲ ਪਿਛਲੇ ਸਮਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹਿੰਗਾ ਪੈਟਰੋਲ ਮਿਲੇਗਾ। ਅਕਤੂਬਰ 2018 ਵਿਚ ਪੈਟਰੋਲ ਦੀ ਕੀਮਤ 84 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਲੀਟਰ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਦੋਂ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮੰਡੀ ਵਿਚ ਕੱਚੇ ਤੇਲ ਦੀ ਕੀਮਤ 80 ਡਾਲਰ ਪ੍ਰਤੀ ਬੈਰਲ ਸੀ। ਇਸ ਵਕਤ ਕੱਚੇ ਤੇਲ ਦੀ

ਕੀਮਤ 54 ਡਾਲਰ ਪ੍ਰਤੀ ਬੈਰਲ ਹੈ ਪਰ ਪੈਟਰੋਲ 84 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਲੀਟਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੀਮਤ ਉੱਤੇ ਮਿਲੇਗਾ। ਇਸ ਪਿੱਛੇ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵਸੂਲੇ ਜਾਂਦੇ ਟੈਕਸਾਂ ਦਾ ਹੈ। ਸਾਲ 2019 ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਪੈਟਰੋਲ ਉੱਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਆਬਕਾਰੀ ਡਿਊਟੀ 19.98 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਲੀਟਰ ਸੀ, ਜਦੋਂਕਿ ਹੁਣ ਇਹ ਵਧ ਕੇ 32.98 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਲੀਟਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਸੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਡੀਜ਼ਲ ਉੱਤੇ ਆਬਕਾਰੀ ਡਿਊਟੀ 15.83 ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵਧ ਕੇ 31.83 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਲੀਟਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਕ ਅਨੁਮਾਨ ਅਨੁਸਾਰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਪ੍ਰੈਲ 2020 ਤੋਂ ਮਾਰਚ 2021 ਤੱਕ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵਧੀ ਹੋਈ ਆਬਕਾਰੀ ਡਿਊਟੀ ਨਾਲ ਹੀ 1.60 ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਵਾਧੂ ਹਾਸਲ ਹੋਣਗੇ।

ਮਈ 2013 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਦਸੰਬਰ 2020 ਤੱਕ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਬਾਜ਼ਾਰ 'ਚ ਕੱਚੇ ਤੇਲ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਮਈ 2015 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਘਟਣ ਲੱਗੀਆਂ ਤਾਂ ਤੇਲ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਪੈਟਰੋਲ ਅਤੇ ਡੀਜ਼ਲ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ 'ਚ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮਈ 2013 'ਚ 99.37 ਡਾਲਰ ਪ੍ਰਤੀ ਬੈਰਲ ਤੇ ਪੈਟਰੋਲ 71.13 ਰੁਪਏ, ਡੀਜ਼ਲ 54.59 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਲੀਟਰ ਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਦਸੰਬਰ

2014 'ਚ 60.07 ਡਾਲਰ ਪ੍ਰਤੀ ਬੈਰਲ, ਪੈਟਰੋਲ 70.95 ਤੇ ਡੀਜ਼ਲ 57 ਰੁਪਏ, ਮਈ 2015 'ਚ 62.51 ਡਾਲਰ ਪ੍ਰਤੀ ਬੈਰਲ, ਪੈਟਰੋਲ 74.12, ਡੀਜ਼ਲ 59.86 ਰੁਪਏ, ਦਸੰਬਰ 2015 ਵਿਚ 36.57 ਡਾਲਰ ਪ੍ਰਤੀ ਬੈਰਲ, ਪੈਟਰੋਲ 67.04 ਤੇ ਡੀਜ਼ਲ 59.86, ਦਸੰਬਰ 2016 ਵਿਚ 52.62 ਡਾਲਰ ਪ੍ਰਤੀ ਬੈਰਲ, ਪੈਟਰੋਲ 74.12, ਡੀਜ਼ਲ 60.17, ਜੂਨ 2017 ਵਿਚ 46.17 ਡਾਲਰ ਪ੍ਰਤੀ ਬੈਰਲ, ਪੈਟਰੋਲ 66.12 ਤੇ ਡੀਜ਼ਲ 63.12 ਰੁਪਏ, ਦਸੰਬਰ 2017 ਵਿਚ 61.19 ਡਾਲਰ ਪ੍ਰਤੀ ਬੈਰਲ ਤੇ ਪੈਟਰੋਲ 76.55 ਤੇ ਡੀਜ਼ਲ 63.19, ਜੂਨ 2018 'ਚ 71.98 ਡਾਲਰ ਪ੍ਰਤੀ ਬੈਰਲ ਤੇ ਪੈਟਰੋਲ 83.06 ਤੇ ਡੀਜ਼ਲ 71.99 ਰੁਪਏ, ਦਸੰਬਰ 2018 ਵਿਚ 53.96 ਡਾਲਰ ਪ੍ਰਤੀ ਬੈਰਲ ਤੇ ਪੈਟਰੋਲ 74.47 ਰੁਪਏ ਡੀਜ਼ਲ 66.79, ਜੂਨ 2019 ਵਿਚ 59.76 ਡਾਲਰ ਪ੍ਰਤੀ ਬੈਰਲ ਤੇ ਪੈਟਰੋਲ 76.6 ਰੁਪਏ ਤੇ ਡੀਜ਼ਲ 68.76 ਰੁਪਏ, ਦਸੰਬਰ 2019 ਵਿਚ 63.35 ਡਾਲਰ ਪ੍ਰਤੀ ਬੈਰਲ ਤੇ ਪੈਟਰੋਲ 80.59 ਅਤੇ ਡੀਜ਼ਲ 71.29 ਰੁਪਏ, ਜੂਨ 2020 ਵਿਚ 39.46 ਡਾਲਰ ਪ੍ਰਤੀ ਬੈਰਲ ਤੇ ਪੈਟਰੋਲ 87.19 ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਡੀਜ਼ਲ ਦੀ ਕੀਮਤ 78.83 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਲੀਟਰ ਸੀ।

ਕੈਪਟਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਭਲਾਈ ਸਕੀਮਾਂ ਦਾ ਪਿਟਾਰਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਭਲਾਈ ਸਕੀਮਾਂ ਦਾ ਪਿਟਾਰਾ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹਾਈ ਸਕੂਲਾਂ ਅਤੇ ਕਾਲਜਾਂ ਦੀਆਂ

ਜਨਵਰੀ ਮਹੀਨੇ ਨੂੰ 'ਧੀਆਂ ਦੀ ਲੋਹੜੀ' ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਲਈ 2500 ਖੇਡ ਕਿੱਟਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਦਾ ਰਾਹ ਵੀ ਪੱਧਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਧੀਆਂ ਦੀ ਲੋਹੜੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਦਿਆਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਸੰਕੇਤਕ

ਰੂਪ 'ਚ ਪੰਜ ਬੱਚੀਆਂ ਨੂੰ 5100 ਰੁਪਏ ਦਾ ਸ਼ਗਨ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਬੱਚੀ ਲਈ ਸਾਜ਼ੋ-ਸਾਮਾਨ ਭੇਟ ਕੀਤਾ।

ਰੂਪ 'ਚ ਪੰਜ ਬੱਚੀਆਂ ਨੂੰ 5100 ਰੁਪਏ ਦਾ ਸ਼ਗਨ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਬੱਚੀ ਲਈ ਸਾਜ਼ੋ-ਸਾਮਾਨ ਭੇਟ ਕੀਤਾ।

ਮੁੰਬਈ ਹਮਲੇ ਦੇ ਸਾਜਿਸ਼ਿਆੜੇ ਲਖਵੀ ਨੂੰ 15 ਸਾਲ ਦੀ ਸਜ਼ਾ

ਲਾਹੌਰ: ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਇਕ ਅਤਿਵਾਦ ਰੋਕੂ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਤਿਵਾਦ ਨੂੰ ਵਿੱਤੀ ਮਦਦ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਮੁੰਬਈ ਹਮਲੇ ਦੇ ਸਾਜਿਸ਼ਿਆੜੇ ਅਤੇ ਲਜ਼ਕਰ-ਏ-ਤੋਇਬਾ ਦੇ ਕਮਾਂਡਰ ਜਕੀ-ਉਰ-ਰਹਿਮਾਨ ਲਖਵੀ ਨੂੰ 15 ਸਾਲ ਜੇਲ੍ਹ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਅਤਿਵਾਦ ਨੂੰ ਨੱਥ ਪਾਉਣ ਲਈ

ਪਾਕਿਸਤਾਨ 'ਤੇ ਪੈ ਰਹੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਦਬਾਅ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਆਇਆ ਹੈ। ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵੱਲੋਂ ਅਤਿਵਾਦੀ ਐਲਾਨਿਆ 61 ਸਾਲਾ ਲਖਵੀ ਮੁੰਬਈ ਹਮਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੇਸ ਵਿਚ 2015 ਤੋਂ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਲਹਿੰਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅਤਿਵਾਦ ਰੋਕੂ ਵਿਭਾਗ (ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ.) ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਜੱਜ ਐਸ਼ਾਜ ਅਹਿਮਦ ਬੁੱਟਰ ਨੇ ਤਿੰਨ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਚ ਉਸ ਨੂੰ 5-5 ਸਾਲ ਦੀ ਸਖਤ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਹੈ ਤੇ ਇਕ ਲੱਖ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਰੁਪਏ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਵਿਦਿਆਰਥਣਾਂ ਲਈ ਮੁਫਤ ਸੈਨੇਟਰੀ ਪੈਂਡਜ਼ ਸਮੇਤ ਕਈ ਵੱਡੇ ਭਲਾਈ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੋਈ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਝੁੱਗੀ-ਝੋਂਪੜੀ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਨੂੰ ਅਮਲੀ ਰੂਪ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤੇ 75.64 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਲਾਗਤ ਵਾਲੇ ਸਮਾਰਟ ਮੀਟਿੰਗ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ 'ਤੇ ਉਪਭੋਗਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਈ-ਫਾਈਲਿੰਗ ਰਾਹੀਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਈ-ਦਾਖਲ ਪੋਰਟਲ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਵਰਚੁਅਲ ਫੰਗ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦੋ ਹੋਰ ਸਕੀਮਾਂ ਤਹਿਤ

ਸਮਾਗਮ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਸੇਰਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਨਾਲ ਪਟਿਆਲਾ, ਬਠਿੰਡਾ, ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਅਤੇ ਮੋਗਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੀਆਂ 10 ਝੁੱਗੀ-ਝੋਂਪੜੀਆਂ ਦੇ 2816 ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਮਾਲਕਾਨਾ ਹੱਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਛੇ ਲਾਭਪਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਕੇਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ 'ਸਨਦਾਂ' ਸੋਧੀਆਂ ਅਤੇ ਮਾਲਕਾਨਾ ਹੱਕ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ। ਸਭਾਨਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਮੰਤਰੀ ਬ੍ਰਹਮ ਮਹਿੰਦਰਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸੂਬਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਝੁੱਗੀ-ਝੋਂਪੜੀ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ 'ਬਸੇਰਾ' ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ

ਨੌਕਰੀਆਂ 'ਚ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ 33 ਫੀਸਦੀ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀਆਂ 'ਚ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ 33 ਫੀਸਦੀ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦੇਣ ਸਬੰਧੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਤੇ ਇਸਤਰੀ ਤੇ ਬਾਲ ਵਿਕਾਸ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਸਮੂਹ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੇ ਮੁਖੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਸਰਕਾਰੀ ਭਰਤੀਆਂ ਦੌਰਾਨ ਜਨਰਲ ਵਰਗ, ਐਸ.ਸੀ. ਬੀ.ਸੀ. ਸਾਬਕਾ ਫੌਜੀ, ਖੇਡ ਕੋਟੇ ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਪੱਖੋਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕੋਟੇ 'ਚ ਔਰਤਾਂ ਦੀਆਂ 33 ਫੀਸਦੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਰਾਖਵੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਨਿਯਮ ਨੂੰ 'ਪੰਜਾਬ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਅਸਾਮੀਆਂ 'ਚ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ) (ਪਹਿਲੀ ਸੋਧ) ਨਿਯਮ, 2020' ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਉਚ ਤਾਕਤੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ

ਜਲੰਧਰ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸੂਬੇ 'ਚ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਨਰੇਰੀ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਕੋਆਰਡੀਨੇਟਰ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ, ਕਰਨ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਅਤੇ ਯੂ. ਕੇ. ਦੇ ਆਨਰੇਰੀ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟਰ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਿੰਝਰ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ 'ਪੰਜਾਬ ਹਾਈ ਪਾਵਰਡ ਇਨਵੇਸਟਮੈਂਟ ਕਮੇਟੀ' ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਮੰਤਰੀ ਰਾਣਾ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਸੋਢੀ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਰੰਧਾਵਾ ਨੇ ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਸਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪੰਜਾਬ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਰਾਣਾ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਸੋਢੀ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿਕਾਸ 'ਚ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਆਸੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਰਸੂਖਵਾਨ ਕਰਜ਼ਦਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਖੇਤੀ ਵਿਕਾਸ ਬੈਂਕਾਂ ਨੂੰ ਰਗੜਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਖੇਤੀ ਵਿਕਾਸ ਬੈਂਕਾਂ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਦਰ ਭੁੰਜੇ ਡਿੱਗੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਰਾਹਤ ਲਈ ਨਵੀਂ ਸਕੀਮ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ 89 ਖੇਤੀ ਵਿਕਾਸ ਬੈਂਕ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਦਰ ਹੁਣ ਤੱਕ 5.81 ਫੀਸਦ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਵਰ੍ਹੇ 9.10 ਫੀਸਦ ਸੀ।

ਖੇਤੀ ਵਿਕਾਸ ਬੈਂਕਾਂ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਲਾਗੂ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਰਸੂਖਵਾਨਾਂ ਨਾਲੋਂ ਛੋਟੀ ਤੇ ਦਰਮਿਆਨੀ ਕਿਸਾਨੀ ਅੱਗੇ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਪਤ ਵੇਰਵਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਤਕਰੀਬਨ 69 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰਜ਼ਦਾਰੀ ਕਿਸਾਨ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਖੇਤੀ ਵਿਕਾਸ ਬੈਂਕਾਂ ਦੇ 1958 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਬਕਾਇਆ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ 1335 ਵੱਡੇ ਤੇ ਰਸੂਖਵਾਨ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲ 207 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਹਰ ਬੈਂਕ ਦੇ ਟੋਪ-15 ਕਰਜ਼ਦਾਰੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਰਸੂਖਵਾਨ ਕਿਸਾਨਾਂ 'ਚੋਂ ਸਿਰਫ 63 ਕਿਸਾਨਾਂ

ਨੇ 1.84 ਕਰੋੜ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਲਾਗੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਕੁੱਲ ਕਰਮ ਦਾ 0.89 ਫੀਸਦ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਆਮ ਕਰਜ਼ਦਾਰੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ 119 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਕਿ 6.09 ਫੀਸਦ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਸੂਖਵਾਨਾਂ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਦਾਇਗੀ ਆਮ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਵੱਖਰੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਵਰ੍ਹੇ ਇਹੋ ਅਦਾਇਗੀ 8.54 ਫੀਸਦ ਸੀ। ਵੱਡੇ ਰਸੂਖਵਾਨਾਂ 'ਚ ਸਭਨਾਂ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਆਗੂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਸੰਕਟ ਕਰ ਕੇ ਸਰਕਾਰ ਨਰਮੀ ਵਰਤ ਰਹੀ ਹੈ। ਹਰ ਬੈਂਕ ਦੀ ਟੋਪ-15 ਸੂਚੀ ਵਾਲੇ 1335 ਰਸੂਖਵਾਨ ਕਿਸਾਨਾਂ 'ਚੋਂ 1311 ਕੋਲ ਪੰਜ ਏਕੜ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜ਼ਮੀਨ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਸਿਰਫ 24 ਕਿਸਾਨਾਂ ਕੋਲ ਪੰਜ ਏਕੜ ਤੋਂ ਘੱਟ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ। ਰਸੂਖਵਾਨਾਂ 'ਚ ਸਭ ਤੋਂ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਪਟਿਆਲਾ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਹੈ ਜਿਥੋਂ ਦੇ 510 ਵੱਡੇ ਕਰਜ਼ਦਾਰੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵੱਲ 74.28 ਕਰੋੜ

ਰੁਪਏ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਜਲੰਧਰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਦੇ 465 ਕਿਸਾਨਾਂ ਵੱਲ 72.56 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ। ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਦਾ ਤੀਜਾ ਨੰਬਰ ਹੈ

ਜਿਥੋਂ ਦੇ 360 ਵੱਡੇ ਕਰਜ਼ਦਾਰਾਂ ਵੱਲ 61.08 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਬਕਾਇਆ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਭਰ 'ਚੋਂ ਵਸੂਲੀ 'ਚ ਸਭ ਤੋਂ ਮੰਦਾ ਹਾਲ ਬੁਢਲਾਡਾ ਦੇ ਖੇਤੀ ਵਿਕਾਸ ਬੈਂਕ ਦਾ ਹੈ ਜਿਥੇ ਵਸੂਲੀ ਦਰ ਸਿਰਫ 1.31 ਫੀਸਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਸਰੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮਾੜੀ ਵਸੂਲੀ ਦਰ ਮਾਨਸਾ ਬੈਂਕ ਦੀ 2.25 ਫੀਸਦ, ਜਲਾਲਾਬਾਦ

ਬੈਂਕ ਦੀ 2.34 ਫੀਸਦ, ਲਹਿਰਾਗਾਗਾ ਬੈਂਕ ਦੀ 4.75 ਫੀਸਦ, ਰਾਜਪੁਰਾ ਬੈਂਕ ਦੀ 3.25 ਫੀਸਦ ਅਤੇ ਪਾਤੜਾਂ ਬੈਂਕ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਦਰ 3.45 ਫੀਸਦ ਹੈ। ਨਕੋਦਰ ਦੀ ਖੇਤੀ ਵਿਕਾਸ ਬੈਂਕ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਦਰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ 58.22 ਫੀਸਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ 'ਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਸੂਲੀ ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ 30.43 ਫੀਸਦ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਸਹਿਕਾਰੀ ਖੇਤੀ ਵਿਕਾਸ ਬੈਂਕ ਦੇ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਚਰਨਦੇਵ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਖੇਤੀ ਵਿਕਾਸ ਬੈਂਕ ਕਿਸਾਨੀ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ਬਣੇ ਹਨ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪੀਲਨ ਵਿਆਜ ਤੋਂ ਛੁੱਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਤਹਿਤ 3333 ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ 101 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਛੋਟ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 15 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਬੋਰਡ ਆਫ ਡਾਇਰੈਕਟਰਜ਼ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦੇ ਪੁਨਰਗਠਨ ਦੀ ਸਕੀਮ ਲਿਆਂਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਕਿਸਾਨੀ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਰਾਹਤ ਮਿਲੇਗੀ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਖੱਟਰ ਨੂੰ ਚੁਫੇਰਿਉਂ ਘੇਰਾ

ਕਰਨਾਲ: ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਪਿੰਡ ਕੈਮਲਾ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਨੋਹਰ ਲਾਲ ਖੱਟਰ ਦੀ 'ਕਿਸਾਨ ਮਹਾਂ ਪੰਚਾਇਤ' ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮੌਕੇ ਉੱਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸੂਬੇ ਦੇ ਕਈ ਜਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰੋਕ ਸਕੀ। ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਰਹੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਅੱਥਰੂ ਗੈਸ ਦੇ ਗੋਲੇ ਛੱਡੇ ਗਏ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਬੁਢਾੜਾਂ ਮਾਰੀਆਂ ਗਈਆਂ ਪਰ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਮੌਕੇ ਉੱਤੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਹੈਲੀਪੈਂਡ ਤੱਕ ਨੂੰ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਪੰਡਾਲ ਨੂੰ ਪੱਟ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਖੱਟਰ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ 'ਚ ਪਿੰਡ ਕੈਮਲਾ ਪਹੁੰਚੇ ਗਏ ਪਰ ਹੇਠਾਂ ਨਹੀਂ ਉਤਰ ਸਕੇ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਮੰਚ ਉੱਤੇ ਮੌਜੂਦ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਅਤੇ ਪੰਡਾਲ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਲੋਕ ਖਿਸਕ ਗਏ ਅਤੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਰਹੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਹੀ ਕਬਜ਼ਾ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤਾ।

ਰਾਜੇਆਣਾ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਮੁੜ ਭਖਿਆ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਤਲ ਕੇਸ ਵਿਚ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰਾਜੇਆਣਾ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਮੁੜ ਭਖ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਤਲ ਕੇਸ ਵਿਚ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰਾਜੇਆਣਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਘਟਾਉਣ ਬਾਰੇ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ 26 ਜਨਵਰੀ ਤੱਕ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਲਏ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਭਾਈ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰਾਜੇਆਣਾ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਈ ਰਾਜੇਆਣਾ ਨੇ ਉਮਰ ਕੈਦ ਨਾਲੋਂ ਦੁੱਗਣਾ ਸਮਾਂ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਗੁਜ਼ਾਰ ਲਿਆ ਹੈ।

ਕਰਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮੰਦਭਾਗੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀ ਭਾਵੁਕ ਸਿੱਖ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਗਲੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਚੱਲਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਕ

ਪਾਸੇ ਤਾਂ ਉਹ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਸਿਆਸੀ ਆਕਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਭਾਈ ਰਾਜੇਆਣਾ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਮੌਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਵਿਖਾਉਂਦਿਆਂ ਇਹ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹਨ।

ਸੁਖਬੀਰ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੌਮੀ ਵਾਅਦਾ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਦੇ 550 ਸਾਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਮੌਕੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਸਰਕਾਰੀ

ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਹੀ ਸੀ ਕਿ ਭਾਈ ਰਾਜੇਆਣਾ ਦੀ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਅਦੇ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਤਰਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਭਾਈ ਰਾਜੇਆਣਾ ਇਕ ਦਿਨ ਵੀ ਹੋਰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ 26 ਸਾਲ ਜੇਲ੍ਹ ਕੱਟ ਲਈ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇਕ ਆਮ ਉਮਰ ਕੈਦ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਰਾਜੇਆਣਾ ਨੂੰ ਸਾਲ 1995 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਸਿਵਲ ਸਕੱਤਰੇਤ ਦੇ ਬਾਹਰ ਕੀਤੇ ਧਮਾਕੇ, ਜਿਸ 'ਚ (ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ) ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜਾਨ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਸੀ, ਵਿਚ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਲਈ 16 ਹੋਰਾਂ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਮੁਕੁਲ ਰੋਹਤਗੀ ਨੇ ਰਾਜੇਆਣਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦਿਆਂ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਰਹਿਮ ਦੀ ਅਪੀਲ ਸਾਲ 2012 ਤੋਂ ਬਕਾਇਆ ਹੈ। ਰੋਹਤਗੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਇਸੇ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਰਹਿਮ ਦੀ ਅਪੀਲ ਔਨ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਬਕਾਇਆ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਘਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਹ (ਰਾਜੇਆਣਾ) ਤਾਂ ਪਿਛਲੇ 25 ਸਾਲ ਤੋਂ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਹੈ।' ਉਧਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਵਧੀਕ ਸੈਲੀਸਿਟਰ ਜਨਰਲ ਕੇ.ਐਮ.ਨਟਰਾਜ ਨੇ ਸਿਖਰਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਇਆ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਜਲਦੀ ਹੀ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਲਏਗੀ ਤੇ ਉਸ ਮਗਰੋਂ ਫਾਈਲ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਖ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਮੁੜ ਛਾਪਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਪਿਛਲੀ ਸਦੀ ਦੌਰਾਨ ਵਾਪਰੀਆਂ ਸਿੱਖ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪੁਸਤਕਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਮੁੜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਯੋਜਨਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਅਤੇ ਸਾਕਾ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹੋਵੇਗੀ।

ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਤਹਿਤ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬੀਬੀ ਜਗੀਰ ਕੌਰ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਆਪਣੀ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਕਈ

ਪੁਸਤਕਾਂ ਸਿੱਖ ਸੰਘਰਸ਼ ਨਾਲ ਵੀ ਜੁੜੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਕਈਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨਾ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਤਾਂ ਹੋਈ ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਲਗਾਤਾਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਨਾ ਹੋ ਸਕੀਆਂ। ਇਸ ਲਈ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਮੁੜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਲਈ ਹੋਏ ਸੰਘਰਸ਼, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੁਧਾਰ ਲਹਿਰ, ਆਜ਼ਾਦੀ ਸੰਘਰਸ਼, ਜੈਤੋ ਦਾ ਮੋਰਚਾ, ਜੂਨ 1984, ਨਵੰਬਰ 1984 ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਤੇ ਹੋਰ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਰ੍ਹੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਸਾਕਾ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਮਨਾਈ ਜਾ ਰਹੀ

ਹੈ। ਬੀਬੀ ਜਗੀਰ ਕੌਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਯੋਜਨਾ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਹਿਤ ਪਿਛਲੀ ਇਕ ਸਦੀ ਦੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਵਧੇਰੇ ਸਿੱਖ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇ, ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੀ ਘੋਖ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਅਹਿਮ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਮੁੜ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਰੂਬਰੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਲਦੀ ਹੀ ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਲਾਪਤਾ ਸਰੂਪਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਤਲਬ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚੋਂ ਲਾਪਤਾ ਹੋਏ 328 ਪਾਵਨ ਸਰੂਪ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਪਰਚੇ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਦੇ ਚਰਚਿਤ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਇਥੇ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਡੀ.ਸੀ.ਪੀ. ਜਗਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਦਿਆਂ 18 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤੇ ਹਨ।

ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਥਾਣਾ ਸੀ ਡਵੀਜ਼ਨ ਦੇ ਮੁਖੀ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਗਗਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਾਜ਼ਰ ਰਹਿਣ ਲਈ ਆਦੇਸ਼ ਵੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਸਦਭਾਵਨਾ ਦਲ ਵੱਲੋਂ ਇਥੇ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਫਸਟ ਕਲਾਸ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਰਸਜ ਸਟੇਅ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਗੋਵਾਲ'

ਦੇ ਟਾਈਟਲ ਹੇਠ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਸਿੱਖ ਸਦਭਾਵਨਾ ਦਲ ਵੱਲੋਂ ਬੀਤੇ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਲਾਪਤਾ ਪਾਵਨ ਸਰੂਪ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਪੁਲਿਸ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸਥਾਨਕ ਵਿਰਾਸਤੀ ਮਾਰਗ ਵਿਖੇ ਲਗਾਤਾਰ ਰੋਸ ਪਰਨਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਉਕਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੇ ਗੁਣ ਤੱਕ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੰਗੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਭਾਈ ਵਡਾਲਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਪੁਲਿਸ ਕੇਸ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ, ਸਿੱਖ ਸਦਭਾਵਨਾ ਦਲ ਵੱਲੋਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਅਕਾਲ ਬੁੰਗਾ ਸਾਹਿਬ ਸੋਹਾਣਾ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਰੋਸ ਪਰਨਾ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗਾ।

ਕੇਂਦਰੀ ਸਿੱਖ ਅਜਾਇਬ ਘਰ 'ਚ ਬਾਬਾ ਜੰਗ ਸਿੰਘ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਲਾਈ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਿੱਖ ਅਜਾਇਬ ਘਰ ਵਿਚ ਬਾਬਾ ਜੰਗ ਸਿੰਘ

ਸਿੰਘ, ਬਾਬਾ ਘਾਲਾ ਸਿੰਘ ਨਾਨਕਸਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਾਬਾ ਜੰਗ ਸਿੰਘ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਤੋਂ ਪਰਦਾ ਹਟਾਇਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ

ਕਰਨਾਲ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਸੁਸ਼ੋਭਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਬਾਬਾ ਜੰਗ ਸਿੰਘ ਸਾਲ 1982 ਵਿਚ ਧਰਮ ਯੁੱਧ ਮੋਰਚੇ ਦੌਰਾਨ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਰਕਾਬਗੰਜ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਗ੍ਰੰਥੀ ਗਿਆਨੀ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ, ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ, ਤਖਤ ਸ੍ਰੀ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਰਘਬੀਰ

ਹਜੂਰੀ ਰਾਗੀ ਜਥੇ ਭਾਈ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੀਰਤਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਅਰਦਾਸ ਭਾਈ ਸੁਲਤਾਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੀਤੀ।

ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਵੱਲੋਂ ਬਾਬਾ ਜੰਗ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਤਿਕਾਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਿੱਖ ਅਜਾਇਬ ਘਰ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਗਿਆਨੀ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਸਿੱਖ ਅਜਾਇਬ ਘਰ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਅਨਮੋਲ ਖਜ਼ਾਨਾ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਹਾਨ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਲਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੌਮ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਲਈ ਘਾਲਣਾ ਘਾਲੀ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਬਾਬਾ ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬਾਬਾ ਜੰਗ ਸਿੰਘ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਿੱਖ ਅਜਾਇਬ ਘਰ ਵਿਚ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ।

ਫੌਜੀ ਅਫਸਰ ਨੇ 20 ਲੱਖ ਲਈ ਕੀਤਾ ਸੀ ਸ਼ੋਪੀਆਂ ਮੁਕਾਬਲਾ

ਸ਼ੋਪੀਆਂ (ਕਸ਼ਮੀਰ): ਸ਼ੋਪੀਆਂ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਹੋਏ ਕਥਿਤ ਫਰਜੀ ਮੁਕਾਬਲੇ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਫੌਜੀ ਕਪਤਾਨ ਨੇ 20 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਇਨਾਮੀ ਰਾਸ਼ੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਇਹ ਸਾਜਿਸ਼ ਰਚੀ ਸੀ। ਉਕਤ ਕਥਿਤ ਫਰਜੀ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਨੌਜਵਾਨ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਫੌਜ ਦੇ ਜਵਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ

ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਘੇਰਾਬੰਦੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇਕ ਦੋਸ਼ ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਕੈਪਟਨ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਇਸ ਵੇਲੇ ਫੌਜ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ 'ਚ ਹੈ। ਕਾਰਵਾਈ ਸਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰ ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਦਾ ਕੌਰਟ ਮਾਰਸ਼ਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ 18 ਜੁਲਾਈ, 2020 ਨੂੰ ਇਥੇ ਅਮਸ਼ੀਪੁਰਾ ਵਿਚ ਹੋਏ ਮੁਕਾਬਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਰਾਜੌਰੀ ਜਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਇਮਤਿਆਜ ਅਹਿਮਦ, ਅਬਰਾਰ ਅਹਿਮਦ ਅਤੇ ਮੁਹੰਮਦ ਇਬਰਾਰ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ

ਨੂੰ ਅਤਿਵਾਦੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਜਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਚੀਫ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਕੋਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਦੋ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਤਾਬਿਸ ਨਜੀਰ ਤੇ ਬਿਲਾਲ ਅਹਿਮਦ ਲੋਨ ਦੀ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਭੂਮਿਕਾ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਲੋਨ ਇਕ ਸਰਕਾਰੀ ਗਵਾਰ ਬਣ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਕੋਲ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਵਾਏ ਸਨ। ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਇਹ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨਸ਼ਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿ ਤਿੰਨੋਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦਾ ਅਤਿਵਾਦ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਫੌਜ ਨੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ 'ਕੌਰਟ ਆਫ ਇਨਕੁਆਰੀ' ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਸਤੰਬਰ ਵਿਚ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਸਬੰਧੀ 'ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ' ਸਬੂਤ ਮਿਲੇ ਸਨ ਕਿ ਸੈਨਿਕਾਂ ਨੇ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਫੌਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪਾਵਰ ਐਕਟ (ਅਫਸਪਾ) ਅਧੀਨ ਮਿਲੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਫੌਜ ਨੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਆਰੰਭ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਪੁਲੀਸ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਫੌਜੀ ਸੈਨਿਕਾਂ ਸੂਬੇਦਾਰ ਗਾਰੂ ਰਾਮ, ਲਾਂਸ ਨਾਇਕ ਰਵੀ ਕੁਮਾਰ, ਸਿਪਾਹੀ ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ ਤੇ ਯੋਗੇਸ਼ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵੀ ਦਰਜ ਹਨ ਜੋ ਘਟਨਾ ਵੇਲੇ ਕੈਪਟਨ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਟੀਮ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚਾਰੋਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ 'ਚ ਜਾ ਕੇ ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਘੇਰਾਬੰਦੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਵਾਹਨ ਤੋਂ ਉਤਰ ਕੇ ਪੈਦਲ ਅੱਗੇ ਵਧ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੋਲੀਆਂ ਚੱਲਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣਾਈ ਦਿੱਤੀ। ਉਪਰੰਤ ਕੈਪਟਨ

ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਛੁਪੇ ਹੋਏ ਅਤਿਵਾਦੀ ਦੌੜਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾਉਣੀਆਂ ਪਈਆਂ।

ਦੋਸ਼ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਥਿਤ ਫਰਜੀ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ

ਰਵੀਕਾਂਤ ਸ਼ਰਮਾ ਬਣੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਮੇਅਰ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਮੇਅਰ ਦੀ ਚੋਣ ਦੌਰਾਨ ਮੇਅਰ ਸਮੇਤ ਸੀਨੀਅਰ ਡਿਪਟੀ ਮੇਅਰ ਤੇ ਡਿਪਟੀ ਮੇਅਰ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਕੌਂਸਲਰ ਜੇਤੂ ਰਹੇ। ਮੇਅਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਭਾਜਪਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਰਵੀਕਾਂਤ ਸ਼ਰਮਾ ਨੂੰ 17 ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਬਲਾ ਨੂੰ 5 ਵੋਟ ਮਿਲੇ ਜਦੋਂ ਕੇ ਟੋ ਵੋਟ ਰੱਦ ਹੋਏ। ਮੇਅਰ ਦੀ ਚੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਵੇਂ ਚੁਣੇ ਗਏ ਮੇਅਰ ਰਵੀਕਾਂਤ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਮੇਅਰ ਦੀ ਕੁਰਸੀ ਸੰਭਾਲੀ ਅਤੇ ਸੀਨੀਅਰ ਡਿਪਟੀ ਮੇਅਰ ਤੇ ਡਿਪਟੀ ਮੇਅਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਈਆਂ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਸੀਨੀਅਰ ਡਿਪਟੀ ਮੇਅਰ ਲਈ ਵੋਟਿੰਗ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਤਾਂ ਕਾਂਗਰਸੀ ਕੌਂਸਲਰਾਂ ਨੇ ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰੀ 'ਤੇ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਨਾ ਵਰਤਣ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵੋਟਿੰਗ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਨਿਗਮ ਸਦਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਚਲੇ ਗਏ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੀਨੀਅਰ ਡਿਪਟੀ ਮੇਅਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਮਹੇਸ਼ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿੰਧੂ ਤੇ ਡਿਪਟੀ ਮੇਅਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਭਾਜਪਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਫਰਮਿਲਾ ਨੇ

19 ਵੋਟਾਂ ਨਾਲ ਇਕ ਤਰਫਾ ਜਿੱਤ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ। ਕਾਂਗਰਸ ਕੌਂਸਲਰਾਂ ਨੇ ਸੀਨੀਅਰ ਡਿਪਟੀ ਮੇਅਰ ਲਈ ਰਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਗੁਜਰਾਲ ਅਤੇ ਡਿਪਟੀ ਮੇਅਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਸਤੀਸ਼ ਕੌਥ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਣਾਇਆ ਸੀ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਕੌਂਸਲਰ ਨੇ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਮੇਅਰ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਭਾਜਪਾ ਕੌਂਸਲਰ ਹੀਰਾ ਨੇਗੀ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਕਿਰਨ ਖੇਰ ਸਿਹਤ ਠੀਕ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਹਨਾਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕੇ। ਨਿਗਮ ਦੀਆਂ 27 ਵੋਟਾਂ ਵਿਚੋਂ

ਪੁਈਆਂ ਕੁੱਲ 24 ਵੋਟਾਂ ਵਿਚੋਂ ਮੇਅਰ ਦੀ ਚੋਣ ਵੇਲੇ 2 ਵੋਟਾਂ ਰੱਦ ਹੋਈਆਂ। ਮੇਅਰ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਕੌਂਸਲਰ ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਬੁਟੇਰਲਾ ਕਾਲੇ ਕੱਪੜੇ ਪਹਿਨ ਕੇ ਨਿਗਮ ਸਦਨ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚੇ ਅਤੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਅੰਦੋਲਨ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਦੇਣ ਲਈ ਨਿਗਮ ਸਦਨ 'ਚ ਦੋ ਮਿੰਟ ਦਾ ਮੌਨ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ 'ਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਕੇ ਨਿਗਮ ਸਦਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਚਲੇ ਗਏ।

ਮੇਅਰ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਨਿਗਮ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਚੁਣੇ ਗਏ ਮੇਅਰ ਰਵੀ ਕਾਂਤ ਸ਼ਰਮਾ ਸਮੇਤ ਸੀਨੀਅਰ ਡਿਪਟੀ ਮੇਅਰ ਮਹੇਸ਼ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿੰਧੂ ਅਤੇ ਡਿਪਟੀ ਮੇਅਰ ਨੂੰ ਵਧਾਈਆਂ ਦੇਣ ਦਾ ਦੌਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਇੰਚਾਰਜ ਤੋਂ ਹਰਿਆਣਾ ਤੋਂ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਦੁਸ਼ੀੰਤ ਗੌਤਮ ਨੇ ਮੇਅਰ ਚੁਣੇ ਗਏ ਰਵੀ ਕਾਂਤ ਸ਼ਰਮਾ ਨੂੰ ਮੇਅਰ ਦੀ ਕੁਰਸੀ 'ਤੇ ਬਿਠਾਇਆ।

ਲੋਕ-ਮਾਰੂ ਸਿਸਟਮ ਦਾ ਬਦਲ ਸੋਚੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ

ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਪਿੜ

ਜਤਿੰਦਰ ਪਨੂ
ਫੋਨ: 91-98140-68455

ਇਨਸਾਨ ਜੰਗਲਾਂ ਦੀ ਜਿੰਦਗੀ ਤੋਂ ਨਗਰਾਂ ਤੱਕ ਪੁੱਜਾ ਤਾਂ ਅਜੇ ਉਸ ਨੂੰ ਨਾਗਰਿਕ ਹੋਣ ਦੀ ਸੋਝੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਈ, ਜਦੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਲਾਮਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਵਾਲਾ ਤੇ ਫਿਰ ਰਾਜਿਆਂ-ਜਗੀਰਦਾਰਾਂ ਦਾ ਸਿਸਟਮ ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ ਪੈ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਜਗੀਰਦਾਰੀ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵੀ ਬੜਾ ਚੰਗਾ ਜਾਪਦਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਪਰ ਪਿੱਛੋਂ ਸਮਝ ਪਈ ਕਿ ਇਹ ਵੀ ਇਨਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੀ ਹੈ। ਸਨਅਤੀ ਇਨਕਲਾਬ ਨਾਲ ਜਦੋਂ ਕਾਰਖਾਨੇ ਲੱਗਣ ਦੇ ਦਿਨ ਆਏ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਤਨਖਾਹ ਜਾਂ ਦਿਹਾੜੀ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਸ਼ ਕੇ ਕੰਮ ਉੱਤੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗਾ, ਉਸ ਵਿਚੋਂ ਲੋਕ-ਰਾਜ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਵਾਲੇ ਅਜੋਕੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਕਲਮ ਫੁੱਟ ਪਈ ਤੇ ਫਿਰ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰ ਕੇ ਸਮੁੱਚੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦਾ ਅਜੋਕਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਉੱਨੀ-ਇੱਕੀ ਦੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ। ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਇਹ ਸਿਸਟਮ ਅਜੋਕੇ ਪੜਾਅ ਉੱਤੇ ਆ ਕੇ ਏਦਾਂ ਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਹਾਹਾਕਾਰ ਮਚਾਉਣ ਵਾਲਾ ਬਣਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਲੀਡਰ ਨੂੰ ਕਮਾਨ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਖੁਦ ਨੂੰ ਖੁਦਾਈ ਫੌਜਦਾਰ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੀਤੇ-ਮਕੌਤੇ ਸਮਝ ਕੇ ਮਨ-ਆਈਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਬੋਲਗਾਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਵੀ ਹੈ, ਇਹ ਸਮਝਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਝੰਡਾਬਰਦਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਝੰਡਾ-ਬਰਦਾਰੀ ਦਾ ਜਲੂਸ ਉਸ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭੁੱਲ ਨਾਲ ਚੁਣੇ ਗਏ ਇੱਕ ਬੇ-ਸਿਰੇ ਤੇ ਬੇ-ਸੂਰੇ ਲੀਡਰ ਡੋਨਲਡ ਟਰੰਪ ਨੇ ਇਸ ਹਫਤੇ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਬਦ-ਦਿਮਾਗ ਬੰਦੇ ਹੱਥ ਕਮਾਨ ਆ ਜਾਣ ਨਾਲ ਜਿਹੇ ਜਿਹਾ ਉਸਟੰਡ ਕੋਈ ਵਿਗੜਿਆ ਆਗੂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਰਾਹ ਰੋਕ ਸਕਣਾ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਵੱਸ ਦਾ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ।

ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਵੀ ਹੈ, ਇਹ ਸਮਝਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਝੰਡਾਬਰਦਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਝੰਡਾ-ਬਰਦਾਰੀ ਦਾ ਜਲੂਸ ਉਸ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭੁੱਲ ਨਾਲ ਚੁਣੇ ਗਏ

ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਰਾਹ ਰੋਕ ਸਕਣਾ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਵੱਸ ਦਾ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਕੁਰਸੀ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਖਾਤਰ ਉਸ ਦੀ ਉਕਸਾਹਟ ਉੱਤੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਸਿਖਰਲੇ ਮੰਦਿਰ, ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਉੱਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭੀੜ ਨੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਡੋਰ-ਡੋਰਾ ਹੋਇਆ ਵੇਖਦਾ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗੇਗਾ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਸਾਰੀ ਕਮਾਨ

ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਹੱਥ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇਹ ਕੁਝ ਵਾਪਰਿਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭੀੜਾਂ ਭੜਕਾਉਣ ਦਾ ਮਾਹਰ ਲੀਡਰ ਕਿਤੇ ਵੀ ਕੁਝ ਵੀ ਕਰਵਾਉਣ ਤੱਕ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਮੈਂ ਇਸ ਧਾਰਨਾ ਨਾਲ ਕਦੇ ਵੀ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਿ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿਚ 'ਇੱਕਵੰਜਾ ਗਧੇ ਮਿਲ ਕੇ ਉੱਠਿੱਜਾ ਘੋੜਿਆ ਉੱਤੇ ਰਾਜ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਜਿੱਤ ਲੈਂਦੇ ਹਨ', ਪਰ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਇਹੋ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਅਜੋਕੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੇਠ ਮਾੜੀ ਨੀਅਤ ਵਾਲੇ ਬੰਦੇ ਆਪੋ ਵਿਚ ਅੱਖ ਮਿਲਾ ਲੈਣ ਤਾਂ ਬਾਕੀ ਸਭ ਦੀ ਭੁਆਂਟਣੀ ਭੰਵਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਈ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਨੰਗੀ-ਚਿੱਟੀ ਖਰੀਦੋ-ਫਰੋਖਤ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਏਦਾਂ ਦੀ ਸੋਚੇਬਾਜ਼ੀ ਨਾਲ ਬਦਨਾਮ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰੀ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਦੇ ਵੇਖ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ। ਕਰਨਾਟਕ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ ਪਿਛੋਂ ਲੋਕਪਾਲ ਵੱਲੋਂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਯੇਦੀਯੁੱਧਾ ਫਿਰ ਉੱਪਰਲੀ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਬਰੀ ਹੋਣ ਮਗਰੋਂ ਓਸੇ ਰਾਜ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਬਣਨ ਲਈ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਰੀਦਿਆ, ਉਹ ਵੀ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ।

ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵਿਆਪਮ ਘੋਟਾਲੇ ਵਿਚ ਸਿਖਰਾਂ ਦੇ ਬਦਨਾਮੀ ਖੱਟਣ ਪਿੱਛੋਂ ਸ਼ਿਵਰਾਜ ਚੌਹਾਨ ਜਦੋਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਹਾਰ ਗਿਆ ਤਾਂ ਦਲ-ਬਦਲੀਆਂ ਕਰਵਾ ਕੇ ਫਿਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਲਾਲੂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਕਈ ਸਾਲ ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਦਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਵੀ ਬਣੀ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਹ ਖੇਡ ਹਰਿਆਣੇ ਵਿਚ ਚੌਧਰੀ ਭਜਨ ਲਾਲ ਤੋਂ ਸੂਰੂ ਹੋਈ ਸੀ ਤੇ ਫਿਰ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਵਿਚ ਜੈਲਾਲਿਤਾ ਤੇ ਕਰੁਣਾਨਿਧੀ-ਦੇਵਾਂ ਵਿਚ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ

ਚੱਲਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਜ ਦਾ ਕਿਹੜਾ ਨੇਤਾ ਇਸ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਹੈ, ਕਹਿ ਸਕਣਾ ਔਖਾ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭਨਾਂ ਤੋਂ ਮਾੜੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਲੀਡਰ ਕਿਸੇ ਵੱਡੇ ਲੁਟੇਰੇ ਨਾਲ ਸੈਨਤ ਮਿਲਾ ਕੇ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਲੁਟੇਰੇ ਦੀ ਦੌਲਤ ਕਮਾਉਣ ਦੀ ਹਵਾਸ ਦੀ ਬਲੀ ਚਾੜ੍ਹਨ ਤੁਰ ਪਵੇ ਤਾਂ ਲੋਕਤੰਤਰ ਉਸ ਆਗੂ ਨੂੰ ਇਸ ਕੰਮ ਤੋਂ ਵਰਜਣ ਜੋਗਾ ਨਹੀਂ ਲੱਭਦਾ। ਲੀਡਰ ਕੋਲ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਨਾਲ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ ਕਿ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬੇਵਕੂਫ ਬਣਾ ਕੇ ਜਿੱਤੀ ਹੈ ਜਾਂ ਪੈਸਾ ਖਰਚ ਕਰ ਕੇ ਬਣਾਈ ਹੈ, ਲੋਕਤੰਤਰ ਦਾ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹਾਕਮ ਵੀ ਆਪਣੀ ਆਈ ਉੱਤੇ ਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਿਰੇ ਦੇ ਬੇਰਹਿਮ ਰਾਜਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾੜ ਪਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਦੇ ਵਕਤਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨੀ ਲਹਿਰ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਬੇਰਹਿਮ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀ ਏਸੇ ਨੀਤੀ ਦਾ ਨਮੂਨਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਦੋ ਵੱਡੇ ਘਰਾਣਿਆਂ ਦੀ ਖਿਦਮਤ ਕਰਨ ਲਈ ਲੱਖਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਹੋਣੀ ਨਾਲ ਖਿਲਵਾਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦਾ ਕਿਸਾਨ ਇਸ ਵੇਲੇ ਜਿਹੜੀ ਲੜਾਈ ਲੜਦਾ ਪਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਅੱਜ ਦੀ ਨਹੀਂ, ਉਸ ਦੀ ਅਗਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਮੱਥਾ ਉਸ ਹਾਕਮ ਨਾਲ ਲੱਗਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਖੁਦ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਮੂਹਰੇ ਸਿਰਫ ਭਾਸ਼ਣ ਝਾੜਨ ਵੇਲੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਅੱਗੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਆਪਣੇ ਏਲਚੀਆਂ ਅਤੇ ਪਿਆਇਆਂ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਸ਼ਤਰੰਜੀ ਖੇਡਾਂ ਖੇਡਦਾ ਹੈ। ਲੀਡਰ ਦੇ ਕੋਲ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਚ ਵੀ ਹੈ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚਲੀ ਧਾਰਮਿਕ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦਾਅ ਜਾਣਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਇਸ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ। ਉਹ ਸਿਰਫ ਝੂਠੇ ਵੀ ਬੋਲੀ ਜਾਵੇ, ਆਸਲੋਂ ਫੋਕੇ ਦਾਅਵੇ ਕਰਦਾ ਰਹੇ, ਤਦ ਵੀ ਇੱਕ ਖਾਸ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕਤਾ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈ ਕੇ ਰਾਜ ਕਰੀ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਨੂੰ ਦੋ-ਚਾਰ ਵੱਡੇ ਘਰਾਣਿਆਂ ਦੀ ਖਿਦਮਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਲਾਈ ਰੱਖੇਗਾ।

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖੀ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਸਰਬ ਉੱਚ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੋਣ ਦਾ ਝੰਡਾ ਚੁੱਕਿਆ ਤੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਲੀਹੇ ਪਾਇਆ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਸੁਫਨਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਹੋਣਾ ਕਿ ਇਸ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਹੋਣ ਲੱਗੀ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿਚ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ? ਅੱਜ ਇਹੋ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਲੋਕਤੰਤਰ ਨੂੰ 'ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ, ਲੋਕਾਂ ਲਈ, ਲੋਕਾਂ ਵਾਸਤੇ' ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਰਾਜ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿਚਲੀ ਸੋਚਣੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਝਲਕ ਆਮ ਜਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਮਿਲਦੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਿੰਦਾਂ ਦਾ ਲੋਕਤੰਤਰ ਮਿਲਿਆ ਹੈ ਤੇ ਜਿਸ ਦਾ ਦਬਾਅ ਅਦਾਲਤੀ ਫੈਸਲਿਆਂ ਉੱਤੇ ਵੀ ਸਾਫ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਕਹਿਣ ਲਈ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਮਲ ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ ਲੋਕਤੰਤਰ ਆਖਣਾ ਕਿਸੇ ਹਕੀਕੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਹਸਤੀ ਚਿਤਾਉਣ ਵਾਂਗ ਜਾਪਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਹੈ।

ਹਾਲਾਤ ਦਾ ਦੁਖਾਂਤ ਹੈ ਕਿ ਸਿਆਣੇ ਸਮਝੇ ਜਾਂਦੇ ਸਿਰ ਮੁੜ-ਮੁੜ ਲੋਕਤੰਤਰ ਅਤੇ 'ਨਿਆਂ ਪੁਣਾਲੀ ਉੱਤੇ ਪੂਰਾ ਭਰੋਸਾ' ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧਦੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਦੇ ਕੋਈ ਇਹ ਸੋਚਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਸਿਸਟਮ ਦਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਬਦਲ ਵੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਟਰੰਪ ਭਗਤਾਂ ਨੇ ਅਮਰੀਕੀ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਨੂੰ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਕੀਤਾ

ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਹੋਈਆਂ ਨੇ ਤੇ ਫਿਰ ਜਿਵੇਂ ਜਿਵੇਂ ਅਮਰੀਕਨ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਵੋਟਾਂ ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਫਤਵਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਟਰੰਪ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਆਉਣ ਲੱਗਿਆ, ਤਿਵੇਂ ਤਿਵੇਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਹਾਰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿਚ ਇਹੋ ਕਹਿੰਦੇ ਰਹੇ ਕਿ ਵੋਟਿੰਗ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਧਾਂਦਲੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਚੱਲੀ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਆਖਰਕਾਰ ਜੋ ਬਾਇਡਨ, ਟਰੰਪ ਨੂੰ ਪਟਖਨੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਜਿੱਤ ਹਾਸਲ ਕਰਨ 'ਚ ਸਫਲ ਹੋ ਗਏ, ਪਰ ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਧਾਂਦਲੀਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਟਰੰਪ ਦੁਆਰਾ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿਚ

ਅੱਬਾਸ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਮਲੇਰਕੋਟਲਾ
ਫੋਨ: 91-98552-59650

ਪਾਈਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨਿਰਾਧਾਰ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਸਭ ਕਾਸੇ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਟਰੰਪ ਆਪਣੀ ਹਿੱਡ ਛੱਡਣ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਲਗਾਤਾਰ ਇਹੋ ਰਾਗ ਅਲਾਪਦੇ ਰਹੇ ਕਿ ਉਹ ਹਾਰੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਟਰੰਪ ਦੀ ਆਪਣੀ ਹਾਰ ਨਾ ਮੰਨਣ ਵਾਲੀ ਰੱਟ ਦੇ ਚਲਦਿਆਂ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਖਦਸੇ ਜਾਹਰ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਟਰੰਪ ਇੰਨੀ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਅਹੁਦਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡਣਗੇ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਟਰੰਪ ਦੇ ਸਮਰਥਕ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਸਫੋਟ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਖੁੱਧਵਾਰ ਜੋ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਹੋਇਆ, ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤਮਾਮ ਖਦਸਿਆਂ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜੋ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਹਫਤਿਆਂ ਤੋਂ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ।

ਭਾਵੇਂ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਅਮਰੀਕੀ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਤਿੰਨ ਨਵੰਬਰ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਜਿੱਤ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਡੈਮੋਕਰੈਟ ਆਗੂ ਜੋ ਬਾਇਡਨ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਮੰਨਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਮੋਹਰ ਲਾ

ਦਿੱਤੀ, ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੈਪੀਟਲ ਬਿਲਡਿੰਗ ਵਿਚ ਟਰੰਪ ਸਮਰਥਕਾਂ ਨੇ ਖੱਬੇ-ਖੱਬੇ ਮਚਾਇਆ, ਯਕੀਨਨ ਉਸ ਨੇ ਅਮਰੀਕੀ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦੀ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਖਿੱਲੀ ਉਡਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ।

ਬੇਸ਼ੱਕ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਉਕਤ ਸਾਂਝੇ ਸਦਨ ਵਾਲੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਬਾਇਡਨ ਦਾ ਬਤੌਰ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਵਜੋਂ 20 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਹਲਫ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦਾ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਦਾ ਰਾਹ ਪੱਧਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਬਾਇਡਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕਮਲਾ ਹੈਰਿਸ ਦੀ ਉਪ-ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰੋੜਤਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਹੁਣ ਉਹ ਵੀ 20 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣਗੇ। ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਹੁ ਤੂ ਤੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੌਜੂਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਟਰੰਪ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਜ਼ਾ ਤਾ ਉਹ ਚੋਣ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ, ਪਰ ਨਿਯਮਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਉਹ 20 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਪੁਰਾਮਨ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਸ ਅਹੁਦੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇਣਗੇ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬੁੱਧਵਾਰ ਨੂੰ ਕੈਪੀਟਲ ਬਿਲਡਿੰਗ ਵਿਖੇ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਟਰੰਪ ਹਮਾਇਤੀਆਂ ਦਾ ਇਕ ਹਾਈਪਰਫਾਈਲ ਡਰਾਮਾ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ। ਜਦੋਂ ਟਰੰਪ ਸਮਰਥਕਾਂ ਨੇ ਕੈਪੀਟਲ ਬਿਲਡਿੰਗ ਉਤੇ ਧਾਵਾ ਬੋਲ ਦਿੱਤਾ। ਉਥੇ ਗੋਲੀ ਚੱਲਣ ਨਾਲ ਇਕ ਮਹਿਲਾ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਤੇ ਝੜਪਾਂ ਦੌਰਾਨ ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਜਖਮੀ ਹੋ ਗਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਸੈਡੀਕਲ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੌਰਾਨ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ।

ਉਕਤ ਧਾਵਾ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਵਾਰ ਤਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਹੈਰਾਨ ਪ੍ਰਸ਼ਾਨ ਹੋ ਗਈ। ਘਟਨਾ ਉਪਰੰਤ ਟਰੰਪ ਦੇ ਹੀ ਕਈ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਰਵੱਈਏ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤੇ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਰਿਪਬਲੀਕਨ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕਈ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹੋ ਗਏ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਮਹਾਂਦੋਸ਼

ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲੱਗੇ। ਇਸ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਟਰੰਪ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕਈ ਅਫਸਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਛੱਡਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਟਰੰਪ ਦੀ ਪਤਨੀ ਮੇਲਾਨੀਆ ਟਰੰਪ ਦੇ ਚੀਫ ਆਫ ਸਟਾਫ ਸਟੈਫਨੀ ਗ੍ਰਿਸ਼ਮ ਨੇ ਉਕਤ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣਾ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ।

ਉਧਰ ਉਪ-ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਮਾਈਕ ਪੈਂਸ ਵੀ ਟਰੰਪ ਦਾ ਸਾਥ ਛੱਡ ਗਏ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਫਤਵੇ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਨਵੇਂ ਬਣਨ ਵਾਲੇ ਵਾਲੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜੋ ਬਾਇਡਨ ਨੇ ਇਸ ਹਮਲੇ ਨੂੰ ਰਾਜਧਰ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ, "ਇਹ ਉਹ ਅਮਰੀਕਾ ਨਹੀਂ, ਜਿਸ ਦੀ ਅਸੀਂ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।" ਇਥੇ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਕੈਪੀਟਲ ਬਿਲਡਿੰਗ ਵਿਚ ਹੀ ਸੰਸਦ ਦੇ ਦੋਹਾਂ ਸਦਨਾਂ (ਹਾਊਸ ਆਫ ਰਿਪ੍ਰੇਜੇਂਟੇਟਿਵ ਤੇ ਸੈਨੇਟ) ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਮੀਟਿੰਗ ਹੋਣੀ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਟਰੰਪ ਤੇ

ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦੀ ਜਿੱਤ ਹੋਵੇਗੀ।" ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਇਕ ਟਵੀਟ 'ਚ ਕਿਹਾ, "ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਵਿਚ ਦੰਗੇ ਤੇ ਹਿੰਸਾ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੇਖ ਕੇ ਚਿੰਤਾ ਹੋਈ। ਪੁਰਾਮਨ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੱਤਾ ਤਬਦੀਲੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੁਜਾਹਰਿਆਂ ਦੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਜਮਹੂਰੀ ਅਮਲਾਂ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।"

ਉਧਰ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਕੱਟੜ ਵਿਰੋਧੀ ਚੀਨ ਦੇ ਦਲ ਚੀਨੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਸਮਝੇ ਜਾਂਦੇ ਅਖਬਾਰ 'ਗਲੋਬਲ ਟਾਈਮਜ਼' ਨੇ ਅਮਰੀਕੀ ਸੰਸਦ 'ਚ ਵਾਪਰੀਆਂ ਉਕਤ ਹਿੰਸਕ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਇਆ ਅਤੇ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਅਖਬਾਰ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸਟੈਚੂ ਆਫ ਲਿਬਰਟੀ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਇਆ ਤੇ ਫਿਰ ਸਪੀਕਰ ਨੈਂਸੀ ਪੈਲੋਸੀ 'ਤੇ ਵਿਅੰਗ ਕੱਸਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਹਾਂਗਕਾਂਗ ਵਿਚ ਚੀਨੀ ਹਾਕਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਏ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਵਿਚ ਹੰਗਾਮੇ ਨੂੰ ਨੈਂਸੀ ਪੈਲੋਸੀ ਨੇ ਖੂਬਸੂਰਤ ਨਜ਼ਾਰੇ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਅਖਬਾਰ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਵੇਖਣਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਕੀ ਪੈਲੋਸੀ ਕੈਪੀਟਲ ਬਿਲਡਿੰਗ ਦੀ ਹਿੰਸਾ ਨੂੰ ਵੀ ਖੂਬਸੂਰਤ ਨਜ਼ਾਰਾ ਕਰਾਰ ਦੇਵੇਗੀ?

ਕੁਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਕੈਪੀਟਲ ਬਿਲਡਿੰਗ ਵਿਚ ਜੋ ਕੋਰਾਮ ਟਰੰਪ ਸਮਰਥਕਾਂ ਨੇ ਮਚਾਇਆ, ਭਾਵੇਂ ਉਸ 'ਤੇ ਜਲਦੀ ਹੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਹਿਫਾਜ਼ਤੀ ਦਸਤਿਆਂ ਨੇ ਕਾਬੂ ਪਾ ਲਿਆ, ਪਰ ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਛਵੀ 'ਤੇ ਜੋ ਦਾਗ ਲਾਏ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧੋ ਪਾਉਣਾ ਬੇਹੱਦ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰ ਰਿਪਬਲੀਕਨ ਅਤੇ ਡੈਮੋਕਰੈਟਿਕ ਵਰਕਰਾਂ ਤੇ ਹਮਾਇਤੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਜੋ ਖਾਈ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਪੁਰ ਕਰਨਾ ਹਾਲ ਦੀ ਘੜੀ ਬੇਹੱਦ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਜਾਪਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

ਸਨਿਚਰਵਾਰ, 16 ਜਨਵਰੀ 2021

ਟਰੰਪਵਾਦੀ ਸਿਆਸਤ

ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਵਿਚ ਕੈਪੀਟਲ ਹਿੱਲ ਵਿਖੇ ਜੋ ਕੁਝ ਵਾਪਰਿਆ, ਉਹ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਲਡ ਟਰੰਪ ਦੀ ਵੰਡਪਾਉ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਸਿਖਰ ਸੀ। ਡੋਨਲਡ ਟਰੰਪ ਦਾ ਕਾਰਜਕਾਲ 20 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਵਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜੋਅ ਬਾਇਡਨ ਉਸ ਦਿਨ ਮੁਲਕ ਦੀ ਕਮਾਨ ਸੰਭਾਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਕੈਪੀਟਲ ਹਿੱਲ 'ਚ ਹਿੰਸਾ ਭੜਕਣ ਤੱਕ ਟਰੰਪ ਆਪਣੀ ਹਾਰ ਸਵੀਕਾਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕੁੱਲ ਦੁਨੀਆ ਇਸ ਹਿੰਸਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੰਜ ਜਾਨਾਂ ਚਲੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਲਈ ਟਰੰਪ ਵੱਲੋਂ ਉਥੇ ਕੀਤੇ ਭੜਕਾਊ ਭਾਸ਼ਣ ਨੂੰ ਹੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਗਰਦਾਨ ਰਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਟਰੰਪ ਇਸ ਬਾਰੇ ਉਕਾ ਹੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਖਿਲਾਫ ਮਹਾਂਦੋਸ਼ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਸੁਣ-ਸੁਣ ਕੇ ਲੋਕ ਸਗੋਂ ਹੋਰ ਭੜਕਣਗੇ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਖੁਫੀਆ ਏਜੰਸੀ ਐੱਫ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੇ ਵੀ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਮੁਲਕ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦੇ ਸਾਰੇ, 50 ਰਾਜਾਂ ਅੰਦਰ ਹਿੰਸਾ ਭੜਕਣ ਦਾ ਖਦਸ਼ਾ ਹੈ। ਖੈਰ! ਸਾਰੇ ਸਿਆਸੀ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ ਮੰਨ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਟਰੰਪ ਦੀ ਪਿਛਲੇ 4 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਨੇ ਮੁਲਕ 'ਚ ਡੂੰਘੀਆਂ ਦਰਾੜਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਮੁਲਕ ਦੀ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਲਈ ਖਤਰਾ ਬਣ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਰਾੜਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੰਨੇ ਸਾਲ ਲੱਗ ਜਾਣ; ਇਹੀ ਨਹੀਂ ਟਰੰਪ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਮੁਲਕ ਦੀਆਂ ਜਮਹੂਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਵੀ ਅੱਡੀ-ਚੋਟੀ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਲਾਈ ਰੱਖਿਆ। ਮੀਡੀਆ ਜੋ ਇਸ ਦੀ ਵੰਡਪਾਉ ਸਿਆਸਤ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਉਸ ਨੇ ਪੂਰਾ ਟਿੱਲ ਲਾਇਆ।

ਉੱਜ ਅਜਿਹੀਆਂ ਦਰਾੜਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਵੱਡੀ ਕਵਾਇਦ ਇਸ ਵਕਤ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਇਕ ਹੋਰ ਜਮਹੂਰੀ ਮੁਲਕ, ਭਾਰਤ ਅੰਦਰ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਟਰੰਪ ਦਾ ਹੀ ਜੋਟੀਦਾਰ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫਿਰਕਿਆਂ ਅੰਦਰ ਦਰਾੜਾਂ ਪਾਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਕਸਰ ਬਾਕੀ ਨਹੀਂ ਛੱਡੀ ਹੈ। ਮੁਲਕ ਦੀਆਂ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ, ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਖਿਲਾਫ ਲੱਗੇ ਸ਼ਾਹੀਨ ਬਾਗ ਵਾਲੇ ਵੱਡੇ ਮੋਰਚੇ ਨੂੰ ਵੀ ਕਰੋਨਾ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਰਾਜ ਤੋਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਉਠੇ ਕਿਸਾਨੀ ਘੋਲ ਨੇ ਦਰਸਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਹੀ ਅਜਿਹੇ ਵੰਡਪਾਉ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੁਹਜੀ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਟੱਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਅੰਦੋਲਨ ਨੇ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਕਦਰ ਬੇਵੱਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਹ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿਚ ਅਣਗਿਣਤ ਸੋਧਾਂ ਲਈ ਵੀ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਈ ਪਰ ਕਿਸਾਨ, ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਮੁੱਢਾਂ ਹੀ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਅੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਵਿਚਾਰਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਸੱਜੇਪੱਖੀ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਮੁਲਕਾਂ ਨੂੰ ਅਗਾਂਹ ਲਿਜਾਣ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਸਮਾਜਾਂ ਨੂੰ ਪਿਛਲਖਰੀ ਤੋਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫਿਰਕਿਆਂ ਤੇ ਤਬਕਿਆਂ ਅੰਦਰ ਵੰਡੀਆਂ ਪਾ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਕਰੋਨਾ ਵਰਗੀ ਮਹਾਮਾਰੀ ਨੂੰ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਵਰਤਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਚੋਣਾਂ ਆ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਟਰੰਪਵਾਦ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਲਈ ਕਦਮ ਅਹਿਮ ਪੁੱਟਦਿਆਂ ਮਿਸਾਲੀ ਵੋਟਿੰਗ ਰਾਹੀਂ ਡੋਨਲਡ ਟਰੰਪ ਨੂੰ ਘਰ ਤੋਰ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਸਾਹਮਣੇ ਅਜੇ ਚੋਣਾਂ ਵਗੇਰਾ ਦੀ ਕੋਈ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਕਿਸਾਨਾਂ ਖਿਲਾਫ ਬਣਾਏ ਮਾਰੂ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਰੱਦ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਮੋਦੀ ਖਿਲਾਫ ਆਪਣੇ ਘੋਲ ਨੂੰ ਇਸ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਲੈ ਗਈਆਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਬੇਵੱਸ ਹੋਈ ਪਈ ਹੈ। ਕਿਸਾਨ ਪਿਛਲੇ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਮੁਲਕ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਪੰਜਾਂ ਦੇ ਪੰਜ ਮੁੱਖ ਮਾਰਗ ਮੱਲੀ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਸ ਘੋਰ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਮੁਲਕ ਭਰ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਹੋਰ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਵੀ ਦਿੱਲੀ ਵੱਲ ਚਾਲੇ ਪਾ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਫਿਲਹਾਲ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਘੋਲ ਦੀ ਕਨਸੇਅ ਨਹੀਂ ਪੈ ਰਹੀ ਸਗੋਂ ਉਥੇ ਟਰੰਪਵਾਦੀ ਪ੍ਰੀਤੀਕਿਰਿਆ ਬਾਰੇ ਖਦਸ਼ੇ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਉੱਜ, ਇਹ ਗੱਲ ਤਾਂ ਪੱਕੀ ਹੈ ਕਿ ਟਰੰਪਵਾਦੀ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਮਾਤ ਦੇਣ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਲਾਮਬੰਦੀ ਦੀ ਹੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਪਿਛੇ ਜਿਹੇ ਸਿਆਹਤਮਈ ਨਾਗਰਿਕ ਜਾਰਜ ਫਲਾਇਡ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਠੇ 'ਬਲੈਕ ਲਾਈਵਜ਼ ਮੈਟਰਜ਼' ਅੰਦੋਲਨ ਨੇ ਅਮਰੀਕੀ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਟਰੰਪਵਾਦੀ ਸਿਆਸਤ ਤੋਂ ਸੁਚੇਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਖਹਿੜਾ ਫੁਡਾਉਣ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਵੰਡਪਾਉ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਟਰੰਪ ਦੀ ਪਾਰਟੀ, ਰਿਪਬਲਿਕਨ ਪਾਰਟੀ ਉਤੇ ਵੀ ਸਵਾਲੀਆ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲੱਗੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਉਪ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਮਾਈਕ ਪੈਂਸ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸੇ ਸਿਆਸਤ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਮਰੀਕੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 25 ਮੁਤਾਬਕ, ਉਪ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਪਣੀ ਤਾਕਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਕੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਫਾਰਗ ਕਰ ਕੇ ਖੁਦ ਸੱਤਾ ਸੰਭਾਲ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਡੈਮੋਕਰੇਟਿਕ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਇਸ ਮੰਗ ਨੂੰ ਮਾਈਕ ਪੈਂਸ ਨੇ ਦਰਕਿਨਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਡੈਮੋਕਰੇਟਿਕ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਟਰੰਪ ਖਿਲਾਫ ਲਿਆਏ ਮਹਾਂਦੋਸ਼ ਨਾਲ ਮੁਲਕ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਹਾਲ ਦੀ ਘੜੀ ਕੋਈ ਵੱਡਾ ਫਰਕ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗਾ ਪਰ ਡੈਮੋਕਰੇਟਿਕ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਮਹਾਂਦੋਸ਼ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਇਕੋ-ਇਕ ਮਕਸਦ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸ਼ਖਸ ਲਈ ਵਾਈਟ ਹਾਊਸ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਅਗਾਂਹ ਲਈ ਵੀ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ। ਠੀਕ ਹੀ, ਅਜਿਹੇ ਲੀਡਰਾਂ ਅਤੇ ਸਿਆਸਤ ਲਈ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਬੰਦ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜੋ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਾਟੋਪਾੜ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹਾ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਟਰੰਪਵਾਦੀ ਅਤੇ ਮੋਦੀਵਾਦੀ ਨਫਰਤ ਤੋਂ ਖਹਿੜਾ ਫੁਡਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਟਰੰਪ ਨੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀਆਂ ਚੁਲਾਂ ਹਿਲਾਈਆਂ

ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਦੇ ਕੈਪੀਟਲ ਹਿੱਲ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਹੋਈ ਹਿੰਸਾ ਨੇ ਮੁਲਕ ਦੇ ਅੱਜ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਚਾਰ ਸਾਲ ਤੋਂ ਡੋਨਲਡ ਟਰੰਪ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਅਮਰੀਕੀ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੰਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਪਾਈਆਂ ਵੰਡੀਆਂ ਇਸ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਦੇਰ ਤੱਕ ਤੰਗ ਕਰਦੀਆਂ ਰਹਿਣਗੀਆਂ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਲੰਘੇ ਬੁੱਧਵਾਰ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਦੇ ਕੈਪੀਟਲ ਹਿੱਲ ਇਲਾਕੇ, ਜਿਥੇ ਅਮਰੀਕੀ ਸੰਸਦ/ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਸਦਨ (ਹਾਊਸ ਆਫ ਰਿਪ੍ਰੈਜ਼ੈਂਟੇਟਿਵਜ਼ ਅਤੇ ਸੈਨੇਟ) ਸਥਿਤ ਹਨ, ਵਿਚ ਹੋਈ ਹਿੰਸਾ ਨੇ ਅਮਰੀਕੀ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦੀਆਂ ਚੁਲਾਂ ਹਿਲਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੇ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਅਸਹਿਮਤੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀਆਂ ਧਿਰਾਂ, ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਫਿਰਕਿਆਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ, ਲਤਾੜੇ ਗਏ ਵਰਗਾਂ, ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ, ਦਮਿਤਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਘੱਟ ਸਾਧਨਾਂ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ, ਜੋ ਆਪਣੇ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ, ਹੜਤਾਲਾਂ, ਰੈਲੀਆਂ ਆਦਿ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਜਮਹੂਰੀ

ਸਵਰਾਜਬੀਰ

ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਚੁਣੇ ਗਏ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਰੁਚੀਆਂ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਹੁਕਮਰਾਨਾਂ ਤੋਂ ਹੈ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਰੂਸ, ਭਾਰਤ, ਤੁਰਕੀ, ਇਸਰਾਈਲ, ਹੰਗਰੀ, ਬਰਾਜ਼ੀਲ ਅਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਦੇਖੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਹੋਈਆਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਟਰੰਪ ਹਾਰ ਗਿਆ ਅਤੇ ਜੋਅ ਬਾਇਡਨ ਜੇਤੂ ਰਿਹਾ ਪਰ ਟਰੰਪ ਨੇ ਹਾਰ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਹਰ ਸੂਬੇ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਅਲਗ-ਅਲਗ ਗਿਣੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਅਮਰੀਕੀ ਸੰਸਦ/ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਸਦਨ (ਹਾਊਸ ਆਫ ਰਿਪ੍ਰੈਜ਼ੈਂਟੇਟਿਵਜ਼ ਅਤੇ ਸੈਨੇਟ) ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਕਿਸੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਤਾਂ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਦੋਹਾਂ ਸਦਨਾਂ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਐਲਾਨੇ ਗਏ ਨਤੀਜੇ ਸਹੀ ਸਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਟਰੰਪ ਦੀ ਰਿਪਬਲਿਕਨ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਐਰੀਜ਼ੋਨਾ ਅਤੇ ਪੈਨਸਿਲਵੇਨਿਆ ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਚੋਣ ਨਤੀਜਿਆਂ (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਟਰੰਪ ਹਾਰ ਗਿਆ ਸੀ) 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਜਤਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ 6 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਦੋਵੇਂ ਸਦਨ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਟਰੰਪ ਦੇ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਹਮਾਇਤੀਆਂ ਨੇ ਕੈਪੀਟਲ ਹਿੱਲ ਇਲਾਕੇ ਨੂੰ ਘੇਰ ਕੇ ਹਿੰਸਾ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿਚ 5 ਜਣੇ ਮਾਰੇ ਗਏ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਦੋਹਾਂ ਸਦਨਾਂ ਨੇ ਟਰੰਪ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀਆਂ ਦੇ ਐਰੀਜ਼ੋਨਾ ਅਤੇ ਪੈਨਸਿਲਵੇਨਿਆ ਦੇ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਸਹੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਨਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਉਪ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਮਾਈਕ ਪੈਂਸ ਨੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਜੋਅ ਬਾਇਡਨ ਨੂੰ ਜੇਤੂ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ।

ਇਸ ਵੇਲੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਇਹ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਹਿੰਸਾ ਕਿਸ ਨੇ ਕਰਵਾਈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਨੈਤਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਕਿਸ ਦੀ ਹੈ? ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਨੁਮਾਇੰਦੇ, ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ, ਪੱਤਰਕਾਰ, ਚਿੰਤਕ, ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਇਸ ਲਈ ਟਰੰਪ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਮਰੀਕੀ ਸੰਸਦ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਉਪ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਮਾਈਕ ਪੈਂਸ ਅਮਰੀਕਨ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ 25ਵੀਂ ਸੋਧ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰੇ। ਇਸ ਸੋਧ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਮੌਤ, ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ ਜਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬਿਮਾਰ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਉਪ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੋਧ ਅਨੁਸਾਰ ਜੇ ਉਪ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਤੇ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀਆਂ ਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਇਹ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨਿਭਾਉਣ ਦੇ

ਅਸਮਰੱਥ ਹੈ ਤਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾ ਕੇ ਉਪ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਉਸ ਅਹੁਦੇ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਿਆਸੀ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਟਰੰਪ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾਇਆ ਜਾਣਾ ਨੈਤਿਕ ਪੱਖ ਤੋਂ ਇਸ ਲਈ ਬੇਹੱਦ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਟਵਿੱਟਰ, ਫੇਸਬੁੱਕ, ਇੰਸਟਾਗ੍ਰਾਮ ਆਦਿ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਪਲੇਟਫਾਰਮਾਂ 'ਤੇ ਪੋਸਟਾਂ ਪਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਇਤਹਾਸਿਕ ਅਤੇ ਨਸਲਵਾਦੀ ਹਮਾਇਤੀਆਂ ਨੂੰ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਅਤੇ ਜਮਹੂਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਨੂੰ ਲਕਾਰਿਆ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਜਮਹੂਰੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਉਕਸਾ ਕੇ ਸੱਤਾ ਨਾਲ ਚਿੱਬੜੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ। ਡੈਮੋਕਰੇਟਿਕ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਪ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਮਰੀਕਨ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ 25ਵੀਂ ਸੋਧ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਕੇ ਟਰੰਪ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹਟਾਉਂਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਸੰਸਦ ਵਿਚ ਟਰੰਪ 'ਤੇ ਮਾਣਹਾਰੀ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਪਦ ਤੋਂ ਲਾਂਭੇ ਕਰ ਦੇਣਗੇ।

ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਪਹਿਲ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਟਰੰਪ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਮਿੱਤਰਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਦਾ ਮਿਲਦੇ-ਜੁਲਦੇ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਰੂਪ ਜਾਂ ਇਕ ਦੂਸਰੇ ਦਾ ਅਕਸ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਟਰੰਪ ਦੀ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹਮਾਇਤ ਕਰਦਿਆਂ 20 ਸਤੰਬਰ 2019 ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਹਿਊਸਟਨ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ 'ਹਾਓਡੀ ਮੋਡੀ' ਨਾਂ ਦੀ ਰੈਲੀ ਕਰ ਕੇ 'ਅਬ ਕੀ ਬਾਰ, ਟਰੰਪ ਸਰਕਾਰ' ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਦਿੱਤਾ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਜਾਂ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਗਰਮੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤੀ।

ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਕਈ ਲੋਕ ਇਹ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਜਦ ਟਰੰਪ ਦੇ ਰਾਜਕਾਲ ਦੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਬਾਕੀ ਹਨ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਹਟਾਉਣ ਨੂੰ ਏਡਾ ਵੱਡਾ ਸਿਆਸੀ ਮੁੱਦਾ ਕਿਉਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਰਾਜਸੀ ਮਾਹਿਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁੱਦਾ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਨਹੀਂ, ਸਿਆਸੀ ਨੈਤਿਕਤਾ ਦਾ ਹੈ; ਉਹ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਜਮਹੂਰੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਉਲੰਘਣ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਦੀ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਜੇ ਸਿਆਸੀ ਨੈਤਿਕਤਾ ਦੇ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹੋਈਆਂ ਅਤੇ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਅਤੇ ਨੈਤਿਕ ਤਸਵੀਰ ਵੀ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਹੋਈਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਦੀ-ਜੁਲਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਸ ਤਸਵੀਰ ਨੂੰ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਚੱਲ ਰਹੇ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਅਤਿਅੰਤ ਨਿਰਾਸ਼ਾਜਨਕ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿਚ 60 ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਈ ਹੈ; ਲੋਕਾਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕ-ਸ਼ਹੀਦ ਮੰਨ ਰਹੀ ਹੈ; ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬਜ਼ੁਰਗ ਔਰਤਾਂ, ਮਰਦ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਕਤਕਦੀ ਠੰਢ ਵਿਚ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਠੁਰ-ਠੁਰ ਕਰਦੇ ਬਿਮਾਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਜਮਾਤ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਦਾ ਇਕ ਹਿੱਸਾ ਆਪਣੇ ਘੁਰਨਿਆਂ ਵਿਚ ਦੜ ਵੱਟੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਮਰਾਹ ਹੋਏ, ਬੇਸਮਝ ਤੇ ਕਈ ਵਾਰੀ ਅਤਿਵਾਦੀ ਜਾਂ ਨਕਸਲਬਾੜੀ ਦਰਸਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੁੱਖ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਜਮਾਤ ਅਤੇ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਨੈਤਿਕਤਾ ਦੀ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਤੈਅ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਪਿਛਲੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰੀ ਖੇਤੀ ਮੰਤਰੀ ਇਹ ਕਹਿਣ ਦਾ ਨੈਤਿਕ ਸਾਹਸ ਕਿਵੇਂ ਕਰ ਸਕਿਆ ਕਿ ਉਹ (ਭਾਵ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਪਾਰਟੀ) ਪਿਛਲੀ

ਮੀਟਿੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਰਾ ਦੇਸ਼ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੰਦੋਲਨ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਅਤੇ ਸੀਮਤ ਹੈ। ਕੀ ਕੇਂਦਰੀ ਖੇਤੀ ਮੰਤਰੀ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੱਸੇਗਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੇ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਕੇ ਅਜਿਹੇ ਸਿੱਟਿਆਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ? ਅਜਿਹੇ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਹਿਣੀ ਨੂੰ ਸੁਣ-ਦੇਖ ਕੇ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਕਥਨ 'ਆਪਿ ਨ ਬੁਝਾ ਲੋਕ ਬੁਝਾਈ ਐਸਾ ਆਗੂ ਹੋਵਾਂ।' (ਭਾਵ ਖੁਦ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਨਹੀਂ ਪਰ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਂਦਾ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਆਗੂ ਹਾਂ) ਵਿਚਲਾ ਸੱਚ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਜਦ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਨੈਤਿਕ, ਸਿਧਾਂਤਕ, ਆਰਥਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਕ ਸੰਕਟ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਲੋਕ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਸੋਧ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ਾਹੀਨ ਬਾਗ ਅਤੇ ਹੋਰ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਨਾਨੀਆਂ, ਦਾਦੀਆਂ ਅਤੇ ਹਰ ਉਮਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਮੋਰਚਿਆਂ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕਿਸਾਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਨੈਤਿਕਤਾ ਬਾਰੇ ਵੱਡੇ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਘਰਸ਼ਸ਼ੀਲ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਮਰਦਾਂ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਝੰਜੋੜਿਆ ਤੇ ਜਗਾਇਆ ਹੈ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਾਉਮੀਦੀ ਦੇ ਆਲਮ ਵਿਚ ਇਹ ਉਮੀਦ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਖਿੱਤੇ ਦੇ ਇਨਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਭੈਅ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਕੇ ਅਨਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿੱਢੇ ਗਏ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਲਿਆ ਖਲਾਇਆ ਹੈ। ਨਾਉਮੀਦੀ ਦੇ ਆਲਮ ਵਿਚ ਉਮੀਦ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਵਜੂਦ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤਾਕਤ ਹੈ; ਇਹੀ ਉਸ ਦਾ ਇਨਸਾਨ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਕਿਸਾਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਅਸਲੀ ਸਫਲਤਾ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦਾ ਬੀਜ ਨਾਸ ਕਰ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੰਡੇ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਅਤੇ ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਦਾ ਝੰਡਾ ਬੁਲੰਦ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹਜ਼ੂਮੀ ਹਿੰਸਾ ਕਰਵਾ ਕੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਫਿਰਕੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਦਲਿਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕਈ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਹਜ਼ੂਮੀ ਹਿੰਸਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਈਆਂ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹਜ਼ੂਮੀ ਹਿੰਸਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਕਸਾਇਆ (ਉਦਾਹਰਨ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ 'ਦੇਸ਼ ਕੇ ਗਾਂਦਾਰੋ' ਕੋ, ਗੋਲੀ ਮਾਰੋ ਸਾਲੋ ਕੋ' ਜਿਹੇ ਨਾਅਰੇ ਲਗਾ ਕੇ)। ਟਰੰਪ ਨੇ ਵੀ ਨਸਲਵਾਦੀ ਗੌਰਿਆਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਹਜ਼ੂਮੀ ਹਿੰਸਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਕਸਾਇਆ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਨੈਤਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੈਅ ਕਰਨ ਲਈ ਕਵਾਇਦ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਕੀ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹਜ਼ੂਮੀ ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਘੱਟਗਿਣਤੀ ਫਿਰਕਿਆਂ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ, ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕਿਸਾਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੌਰਾਨ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਮੌਤਾਂ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਤਕਲੀਫਾਂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ? ਟਰੰਪ ਨੇ ਗੱਦੀ ਤੋਂ ਉਤਰ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਪਰ ਟਰੰਪਵਾਦ (ਭਾਵ ਉਸ ਦੀ ਘਿਰਨਾ ਭਰੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ) ਨੇ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਤੱਕ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰਹਿਣਾ ਹੈ। ਅਮਰੀਕੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨਾ ਪੈਣਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵੀ ਟਰੰਪਵਾਦ ਜਿਹੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦਾ ਬੋਲ-ਬਾਲਾ ਹੈ। ਜਮਹੂਰੀ ਤਾਕਤਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚਲੀਆਂ ਟਰੰਪਵਾਦ ਜਿਹੀਆਂ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਰ ਜਥੇਬੰਦ ਹੋ ਕੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨਾ ਪੈਣਾ ਹੈ।

ਠਾਹ-ਸੋਟਾ -ਚਾਚਾ ਬੋਲਿਹਾਜ਼

ਮਰਦਿ-ਕਾਮਿਲ ਦੀ ਸਦਾ!

ਚੜ੍ਹਿਆ ਸੋਧਣ ਲੋਕਾਈ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਬਾਬਾ, ਕਹਿ ਬਾਬਰ ਨੂੰ ਜਾਬਰ ਲਲਕਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਗੁੜ੍ਹੀ ਅਣਖ ਦੀ ਖੰਡੇ ਦੇ ਨਾਲ ਦੇ ਕੇ, ਭੈਅ ਹਕੂਮਤਾਂ ਵਾਲਾ ਵਿਸਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਨਾਬਰ ਹੁੰਦਿਆਂ ਜਾਬਰ ਨੂੰ ਭਾਂਜ ਦੇਣੀ, ਅਣਖੀ ਫਲਸਫਾ ਸਦਾ-ਬਹਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਏਸ ਧਰਤਿ ਨੇ ਹਰ ਸੰਘਰਸ਼ ਅੰਦਰ, ਜੂਝਣ ਵਾਸਤੇ ਮੋਹਰੀ 'ਸਰਦਾਰ' ਦਿੱਤਾ। ਲੋਕ-ਰੋਹ ਦੀ ਸਦਾ ਹੀ ਜਿੱਤ ਹੁੰਦੀ, ਜ਼ਿੰਦੀ ਹਾਕਮ ਦੇ ਪਾਏ ਅਜਾਬ ਵਿਚੋਂ ਪਈ 'ਹਿੰਦ' ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਜਾਪਦੀ ਏ, ਮਰਦਿ-ਕਾਮਿਲ ਦੀ 'ਸਦਾ' ਪੰਜਾਬ ਵਿਚੋਂ!

ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਏਕਤਾ ਦੇ ਮਾਇਨੇ ਸਮਝਾਏ

ਇਨਕਲਾਬ! ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ, ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ!!

ਮੈਨੂੰ ਇੱਥੇ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਲੇਕਿਨ ਮੈਂ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਨਹੀਂ ਆਈ ਕਿ ਕਿਤੇ ਸਰਕਾਰ ਤੁਹਾਡਾ ਕੋਈ ਨਾਮਕਰਨ ਨਾ ਕਰ ਦੇਵੇ। ਕਿਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ, ਨਕਸਲਵਾਦੀ ਜਾਂ ਮਾਓਵਾਦੀ ਕਰਾਰ ਨਾ ਦੇ ਦੇਵੇ। ਐਸਾ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਕਈ ਵਾਰ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਚਾਹੁੰਦੀ ਕਿ ਜੇ ਕੁਝ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ, ਜਿਵੇਂ ਟੁਕੜੇ-ਟੁਕੜੇ ਗੈਂਗ, ਖਾਨ ਮਾਰਕੀਟ ਗੈਂਗ,

ਅਰੁੰਧਤੀ ਰਾਏ
ਅਨੁਵਾਦ: ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ

ਮਾਓਵਾਦੀ ਵਗੈਰਾ। ਮੈਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਸੀ ਕਿ ਕਿਤੇ ਗੋਦੀ ਮੀਡੀਆ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਨਾਮ ਤੁਹਾਡੇ ਉਪਰ ਵੀ ਨਾ ਬੋਧ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ; ਲੇਕਿਨ ਤੁਹਾਡਾ ਨਾਮਕਰਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ; ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੁਬਾਰਕਵਾਦ।

ਇਸ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਹਰਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਜ਼ਿੰਦਾਦਿਲ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਅੰਦੋਲਨ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਹਾਰ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਪੂਰੇ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਆਸਾਂ ਹਨ। ਪੂਰਾ ਮੁਲਕ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਲੜਨ ਵਾਲੇ ਦਿੱਲੀ ਤੱਕ ਆ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਲੋਕ ਹਾਰਨ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਹਨ; ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਵੀ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੁਬਾਰਕਵਾਦ।

ਮੈਨੂੰ ਐਨੇ ਲੋਕਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਬੋਲਣ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਮੈਂ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਕੁਝ ਅਸੀਂ ਲੋਕ ਪਿਛਲੇ 20 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਲਿਖ ਰਹੇ ਸੀ, ਅਖਬਾਰਾਂ ਅਤੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹ ਰਹੇ ਸੀ; ਇਸ ਅੰਦੋਲਨ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਕ ਜ਼ਮੀਨੀ ਹਕੀਕਤ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਅੰਦੋਲਨ ਨੇ ਇਸ ਮੁਲਕ ਦੇ ਇਕ-ਇਕ ਆਦਮੀ ਨੂੰ, ਇਕ-ਇਕ ਔਰਤ ਨੂੰ ਸਮਝਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ

ਅਰੁੰਧਤੀ ਰਾਏ ਨੇ ਟਿੱਕਰੀ ਬਾਰਡਰ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਭਾਸ਼ਨ

9 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਆਲਮੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮਕਬੂਲ ਲੇਖਕਾ ਅਰੁੰਧਤੀ ਰਾਏ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਟਿੱਕਰੀ ਹੱਦ ਉਪਰ ਸੰਯੁਕਤ ਕਿਸਾਨ ਮਜ਼ਦੂਰ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਮੰਚ ਤੋਂ ਸੰਘਰਸ਼ਸ਼ੀਲ ਕਾਫਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਿੰਦੀ ਤਕਰੀਰ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡੇ ਕਾਲਮਨਵੀਸ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਰੁੰਧਤੀ ਰਾਏ ਅਜਿਹੀ ਲੇਖਕਾ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਸਦਾ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕਰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। - ਸੰਪਾਦਕ

ਆਖਿਰ ਇਸ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਹੋ ਕੀ ਰਿਹਾ ਹੈ! ਹਰ ਚੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਲੋਕ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਵੋਟ ਮੰਗਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਚੋਣ ਖਤਮ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਜਾ ਕੇ ਸਿੱਧੇ ਅੰਬਾਨੀ, ਅਡਾਨੀ, ਪਤੰਜਲੀ ਅਤੇ ਬਾਹਰਲੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ-ਵੱਡੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨਾਲ ਜਾ ਖੜ੍ਹਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਮੁਲਕ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਦੇਖੀਏ ਤਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਕੈਸੇ-ਕੈਸੇ ਅੰਦੋਲਨ ਲੜੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ; ਜਿਵੇਂ 60 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਵਿਚ ਲੋਕ ਅੰਦੋਲਨ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ - ਜਗੀਰਦਾਰੀ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ, ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਲਈ; ਲੇਕਿਨ ਇਹ ਸਾਰੇ ਅੰਦੋਲਨ ਕੁਚਲ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। 80 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਵਿਚ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲੜਾਈ ਸੀ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਉਜਾੜਾ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਜੋ ਅੱਜ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਹੋਣ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਸਤਰ ਵਿਚ ਨਕਸਲੀ ਅਤੇ ਮਾਓਵਾਦੀ ਕੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਕਿਉਂ ਲੜ ਰਹੇ ਹਨ? ਉਹ ਲੜ ਰਹੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਥੇ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਹਾੜ ਤੇ ਨਦੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ-ਵੱਡੀਆਂ

ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਜਲਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੀ ਪਿੰਡਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਐਨ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਨਰਮਦਾ ਦੀ ਲੜਾਈ ਸੀ। ਹੁਣ ਉਹ ਕਿਸਾਨ ਨਾਲ ਵੀ ਇਹੀ ਖੇਡ ਖੇਡਣ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਅੱਜ ਇਸ ਅੰਦੋਲਨ ਵਿਚ ਮੁਲਕ ਦਾ ਕਿਸਾਨ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਅਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਵੀ। ਇਸ ਅੰਦੋਲਨ ਨੇ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਏਕਤਾ ਦਾ ਮਾਇਨਾ ਸਮਝਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਕੰਮ ਹੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ - ਇਕ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੰਡਣਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੰਡ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁਚਲ ਦੇਣਾ। ਬਹੁਤ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਇਸ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਦੀਆਂ, ਵੰਡਣ ਅਤੇ ਖਰੀਦਣ ਦੀਆਂ; ਲੇਕਿਨ ਇਹ ਹੋ ਨਹੀਂ ਸਕੇਗਾ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਤਾਂ ਸਾਫ-ਸਾਫ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਲਏ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਸਾਫ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਜਾਵੋਗੇ। ਅੱਗੇ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਕਿਵੇਂ ਹੋਵੇਗਾ - ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਦੇਖਣਾ ਹੋਵੇਗਾ; ਲੇਕਿਨ ਬਹੁਤ ਲੋਕ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਹਨ। ਇਹ ਲੜਾਈ ਸਿਰਫ

ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਜਦ ਔਰਤਾਂ, ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਲੜਦੀਆਂ ਹਨ; ਦਲਿਤ, ਦਲਿਤਾਂ ਲਈ ਲੜਦੇ ਹਨ; ਕਿਸਾਨ, ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਲੜਦੇ ਹਨ; ਮਜ਼ਦੂਰ, ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਲਈ ਲੜਦੇ ਹਨ; ਜਾਟ, ਜਾਟਾਂ ਲਈ ਲੜਦੇ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਜਦ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਪੂਰ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਛੁੱਪੇ ਮਾਰਦੇ ਹਨ; ਲੇਕਿਨ ਜਦ ਸਾਰੇ ਇਕਜੁੱਟ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਖਤਰਾ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅੰਦੋਲਨ ਤੁਸੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅੰਦੋਲਨ ਅੱਜ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਕਿਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਵਧਾਈ ਦੇ ਪਾਤਰ ਹੋ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਸਿਰਫ਼ ਅੰਬਾਨੀ, ਅਡਾਨੀ ਜਾਂ ਪਤੰਜਲੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹਨ ਬਲਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖਤਰਨਾਕ ਸ਼ੈਲੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਸ਼ੈਲੀ ਹੈ ਗੋਦੀ ਮੀਡੀਆ। ਇੱਕੱਲੇ ਅੰਬਾਨੀ ਕੋਲ 27 ਮੀਡੀਆ ਚੈਨਲ ਹਨ। ਉਹ ਭਲਾ ਸਾਨੂੰ ਕੀ ਬਖ਼ਰ ਦੇਣਗੇ ਅਤੇ ਕੀ ਦਿਖਾਉਣਗੇ। ਮੀਡੀਆ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਦੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਹਨ। ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਖਬਰਾਂ

ਨਹੀਂ ਦੇਣਗੇ ਸਗੋਂ ਸਾਨੂੰ ਸਿਰਫ ਗਾਹਲਾਂ ਦੇਣਗੇ ਅਤੇ ਅਜੀਬ-ਅਜੀਬ ਨਾਮ ਦੇਣਗੇ। ਹੁਣ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨੂੰ ਵੀ ਸਮਝ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਅੰਦੋਲਨ ਵਿਚ ਮੀਡੀਆ ਦਾ ਕੀ ਰੋਲ ਹੈ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਖਤਰਨਾਕ ਹੈ। ਐਸਾ ਮੀਡੀਆ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਚਾਰ ਸੌ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਚੈਨਲ ਹਨ। ਜਦ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਕਰੋਨਾ ਆਇਆ ਤਾਂ ਇਸੇ ਮੀਡੀਆ ਨੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਕੀ-ਕੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ? ਕਿੰਨਾ ਝੂਠ ਬੋਲਿਆ ਗਿਆ, 'ਕਰੋਨਾ ਜਹਾਦ, ਕਰੋਨਾ ਜਹਾਦ' ਕਰ ਕਰ ਕੇ। ਹੁਣ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਵੀ ਉਹੀ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਚਾਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਐਨੇ ਲੋਕ ਆ ਗਏ, ਬਿਨਾਂ ਮਾਸਕ ਦੇ ਆ ਗਏ!! ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਜੋ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਲਿਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਰਾਤ ਨੂੰ ਲਿਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਨੋਟਬੰਦੀ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਨੂੰ। ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ.। ਬਿਨਾਂ ਚਰਚਾ ਦੇ, ਲੋਕਡਾਊਨ ਮਹਿਜ਼ ਚਾਰ ਘੰਟੇ ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਉਪਰ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਏ ਗਏ, ਉਹ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਬਣਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਵੀ ਕੋਈ ਗੱਲਬਾਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਪਹਿਲਾਂ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਲੈ ਆਏ। ਹੁਣ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ, ਚੱਲੋ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰ ਲਵੋ। ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਉਲਟ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਗੱਲਬਾਤ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੈਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਹਾਂਗੀ। ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਬਲਕਿ ਅਸੀਂ ਵੀ ਤੁਸੀਂ ਹੀ ਹੋ। ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਅਸੀਂ ਹੋ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ ਲੜਨਾ ਹੈ। ਗੱਲ ਸਿਰਫ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਹ ਇਕ ਵਿਆਪਕ ਲੜਾਈ ਹੈ; ਲੇਕਿਨ ਹੁਣ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਵਾਪਸ ਲੈਣੇ ਹੀ ਪੈਣਗੇ ਅਤੇ ਇਹ ਅੰਦੋਲਨ ਹਾਰਨ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। **ਇਨਕਲਾਬ ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ!**

ਕਿਸਾਨ ਲਹਿਰ ਦੀ ਚੜ੍ਹਤ

ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੀ ਇਸ ਬੇਗਾਨਗੀ ਅਤੇ ਗੁੱਸੇ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਪੱਧਰ ਤੇ ਇਹ ਗੱਲ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਵਾਂਗ ਸਾਫ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਤੇ ਸਮੁੱਚਾ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਤੇ ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੀ ਮੁੱਖ ਰਾਜਸੀ ਹਸਤੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਤਾਂ ਹੈ ਹੀ, ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਇਸ ਰਾਜ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਪਿੱਠਭੁਮੀ ਵਿਚ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਉਹ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਜਾਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਠੀਕ ਹੋਵੇਗਾ, ਸਮੁੱਚੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਤੇ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਜਮਾਉਣ ਵਾਲੀ ਵੱਡੀ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੀ ਬਣਤਰ ਅਤੇ ਸੁਭਾਅ ਕਰ ਕੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਸਰਮਾਏ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਕਿਤਨੇ ਹੀ ਕਾਰਟੂਨ ਪ੍ਰਚਲਤ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਰਾਜਸੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੋਦੀ, ਅੰਬਾਨੀ ਤੇ ਅਡਾਨੀ ਦੇ ਚਿਹਰਿਆਂ ਦੀ ਇਕਮਿਕਤਾ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਵਾਰੀ ਰਾਜਸੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਅਸਲ ਸ਼ਕਤੀ ਵੱਡੇ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਦੇਖਿਆਂ ਇਹ ਕਿਸਾਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਾਲ ਲੋਕਾਈ ਦੀ ਵਧ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਹੋਈ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਅਜਿਹੀ ਅਚਾਨਕ ਵਾਪਰੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ ਜੋ ਆਪਮੁਹਾਰੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੋਈ ਠੋਸ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਜਾਂ ਜਿਸ ਦੀ ਕੋਈ ਠੋਸ ਬਣਤਰ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਧਾਰਨਾ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਹਟਵਾਂ ਇਸ ਲਹਿਰ ਦਾ ਆਪਣਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸੁਭਾਅ ਅਤੇ ਸਰੂਪ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਤੁਰੰਤ ਪੈਂਡੇ ਪਿਛੇਕਣ ਅਤੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਵਿਕਾਸ ਕਰ ਰਹੇ ਇਸ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਦੇਖਿਆਂ ਇਹ ਗੱਲ ਭਲੀਭਾਂਤ ਸਾਫ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਲਹਿਰ ਆਪ ਮੁਹਾਰੇ ਉਠੀ ਹੋਈ ਅਚਾਨਕ ਲਹਿਰ ਨਾ ਹੋ ਕੇ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਠੋਸ ਸ਼ਕਲ ਦੇਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਹੈ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਜਗਤ, ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਵਿੱਤੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਆਪਸੀ

ਅੰਤਰ-ਸੰਬੰਧਾਂ, ਆਪਸੀ ਨਿਰਭਰਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਵਿਰੋਧੀ ਕਿਰਦਾਰ ਤੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰ ਕੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਰਾਹ ਪਾਇਆ। ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਤਿੰਨ ਆਰਡੀਨੈਂਸਾਂ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਬਣਾਏ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਹੀ ਜੇਕਰ ਦਿੱਲੀ ਮੋਰਚਾ ਲਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਭਰਵੀਂ ਲਾਮਬੰਦੀ ਨਾ ਹੁੰਦੀ, ਜਿਹੋ ਜਿਹੀ ਹੁਣ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਭਰਵੀਂ ਲਾਮਬੰਦੀ ਪਿੱਛੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅੱਡ-ਅੱਡ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਚਲਾਏ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੌਮੀ ਅਤੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਕਾਰਪੋਰੇਟਾਂ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਨੂੰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਕਿਰਤੀ ਵਰਗਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਤੇ ਲੈਣ ਪਿੱਛੇ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਾਨਮੱਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਦਾਸਤਾਨ ਪਈ ਹੈ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਰਜਿਆਂ, ਕੁਰਕੀਆਂ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨੀ ਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਹੋਰ ਮਸਲਿਆਂ ਖਿਲਾਫ ਪਿਛਲੇ ਚਾਰ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਲੜੇ ਹਨ। ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਦੇਖ ਕੇ ਇਹ ਸਾਫ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਇਹ ਲਹਿਰ ਅਚਨਚੇਤੀ ਵਰਤਾਰੇ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਕ ਜਿਹੇ ਵਿਚ ਨਾ ਵਾਪਰ ਕੇ ਆਪਣੇ ਮਿਥੇ ਹੋਏ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਵੱਲ ਸੋਧਤ ਲਹਿਰ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਆਪਣੇ ਪੈਦਾਵਾਰ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਵਸੀਲੇ, ਭਾਵ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਵਾਜਿਬ ਕੀਮਤ ਤੇ ਪੈ ਸਕਦੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟੀ ਛਾਪੇ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਕਿਸਾਨ ਲਹਿਰ ਦੀ ਇਸ ਚੇਤੰਨ ਅਤੇ ਜਥੇਬੰਦ ਸੋਧ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਗਾਂਢੁ ਪੱਖ ਰਾਜ ਉਪਰ ਕਾਬਜ਼ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਪਿਛਲੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ, ਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ 2014 ਤੋਂ ਅਮਲ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਫਿਰਕੂ ਅਤੇ ਇਲਾਕਾਈ ਆਧਾਰ ਤੇ ਵੰਡ ਪਾਉਣ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਉਪਰ ਭਾਰ ਪੈਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਹਿਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਜਗਤ ਖਿਲਾਫ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਾਝੇ ਜਮਾਤੀ ਪੱਧਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਪਾਟਕ ਪਾ ਕੇ ਹਿੰਸਾਤਮਕ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿਕਣ ਵਿਚ

ਕਾਮਯਾਬ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਇਸ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਪੰਜਾਬੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਲਹਿਰ, ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਜਾਂ ਟੁਕੜੇ ਟੁਕੜੇ ਗੈਂਗ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਈ ਲਹਿਰ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਮੂੰਹ ਪਰਨੇ ਡਿੱਗਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰ ਆਈਆਂ ਹਨ। ਕਿਰਤ ਦੇ ਜਮਾਤੀ ਪੱਧਰ ਦੇ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਉਸਰੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਏਕੇ ਕਰ ਕੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸਤਲੁਜ ਜਮਨਾ ਲਿੰਕ ਨਹਿਰ ਦਾ ਮਸਲਾ ਉਠਾਉਣ ਨੂੰ ਵੀ ਬੁਰ ਨਹੀਂ ਪਿਆ। ਇਸ ਕਿਸਾਨ ਲਹਿਰ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਲੋਕ ਲਹਿਰ ਵਿਚ ਵਟ ਜਾਣ ਦੇ ਅਮਲ ਪਿੱਛੇ ਇਸ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਅਗਾਂਹ ਜਾ ਕੇ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਕਿਰਤੀਆਂ, ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਬੇਜ਼ਮੀਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ, ਸਨਅਤੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਗਰੀਬ ਤਬਕਿਆਂ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਕਲਾਵੇ ਵਿਚ ਲੈਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਲੁਕੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਜਗਤ ਦੀ ਬਿਘਆਤਨੁਮਾ ਲੁੱਟ ਤੋਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਅ ਕੇ ਰੱਖਣ ਦੀ ਚਾਹਤ ਪਿੱਛੇ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਹੀ ਨਫੇ ਦੀ ਖਾਤਰ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਕੁਲ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਸਮੇਤ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਸਮੇਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਜਗਤ ਨੇ ਤਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਪਿਛਲੇ ਤਜਰਬਾ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਵੱਡਾ ਮਸ਼ੀਨੀਕਰਨ ਕਰ ਕੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਘਟਾ ਹੀ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਅਡਾਨੀ ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਵਿਚ ਬਣਾਏ ਸਾਈਲੋ ਗੁਦਾਮਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨਿਗੂਣੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਮਜ਼ਦੂਰ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਐੱਮਐੱਸਪੀ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਖਰੀਦ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ ਤੇ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਪਿੱਛੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਵਾਜਿਬ ਆਮਦਨ ਦੀ ਯਕੀਨ ਦਹਾਨੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਜਨਤਕ ਵੰਡ ਪ੍ਰਣਾਲੀ (ਪੀ.ਡੀ.ਐਸ.) ਨੂੰ ਬਚਾਅ ਰੱਖਣ ਦੀ ਮੰਗ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਕਿਸਾਨ ਲਹਿਰ ਦੀ ਇਸ ਮੰਗ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪੀ.ਡੀ.ਐਸ. ਬਚ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਖਾਤਮਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਲਹਿਰ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਹੀ ਕਿਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਆਪਸੀ ਏਕੇ ਦਾ ਆਧਾਰ ਬਣਨ

ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਲੁਕੋਈ ਬੈਠਾ ਹੈ। ਮੰਗਾਂ ਦੇ ਇਸ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਪਾਸਾਰ ਵਿਚ ਹੀ ਇਸ ਲਹਿਰ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਲੋਕ ਲਹਿਰ ਵਿਚ ਵਟਣ ਦਾ ਆਧਾਰ ਪਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਕਿਸਾਨ ਲਹਿਰ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪਹਿਲੂ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਵਿਹਾਰ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਖਰੀ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦੇ ਪਾਸਾਰ ਦੇਣ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਹੈ। ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਲਈ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਵਿਕਸਤ ਹੋਈਆਂ ਦੋ ਲਹਿਰਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਲਹਿਰਾਂ ਸਨ: 1974 ਦੀ ਜੈ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨਰਾਇਣ ਵਾਲੀ ਲਹਿਰ ਅਤੇ ਐਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ ਦੀ ਲਹਿਰ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਹਿਰਾਂ ਦੇ ਤਾਣੇ ਬਾਣੇ ਨੂੰ ਬੁਝਣ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਹੋਰਨਾਂ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਵੈਮਸੇਵਕ ਸੰਘ ਦੀ ਜਥੇਬੰਦਕ ਸ਼ਕਤੀ, ਉਸ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਅਤੇ ਪਹੁੰਚ ਨੇ ਆਪਣਾ ਰੋਲ ਨਿਭਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਵੀ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਹਿਰਾਂ ਦਾ ਇਕ ਮਕਸਦ ਵੇਲੇ ਦੀ ਰਾਜ ਕਰਦੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਬਦਲ ਕੇ ਕਿਸੇ ਦੂਜੀ ਪਾਰਟੀ ਜਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਦੇ ਹੱਥ ਰਾਜਸੀ ਤਾਕਤ ਦੇਣੀ ਸੀ; ਜਿਵੇਂ ਐਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ ਦੀ ਲਹਿਰ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਫਾਇਦਾ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਉਠਾਇਆ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਦੀ ਫਿਜ਼ਾ ਵਿਚ ਫਿਰਕੂ ਜ਼ਹਿਰ ਘੋਲਿਆ ਪਰ ਅੱਜ ਦੀ ਕਿਸਾਨ ਲਹਿਰ ਦਾ ਆਧਾਰ ਜਮਾਤੀ ਤੌਰ ਤੇ ਕਿਸਾਨੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਿਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਪਿਆ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਏਜੰਡਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸੇ ਆਧਾਰ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਇਹ ਲਹਿਰ ਸ਼ੁੱਧ ਰੂਪ ਵਿਚ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤੁਅਸਬ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਹੈ। ਇਸ ਲਹਿਰ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪਾਰਟੀ ਜਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਰਾਜਸੀ ਤਾਕਤ ਦਿਵਾਉਣ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਹੀ ਇਹ ਲਹਿਰ ਸਿਆਸਤ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਲਹਿਰ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਤਾਕਤ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਆਪਣੀ ਪੁੰਗਤ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਲਹਿਰ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਹਕੀਕੀ ਤੌਰ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਜਮਹੂਰੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਡੂੰਘਾ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਸਮੇਈ ਬੈਠੀ ਹੈ।

ਪਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
ਫੋਨ: +91-95010-25030

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚੋਂ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਲੋਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਥਾਨਾਂ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਥਾਨਾਂ ਉਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਅਮਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਕੋਈ ਜਥੇਬੰਦਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਰਵਾ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਜੋਕੇ ਆਰਥਿਕ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਸੰਕਟ ਵਿਚ ਉਲਝੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਪੈਟਰਨਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਦੇ ਪਦਾਰਥਕ ਆਧਾਰ ਤੇ ਉਸਰੀਆਂ ਉਮੰਗਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਇਸ ਅਮਲ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧੁਰ ਅੰਦਰ ਵਸਦੀ ਉਸ ਬੇਗਾਨਗੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਜੱਗ ਜਾਗਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅਸਤਿਤਵੀ ਹਸਤੀਆਂ ਵਿਚ ਅਜੋਕੇ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਰਾਜ ਕਰਦੇ ਰਾਜਸੀ ਨਿਜ਼ਾਮ ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਵਿਰੋਧੀ, ਸੰਕਟ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸੰਕਟਗ੍ਰਸਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਬਹੁਤ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਨਪ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਚਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿਰੁੱਧ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਹੇ ਗੁੱਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਕਿਸਾਨ ਲਹਿਰ ਨੇ ਬਾਹਰ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਅਤੇ ਇਸ ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਸਿਆਸੀ ਜੋ ਇਸ ਵੇਲੇ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਚੋਟੀ ਦੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਵਿਚ ਸਮੇਈ ਹੋਈ ਹੈ,

ਕਿਉਂ ਚੁੱਪ ਹਨ ਕਿਸਾਨੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਬਾਰੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ?

ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਫਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਤਿਲਾਜਲੀ ਦਾ ਰਹੱਸ!

ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਨੁਸਾਰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਨਾਂ ਖੋਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਨੇਤਾ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਸਹੂ ਖਵਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਹੋ ਨਹੀਂ, ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਦੇ ਮੁਖੀ ਵੀ ਉਹੀ ਹਨ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਵੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਹੂ ਵੀ ਚੁਕਵਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਬਹੁ ਮੱਤ ਨਾ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਸੋਚ ਸਮਝ ਅਨੁਸਾਰ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਪਾਰ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹਨ। ਇਹ ਗੱਲ ਵੱਖਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵਰਤਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਬੜ ਦੀ ਮੋਹਰੀ ਹੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਪਰ ਇਹ ਰਬੜ ਦੀ ਮੋਹਰ ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨੇ 'ਤੇ ਬਹੁਤ

ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੇਢੀ
ਫੋਨ: 604-369-2371

ਭਾਰੀ ਪੈਦੀ ਹੈ। ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਦੀ ਤਨਖਾਹ, ਕਈ ਹੋਰ ਭੱਤੇ ਆਦਿ। ਕੋਈ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ। ਹਾਂ, ਇਕ ਗੱਲ ਹੈ, ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਹੋਏ ਬਿਲ ਕਾਨੂੰਨ ਉਦੋਂ ਹੀ ਬਣਦੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਮਹਾਂ ਮਹੀਮ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਘੁੱਗੀ ਮਾਰਨ।

ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਬੰਦਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਿ ਆਪਣੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਕੱਢੋਂ ਦੇਣ। ਪਰ ਇਤਿਹਾਸ ਗਵਾਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਲਾਈ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦੌਰੇ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਖਾਸ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਭੜੇ ਕਾਗਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਬਿਨਾ ਪੁਛ ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਤੋਂ ਇਹ ਪੁੱਛਣ ਦੀ ਜ਼ੁਰਅਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਪੈ ਗਈ? 1984 ਵਿਚ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਕਤਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਗਾਂਧੀ ਪਰਿਵਾਰ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਦਿਖਾਉਂਦਿਆਂ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ; ਪਰ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਜਦੋਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕਤਲੇਆਮ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਹਾਲਾਤ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲੈਣ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ 'ਤੇ ਫੋਨ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਉਹ ਫੋਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਚੁੱਕਿਆ। ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਆਪਸੀ ਰਿਸ਼ਤੇ ਵਿਚ ਏਨੀ ਖੱਟਾਸ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਨਾਤੇ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਇਹ ਪੁੱਛਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਿਖਾਵੇ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਮੁਖੀ ਪ੍ਰਤੀ ਸਤਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾ ਸਕਦਾ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੀ ਕੀ ਹੈ? ਇਸ ਅਹੁਦੇ ਦਾ ਬਦਲ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਲੱਭਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ? ਕਿਉਂ ਐਨਾ ਖਰਚਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ? ਇਹੋ ਨਹੀਂ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਰੁਖਸਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਸਾਬਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਬਾਕੀ ਰਹਿੰਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੱਕ ਕਈ ਸਹੂਲਤਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਅਸਲ ਵਿਚ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਸਬੰਧੀ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਦਾ ਸਾਡਾ ਅਸਲੀ ਮੰਤਵ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਭਲੀਭਾਂਤ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇਕ ਰਾਜਸੀ ਪੱਧਰ ਦਾ ਮਸਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਆਪਸ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਹੈ; ਪਰ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਵਧ ਸਮਾਂ ਹੋ ਚੁਕਾ ਹੈ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਘੇਰਾ ਪਾ ਕੇ ਬੈਠਿਆਂ ਨੂੰ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਵੀ ਇਸ ਅੰਦੋਲਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਰਹੇ ਹਨ। ਠੰਡ ਤੋਂ ਧੁੰਦ

ਦਾ ਪੂਰਾ ਜ਼ੋਰ ਹੈ। ਕਿਸਾਨ, ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਅੰਬਰ ਹੇਠ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਆਪਸੀ ਗੱਲਬਾਤ ਦੇ ਛੇ ਦੌਰ ਹੋ ਚੁਕੇ ਹਨ। ਅਜੇ ਤੱਕ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਹੀ ਸਹਿਮਤੀ ਬਣੀ ਹੈ। ਕੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਅੰਦੋਲਨ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ? ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਇਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਮੰਡਲ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਪੱਤਰ ਵੀ ਸੌਂਪ ਕੇ ਆਇਆ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਦੋ ਕਰੋੜ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਹਨ। ਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦਾ ਇਹੋ ਕੰਮ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਭੇਜ ਕੇ ਚੁੱਪ ਕਰਕੇ ਬੈਠ ਜਾਵੇ?

ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨੁਕਤਾ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਕਤਿਆਂ 'ਤੇ ਸਲਾਹ ਦੇਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਮਲਾ-ਫੈਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੋੜ ਪਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਰਗ ਨਾਲ ਵੀ ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹੋ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਤੋਂ ਵੀ ਸਲਾਹ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਤਾਂ ਪਤਾ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਨੁਸਾਰ

ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸੂਚੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਇਕ ਸਾਂਝੀ ਸੂਚੀ ਹੈ। ਸਾਂਝੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚੋਂ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਜੇ ਇਕੋ ਮਸਲੇ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਕੋਈ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾ ਲਵੇ ਤਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ; ਪਰ ਜਿੰਨਾ ਤਿੰਨ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦਾ ਝਗੜਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਖੇਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹਨ, ਜੋ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ? ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਸਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤੀ? ਕੀ ਜਿਹੜੀ ਰਾਜਸੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਬਿਠਾਇਆ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਹਾਂ ਵਿਚ ਹਾਂ ਮਿਲਾਉਣ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ?

ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦਾ ਕੰਮ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਾਜਸੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਨਾ। ਉਹ ਭਾਰਤ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਹਨ, ਨਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੇ। ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਵਿਚ ਏਨੀ ਕਾਹਲ ਕਿਉਂ ਕੀਤੀ? ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਵੀ ਭੇਜ ਸਕਦੇ ਸਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ, ਸਬੰਧਤ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਉਹੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਕਾਰਕੁਨ ਨਾ ਸਮਝੇ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦਾ ਮੁਖੀਆ ਸਮਝੇ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਪ੍ਰਤੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਸਮਝੇ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਪਣਾ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਪ੍ਰਤੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਦੀ ਸਹੂ ਚੁਕਦਾ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਤੀ ਨਹੀਂ।

ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀਆਂ ਦੀ ਕਾਰਜ

ਸ਼ੈਲੀ ਨੂੰ ਵਾਚੀਏ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡਾ. ਰਾਜਿੰਦਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਹਰ ਪਹਿਲੂ ਤੋਂ ਭਲੀਭਾਂਤ ਜਾਣੂ ਸਨ। ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਪੰਡਿਤ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਅਜੇ ਤੱਕ ਡਾ. ਰਾਜਿੰਦਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਨੂੰ ਹੀ ਇਸ ਵੱਕਾਰੀ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਦੋ ਵਾਰ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ। ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਉਪ-ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸਰਵਪਲੀ ਡਾ. ਰਾਧਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਨਾਲ ਪੰਡਿਤ ਨਹਿਰੂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਬਹੁਤੇ ਸੁਖਾਵੇਂ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਪਰ ਤਾਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪੰਡਿਤ ਨਹਿਰੂ ਨੇ ਮਰਿਆਦਾ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕੀਤਾ। ਜਦੋਂ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੱਕੇ ਪੈਰੀਂ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਤਵ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂ ਰੱਖ ਲਿਆ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਾ ਹੋਣ। ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਦੋ ਫਾੜ ਕੀਤਾ। ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਚੁਣੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਥਾਂ ਵੀ. ਵੀ.

ਲੱਖਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਘੇਰਾ ਪਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਆਪਸੀ ਗੱਲਬਾਤ ਦਾ ਕੋਈ ਠੋਸ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦਾ ਕੀ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਫਰਜ਼ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਦਖਲ ਦੇਣ? ਬੜੀ ਹਲੀਮ ਨਾਲ ਇਹ ਤੱਥ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਸਮਝ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਤਿੰਨਾਂ ਬਿਲਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਏਨੀ ਕਾਹਲ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦੀ ਪੁਣ-ਛਾਣ ਕਰਵਾ

ਉਹ ਆਪ ਅੱਗੇ ਆ ਕੇ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀਆਂ ਨਾਲ ਸਿੱਧਾ ਰਾਬਤਾ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਤੋਖਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ। ਇਹ ਗੱਲ ਤਾਂ ਸਾਬਤ ਹੋ ਚੁਕੀ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਿਸਾਨੀ ਸਬੰਧੀ ਤਿੰਨ ਬਿਲ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾ ਕੇ ਬਣਾਏ ਹਨ (ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਮਾਮਲੇ ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾ ਕੇ), ਬਿਲ ਪਾਸ ਕਰਵਾਉਣ ਵਿਚ ਕਾਹਲ ਦਿਖਾਈ ਹੈ; ਰਾਜ ਸਭਾ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬਹੁਮਤ ਨਹੀਂ, ਉਥੇ ਵੋਟਿੰਗ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਹੀ ਬਿਲ ਪਾਸ ਕਰਵਾਏ ਹਨ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਇਸ ਸਲਾਹ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਬਿਲ ਸਿਲੈਕਟ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ। ਵਰਤਮਾਨ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਆਮ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਇਹ ਸੁਨੇਹਾ ਦੇਵੇਗੀ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਘਾਤਿਆਂ ਨੇ ਇਹ ਅਹੁਦਾ 'ਰਬੜ ਦੀ ਮੋਹਰ' ਵਜੋਂ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਲੋੜ ਸੀ।

ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਵਰਗੇ ਅਹਿਮ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹਸਤੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਹਕੂਮਤ ਕਰ ਰਹੀ ਰਾਜਸੀ ਪਾਰਟੀ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਾਲੇ ਨੇਤਾ ਦੀ ਹੀ ਅਜਿਹੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਚੋਣ ਕਰੇਗੀ, ਪਰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਮੁੱਚਾ ਦੇਸ਼ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਵਰਤਾਰੇ ਨੂੰ ਨਿਹਾਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਰਾਜਸੀ ਪਿਛੋਕੜ ਨੂੰ ਭੁਲਾ ਕੇ ਨਵੀਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨਿਭਾਉਣਿਆਂ ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਹੋਣੀ ਜਾਵੇ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣਾ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਨਹੀਂ ਘਟਾਈਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ। ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਹੂਲਤਾਂ ਵੀ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣਗੀਆਂ। ਫਿਰ ਉਹ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਲਈ ਆਪਣੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਫਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਤਿਲਾਜਲੀ ਕਿਉਂ ਦੇਵੇ!

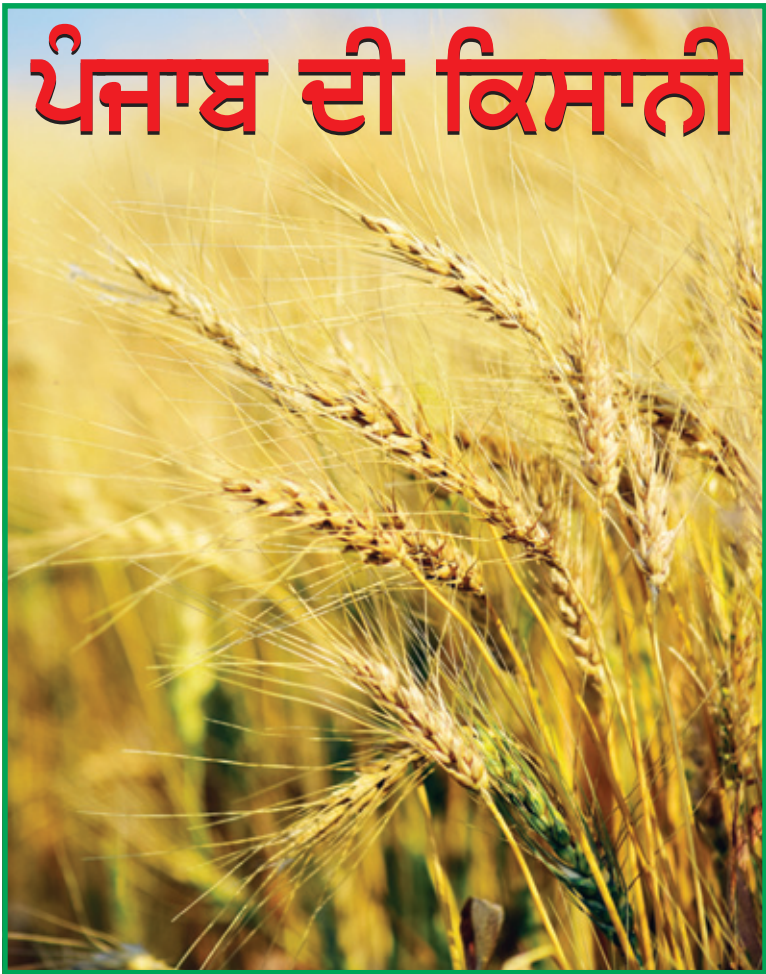
ਇਕ ਗੱਲ ਹੋਰ, ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਟੀਸੀ ਵਾਲੇ ਅਹੁਦੇ ਪਿਛੋਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਰਕਾਰੀ ਅਹੁਦਾ ਤਾਂ ਮਿਲ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਪਣੀ ਜਮੀਰ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਮਾਰਨ? ਪਰ ਕੀ ਇਸ ਵੱਕਾਰੀ ਕੁਰਸੀ ਨੂੰ ਭਾਗ ਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਖੁਸ਼ਨਸੀਬ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਗੇ? ਕੀ ਮੌਜੂਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਕੋਈ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਕਰਨਗੇ?

ਪਹਿਲੇ ਦੋ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਉਚਤਮ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਮਰਿਆਦਾ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਜਨਾਬ ਡਾ. ਅਬਦੁਲ ਕਲਾਮ ਸਨ। ਆਜ਼ਾਦ ਭਾਰਤ ਦੇ ਉਹ ਇਕੋ ਇਕ ਅਜਿਹੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਹੋਏ ਹਨ, ਜਿੰਨਾ ਦਾ ਕੋਈ ਰਾਜਸੀ ਪਿਛੋਕੜ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸੇ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜਸੀ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲੋਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਪ੍ਰਤੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਹੋਣ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਾ-ਖੂਬੀ ਨਿਭਾਇਆ ਗਿਆ।

ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਦਾ ਨਿਬੇੜਾ ਨਾ ਹੁੰਦੇ ਦੇਖ ਇਕ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ਦੀ ਰਾਜਸੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ ਹੈ। ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਇਸ ਦੀ ਚਰਚਾ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਾਮ ਨਾਥ ਕੋਇੰਦ ਨੂੰ ਕਿਸਾਨੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਸਬੰਧੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕਿਸਾਨੀ

ਪੰਜਾਬੀ ਮੁੱਢ ਤੋਂ ਹੀ ਖੇਤੀ ਕਰਦੇ ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਮਾਂ ਵਾਂਗ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਏਨਾ ਪਿਆਰ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦਾ ਜਾਂ ਆਪਣਾ ਲਹੂ ਵਗਾਉਣ ਲਗਿਆਂ ਵੀ ਸੋਚਦੇ ਨਹੀਂ। ਵੱਟ ਦੀ ਸੋਧ ਤਾਂ ਇਹ ਇੰਜ ਨਾਪਦੇ, ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਲੋਜ਼ਰ ਮਸ਼ੀਨ ਹੋਣਾ। ਪੰਜਾਬੀ ਕਿਸਾਨ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਮਾਲਕ, ਮਿਹਨਤੀ, ਦਿਲ ਦੇ ਅਮੀਰ ਅਤੇ ਰੱਬ ਤੋਂ ਡਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਕਿਸਾਨ ਆਪਣੀ ਪੁੱਤਾਂ ਵਾਂਗ ਪਾਲੀ ਫਸਲ ਕੋਠੀਆਂ ਦੇ ਭਾਅ ਸੁੱਟ ਕੇ, ਭਾਰਤ ਦੀ ਭੁੱਖ ਮਿਟਾਉਣ ਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਮੇਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਖੇਤੀ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਹੁਣ ਜ਼ਮੀਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦਰ ਪੀੜ੍ਹੀ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡਦੀ, ਘਟਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ; ਪਰ ਅੱਜ ਵੀ ਪਿੰਡ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਦੇਖੇ ਬਿਨਾ ਮੁੜਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ। ਮੇਰਾ ਬਾਪ ਦੱਸਿਆ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਉਹ ਤੇ ਮੇਰੇ ਚਾਚੇ-ਤਾਏ ਇਸ

ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਪੱਡਾ
 ਫਰਿਜ਼ਨੋ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ
 ਫੋਨ: 415-519-8842
jaspreetpadda@protonmail.ch

ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਹਲ ਤੇ ਫਲੇ ਵਾਹੁੰਦੇ, ਲਾਗੇ ਪਈ ਵਿਹਲੀ ਮੈਰ ਵਿਚ ਪਸੂ ਚਾਰਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਕਦੇ ਗੰਧਕ ਪਟਾਸ ਲਿਆ ਕੇ, ਮੱਕੀ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਸੂਰਾਂ ਦਾ ਸੋਕੀਆ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਵੀ ਕਰਦੇ, ਤੇ ਫਿਰ ਦੂਸਰੇ ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਦਾਵਤ ਦੇ ਦਿੰਦੇ। ਸ਼ਿਕਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਦੋਸੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਸਰਦਾਰਾਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਕਦੇ-ਕਦੇ ਉਹ ਰਾਤ ਨੂੰ ਲਾਗੇ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਘਰਦਿਆਂ ਤੋਂ ਚੋਰੀ, ਨੰਗੇ ਪੈਰੀਂ ਨਕਲਾਂ ਦੇਖਣ ਜਾਂਦੇ, ਪਰ ਦਾਦਾ ਜੀ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਆਪਕ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਸਕੂਲ ਵੀ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਕਦੇ-ਕਦੇ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਖਿਦੋ-ਖੁੰਡੀ ਵੀ ਖੇਡਦੇ। ਮੈਂ ਸੋਚ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਕਿੰਨਾ ਬੇ-ਫਿਕਰੀ ਵਾਲਾ ਮਾਹੌਲ ਸੀ।

ਮੇਰੇ ਚਾਚੇ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੋਈ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਭ ਲੋਕ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਸਨ ਤੇ ਖੁਸ਼ ਸਨ। ਉਹ ਅੱਜ ਵੀ ਕਦੇ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਮਹਿਫਿਲ ਲਾਉਂਦੇ ਨੇ, ਤਾਂ ਉਸ ਜ਼ਮਾਨੇ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਮੇਰੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਬੜੀਆਂ ਸੀਮਤ ਸਨ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਾਂਝ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸੀ।

ਕਿਸਾਨ ਕੋਲ ਤਾਂ ਪੈਸੇ ਉਦੋਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਕਦੇ-ਕਦੇ ਜੱਟਾਂ ਦੀ 13ਵੇਂ ਮਹੀਨੇ ਕਣਕ ਮੁੱਕ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਤੇ ਮੁੱਲ ਲਿਆ ਕੇ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਸਾਰੇ ਟੱਬਰ ਕੋਲ ਇੱਕੋ ਹੀ ਨਵੇਂ ਕੱਪੜੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਤੇ ਉਹੀ ਵਾਰੀ-ਵਾਰੀ ਸ਼ਹਿਰ ਜਾਂ ਵਾਂਞੇ ਜਾਣ ਲੱਗਿਆਂ ਫਸਾ ਲੈਂਦੇ, ਪਰ ਫੇਰ ਵੀ ਖੁਸ਼ੀ ਚਿਹਰਿਆਂ 'ਤੇ ਹਰ ਵੇਲੇ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ।

ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਵੀ ਜੱਟ ਗਹਿਣੇ ਰੱਖਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੋਈ ਜਹਾਨ ਤੋਂ ਉਡਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮਾਰਦਾ। ਆਖਿਰ ਕੀ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਸਾਡੇ ਢਾਂਗਿਆਂ ਵਰਗੇ ਸਿਰ ਸੁੱਟੀ ਜਾਂਦੇ ਆ।

ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ, ਇਹ ਤਾਂ ਮੁੱਢ ਤੋਂ ਹੀ ਕਿਸਾਨ ਦੀਆਂ ਵੈਰੀ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਆਖਿਰ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਮੋਟੇ ਢਿੱਡਾਂ ਵਾਲੇ ਸਾਹੂਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮੋਕਾ ਦੇਣਾ ਹੈ, ਛਿੱਲ ਲਾਹੁਣ ਦਾ, ਤੇ ਫਿਰ ਅਖੀਰ ਬਿਹਾਰ ਤੇ ਉਤੀਸਾ ਦੇ ਗਰੀਬਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਵੋਟਾਂ ਲੈਣੀਆਂ ਹਨ।

ਸਾਇਦ ਕੁਝ ਸਾਡੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਹੀ ਬਦਲ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਜੱਟਾਂ ਨੂੰ ਜਿਊਣ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਜੱਟ ਦਾ ਕੋਈ ਯਾਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਗਿਆ, ਜਿਹੜਾ ਕਹਿ ਦੇਵੇ, “ਤਕੜਾ ਹੋ ਮੈਂ ਜਿਊਂਦਾ।” ਸਾਡੇ ਟੱਬਰ ਛੋਟੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ, ਕੰਧਾਂ ਨੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਵਿਹੜਿਆਂ ਨੂੰ ਛੋਟੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੰਧਾਂ ਤੋਂ ਹੁਣ ਜੱਟ ਏਨਾ ਡਰਦੇ ਕਿ ਨੋਤੇ ਜਾ ਕੇ ਦਿਲ ਹੌਲਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਦੁਨੀਆਂ 'ਤੇ ਫੈਲ ਗਏ ਨਿੱਜਵਾਦ ਨੇ ਸਾਡੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਮੌਤ ਅਤੇ ਰੱਬ ਦਾ ਡਰ ਹੀ ਵਿਸਾਰ ਦਿੱਤੇ। ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰੀਕ ਬਣਾ ਕੇ ਠੋਕਰਾਂ ਖਾਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਹੜੀ ਤਰੱਕੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਉੱਪਰ ਅਸੀਂ ਮਾਣ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ।

ਮੇਰੇ ਬਾਬੇ ਜਦੋਂ 1947 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਪੂਰਥਲੇ ਆਪਣੇ ਜੱਦੀ ਪਿੰਡ ਆ ਗਏ, ਤਾਂ ਬਾਬੇ ਇਕੱਠੇ ਹੀ ਰਹੇ, ਇਕੋ ਚੁੱਲ੍ਹੇ 'ਤੇ ਸਾਰਾ ਟੱਬਰ ਰੋਟੀਆਂ ਖਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਕੋਈ ਕੰਧ ਕੱਢਣ ਦਾ ਡਰਾਉਣਾ ਸੁਫਨਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਕਿਸੇ ਨੂੰ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਦਾਦੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹਦੀ ਦਰਾਈ ਨਾਲ ਕਦੇ ਭੇੜ ਨਹੀਂ

ਹੋਇਆ? ਉਹ ਕਹਿੰਦੀ, ਗੁੱਸੇ ਤਾਂ ਉਹ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਫਿਰ ਬੋਲ ਪੈਂਦੀਆਂ। ਉਹ ਗੁੱਸਾ ਬਸ ਆਪਣੇ ਦੋਹਾਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਰੱਖਦੀਆਂ।

ਸਾਡੇ ਅੱਜ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹੜੀ ਪ੍ਰਾਈਵੇਸੀ ਚਾਹੀਦੀ ਆ ਕਿ ਚਾਚੇ-ਤਾਏ ਵੀ ਉਪਰੇ ਲੱਗਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਾਂਝੇ ਘਰ, ਇਕੱਠੀ ਵਾਹੀ, ਹੀ ਜੱਟ ਨੂੰ ਬਚਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਇਕੱਠੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਇਕ ਦੂਸਰੇ ਨੂੰ ਦੁੱਖ ਦੱਸ ਸਕਦੇ ਹੋ ਤੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਲ ਨਿਕਲ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੀ ਬੜਾ ਹੌਸਲਾ ਮਿਲਦਾ, ਜਿਹੜਾ ਗੱਡੀ ਨੂੰ ਲੀਹੋਂ ਲੱਥਣ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ।

ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦੈ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਅਰਥ ਜੇ ਬੁੱਝ ਲਏ ਜਾਣ ਤੇ ਸਾਡੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਵੱਸ ਜਾਣ, ਫਿਰ ਸ਼ਾਇਦ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਦੂਸਰੇ ਨਾਲ ਈਰਖਾ ਕਰਨੋਂ ਹਟ ਜਾਈਏ। ਸੱਚੇ ਸਾਧੂਆਂ, ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ ਦੀ ਕਮੀ ਤੇ ਵਿਗਿਆਨ ਨਾਲ ਆਏ ਹੰਕਾਰ ਨੇ ਸਾਡੀ ਮੱਤ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਰੱਬ ਦਾ ਭੈ ਅਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਜੇ ਅਸੀਂ ਨਿੱਜਵਾਦ ਤੇ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰਲੇ ਸ਼ਰੀਕ ਨੂੰ ਮਾਰਨਾ ਹੈ।

ਕਿਸਾਨ ਵੀ ਵੱਡੇ ਖਰਚੇ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ, ਕੋਈ ਤੁਰ ਕੇ ਪੱਠੇ ਲੈਣ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ, ਕਾਰ ਰੱਖਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਆਹ ਜਾਣ ਲਈ ਆਇਆਂ ਜੱਟਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤ ਬਾਹਰਲੇ ਰੰਗਲੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਨੇ ਪੱਟ ਲਏ ਹਨ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਜੇ ਅੱਡੇ ਫਾਹੇ ਨਾ ਲੈਣ, ਤਾਂ ਉਹ ਕਿਤੇ ਵਧੀਆ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜੀਆ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਇਹ ਕਿ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਿਸਾਨ ਹੀ ਸਮਝਣ ਤਾਂ ਬਚ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਨੀਂਦ ਤੇ ਚੈਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲਣਾ। ਮੇਰੇ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਭਾਵ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸਾਨ ਵੱਡੇ ਸੁਪਨੇ ਨਾ ਵੇਖੇ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਨਾ ਚੁੱਕੇ।

ਖੇਤੀ ਇੱਕ ਜੀਵਨ ਜਾਚ ਦਾ ਨਾਂ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਬੇਸੁਮਾਰ ਦੌਲਤ ਕਮਾਉਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ। ਖੇਤੀ ਸੱਚੀ-ਸੁੱਚੀ ਕਿਰਤ ਕਰਨ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਸਾਧਨ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਬਸ ਇੰਨੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਬੇਲੋੜੀ ਜਿੰਦ ਲਈ ਜਾਂ ਟੌਹਰ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਕਰਜ਼ਾ ਨਾ ਲਊ।

ਮੈਂ ਇਹੀ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਖੇਤੀ ਕਦੇ ਵੀ ਲਾਹੇਵੰਦ ਸੌਦਾ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਜੇ ਕਿਸਾਨ ਅਮੀਰ ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਵਪਾਰੀ ਬਣਨਾ ਪਵੇਗਾ ਤੇ ਆਪਣੀ ਫਸਲ ਨੂੰ ਮੰਡੀ ਵਿਚ ਸਿੱਟਣ ਦੀ ਥਾਂ ਵੱਖਰੇ-ਵੱਖਰੇ ਖਾਣੇ ਦੇ ਪ੍ਰੋਡਕਟ ਬਣਾ ਕੇ ਸਿੱਧਾ ਉਪਭੋਗਤਾ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣੇ ਪੈਣਗੇ। ਇਹ ਕੰਮ ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਦੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਕਹਿਣ ਵਾਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵੱਡੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਲਈ ਪੈਸੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਮੀਰ ਦੱਸਣ ਵਾਲੇ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਪੰਜਾਬ ਰਹਿੰਦੇ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ

ਦੇ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਨੌਜੁਆਨਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਫਸਲ ਦਾ ਪੂਰਾ ਮੁੱਲ ਵੱਟਣ ਲਈ, ਖੁਦ ਹੀ ਸਬਜ਼ੀ ਮੰਡੀਆਂ ਵਿਚ ਦੁਕਾਨਾਂ ਖੋਲ੍ਹਣੀਆਂ ਪੈਣਗੀਆਂ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਲੇਖੇ-ਜੇਖੇ ਦਾ ਮਾਹਿਰ ਬਣਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਦੀ ਪੜ੍ਹੀ-ਲਿਖੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਅਕਾਉਂਟਿੰਗ ਸਿੱਖ ਕੇ ਇਹ ਮਸਲਾ ਹੱਲ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਖੇਤੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਵਾਂਗ ਚਲਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ।

ਫਸਲੀ ਚੱਕਰ ਬਾਰੇ ਵੀ ਰੋਲਾ ਬੜੇ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਨਾਲ ਇਸ ਲਈ ਨਾ ਤਾਂ ਕਿਸਾਨ ਤਿਆਰ ਹੈ, ਨਾ ਸਰਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਾਡੀ ਮੰਡੀਕਰਨ ਪਾਲਿਸੀ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਮਤਰੇਆ ਵਿਗਾਰ ਬੰਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ ਨਹੀਂ ਵਧਾ ਸਕਦੇ ਤਾਂ, ਕੋਈ ਸਬਸਿਡੀ ਦੇ ਕੇ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਬਣਦਾ ਮੁੱਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਇਕ ਨਵਾਂ ਪਾਥੰਡ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਘਰਾਣੇ ਸਾਨੂੰ ਖੇਤੀ ਕਰਨਾ ਸਿਖਾਉਣਗੇ ਤੇ ਸਰਕਾਰਾਂ ਆਸ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਸਭ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੇਰੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਇਹ ਪਾਲਿਸੀ ਦੇਸ਼ ਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਘਾਤਕ ਸਿੱਧ ਹੋਵੇਗੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਫੈਲੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨੇ ਕੋਈ ਸਖਤ ਪਾਲਿਸੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੱਡੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਘਰਾਣਿਆਂ ਖਿਲਾਫ ਬਣਨ ਨਹੀਂ ਦੇਣੀ।

ਮੇਰੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਜੇ ਕਿਸੇ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਜਮੀਨ 10 ਏਕੜ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਠੋਕੇ 'ਤੇ ਦੇ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤੇ ਆਪ ਕੋਈ ਹੋਰ ਕੰਮ/ਵਪਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਛੋਟੇ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਧੇਗੀ ਅਤੇ ਉਹ ਨਵੇਂ ਹੁਨਰ ਸਿੱਖ ਕੇ ਆਤਮ ਨਿਰਭਰ ਬਣ ਸਕੇਗਾ। ਇਸ ਨਾਲ ਵੱਡੇ ਕਿਸਾਨ ਉਭਰ ਕੇ

ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣਗੇ ਤੇ ਖੇਤੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿਚ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਆਵੇਗੀ। ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਹੀ ਸਰਦੇ ਜ਼ਮੀਂਦਾਰ ਅਤੇ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਇਨ੍ਹਾਂ 10 ਏਕੜ ਤੋਂ ਘੱਟ ਜ਼ਮੀਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਜਮੀਨ ਠੋਕੇ 'ਤੇ ਲੈ ਲੈਣ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵੱਡੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਮੀਨ ਠੋਕੇ ਉੱਤੇ ਲੈਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸਖਤ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਛੋਟੇ ਤੇ ਵੱਡੇ ਜ਼ਮੀਂਦਾਰਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਕੰਟ੍ਰੈਕਟ ਛੋਟੇ ਕਿਸਾਨ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਵੱਡੇ ਜ਼ਮੀਂਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਛੋਟੇ ਜ਼ਮੀਂਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਠੋਕੇ ਦੀ ਬਣਦੀ ਰਕਮ ਦੇਣੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਸਿਰਫ ਬੈਂਕਾਂ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਰੈਵੇਨਿਊ ਵਿਚ ਵੀ ਵਾਧਾ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਗੜ੍ਹੇ ਮਾਰੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤਾਂ ਨਾਲ ਹੋਣੀ ਤਬਾਹੀ ਸਮੇਂ ਸਰਕਾਰ ਬੜੇ ਸੌਖੇ ਤੇ ਕੁਸ਼ਲ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਮਦਦ ਵੱਡੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤਕ ਪਹੁੰਚਦੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਛੋਟੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਉੱਤੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਰਜ਼ੇ ਘਟਾਉਣੇ ਜਾਂ ਬੰਦ ਕਰਨੇ ਪੈਣਗੇ, ਇਸ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰੀ ਸਬਸਿਡੀ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਿਸਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇਗਾ। ਮੇਰੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਛੋਟੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਮਿਲੇ ਕਰਜ਼ੇ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕੰਮਾਂ 'ਤੇ ਖਰਚਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਲੋੜ ਪੈਣ ਸਮੇਂ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਮਿਲੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਸਿਰਫ ਵਿੱਦਿਅਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ਜਾਂ ਸਿਹਤ ਕੇਂਦਰਾਂ, ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਛੋਟੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਇਸ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਵਿਆਜ ਦਰ ਹੋਰ ਘਟਾਉਣ ਦੀ ਵੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਖੇਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਵਾਸਤੇ ਲੋਬਰ ਕਾਨੂੰਨ ਸਖਤ ਕਰਨੇ ਪੈਣਗੇ। ਵੱਡੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਖੇਤੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨਾਲ ਕੰਟ੍ਰੈਕਟ ਕਰਨੇ ਪੈਣਗੇ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਣਦਾ ਮਿਹਨਤਾਨਾ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਵੱਡੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਬੈਂਕ ਖਾਤਿਆਂ ਵਿਚ ਪਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਬਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਖੇਤੀ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਫਸਲਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸੈਲਫ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਬਾਰੇ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਖੇਤੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸੰਸਾਰਕ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਨਾਲ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਔਰਤਾਂ ਵਾਸਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੈਮੀਨਾਰ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੈਲਫ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ, ਚੰਗੀ ਸਿਹਤ, ਫੈਮਿਲੀ ਪਲਾਨਿੰਗ, ਉਚੇਰੀ ਵਿੱਦਿਆ, ਕੌਸ਼ਟ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਵਰਗੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ।

ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਿਆਣੇ ਬਣਨ ਦੀ ਬਹੁਤ ਲੋੜ ਹੈ, ਇਹ ਆਪਣੇ ਪੰਜਾਬ ਰਹਿੰਦੇ ਭਰਾਵਾਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਸਾਥ ਦੇਣਾ। ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਪੰਜਾਬ ਜਾ ਕੇ ਫੋਕੀ ਬੱਲੇ ਬੱਲੇ ਕਰਾਉਣ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਖੇਤੀ ਅਤੇ ਖੇਤੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਵਪਾਰ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਬਣ ਕੇ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣਾ।

ਨਵੇਂ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਕਾਫੀ ਆਸ ਬੜੀ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੁਨੀਆਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਮਿਸਾਲ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੰਘਰਸ਼ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਆਪਣੀ ਹਿੱਕ ਦੇ ਜ਼ੋਰ 'ਤੇ ਅਜੇ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਹਿਲਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨਾ ਕਿਸਾਨ ਅਤੇ

ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦਾ ਮੁਢਲਾ ਹੱਕ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਕੋਝੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਨਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਜਲਦ ਰੱਦ ਕਰਕੇ, ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਗੱਲ ਸਿਰਫ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਅਤਿ ਜ਼ਰੂਰੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਾਲ ਵੀ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਅੰਬਾਨੀ ਵਰਗੇ ਵਪਾਰੀਆਂ ਦੀ ਫਿਟਰਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਿਰਫ ਪ੍ਰਚੂਨ ਦੇ ਛੋਟੇ ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਵਾਲੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਭਾਰਤੀ ਵਪਾਰੀ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਦੂਸਰੇ ਵਿਕਸਿਤ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਵਪਾਰੀਆਂ ਦੇ ਗੁਲਾਮ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਛੋਟੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਕਰਕੇ ਭਾਰਤ ਟੈਕਨੋਲੋਜੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਪਛੜ ਗਿਆ ਹੈ। 1991 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਅਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਕਰਕੇ ਹੀ ਤਰੱਕੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਵਪਾਰੀਆਂ ਦੀ ਛੋਟੀ ਸੋਚ ਕਰਕੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਕੰਪਨੀ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਯਕ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕੀ। ਟੈਕਨੋਲੋਜੀ ਵਪਾਰੀ ਦੀ ਵਿਕਸਿਤ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਹੀ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਟੈਕਨੋਲੋਜੀ ਲੋਬਰ ਸਮਜ਼ੀ ਹੈ।

ਸਾਰੇ ਵਿਕਸਿਤ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਵਰਗੇ ਗਰੀਬ ਜਾਂ ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਗੁਪਤ ਸਮਝੌਤੇ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਵਿਕਸਿਤ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਰਗੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਮੰਡੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਕੋਈ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਕਿਸਾਨਾਂ ਜਾਂ ਸਿੱਖ ਮਸਲਿਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਨੇਸ਼ਨ ਵਰਗੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਠ ਪਾਉਣ ਨਾਲ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਬਣਨਾ, ਇਹ ਸਿਰਫ ਵਿਕਸਿਤ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਪੂਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਗੁਪਤ ਸਮਝੌਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦੇਣਗੇ ਅਤੇ ਵਿਕਸਿਤ ਦੇਸ਼ ਸਿਰਫ ਬਾਹਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੀ ਮਜ਼ਲੂਮਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਮੇਰੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਪੰਜਾਬ ਵਸਦੇ ਭਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਹਿੰਮ, ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਨਾਲੋਂ ਅੱਡ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਦਾ ਸਾਥ ਨਾ ਦੇਣ। ਸਾਰਾ ਭਾਰਤ ਸਾਡਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ 'ਤੇ ਰਾਜ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬਿੱਕ ਟੈਕ ਉਸਾਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰੀ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਹਿਰ, ਖੇਤੀ ਮਾਹਿਰ, ਟੈਕਨੋਲੋਜੀ ਮਾਹਿਰ ਤੇ ਨੀਤੀ ਘੜਦੇ ਹੋਣ ਅਤੇ ਇਹ ਬਿੱਕ ਟੈਕ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਕੌਮ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ।

ਅਸੀਂ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸਾਜੀ ਹੋਈ ਆਜ਼ਾਦ ਕੌਮ ਹਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਆਤਮ ਨਿਰਭਰ ਬਣੀਏ। ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਚੇਰੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵੱਲ ਤੋਰੀਏ ਅਤੇ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੀਏ ਕੇ ਉਹ ਵੱਡੇ ਵਪਾਰੀ ਬਣ ਸਕਣ। ਜਿਊਸ ਲੋਕਾਂ ਵਾਂਗ ਦੁਨੀਆਂ 'ਤੇ ਸਰਦਾਰੀ ਅਤੇ ਖਾਲਸੇ ਦਾ ਰਾਜ ਤਾਂ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਅਕਲ, ਪੈਸਾ ਅਤੇ ਹਿੱਕ ਵਿਚ ਜ਼ੋਰ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਅਰਬੀ ਤੇਲ ਦੇ ਖੂਹਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਕਮਾਈ ਕਰਨੀ ਪਏਗੀ। ਪਰਵਾਸੀ ਸਿੱਖ ਵੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਅਤੇ ਟੈਕਨੋਲੋਜੀ ਵਪਾਰ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਤਾਂ ਜੋ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਲੋਬਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਕੇ ਹੀ ਨਾ ਰਹਿ ਜਾਣ।

ਫਿਰ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲੋਂ ਮੰਗਣ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਪਵੇਗਾ ਤੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਬਚਨਾਂ ਮੁਤਾਬਿਕ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ 'ਤੇ ਖਾਲਸੇ ਦਾ ਰਾਜ ਚੱਲੇਗਾ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਸਾਨੂੰ ਪੁੱਛ ਕੇ ਬਣਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਮੈਂ ਕਿਸਾਨ ਮੈਂ ਸ਼ਹੀਦ

ਮੈਂ ਕਿਸਾਨ ਮੈਂ ਸ਼ਹੀਦ
 ਮੇਰੀ ਰੂਹ ਦੀ ਸੁਣੋ ਅਵਾਜ਼।
 ਮੈਂ ਲੇਖੇ ਲਾਈ ਜ਼ਿੰਦਗੀ
 ਕਿਸਾਨੀ ਸੰਘਰਸ਼ 'ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਨਾਜ਼।

ਮੈਂ ਕਿਸਾਨ ਮੈਂ ਸ਼ਹੀਦ
 ਮੇਰੀ ਖੇਤੀ ਵੱਸਦੀ ਰੂਹ।
 ਪੜਦਾਦਿਆਂ ਦੇ ਜੱਦੀ ਪੁਸ਼ਤੀ
 ਏਹ ਖੇਤ ਨੇ ਮੇਰਾ ਤਾਜ਼।

ਮੈਂ ਕਿਸਾਨ ਮੈਂ ਸ਼ਹੀਦ
 ਮੇਰੀ ਰੂਹ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ।
 ਤੁਹਾਡੀ ਜਿੱਤ 'ਚ ਮੇਰੀ ਮੁਕਤੀ
 ਮੇਰੇ ਸਾਥੀਓ ਰੱਖਣਾ ਯਾਦ।

ਮੈਂ ਕਿਸਾਨ ਮੈਂ ਸ਼ਹੀਦ

ਮੈਂ ਕਿਸਾਨ ਮੈਂ ਸ਼ਹੀਦ
 ਹੋਈ ਦਰਸਨ ਕਰ ਰੂਹ ਨਿਗਲ।
 ਮੈਂ ਉੱਪਰ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਵੇਖਿਆ
 ਕਰੇ ਰਾਖੀ ਗੁਰਾਂ ਦਾ ਬਾਜ਼।

ਮੈਂ ਕਿਸਾਨ ਮੈਂ ਸ਼ਹੀਦ
 ਮੈਨੂੰ ਕਾਲੇ ਕਨੂੰਨ ਨਾ-ਮਨਜ਼ੂਰ।
 ਗੂੰਗੀ ਬੋਲੀ ਅੰਨ੍ਹੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ
 ਹੰਕਾਰ ਦਾ ਭੰਨਣਾ ਸਾਜ਼।

ਮੈਂ ਕਿਸਾਨ ਮੈਂ ਸ਼ਹੀਦ
 ਮੇਰੀ ਰੂਹ ਦੀ ਸੁਣੀ ਅਵਾਜ਼।
 'ਸੁੱਖਵਿੰਦਰ ਬੋਦਲਾਂ' ਵਾਲਿਆ,
 ਹੈ ਏਕਤਾ ਜਿੱਤ ਦਾ ਰਾਜ਼।

—ਸੁੱਖਵਿੰਦਰ ਬੋਦਲਾਂਵਾਲਾ
 ਫੋਨ: 360-281-2624

ਪਹੁ ਫੁਟਾਲਾ

ਮਜ਼ਦੂਰ ਪਹੁ ਫੁਟਾਲੇ ਉੱਠਦਾ ਹੈ,
 ਰੋਟੀ ਲਈ ਅਹੁਰ ਪਹੁਰ ਕਰਨ ਲਈ,
 ਅਮੀਰ ਪਹੁ ਫੁਟਾਲੇ ਉੱਠਦਾ ਹੈ,
 ਖਾਧੀ ਹੋਈ ਰੋਟੀ ਨੂੰ ਹਜ਼ਮ ਕਰਨ ਲਈ,
 ਕਿਸਾਨ ਤਾਂ ਪਹੁ ਫੁਟਾਲੇ ਤੋਂ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ,
 ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਆਪਣੇ ਸਫ਼ਰ ਨੂੰ,
 ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆਉਂਦੀ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਪੰਡ,
 ਜੋ ਹਰ ਦਿਨ ਤੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਭਾਰੀ
 ਅਤੇ ਹੋਰ ਭਾਰੀ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ,
 ਕੀ ਕਦੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਰਾਹਤ ਮਿਲੇਗੀ?
 ਇਹ ਇੱਕ ਵਡਾ ਸਵਾਲ ਹੈ,
 ਜਿਸ ਦੇ ਉਤਰ ਨੂੰ ਟਟੋਲਣ ਲਈ
 ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਹੋਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ।

—ਡਾ. ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੋਟਕਪੂਰਾ

ਇਹ ਜੋ ਬੈਠੇ ਨੇ...

ਇਹ ਜੋ ਬੈਠੇ ਨੇ, ਇਹ ਬੈਠੇ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਹੁਣ ਹੀ ਤਾਂ ਉਠੇ ਨੇ। ਹੁਣ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਗ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਹੈ, ਬੜੀ ਲੰਮੀ ਨੀਮ-ਬੋਹੜੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੌਸਲਿਆਂ ਨੇ ਭਰੀ ਹੈ ਅੰਗੜਾਈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਵਿਚ ਉਗਿਆ ਏ ਨਵਾਂ ਸੂਰਜ, ਜਿਸ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੰਜ਼ਿਲਾਂ ਦੀ ਪੈਂਡ ਨੱਪਣੀ ਏ ਤੇ ਨਵੇਂ ਦਿਸ਼ਾਵੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਵੇਂ ਕਰਨਾ। ਮਸਾਂ ਮਸਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਜਾਗੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ, ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਠੱਲ ਪਾਉਣ ਲਈ, ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਵਾਉਣ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਵਰਕਿਆਂ 'ਤੇ ਹਸਤਾਖਰ ਉਕਰਨ ਲਈ। ਇਹ ਹੁਣ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਗਏ ਨੇ। ਉਮਡ ਆਇਆ ਏ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਦਮਾਂ ਵਿਚ ਉਤਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਪੈਰਾਂ ਦੀਆਂ ਬਿਆਈਆਂ ਨੂੰ ਹੋ ਖੁਦ 'ਤੇ ਨਾਜ਼। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ

ਡਾ. ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਭੰਡਾਲ
ਫੋਨ: 1-216-556-2080

ਹੱਥਾਂ ਦੇ ਪਏ ਰੱਟਣਾਂ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ, ਮਸਤਕ ਵਿਚ ਉਗ ਆਈਆਂ ਨੇ। ਇਸ ਦੀ ਇਬਾਰਤ ਨੇ ਬੀਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਮੁੜ ਤੋਂ ਦੁਹਰਾਉਣ ਅਤੇ ਨਵੀਂ ਤਹਿਜੀਬ ਸਿਰਜਣ ਲਈ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਬਣਨਾ ਏ।

ਇਹ ਜੋ ਬੈਠੇ ਨੇ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਦੇ ਹਾਕਮਾਂ ਨੇ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਇਕਜੁੱਟ ਹੋ, ਫਿਰਕਿਆਂ ਤੇ ਜਾਤਾਂ ਤੋਂ ਉਪਰ ਉਠਣ। ਨਵੀਂ ਕਤਾਰਬੰਦੀ, ਹਰ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਪੈਂਦੀ ਬੁਰਕੀ ਨੂੰ ਸਲਾਮ ਕਹਿਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਆਈ ਏ। ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਅੰਨਦਾਤਿਆਂ ਦੇ ਬਹੁਮੁੱਲੇ ਜੀਵਨ-ਦਾਨੀ ਰੁਤਬੇ ਨੂੰ ਮੁਖਾਬਤ ਹੋਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਤ ਕੀਤਾ ਏ।

ਇਹ ਜੋ ਚਿੰਟੀਆਂ ਦਾਹੜੀਆਂ ਵਾਲੇ ਬਾਬੇ ਬੈਠੇ ਨੇ, ਦਰਅਸਲ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਬਿਆਂ ਦੀਆਂ ਹੂਬਹੂ ਸ਼ਕਲਾਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਜੱਲਿਆਵਾਲੇ ਬਾਗ ਨੂੰ ਖੂਨ ਨਾਲ ਰੰਗਿਆ ਸੀ। ਨਨਕਾਣੇ ਦੇ ਮਹੰਤ ਦੀ ਦਰਿਦਰੀ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕੀਤਾ। ਗੁਰੂ ਕੇ ਬਾਗ, ਜੈਤੋ ਦੇ ਮੋਰਚਾ ਵਿਚ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਹੁਕਮਰਾਨਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੈਸੀਅਤ ਦਿਖਾਈ। ਇਹ ਤਾਂ ਉਹ ਬਾਬੇ ਨੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨੰਗੇ ਧੜ ਰੇਲ-ਗੱਡੀ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ, ਜੇਲ੍ਹਖਾਨਿਆਂ ਵਿਚ ਜਵਾਨੀ ਰੋਲੀ ਅਤੇ ਪਿਆਰੇ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਜਾਨਾਂ ਦੀ ਆਹੁਤੀ ਦੇਣ ਲੱਗਿਆਂ ਕਦੇ ਪਿੱਠ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੇ ਵਡੇਰੇ ਹੀ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 'ਪੱਗੜੀ ਸੰਭਾਲ ਜੱਟਾ' ਵਰਗੇ ਅੰਦੋਲਨ ਨਾਲ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਹਕੂਮਤ ਨੂੰ ਵੀ ਝੁਕਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰਗਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂਆਂ ਦੀ ਕਰਤਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਵਾਹ ਚੱਲਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਬਾਬੇ ਆਪਣੇ ਪੋਤਰਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਅਤੇ ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਤੋਰਨ ਲਈ ਮੋਹਰੀ ਲਾਣੇਦਾਰ ਬਣੇ ਹੋਏ ਨੇ। ਇਹ ਬਾਬੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਵਰਗੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਆਏ ਨੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਹਿਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੁੱਸੇ ਤੇ ਮੁੜਕੇ ਵਿਚ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਦਿਆਂ ਵਿਚ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਰੰਗਤ। ਇਸ ਮਿੱਟੀ ਨੇ ਹੀ ਖਲਵਾਣਾਂ, ਖੂਹਾਂ ਅਤੇ ਖੇਤਾਂ ਨੂੰ ਭਾਗ ਲਾਏ। ਉਹ ਰੂਹ ਵਿਚ ਚੜੀ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਮਹਿਕ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਮਨਫੀ ਕਰ ਸਕਦੇ? ਬਾਬਿਆਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਤੈਰਦਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਲਾਂ ਦਾ ਤਸੱਵਰ, ਜਦ ਉਹ ਜਿੱਤ ਕੇ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਤੇ ਖੇਤਾਂ ਨੂੰ ਪਰਤਣਗੇ ਅਤੇ ਖੇਤ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਮੱਥੇ ਨੂੰ ਲਾਉਣਗੇ।

ਇਹ ਜੋ ਚਾਂਦੀ ਰੰਗੇ ਵਾਲਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਬੈਠੀਆਂ ਨੇ, ਇਹ ਤਾਂ ਮਾਂਵਾਂ ਨੇ ਛਾਵਾਂ ਵੰਡਣ ਵਾਲੀਆਂ। ਦੁਆਵਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੀਆਂ ਨਸਲਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ। ਇਹ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰਾਂ, ਪੋਤਿਆਂ ਅਤੇ ਆਰ-ਪਰਿਵਾਰ ਦੀਆਂ ਰੀਤਾਂ, ਰਿਵਾਜਾਂ ਅਤੇ ਰਵਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਤੋਰਨ ਲਈ ਹੀ ਮੋਹਰੀ ਬਣ ਕੇ ਆਈਆਂ ਨੇ। ਇਹ ਤਾਂ ਮਾਈ ਭਾਗੋ ਦੀਆਂ ਵਾਰਸ ਨੇ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਂਵਾਂ ਦੀ ਕੁੱਖੋਂ ਜਾਈਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਟੋਟੇ ਗਲਾਂ ਵਿਚ ਪਵਾਏ, ਸਿਰਾਂ ਦੇ ਸਾਈਆਂ ਨੂੰ ਮੌਤ ਵਿਹਾਜਣ ਲਈ ਭੇਜਿਆ, ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਪੁੱਤਾਂ ਨੂੰ ਵਾਰਿਆ ਅਤੇ ਹੁਣ ਵੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤ ਸਰਹੱਦਾਂ 'ਤੇ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਰਹੇ ਨੇ। ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀਆਂ ਪਤਨੀਆਂ ਅਤੇ ਮਾਂਵਾਂ ਦੀ ਦਲੇਰੀ ਤੇ ਹੱਠ

ਨੂੰ ਕੌਣ ਝੁਕਾ ਸਕਦਾ? ਮਾਂਵਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਕੁੱਖ 'ਤੇ ਮਾਣ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਂਵਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਉਗੀ ਹੋਈ ਲਿਸ਼ਕ ਤੇ ਚਿਹਰਿਆਂ ਦਾ ਨੂਰ ਦੇਖਣਾ! ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਝਰਤੀਆਂ ਵਿਚ ਸਿਦਕ ਤੇ ਸਬਰ ਦੀ ਕਲਾ-ਨੌਕਾਸੀ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗੇਗਾ, ਇਹ ਮਾਂਵਾਂ ਬੈਠਣ ਨਹੀਂ ਆਈਆਂ। ਸਗੋਂ ਇਹ ਆਪਣੇ ਲਾਣੇ ਦੇ ਕੱਛਣ ਲੈ ਕੇ ਹੀ ਆਈਆਂ ਨੇ। ਜਦ ਕੋਈ ਮਾਂ ਕੱਛਣ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਚੁੰਨੀ ਬਣਾ ਲਵੇ ਤਾਂ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀ ਨੀਂਦ ਵੀ ਹੰਘਾਲੀ ਜਾਂਦੀ ਅਤੇ ਕੰਬ ਜਾਂਦੀਆਂ ਨੇ ਦਰਿਦਰੀ ਤੇ ਜੁਲਮ ਦੀਆਂ ਦੀਵਾਰਾਂ। ਇਹ ਮਾਂਵਾਂ ਹੱਥਾਂ ਦੀਆਂ ਪੱਕੀਆਂ ਰੋਟੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ, ਜਵਾਨ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਪਰੋਸਦੀਆਂ ਨੇ ਰੋਟੀ ਦੀ ਕਸਮ।

ਇਹ ਜੋ ਚੇਤਨ ਹੋ ਕੇ ਨੌਜਵਾਨ ਬੈਠੇ ਦਿਸਦੇ, ਦਰਅਸਲ ਇਹ ਉਹ ਨੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੌਜਵਾਨੀ ਕਹਿ ਕੇ ਭੱਡਿਆ ਗਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜੁੱਸੇ ਤੇ ਹੌਸ ਨੂੰ ਜ਼ਰਬ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣੀ ਤਾਕਤ ਬਣਾ ਲਿਆ ਏ। ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀ ਰਹਿਨੁਮਾਈ ਵਿਚ ਲੋਹੇ ਦੀ ਦਵਾਰ ਬਣ ਕੇ ਡਟੇ ਨੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰਗਾਂ ਵਿਚ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਰਾਬੇ ਦਾ ਹੀ ਖੂਨ ਦੌੜਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਵਿਚ ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਸਮ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜੱਲਿਆਵਾਲੇ ਬਾਗ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਨੂੰ ਚੁੰਮ ਕੇ ਚੁੱਕੀ ਸੀ ਅਤੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਲੰਡਨ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਨੌਜਵਾਨ ਤਾਂ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਵਾਂਗ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਬੋਲੇ ਕੰਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਅਵਾਜ਼ ਸੁਣਾਉਣ ਆਏ ਨੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸੋਚਾਂ ਤੇ ਸੁਪਨਿਆਂ

ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੇ ਵਡੇਰੇ ਹੀ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 'ਪੱਗੜੀ ਸੰਭਾਲ ਜੱਟਾ' ਵਰਗੇ ਅੰਦੋਲਨ ਨਾਲ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਹਕੂਮਤ ਨੂੰ ਵੀ ਝੁਕਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰਗਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂਆਂ ਦੀ ਕਰਤਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਵਾਹ ਚੱਲਦਾ ਹੈ।

ਨੂੰ ਤਿਤਕਣ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਧਰਤੀ ਤੇ ਅਸਮਾਨ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਨਾਮ ਹੋਣ ਦੇਣਾ। ਇਹ ਤਾਂ ਉਸ ਕੌਮ ਦੇ ਵਾਰਸ ਆ, ਜਿਹੜੀ ਖੁਦ ਨੂੰ ਦਾਅ 'ਤੇ ਲਾ, ਅਣਖ, ਗੈਰਤ ਅਤੇ ਇੱਜ਼ਤ ਨੂੰ ਦਾਗ ਨਹੀਂ ਲੱਗਣ ਦਿੰਦੀ। ਇਹ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਉਸ ਵਿਰਾਸਤ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਹਾਦਰੀ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੱਰਾ ਖੋਬਰ, ਤਿੱਬਤ ਤੇ ਲਾਲ ਕਿਲੇ ਤੀਕ ਫੈਲੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਨੇ। ਇਹ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੀ ਤਾਸੀਰ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਚਮਕੌਰ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਸਰਹਿੰਦ ਵਿਚ ਸਮੇਂ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਨੂੰ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠ ਲਿਆਤਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੱਥਿਆਂ ਵਿਚ ਉਗੇ ਹੋਏ ਸੂਰਜਾਂ ਦੇ ਤੱਪ-ਤੇਜ਼ ਸਾਹਵੇਂ ਫਿੱਕੀ ਏ ਰਾਜਸੀ ਪਿੱਲਤਣਾਂ ਵਿਚ ਡੁੱਬੀ ਹੋਈ ਕਮੀਨਗੀ। ਜਿੱਤ ਦੇ ਅਲੰਮਬਰਦਾਰ ਇਹ ਨੌਜਵਾਨ ਸੂਹੀ ਸੋਚ ਦੀ ਮਹਿੰਦੀ ਲਾ ਕੇ ਹੀ ਨਵੇਂ ਆਗਾਜ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਨੇ। ਇਹ ਬੈਠੇ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਉਹ ਚੱਲਦੀ ਵਹੀਰ ਨੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਮਿਆਂ ਦੀਆਂ ਮੁਹਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੋੜਨਾ ਏ।

ਇਹ ਜੋ ਬੀਬੀਆਂ ਗੋਦੀਆਂ ਵਿਚ ਬਾਲ ਕੇ ਬੈਠੀਆਂ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀਆਂ ਨੇ, ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹ ਆਪਣੇ ਬਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਗੁੜਤੀ ਦਿਵਾਉਣ ਆਈਆਂ ਨੇ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਇਤਿਹਾਸ ਸਿਰਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ? ਕਿਵੇਂ ਸੜਕਾਂ ਤੇ ਉਗਦੇ ਨੇ ਸ਼ਹਿਰ? ਕਿਵੇਂ ਸੜਕਾਂ ਦੇ ਕਿਨਾਰਿਆਂ 'ਤੇ ਫੈਲਦੇ ਨੇ ਖੇਤ? ਕਿਵੇਂ ਸੁੰਨੀਆਂ ਜੂਹਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਲੇ ਦੀ ਕਾਮਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ? ਕਿਵੇਂ ਦੇ ਦਿਨ ਦੇ ਧਰਨੇ ਨੂੰ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੀਕ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ? ਕਿਵੇਂ ਹਮਦਰਦੀ, ਹਮਜ਼ੇਲਤਾ ਅਤੇ ਸਾਂਝੀ-ਵਾਲਤਾ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਲਈ ਸੁਖਨ ਤੇ ਸਹਿਜ

ਉਪਜਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ? ਇਹ ਉਹ ਔਰਤਾਂ ਨੇ, ਜੋ ਸਿਰ 'ਤੇ ਮੰਢਾਸਾ ਬੰਨ, ਟਰੈਕਟਰ ਵੀ ਚਲਾਉਂਦੀਆਂ, ਨੱਕੇ ਵੀ ਮੋੜਦੀਆਂ ਅਤੇ ਨਰਮਾ ਚੁਗਦੀਆਂ ਜੀਵਨ ਦੇ ਗੀਤ ਵੀ ਗਾਉਂਦੀਆਂ ਨੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਗ ਰਗ ਵਿਚ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਮੌਲਦੀ। ਉਹ ਤਾਂ ਦੁਸ਼ਵਾਰੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਦੁਆਵਾਂ ਅਤੇ ਔਕੜਾਂ ਵਿਚੋਂ ਅਰਦਾਸਾਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦੀਆਂ, ਨਵੀਆਂ ਪੋਸ਼ਥੀਆਂ ਦੀ ਪਰਿਕਰਮਾ ਕਰਦੀਆਂ ਨੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਦੇ ਕੋਈ ਰਾਣੀ ਝਾਂਸੀ ਬਣੀ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੁਲੱਖਣੀਆਂ ਕੁੱਖਾਂ ਨੇ ਹੀ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਸੂਰਬੀਰਾਂ ਤੇ ਯੋਧਿਆਂ ਲਈ ਜਨਮਦਾਤੀ ਬਣਨਾ ਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਅਟਕ ਨੂੰ ਵੀ ਅਟਕਾਉਣਾ ਅਤੇ ਕਦੇ ਸਰਸਾ ਨਦੀ ਦੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਠਹਿਰ ਜਾਣ ਲਈ ਕਹਿਣਾ ਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਾਗੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨੇ ਹੁਣ ਨਹੀਂ ਸੋਣਾ। ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੇਤਨਾ ਵਿਚੋਂ ਅਮੀਰ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਨੇ ਮਨਫੀ ਹੋਣਾ। ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਵਰਕੇ ਫਰੋਲਦਿਆਂ, ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਨਸਲਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਂਵਾਂ 'ਤੇ ਫਖਰ ਜੁਰੂਰ ਕਰਿਆ ਕਰਨਗੀਆਂ।

ਇਹ ਜੋ ਸਾਬਕਾ ਫੌਜੀ ਸੀਨਿਆਂ 'ਤੇ ਤਮਗੇ ਸਜਾ ਕੇ ਬੈਠੇ ਨੇ, ਕਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੀਦਿਆਂ ਵਿਚ ਝਾਕਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਕਰਨਾ! ਉਹ ਜਵਾਨੀ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਅਰਪਿਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਆਪਣੀ ਹੀ ਜਮੀਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਆਏ ਨੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚੇਤਿਆਂ ਵਿਚ ਸੱਜਰਾ ਹੈ ਜਰਨਲ ਅਰੰਤਾ ਦੇ ਸਾਹਵੇਂ ਸਵਾ ਲੱਖ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫੌਜੀਆਂ ਵਲੋਂ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ। ਇਹ ਤਾਂ ਅਜ਼ਾਦ ਹਿੰਦ ਫੌਜੀਆਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਵਿਚੋਂ ਨੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ

ਮਾਪਿਆਂ ਨਾਲ ਬੈਠੇ ਦਿੱਸਦੇ ਨੇ, ਦਰਅਸਲ ਇਹ ਜਗਦੀਆਂ ਮਸ਼ਾਲਾਂ ਦੇ ਸੂਚਕ ਨੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਵਚੇਤਨ ਵਿਚ ਇਸ ਇਕੱਠ ਨੇ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਧਰ ਦਿੱਤਾ ਏ, ਜਿਸ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਤਵ, ਵਰਤੋਂ-ਵਿਹਾਰ, ਚੱਜ-ਅਚਾਰ ਅਤੇ ਸਦਾਚਾਰ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਲਹਿਜ਼ਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਏ, ਜਿਸ ਨੇ ਨਵੇਂ ਸਮਾਜ ਦਾ ਸੀਸ਼ਾ ਬਣ ਜਾਣਾ। ਇਹ ਹੀ ਆਪਣੀ ਪੁਰਾਤਨ ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਜਾਗਦੀ ਜ਼ਮੀਰ ਬਣਾ ਕੇ, ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਸਦੀ ਦੇ ਨਾਮ ਕਰਨਗੇ। ਕੌਣ ਕੱਛ ਸਕਦਾ ਏ-ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਮਾਪਿਆਂ ਵਲੋਂ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਹੰਢਾਈਆਂ ਤੰਗੀਆਂ ਤੇ ਤੁਰਸੀਆਂ? ਮਾਂ-ਪਿਉ ਦੇ ਮੁਖੜੇ 'ਤੇ ਆਏ ਜਲਾਲ ਨੂੰ, ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਨੂੰ ਅਤੇ ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਲੇ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਨੂੰ! ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਦਾ ਯਾਦ ਰਹੇਗਾ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲੋਂ ਲਾਠੀਆਂ ਖਾ ਕੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੁੱਖੇ ਸਮਝ ਕੇ ਲੰਗਰ ਛਕਾਇਆ? ਕਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਪੀੜਾ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਮ ਹੋਈਆਂ? ਕਿਵੇਂ ਚਾਰ ਜਣਿਆਂ ਨੇ ਇਕ ਰੋਟੀ ਨੂੰ ਚਾਰ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡ ਕੇ ਰੱਜਤਾ ਦਾ ਡੱਕਾਰ ਮਾਰਿਆ? ਕਿਵੇਂ ਅੰਬਰ ਹੇਠ ਪੋਹ ਦੀਆਂ ਯੱਖ ਰਾਤਾਂ ਵਿਚ, ਹਮਉਮਰ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦੀ ਕਥਾ ਸੁਣਦਿਆਂ, ਕਹਿਰ ਦੀ ਠੰਢ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਰੱਜ ਕੇ ਮਾਣਿਆ? ਇਹ ਬੱਚੇ ਹੀ ਇਸ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਖੋਜਕਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇਸ ਅੰਦੋਲਨ ਦੀਆਂ ਕਈ ਪਰਤਾਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕਰਨਗੀਆਂ।

ਇਹ ਜੋ ਬੈਠੇ ਲੱਗਦੇ ਆ, ਦਰਅਸਲ ਇਹ ਤਾਂ ਤੁਰ ਰਹੇ ਨੇ ਸੂਰਜੀ-ਸੋਚ ਦੇ ਮਾਰਗੀਂ। ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਦੀ ਪੌੜੀ ਚੜ੍ਹਦੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਫਰ ਸਦਾ ਜਾਰੀ ਰਹਿੰਦਾ। ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਦੇ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਨੇ, ਬੈਠੇ ਹੋਏ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਇਹ ਅਦਭੁੱਤ ਲੋਕ।

ਇਹ ਜੋ ਬੈਠੇ ਹੋਏ ਨੇ, ਇਹ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਿੱਥਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਵੀ ਆਏ ਨੇ, ਜੋ ਸਮੇਂ ਦੇ ਹਾਕਮਾਂ ਨੇ ਲੋਕ-ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਸਿਰਜ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ। ਉਸ ਪਾਤ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣ ਆਏ ਨੇ, ਜੋ ਹਕੂਮਤ ਨੇ ਪਾਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੁਰਸੀ ਦੇ ਪਾਵੇ ਬਣੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨੰਗਿਆ ਕੀਤਾ ਏ, ਜੋ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਰ ਗਹਿਣੇ ਧਰ, ਖੁਦ ਦੀ ਬੋਲੀ ਲਾਉਂਦੇ ਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਿਖਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕਹਿਣੀ ਤੇ ਕਥਨੀ ਵਿਚ ਕਿੰਨਾ ਅੰਤਰ ਹੁੰਦਾ? ਕਿਵੇਂ ਮਿਰਗ-ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਰਾਹੀਂ ਸਿਰਜੇ

ਇਹ ਜੋ ਚਾਂਦੀ ਰੰਗੇ ਵਾਲਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਬੈਠੀਆਂ ਨੇ, ਇਹ ਤਾਂ ਮਾਂਵਾਂ ਨੇ ਛਾਵਾਂ ਵੰਡਣ ਵਾਲੀਆਂ। ਦੁਆਵਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੀਆਂ ਨਸਲਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ। ਇਹ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰਾਂ, ਪੋਤਿਆਂ ਅਤੇ ਆਰ-ਪਰਿਵਾਰ ਦੀਆਂ ਰੀਤਾਂ, ਰਿਵਾਜਾਂ ਅਤੇ ਰਵਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਤੋਰਨ ਲਈ ਹੀ ਮੋਹਰੀ ਬਣ ਕੇ ਆਈਆਂ ਨੇ। ਇਹ ਤਾਂ ਮਾਈ ਭਾਗੋ ਦੀਆਂ ਵਾਰਸ ਨੇ।

ਇਹ ਬਾਬੇ ਆਪਣੇ ਪੋਤਰਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਅਤੇ ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਤੋਰਨ ਲਈ ਮੋਹਰੀ ਲਾਣੇਦਾਰ ਬਣੇ ਹੋਏ ਨੇ। ਇਹ ਬਾਬੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਵਰਗੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਆਏ ਨੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਹਿਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੁੱਸੇ ਤੇ ਮੁੜਕੇ ਵਿਚ ਹੈ।

ਬਿੰਬ ਤਿਤਕਦੇ ਨੇ? ਕਿਵੇਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਰਗ ਲਈ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਲਤਫਹਿਮੀਆਂ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਦਰਸਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਅਹਿਮ ਹੁੰਦੇ ਨੇ ਲੋਕ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਨਿੱਜੀ ਰੋਸੇ, ਗਿੱਲੇ ਜਾਂ ਸਿਕਵੇ ਕੋਈ ਬਾਂ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਦਰਸਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਕੌਮਾਂ, ਮਜ਼ਹਬਾਂ ਜਾਂ ਖਿੱਤਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਵਿਢਿਆ ਸੰਘਰਸ਼ ਸਿਰਫ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਹੀ ਹੁੰਦਾ।

ਇਹ ਜੋ ਨੀਲੇ ਬਾਣਿਆਂ ਤੇ ਦੁਮਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਸੱਜੇ ਬੈਠੇ ਨੇ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰਿਆਂ 'ਤੇ ਸ਼ਾਂਤ ਰੋਹ ਦਾ ਜਲਾਲ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਿੱਠ 'ਤੇ ਹੈ ਚਮਕੌਰ ਦੀ ਗੜੀ, ਮੁਕਤਸਰ ਦੀ ਜੰਗ, ਛੋਟਾ ਤੇ ਵੱਡਾ ਘੁਲੂਘਾਰਾ, ਚੱਪੜਚਿੱਤੀ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਦਿਖਾਈ ਬਹਾਦਰੀ ਅਤੇ ਜਾਂਬਾਜ਼ੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘੋੜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਟਾਪਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਹੁਣ ਵੀ ਗਜ਼ਨਵੀ ਅਤੇ ਅਬਦਾਲੀ ਦੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਤੁੰਬਦੀਆਂ ਨੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘੋੜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਾਠੀਆਂ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰੋਣ-ਬਸੋਰਾ ਅਤੇ ਛੋਲਿਆਂ ਦੀ ਮੁੱਠ ਚੱਬ ਕੇ ਜਿੰਦਾ ਰਹਿਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਾਦਿਲੀ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਵਾਰੀਖ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਉਚੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿਚ ਅਬਦਾਲੀ ਵਲੋਂ ਅਗਵਾ ਕੀਤੀਆਂ ਧੀਆਂ-ਭੈਣਾਂ ਨੂੰ ਛੁਡਾ ਕੇ, ਆਦਰ-ਸਹਿਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰੀਂ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਸ਼ਰਫ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

ਕਦੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੈਠੇ ਹੋਇਆਂ ਨੂੰ ਬੈਠੇ ਹੋਏ ਨਹੀਂ ਸਮਝਣਾ। ਇਹ ਤਾਂ ਸੁਚੇਤ ਹੋਏ ਉਹ ਲੋਕ ਨੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੋਲੇ ਕੰਨਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕ-ਅਵਾਜ਼ ਸੁਣਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕੀਤਾ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੈੜਚਾਲ ਸੁਣ ਕੇ ਹਾਕਮ ਤੁੰਬ ਕੇ ਉਠਿਆ; ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੁਫਤਗੂ ਸੁਣ ਕੇ ਹਾਕਮ ਨੂੰ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠੋਂ ਜਮੀਂ ਖਿਸਕਦੀ ਨਜ਼ਰ ਆਈ; ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜਦ ਕੋਈ ਜਾਗਦਾ ਏ ਤਾਂ ਫਿਰ ਕੋਈ ਉਸ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਨੂੰ ਹਥਿਆ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ।

ਜਾਗਦੀ ਜ਼ਮੀਰ, ਜੋਸ਼, ਜਜ਼ਬਾਤ ਅਤੇ ਰੋਹੀਲੇ ਹੌਕਰਿਆਂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਲਾਮ। ਇਤਿਹਾਸ ਸਦਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰ ਰਹੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਕਰਕੇ ਹੀ ਇਤਿਹਾਸ ਸਿਰਜੇ ਜਾਂਦੇ ਨੇ।

ਇਹ ਜੋ ਬੈਠੇ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਿਲ ਤੋਂ ਦਿੱਲੀ ਤੀਕ ਦਾ ਸਫਰ ਕਰ ਲਿਆ ਏ। ਇਸ ਸਫਰ ਨੇ ਹੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਤਵਾਰੀਖ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਅਰਥ ਦੇਣੇ ਨੇ।

ਭਵਿਖੀ ਕੁਲ-ਆਲਮੀ ਲੋਕ-ਲਹਿਰਾਂ ਲਈ ਸਬਕ ਹੈ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ

ਭਾਰਤ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਖੇਤੀ ਉਤਪਾਦਨ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਖੇਤੀ, ਜ਼ਮੀਨ, ਉਪਜ ਦੀ ਵੇਚ-ਖਰੀਦ ਅਤੇ ਭੰਡਾਰਨ ਸਬੰਧੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਤਿੰਨ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਚੱਕਰਵਿਊ ਵਿਚ ਫਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਚੱਕਰਵਿਊ ਦੇ ਸਭਨੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੇਕ ਲੱਗਣ ਦਾ ਖਦਸ਼ਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਯਕੀਨ ਹੈ, ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਝੰਡਾ ਚੁਕਿਆ ਹੈ। ਸੱਠਵਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਜਦੋਂ ਲਾਲ ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਅਤੇ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸਨ, ਉਦੋਂ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਭੁੱਖ ਨੇ ਇਹ ਹਾਲ ਕਰ ਛੱਡਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਠੂਠਾ ਫੜ ਕੇ ਵੱਡੇ

ਕੇ ਚੁੱਪ ਵੱਟ ਰੱਖੀ। ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਤਾਂ ਭੁੱਖ ਦੇ ਖੂਹ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਲਿਆਂਦਾ, ਪਰ ਆਪ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪਾਹਜ ਹੋ ਕੇ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਸਹੇੜ ਲਈਆਂ। ਇਥੋਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ, ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਹਵਾ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਿਤ ਹੋ ਗਏ। ਇਸ ਹਰੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦਾ ਖਮਿਆਜ਼ਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਆਉਣ

ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ੀ ਝੰਡੇ ਹੇਠ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕ ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਤੁਰੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਹੁਣ ਭਾਵੇਂ ਕੁਝ ਵੀ ਨਿਕਲਣ, ਪਰ ਇਸ ਅੰਦੋਲਨ ਦਾ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਿਆਸਤ 'ਤੇ ਅਸਰ ਤਾਂ ਹੋਣਾ ਹੀ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸੰਸਾਰ ਭਰ

ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸਬਕ ਸਿਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਾਰੀਆਂ ਰਾਜਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਪਾਰਟੀਬਾਜ਼ੀ ਤੋਂ ਉਪਰ ਉੱਠ ਕੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਦਿਲ ਨਾਲ ਇਸ ਲੋਕ ਘੋਲ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਦੀਆਂ, ਪਰ ਉਹ ਸਭ ਅਜੇ ਵੀ ਵੋਟ ਬੈਂਕ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਮੋਹ ਨਹੀਂ ਛੱਡ ਸਕੀਆਂ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਹ ਸੰਘਰਸ਼ ਹੁਣ ਬਹੁਤ ਹੀ ਖਤਰਨਾਕ ਮੌਜ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਚੁਕਾ ਹੈ।

ਆਪਣੇ ਕੋਚਾਂ ਤੋਂ ਮੋਰਚੇ ਵਿਚ ਹੀ ਟਰੇਨਿੰਗ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੜਕੇ ਦੀ ਠੰਡ ਵਿਚ ਕੁੰਡਲੀ ਬਾਰਡਰ ਉੱਤੇ ਲੱਗੇ ਮੋਰਚੇ ਵਿਚ ਜੀ. ਟੀ. ਰੋਡ 'ਤੇ ਮੈਟ ਵਿਛਾ ਕੇ ਲੜਕੀਆਂ ਦੇ ਕਬੱਡੀ ਮੈਚ ਕਰਵਾਏ ਗਏ।

ਪਿੰਡਾਂ ਤੋਂ ਹੁਣ ਵੀ ਵੀਹ ਵੀਹ ਕੁਇੰਟਲ ਪਿੰਨੀਆਂ, ਲੰਗਰ ਲਈ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਸਦ ਅਤੇ ਠੰਡ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਕੰਬਲ ਰਜਾਈਆਂ ਲਗਾਤਾਰ ਭੇਜੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਲੰਗਰ ਲਈ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਕਵਾਨ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਲੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਮੋਰਚੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰਲੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਸਮੇਤ ਲੰਗਰ ਛਕ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਸਹਿਜਤਾ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ! ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਸੱਟਵੀਂ ਮੀਟਿੰਗ ਵੀ ਬੇਸਿੱਟਾ ਰਹਿਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿਸਾਨ ਇਸ ਅੰਦੋਲਨ ਲਈ ਇੰਨੇ ਪੱਕੇ ਸਿੱਦਤ ਤੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਬਾਡਰ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਅਡਰੈਸ ਵੀ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਮੈਟਰੋ ਪਿੱਲਰਾਂ ਦੇ ਨੰਬਰ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਡੇਰਾ ਜਮਾਈ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਬਣਾ ਲਏ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਘਰ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਔਰਤਾਂ, ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੇਤੀ ਬਿੱਲਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਵੱਖ ਵੱਖ ਸ਼ਹਿਰਾਂ, ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲਾਂ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਹਿਤ ਸਭਾਵਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਕਿਸਾਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਬਕਾ ਫੌਜੀਆਂ, ਰਿਟਾਇਰਡ ਆਹਲਾ ਅਫਸਰਾਂ ਨੇ ਮੋਰਚਿਆਂ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨਾਲ ਮੋਢੇ ਨਾਲ ਮੋਢਾ ਜੋੜਿਆ ਹੈ। ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕ ਵੱਡੀਆਂ ਸਕਰੀਨਾਂ, ਵਾਕੀ-ਟਾਕੀ ਅਤੇ ਹਾਈ ਪਾਵਰ ਸਪੀਕਰਾਂ ਨੇ ਮੀਲਾਂ ਲੰਬੇ ਮੋਰਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜੋੜ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਇਹ ਅੰਦੋਲਨ ਹੋਸ਼ ਅਤੇ ਜੋਸ਼ ਦਾ ਸੁਮੇਲ ਹੈ, ਪਰ ਅਖੀਰ ਤਕ ਸਾਂਤੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦੀ ਸਖਤ ਲੋੜ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਕਿਸਾਨ ਆਗੂ ਪੂਰਾ ਪਹਿਰਾ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਹ ਅੰਦੋਲਨ ਕਰੀਬ ਚਾਰ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਪਤਾਅ-ਦਰ-ਪਤਾਅ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਵਿਉਂਤਬੰਦੀ ਲਾਮਬੰਦੀ ਵਾਂਗ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੁਚੱਜੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਬੱਚੇ, ਬਜ਼ੁਰਗ, ਔਰਤਾਂ, ਨੌਜਵਾਨ, ਅਨਪੜ੍ਹ, ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ, ਲੇਖਕ, ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ, ਪੱਤਰਕਾਰ, ਸਮਾਜ ਸੇਵਕ, ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ-ਅਧਿਆਪਕ, ਮਜ਼ਦੂਰ, ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੇ ਕਾਰੀਗਰ, ਗਾਇਕ, ਅਭਿਨੇਤਾ, ਖਿਡਾਰੀ ਅਤੇ ਚੌਂਤੀ-ਪੈਂਤੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇੰਨੇ ਵਖਰੇਵੇਂ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਾਰੇ ਸੰਯੁਕਤ ਕਿਸਾਨ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਜਾਬਤ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਅਰਾਜਕਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਪਰਾਲੇ ਕੀਤੇ, ਪਰ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋਏ। ਸਾਰੇ ਵਰਗ ਆਪਣੀ ਸਲਾਮਤੀ ਦੀ ਜੰਗ ਨੂੰ ਰੂਹ ਨਾਲ ਲੜ ਰਹੇ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ 'ਤੇ ਲੱਗੇ ਨਜ਼ੇਬਾਜ਼ੀ ਤੇ ਵਿਹਲਤਪਣੇ ਦੇ ਦੂਸ਼ਣਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਲਹਿਰ ਵਿਚ ਸੱਚੇ ਮਨ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਕੇ ਧੋਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਮਾਂਵਾਂ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਟੈਂਟਾਂ ਵਿਚ ਆਨਲਾਈਨ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਵਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਸਾਈ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਿਸਾਨ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕ੍ਰਿਸਮਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਆ ਕੇ ਮਨਾਈ। ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਲਈ ਦਸੰਬਰ ਦਾ ਆਖਰੀ ਹਫਤਾ ਸ਼ਹੀਦੀ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹੈ। ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਵਸ ਵੀ ਮੋਰਚੇ 'ਤੇ ਹੀ ਮਨਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਅੰਗਰੇਜ਼ ਲੋਕ ਵੀ ਪੂਰੇ ਹੌਸਲੇ ਨਾਲ ਸੈਂਕੜੇ ਮੀਲ ਟਰਾਈ-ਸਾਈਕਲ ਚਲਾ ਕੇ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਵਾਲੀਬਾਲ ਦੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਨੈਟ ਮੋਰਚੇ ਵਿਚ ਹੀ ਗੱਡਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਬਾਕਸਰ

ਵਾਲੀਆਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਭੁਗਤਣਗੀਆਂ! ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦਾ ਮੋੜ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਕਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਲਿਆ ਕੇ ਮੋੜਿਆ ਹੈ। ਅੱਜ ਦਾ ਕਿਸਾਨੀ ਅੰਦੋਲਨ ਵੀ ਇਸੇ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਹੈ।

ਇਹ ਅੰਦੋਲਨ ਆਮ ਵਿਰੋਧ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਸੰਸਾਰ ਪੱਧਰ ਦਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਘਰਸ਼ ਆਮ ਜਨਤਾ ਦਾ ਜਨਤਾ ਵਲੋਂ ਬਾਪੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹਾਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਧੱਕੇ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਚਲੇ ਆ ਰਹੇ ਖੇਤੀ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਮਾਡਲ ਨੂੰ ਤਹਿਸ-ਨਹਿਸ ਕਰਕੇ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਦੇ ਖੇਤੀ ਮਾਡਲ ਨੇ ਕਿਸਾਨ ਦੀਆਂ ਆਰਥਕ ਜੜ੍ਹਾਂ ਖੋਖਲੀਆਂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਕਿਸਾਨ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਧੁੰਦਲਾਂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ-ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੇ ਹੋਰ ਵੀ ਬਲਦੀ 'ਤੇ ਤੇਲ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਆਰਥਕ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਰਗਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਿਆਂ ਅਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਸਿਰਫ ਕਿਸਾਨੀ ਦੇ ਹੀ ਵਿਰੁੱਧ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਸਮੁੱਚੀ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਉੱਤੇ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਡਾਕਾ ਹੈ। ਮੁੱਦਤਾਂ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ

ਵਿਚ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਅਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸੈਕਟਰ ਦੀ ਲੁੱਟ ਵਿਰੁੱਧ ਇਕ ਲਹਿਰ ਜਨਮ ਲਵੇਗੀ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਲਹਿਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਕੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਰਾਜ, ਜਿਥੇ ਮੰਡੀਕਰਨ ਅਤੇ ਐਮ. ਐਸ. ਪੀ. ਨਹੀਂ ਸੀ, ਲੁੱਟ ਵਿਰੁੱਧ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਜਾਗਰੂਕ ਕੀਤਾ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਸਾਰ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵੀ ਇਸ ਦਾ ਸਾਰਥਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਉਘੜੇਗਾ।

ਇਸ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਵਿਲਖਣਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਜਾਤ-ਪਾਤ, ਧਰਮ ਵਿਸ਼ੇਸ਼, ਸਿਆਸਤੀ ਪਾਰਟੀਬਾਜ਼ੀ ਲਈ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਰੋਲ ਮਨੁੱਖੀ ਹੋਂਦ ਲਈ ਲੜਾਈ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਰੋਜ਼ੀ ਰੋਟੀ ਲਈ ਲੜੀ ਜਾ ਰਹੀ ਲੜਾਈ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਦਾ ਮੋਹ ਹੀ ਲੋਕ ਪੱਖੀ ਜਨਤਕ ਲਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਇਸ ਲੜਾਈ ਨੇ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਅਤੇ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸੈਕਟਰ ਦੀ ਮਾਰ ਹੇਠ ਗਰੀਬੀ ਨਾਲ ਝੰਝੀ ਹੋਈ ਜ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਚੰਡ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਵਿਉਂਤਬੰਦੀ ਨਾਲ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਏਕਾ ਕਾਇਮ ਕਰਕੇ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਾਇਆ, ਉਸ ਤੋਂ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਦੀਆਂ ਰਾਜਸੀ

ਰਵਿੰਦਰ ਚੋਟ, ਫਗਵਾੜਾ
ਫੋਨ: 91-98726-73703

ਸਰਮਾਏਦਾਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਦਰ 'ਤੇ ਅਲਖ ਜਗਾਉਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਸਾਂ। ਭੁੱਖ ਦੀ ਵੰਗਾਰ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਖੇਤੀ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਨੇ ਉੱਨਤ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ ਨਵੇਂ ਢੰਗਾਂ ਦੀ ਖੇਤੀ ਕਰ ਕੇ ਭੁੱਖ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਦੀ ਸਕੀਮ ਬਣਾਈ। ਅਖੌਤੀ ਉੱਨਤ ਕਰੋ ਜਾਂਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਢੰਗ-ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੀ ਘੱਧ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਫਿਰ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਸਰਵੇਖਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਇਹ ਦੇਖਣ ਲਈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨਵੇਂ ਢੰਗਾਂ ਲਈ ਯੋਗ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ (ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਇਕੱਠੇ ਹੀ ਸਨ) ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਸਭ ਤੋਂ ਯੋਗ ਸਮਝੀ ਗਈ। ਨਵੇਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਬੀਜ, ਨਵੀਂ ਮਸ਼ੀਨਰੀ, ਰਸਾਇਣਕ ਖਾਦਾਂ, ਕੀਟਨਾਸ਼ਕਾਂ ਅਤੇ ਉਲੀਨਾਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦਾ ਭਾਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ 'ਤੇ ਆ ਪਿਆ। ਹਰੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ ਜਰਖੇਜ਼ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਘਰ ਦੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਗੋਰੇ ਦੀ ਸਾਦੀ ਰੂੜੀ ਦੇ ਢੇਰ ਨਾਲ ਅਤੇ ਸਾਦੇ ਸੰਦਾਂ-ਢੰਗਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਆਪਣਾ ਢਿੱਡ ਭਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਖੇਤੀ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਭਾਵੇਂ ਘੱਟ ਸੀ, ਪਰ ਖਰਚੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸਨ। ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਭੁੱਖ ਮਿਟਾਉਣ ਲਈ ਘੁੱਗ ਵਸਦੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਹਰੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਲਈ ਬਲੀ ਦਾ ਬੱਕਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਖੇਤੀ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਹਰੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦੇ ਦੂਰਗਾਮੀ ਸਿੱਟਿਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਭੁੱਖ ਅੱਗੇ ਗੋਡੇ ਟੇਕ

ਮੋਦੀ ਸੋਚਦਾ ਤਾਂ ਹੋਣੈ ਕਿ ਕਿਸਾਨੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਪਿਛੇ ਕਿਹੜੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਹਨ?

ਪੋਹ ਦੀਆਂ ਠੰਡੀਆਂ ਰਾਤਾਂ, ਠੰਡੀਆਂ ਹਵਾਵਾਂ ਦੇ ਵਗਦੇ ਬੁੱਲੇ, ਘਰਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਤੇ ਸੜਕਾਂ ਕਿਨਾਰੇ ਗਰਜਦੇ ਕਿਸਾਨ। ਕੋਈ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ, ਨਾ ਮਰਨ ਦਾ ਡਰ, ਨਾ ਭੁੱਖ ਪਿਆਸ ਦਾ ਡਰ, ਹੌਸਲੇ ਬੁਲੰਦ। ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਮਿਸ਼ਨ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਜਿੱਤ ਕੇ ਹੀ ਘਰ ਪਰਤਾਂਗੇ। ਜੇ ਕਨੂੰਨ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ ਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਵੀ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਅਵਾਜ਼ ਸਾਰੇ ਕਿਸਾਨ ਆਵਾਜ਼ ਦੀ

ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਤੇ ਠੰਡ ਦਾ ਕੋਈ ਅਸਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿਸਦਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਬਰ ਕਿੱਥੋਂ ਆਇਆ ਹੈ? ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਥੇ ਡਟਿਆ ਨੂੰ, ਨਾ ਇਹ ਅੱਕੇ ਹਨ, ਨਾ ਥੱਕੇ ਹਨ।

ਇਹ ਫੋਰਸਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਡਰਦੇ। ਇਹ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਕਿਵੇਂ ਬੋਲ ਲੈਂਦੇ ਹਨ? ਇਹ ਟਵਿਟਰ 'ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਛਾ ਗਏ ਹਨ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਭਾਰਤੀ ਗੋਦੀ ਮੀਡੀਆ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵੀ ਕਬੂਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਮੀਡੀਆ ਕਿਵੇਂ ਸਥਾਪਤ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਜੰਗਲ ਪਾਣੀ ਕਿਥੇ ਜਾਂਦੇ ਹੋਣਗੇ, ਇਹ ਨਹਾਉਂਦੇ ਕਿਵੇਂ ਹੋਣਗੇ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਕੌਣ ਧੋ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰੇ ਇੱਕੋ ਜ਼ਬਾਨ ਕਿਵੇਂ ਬੋਲ ਰਹੇ ਹਨ? ਛੋਟੇ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਦੀ ਜ਼ਬਾਨ ਉਤੇ ਇੱਕੋ ਹੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਮੋਦੀ ਵਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਤਿੰਨ ਕਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਰੱਦ ਕਰਾ ਕੇ ਹੀ ਘਰ ਨੂੰ ਜਾਵਾਂਗੇ। ਉਥੇ ਉਥੇ ਟਾਵਰਾਂ 'ਤੇ ਬਿਨਾ ਡਰ ਤੋਂ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਆਪਣੇ ਕਿਸਾਨੀ ਦੇ ਝੰਡੇ ਚੜ੍ਹਾ ਕੇ ਬੈਠੇ ਹਨ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਵੀ ਅਨੇਕਾਂ ਸਵਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਉਤੇ ਘੁੰਮਦੇ ਹੋਣਗੇ। ਆਉ ਆਪਾਂ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੱਭ ਕੇ ਦੇ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਕਿਸਾਨੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਪਿੱਛੇ ਕਿਹੜੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਹਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਇਸ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਜੋ ਤਾਕਤ ਮਿਲ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਹ ਹੈ ਗੁਰੂ ਦਾ ਆਸਰਾ। ਅਰਦਾਸਾਂ ਕਰਕੇ ਤੁਰੇ ਜਥੇ ਕਦੇ ਮਰਨ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਡਰਦੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੋਸ਼ ਉਸ ਦਿਨ ਮਿਲਿਆ, ਜਦੋਂ

ਮੋਦੀ ਦੇ ਚਮਚੇ ਖੱਟਰ ਨੇ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਹਰਿਆਣੇ ਵਿਚੋਂ ਨਹੀਂ ਲੰਘਣ ਦਿਆਂਗੇ। ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਦੂਰ, ਅੰਬਾਲਾ ਵੀ ਲੰਘਣ ਨਹੀਂ ਦਿਆਂਗਾ। ਫਿਰ ਕੀ ਹੋਇਆ! ਉਹ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ

ਜੋੜ ਮੇਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਨੇਕਾਂ ਮੇਲੇ ਆਉਂਦੇ-ਜਾਂਦੇ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਟਰਾਲੀਆਂ ਜੋੜਨੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਾਸਤੇ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪੋਹ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਚਮਕੌਰ ਸਾਹਿਬ ਪਹੁੰਚਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਾਸਤੇ ਕੋਈ ਦਿੱਲੀ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਗੁਰਪੁਰਬਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦਿਹਾੜਿਆਂ ਉਤੇ ਲੰਗਰ ਲਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਾਸਤੇ ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਲੰਗਰ ਲਾਉਣਾ ਕੋਈ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਜੋ ਵੰਡ ਕੇ ਛਕੇ, ਪੰਗਤ ਤੇ ਸੰਗਤ ਦੀ ਮਰਿਆਦਾ ਅਤੇ ਸਰਬਤ ਦਾ ਭਲਾ ਵਾਲੀ ਰੀਤ ਚਲਾਈ ਹੈ, ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਭੁੱਲ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਦੇਸ਼ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਿਧਰੇ ਵੀ ਕੋਈ ਆਫਤ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਥੇ ਮੋਰਚਾ ਸੰਭਾਲਦੇ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਭੁਚਾਲ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤੇ ਭਾਵੇਂ ਨੇਪਾਲ ਦੀ; ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਕਰੋਨਾ ਦੇ ਕਹਿਰ ਦੀ-ਹਰ ਥਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਵੱਡਮੁਲਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਕਿੰਨੀ ਵੀ ਆਰਥਕ ਮੰਦੀ ਵੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਇਹ ਕੌਮ ਆਪਣਾ ਦਸਵੰਧ ਕੱਢ ਕੇ ਸੇਵਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਵੀ ਦਸਵੰਧ ਇਸ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਦੀ ਰੀੜ੍ਹ ਦੀ ਹੱਡੀ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਕਿਲਾ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਵੱਡੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ, ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ-ਸਭ ਇਤਿਹਾਸਕ ਘਟਨਾਵਾਂ ਇੱਕੱਲੇ ਇੱਕੱਲੇ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਹੌਸਲਾ ਦੇ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਕਿਸਾਨ ਅੱਜ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ

ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਕਦੇ ਸਰੀਰਕ ਤੰਗੀਆਂ ਤੋਂ ਹਾਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਿਤਾ ਮਾਛੀਵਾੜੇ ਦੇ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿਚ ਕੰਡਿਆਂ ਦੀ ਸੇਜ 'ਤੇ ਸੁੱਤਾ ਹੋਵੇ, ਭਲਾ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਸੌਣਾ ਕੋਈ ਔਖਾ ਹੈ!

ਮੋਰਚੇ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਗਿਣਤੀ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀ ਹੈ। ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੂੰ ਨੌਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੀ ਚਾਂਦਨੀ ਚੌਕ ਵਿਖੇ ਦਿੱਤੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਣ ਵਾਸਤੇ ਕਾਹਲ ਪੈ ਰਹੇ ਹਨ। ਰੁਪਿਆ ਰੁਪਿਆ ਜੋੜ ਕੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਬਰਤਨ ਅੱਜ ਦਿੱਲੀ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲੰਗਰ ਛਕਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਕਰੋੜਾਂ ਦੀ ਕਬੱਡੀ ਖੇਡਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਗੁਪਤ ਦਾਨ ਵਜੋਂ ਟਰੱਕ ਭਰ ਭਰ ਕੇ ਆਈਆਂ ਵਾਸ਼ਿੰਗ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਨਾਲ ਕੱਪੜੇ ਧੋਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਅੰਧਿਓਂ ਵੱਧ ਨੌਜਵਾਨ ਆਈਲੈਟਸ ਦੀਆਂ ਕਲਾਸਾਂ ਲਾ ਕੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਿੱਖੀ ਫਿਰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਕੈਮਰੇ ਅੱਗੇ ਖੂਬ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਬੋਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੀ ਕਿ ਅਨਪੜ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਕਿਵੇਂ ਬੋਲ ਸਕਦੇ ਹਨ? ਗੋਦੀ ਮੀਡੀਆ ਨੂੰ ਪਰ ਕਰਕੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਚੈਨਲ ਹੀ ਚਲਾ ਲਏ ਹਨ। ਏਸੇ ਏਕੇ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰਾਹ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਦਿੱਲੀ ਕੋਲ ਹੁਣ ਕੋਈ ਚਾਰਾ ਬਾਕੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਰੱਦ ਕਰੋਗੀ ਜਾਂ ਫਿਰ ਬਲ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰੋਗੀ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਇਰਾਦੇ ਅੱਗੇ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਝੁਕਣਾ ਹੀ ਪੈਣਾ ਹੈ- ਅੱਜ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕੱਲ੍ਹ। ਗੁਰੂ ਓਟ ਆਸਰੇ ਦੇ ਨਾਲ ਚਲੇ ਕਿਸਾਨ ਜਿੱਤ ਦੀ ਆਸ ਲੈ ਕੇ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਪਰਮਾਤਮਾ ਜਰੂਰ ਪੂਰੀ ਕਰੇਗਾ, ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪੱਕਾ ਹੈ।

ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੁਲੇਰੀਆ
ਫੋਨ: 91-75891-55501

ਸਭ ਦੇ ਸਿਰ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਬੋਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਜੋ ਸਰਕਾਰ ਸੋਚ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਿੱਛੇ ਕਿਹੜੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਦਾ ਹੱਥ ਹੈ, ਆਉ ਉਸ ਬਾਰੇ ਵੀ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਚਾਨਣਾ ਪਾ ਲਈਏ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿਰਸੇ, ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਪਲੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਤੋਂ ਨਾ-ਵਾਕਿਫ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਇਹ ਸਵਾਲ ਪ੍ਰਸ਼ਾਨੀ ਦਾ ਸਬੱਬ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਮੋਦੀ ਮਹਿਕਮਾ ਹੈਰਾਨ ਹੈ ਕਿ ਅਨਪੜ੍ਹ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਜੰਗੀ ਕਾਫਲੇ ਵਾਂਗ ਤੁਰਨ ਦੀ ਟਰੇਨਿੰਗ ਕਿਸ ਨੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਖਾਣ ਪੀਣ ਦੀ ਰਸਦ ਕਿੱਥੋਂ ਆ ਰਹੀ ਹੈ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਭੋਜਨ ਕੌਣ ਤਿਆਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਇਹ ਠੰਡ ਵਿਚ ਕਿਵੇਂ ਜੀਅ ਰਹੇ ਹਨ? ਇਹ ਘਰ-ਬਾਰ ਕਿਵੇਂ ਤਿਆਗ ਕੇ ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਆਸ਼ੀਆਨਾ ਬਣਾ ਕੇ ਬੈਠੇ ਹਨ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰਦਿਆਂ ਦਾ ਖਿਆਲ ਕੌਣ ਰੱਖਦਾ ਹੈ? ਇਹ ਬਿਮਾਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਕਿਹੜੇ ਵੇਲੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਸੌਂਦੇ ਹੋਣਗੇ? ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਹੀ ਜੈਕਾਰੇ ਛੱਡਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫੋਨ ਚਾਰਜ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਥੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਖਰਚਾ ਕਿਸ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਨੇ ਲਾਵੀਵ ਵੇਖਿਆ। ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਲੁਕਿਆ ਛਿਪਿਆ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ।

ਬੋਲੇ ਸੇ ਨਿਹਾਲ ਦੇ ਜੈਕਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਬਾਰਡਰਾਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਜੇ ਚਾਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਇਹ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵੀ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਨਹੀਂ! ਸੂਰਮੇ ਕਦੇ ਸੁੱਤੇ 'ਤੇ ਵਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਪਹਿਲਾਂ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੂੰ ਜਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁੱਛਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤੂੰ ਤਿਆਰ ਹੈਂ? ਫਿਰ ਅਗਲਾ ਕਦਮ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪੁੱਤ ਕਦੇ ਵੀ ਦਿੱਲੀ ਹੱਥੋਂ ਹਾਰ ਨਹੀਂ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ। ਜੇ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਫਲਿਆਂ ਵਿਚ ਚੱਲਣ ਦੀ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਕਿੱਥੋਂ ਲਈ, ਉਹ ਵੀ ਦਸ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ।

ਸਾਲ ਵਿਚ ਕਈ ਕਈ ਵਾਰ ਹੋਲਾ ਮਹੱਲਾ, ਮਾਘੀ ਦਾ ਮੇਲਾ, ਵਿਸਾਖੀ ਦੇ ਇਕੱਠ, ਸ਼ਹੀਦੀ

ਦੁੱਲੇ ਭੱਟੀ ਦੀ ਚਿੱਠੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ

ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਅਸਮਾਨ ਹੇਠ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ ਹੱਕ-ਸੱਚ ਦੀ ਜੰਗ

ਮੇਰੇ ਦਿਲੋਂ ਅਜ਼ੀਜ਼ ਪੰਜਾਬੀਓ,
ਸਭ ਨੂੰ ਸਲਾਮ ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲਾ!
ਤੁਸੀਂ ਸੋਚੋਗੇ, ਇਸ ਨੂੰ ਰੁਖਸਤ ਹੋਇਆਂ
ਚਾਰ ਸੌ ਤੀਹ ਵਰ੍ਹੇ ਬੀਤ ਗਏ, ਫਿਰ ਇਹ ਕਿਧਰੋਂ
ਆਣ ਟਪਕਿਆ ਹੈ? ਓ ਨਹੀਂ ਯਾਰ! ਮੈਂ ਕਿਧਰੇ
ਗਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਾਂ। ਤੁਹਾਡੇ ਹੀ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ
ਤੁਰਿਆ ਫਿਰਦਾ। ਖੈਰ, ਚਲੋ ਆਉ ਕੰਮ ਦੀ
ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।
ਮੈਂ ਜਦ ਲਾਹੌਰ ਕਿਲ੍ਹੇ ਸੰਗ ਮੱਥਾ
ਲਾਇਆ, ਲੋਕ ਸਮਝਦੇ ਸਨ, ਚਲੋ ਕੋਈ ਨਹੀਂ,
ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਖਾਨਦਾਨੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀ
ਹੈ, ਆਪੇ ਪਏ ਨਜ਼ਿਠਣ ਪਰ ਅਸਲੀ ਮਸਲਾ
ਕੁਝ ਹੋਰ ਹੀ ਸੀ। ਜਦ ਮੇਰੇ ਬਾਪ-ਦਾਦੇ ਨੂੰ
ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਦਰਬਾਰੀ ਫੜ ਕੇ ਲੈ ਗਏ। ਲੋਕ

ਧਰਮ ਗੋਰਾਇਆ
ਫੋਨ: 301-653-7029

ਚੁੱਪ ਸਨ। ਜਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਹੀ ਕਿਲ੍ਹੇ ਅੰਦਰ
ਫਾਂਸੀ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਦਿੱਤਾ, ਲੋਕ ਉਦੋਂ ਵੀ ਚੁੱਪ
ਸਨ। ਕੋਈ ਅੱਖ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰੋਈ। ਹਾਂ, ਪਿੰਡ
ਭੱਟੀਆ ਅੰਦਰ ਚੁੱਲਿਆ ਵਿਚ ਅੱਗ ਨਹੀਂ ਸੀ
ਬਲੀ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਅੱਥਾ ਦੇ ਮਰਨ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ
ਬਾਅਦ ਪਿੰਡ ਚੁੱਕ ਵਿਚ ਜੰਮਿਆ ਸਾਂ। ਮੈਨੂੰ
ਜਵਾਨ ਹੋਣ ਲਈ 12-13 ਵਰ੍ਹੇ ਤਾਂ ਲੱਗਣੇ ਹੀ
ਸਨ ਪਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਤਾਹਨਿਆਂ-ਮਿਹਣਿਆਂ ਨੇ
ਮੈਨੂੰ ਉਮਰੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਵਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਇਹ ਉਹ ਵਕਤ ਸੀ, ਜਦ ਵਾਹੀ-ਜੋਤੀ
ਦਾ ਮੰਦਰ ਹਾਲ ਸੀ। ਬਹੁਤੇ ਲੋਕ ਗਰੀਬੀ
ਵਾਸਾ ਹੀ ਹੰਢ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਹਾਕਮਾਂ ਨੂੰ
ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲੀਆ ਦੇਣਾ ਬੜਾ ਔਖਾ ਸੀ।
ਹਲਕਾਰੇ ਆਉਂਦੇ, ਮਾਲੀਆ ਮੰਗਦੇ ਪਰ ਅੱਗੋਂ
ਕੁਝ ਨਾ ਮਿਲਦਾ। ਅਖੀਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ
ਚਾਬਕਾਂ ਖਾਣੀਆਂ ਪੈਦੀਆਂ। ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ
ਬਹੁ-ਬੇਟੀਆਂ ਦੀ ਬੇਇਜ਼ਤੀ ਹੁੰਦੀ ਦੇਖਦੇ। ਲੋਕ
ਫਰਿਆਦੀ ਬਣ ਕੇ ਸਾਡੀ ਹਵੇਲੀ ਆਉਂਦੇ। ਮੇਰੇ
ਦਾਦਾ ਬਾਪ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਾਂਹ ਫੜਦੇ। ਮੇਰੇ ਵੱਡਿਆਂ
ਕੋਲ ਚੰਗੇ ਪਸ਼ੂ ਤੇ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਸਨ। ਸਾਡੀ ਹਵੇਲੀ
ਅੰਦਰ ਘੋੜੀਆਂ, ਉਠ, ਮੱਝਾਂ, ਗਾਵਾਂ ਤੇ ਹੋਰ
ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ-ਕੀ ਸੀ।

ਫਰਿਆਦੀ ਧੜਾ-ਧੜ ਆਉਂਦੇ। ਹਵੇਲੀ
ਅੰਦਰ ਮਜ਼ਲਸਾਂ ਹੋਣ ਲੱਗੀਆਂ। ਲਾਗਲੇ ਪਿੰਡ
ਵਿਚ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਸਾਰੀ ਕਹਾਣੀ
ਸਮਝਾਈ ਗਈ। ਇੰਜ ਕਹਿ ਲਉ, ਲਾਹੌਰ ਤਖਤ
ਦੇ ਨੱਕ ਹੇਠ ਇਕ ਹੋਰ ਤਖਤ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਸੀ।
ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਛਾਪਾਮਾਰ ਦਸਤੋ ਬਣਾਏ
ਗਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘੋੜ-ਸਵਾਰੀ ਅਤੇ ਹਥਿਆਰ
ਚਲਾਉਣੇ ਸਿਖਾਏ ਗਏ। ਮੁਗਲਸ਼ਾਹੀ ਦੇ ਜੂਹੋ-
ਜੂਹ ਕੁਦਾਤਦੇ ਘੋੜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਲਗਾਮਾਂ ਨੂੰ ਹੱਥ
ਪੈਣ ਲੱਗੇ। ਘੋੜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਛੱਟਾਂ ਖਾਲੀ ਲਾਹੌਰ
ਨੂੰ ਜਾਂਦੀਆਂ ਤੇ ਅੱਗੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੂੰਹ
ਭਰ-ਭਰ ਗਾਲਾਂ ਦਾ ਇਨਾਮ ਮਿਲਦਾ।

ਮੇਰੇ ਦਾਦਾ ਬਿਲਲੀ ਖਾਨ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ,
ਮੇਰੇ ਬਾਪ ਫਰੀਦ ਖਾਂ ਭੱਟੀ ਨਾਲ ਸਾਂਦਲ ਬਾਰ
ਦੀਆਂ ਆਖਰੀ ਹੱਦਾਂ ਤੱਕ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ
ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਾਰ ਲੈਂਦੇ। ਫਸਲ ਮਾਰੀ ਜਾਂਦੀ ਜਾਂ
ਘੱਟ ਹੁੰਦੀ, ਕੋਈ ਮਾਲੀਆ ਨਹੀਂ ਸੀ
ਉਗਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੀਆਂ ਚੋਰੀਆਂ
ਰੋਕਣ ਲਈ ਸਖਤ ਪਹਿਰੇਦਾਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ।
ਸੁਆਣੀਆਂ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ-ਆਬਰੂ ਦਾ ਖਾਸ
ਖਿਆਲ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਭੱਟੀਆਂ ਨੇ
ਹਲਕਾਰਿਆ ਰਾਹੀਂ ਸਭਨੀਂ ਪਿੰਡੀ ਮੁਨਿਆਦੀ
ਕਰਾ ਰੱਖੀ ਸੀ ਕਿ ਲਗਾਨ-ਮਾਲੀਆ ਲਾਹੌਰ
ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਜਿਸ ਕੋਲੋਂ ਜਿੰਨਾ ਸਰਦਾ-
ਬਣਦਾ ਹੋਏ, ਪਿੰਡੀ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿਓ। ਤੁਹਾਡੇ ਜਾਨ-
ਮਾਲ ਦੀ ਰਾਖੀ ਪਿੰਡੀ ਦੇ ਸੂਰਬੀਰ ਕਰਨਗੇ।

ਲਾਹੌਰ-ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਮੁਗਲਈ ਹਾਕਮਸ਼ਾਹੀ
ਵੱਲੋਂ ਨਿੱਤ ਨਵੇਂ ਜ਼ੁਲਮ-ਸਿਤਮ ਢਾਹੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ।
ਜੇ ਵੀ ਹਕੂਮਤ ਵਿਰੁੱਧ ਬਗ਼ਾਵਤ ਕਰਦਾ, ਉਸ
ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ-ਇ-ਮੌਤ ਹੁੰਦੀ। ਮੇਰੇ ਬਾਪ-ਦਾਦੇ ਨਾਲ
ਵੀ ਇਹੀ ਕੁਝ ਵਾਪਰਿਆ। ਲਾਹੌਰ ਦਰਬਾਰ ਨੇ
ਸਰਤ ਰੱਖੀ ਕਿ ਜਾਂ ਤਾਂ ਮੁਗਲ ਹਕੂਮਤ ਦੀ
ਈਨ ਮੰਨੋ ਜਾਂ ਸਿਰ ਕਲਮ ਹੋਣਗੇ। ਸਿਰ ਨੀਵੇਂ
ਨਾ ਹੋਏ, ਕੱਟੇ ਜ਼ਰੂਰ ਗਏ। ਇਹ ਹੁੰਦਾ ਆਇਆ
ਤੇ ਹੋਣਾ ਨਿਸਚਿਤ ਸੀ। ਹਮੇਸ਼ਾ ਦੋ ਧੜੇ ਰਹੇ।
ਇਕ ਸਥਾਪਤੀ ਦੀ ਜੀ ਹਜ਼ੂਰੀ, ਤੇ ਦੂਜਾ ਉਸ
ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਪੁੱਟਣ ਵਾਲਾ। ਜ਼ਾਲਮਾਂ ਦਾ ਤੁਖਮ

**ਦੁੱਲਾ ਭੱਟੀ ਜਿਸ ਦਾ ਅਸਲ ਨਾਂ ਅਬਦੁੱਲਾ ਭੱਟੀ ਸੀ, ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਨਾਇਕ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਵਕਤ ਦੇ
ਹਾਕਮਾਂ ਦੀ ਈਨ ਨਹੀਂ ਮੰਨੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਹੋ ਕੇ ਵੰਗਾਰਿਆ ਤੇ ਉਹ ਆਮ ਬੰਦੇ ਦੇ ਹੱਕ ਖੜ੍ਹਿਆ।
ਉਘੇ ਲਿਖਾਰੀ ਧਰਮ ਗੋਰਾਇਆ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਇਸ ਨਾਇਕ ਦੀ ਵਾਰਤਾ ਸੁਣਾਈ ਹੈ।
ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਚਿੱਠੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਲਿਖੇ ਇਸ ਲੇਖ ਦੇ ਲਿਖਾਰੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਨਾਬਰੀ ਦੀ ਕਥਾ ਬਿਆਨ ਕੀਤੀ
ਹੈ ਅਤੇ ਦੁੱਲੇ ਦੀ ਵਾਰਤਾ ਨੂੰ ਅੱਜ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਅੱਜ ਦੀ ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ
ਖਿਲਾਫ ਬੇਖੱਫ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ**

ਇਹ ਉਹ ਵਕਤ ਸੀ, ਜਦ ਵਾਹੀ-ਜੋਤੀ
ਦਾ ਮੰਦਰ ਹਾਲ ਸੀ। ਬਹੁਤੇ ਲੋਕ ਗਰੀਬੀ
ਵਾਸਾ ਹੀ ਹੰਢ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ
ਹਾਕਮਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲੀਆ ਦੇਣਾ
ਬੜਾ ਔਖਾ ਸੀ। ਹਲਕਾਰੇ ਆਉਂਦੇ,
ਮਾਲੀਆ ਮੰਗਦੇ ਪਰ ਅੱਗੋਂ ਕੁਝ ਨਾ
ਮਿਲਦਾ। ਅਖੀਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ
ਚਾਬਕਾਂ ਖਾਣੀਆਂ ਪੈਦੀਆਂ। ਉਹ
ਆਪਣੀਆਂ ਬਹੁ-ਬੇਟੀਆਂ ਦੀ ਬੇਇਜ਼ਤੀ
ਹੁੰਦੀ ਦੇਖਦੇ। ਲੋਕ ਫਰਿਆਦੀ ਬਣ ਕੇ
ਸਾਡੀ ਹਵੇਲੀ ਆਉਂਦੇ। ਮੇਰੇ ਦਾਦਾ ਬਾਪ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਾਂਹ ਫੜਦੇ। ਮੇਰੇ ਵੱਡਿਆਂ
ਕੋਲ ਚੰਗੇ ਪਸ਼ੂ ਤੇ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਸਨ। ਸਾਡੀ
ਹਵੇਲੀ ਅੰਦਰ ਘੋੜੀਆਂ, ਉਠ, ਮੱਝਾਂ,
ਗਾਵਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ-ਕੀ ਸੀ।

ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਦੁੱਲਾ ਭੱਟੀ ਦੀ ਮਜ਼ਾਰ।

ਬਰਬਾਦ ਕਰਨ ਵਾਲਾ। ਮੈਂ ਬਾਰ ਦੇ ਸੂਰਮਿਆਂ
ਦੀਆਂ ਗਾਥਾਵਾਂ ਸੁਣਦਾ-ਸੁਣਦਾ ਜਵਾਨ ਹੋਇਆ।
ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਖਾਣ-ਪੀਣ, ਦੂਰ-ਨੇੜੇ ਲਈ ਚੜ੍ਹਨ ਨੂੰ
ਘੋੜੀਆਂ। ਆਪਣੇ ਯਾਰਾਂ-ਬੇਲੀਆਂ ਨਾਲ ਅਸੀਂ
ਝਨਾਂ ਤੇ ਰਾਵੀ ਦਾ ਸਾਰਾ ਜੰਗਲ ਗਾਹ ਮਾਰਦੇ।
ਨਿੱਤ ਸ਼ਿਕਾਰ ਖੇਡਦੇ ਤੇ ਮਨਚਾਹੀਆਂ
ਅਠਖੇਲੀਆਂ ਕਰਦੇ। ਕਿਸੇ ਰੱਬ ਦੀ ਪਰਵਾਹ
ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਦੇ।

ਅਚਾਨਕ ਇਕ ਦਿਨ ਮੱਥੇ ਟਿੱਕਾ ਲਾਈ
ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਮਿਲ ਪਿਆ। ਸਾਡੀਆਂ ਖਰਮਸਤੀਆਂ
ਸਾਇਦ ਉਸ ਨੂੰ ਨਾ ਭਾਈਆਂ। ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ,
“ਮੁੰਡਿਓ, ਕੋਈ ਚੰਗੇ ਕੰਮ ਕਰ ਲਿਆ ਕਰੋ।
ਦੁਨੀਆ ਯਾਦ ਰੱਖੂ। ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੋ ਜਾਵੋਗੇ।” ਮੈਂ
ਕਿਹਾ, “ਪਿੰਡਤ ਜੀ, ਛੇਤੀ ਮਸ਼ਹੂਰ ਕਿੰਜ ਹੋਸੀ।”
ਅੱਗੋਂ ਕਹਿੰਦਾ- “ਮਾਤੋ ਕੰਮਾਂ ਨਾਲ ਮਸ਼ਹੂਰੀ
ਛੇਤੀ ਹੁੰਦੀ ਏ।” ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਮੈਂ ਮਸੀਤੇ ਮੌਲਵੀ
ਕੋਲ ਪੜ੍ਹਨ ਗਏ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੁੱਟ ਸੁੱਟਿਆ।
ਚਾਰ-ਚੁਫੇਰੇ ਹਾਹਾਕਾਰ ਮੱਚ ਗਈ। ਹਰ ਪਾਸੇ
ਦੁੱਲਾ-ਦੁੱਲਾ ਹੋਣ ਲੱਗਾ। ਸੋਚਿਆ, ਚਲੋ ਦੇਖਦੇ
ਹਾਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਕਿੰਜ ਬਣਸੀ।

ਖੁਰੀਆਂ ਤੋਂ ਪਾਣੀ ਦੇ ਘੜੇ
ਭਰਦੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਉਪਰ ਅਸੀਂ
ਹੱਥੀਂ ਬਣਾਏ ਗੁਲੇਲਿਆਂ ਨਾਲ
ਹਮਲਾ ਕਰਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘੜੇ ਤੋੜ
ਕੇ ਮਸਤੀ ਕਰਦੇ। ਝੂਠ-ਮੂਠ
ਆਪਸ ਵਿਚ ਲੜਾਈ ਲੜਦੇ। ਕੀ
ਪਤਾ ਸੀ, ਕਿਸਮਤ ਵਿਚ ਮੈਦਾਨੇ-
ਜੰਗ ਅੰਦਰ ਵੀ ਮੁਗਲਾਂ ਨਾਲ ਦੋ-
ਦੋ ਹੱਥ ਕਰਨੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ।
ਸਾਡੀਆਂ ਮਸਤੀਆਂ ਸਾਡੇ ਘਰਾਂ
ਅੰਦਰ ਤਾਹਨੇ ਮਿਹਣੇ ਬਣਨ ਲੱਗੇ।
ਕੋਈ ਕਹਿੰਦਾ ਤੇਰੇ ਵੱਡ-ਵਡੇਰੇ ਤਾਂ
ਤੇਰੇ ਜੈਸੇ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਕੋਈ ਕਹਿੰਦਾ,
ਇਹ ਜ਼ਰੂਰ ਬਾਪ-ਦਾਦੇ ਦਾ ਨਾ ਰੋਸ਼ਨ
ਕਰੂ। ਕੋਈ ਕਹਿੰਦਾ, ਜੇ ਏਡਾ ਹੀ
ਸੂਰਮਾ ਏ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਬਾਪ-ਦਾਦੇ
ਦਾ ਬਦਲਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦਾ। ਮੇਰੀ
ਜਾਣਦੀ ਬਲਾ, ਕਾਹਦਾ ਬਦਲਾ,
ਕਿਹਦੇ ਕੋਲੋਂ? ਅਖੀਰ ਜਦ ਸੁਣ-
ਸੁਣ ਕੰਨ ਪੱਕਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਇਕ
ਦਿਨ ਮਾਈ ਲੱਧੀ ਮੂਹਰੇ ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ
ਜਾ ਪੁਛਿਆ, “ਪਿਓ-ਦਾਦੇ ਨਾਲ
ਕੀ ਭਾਣਾ ਵਾਪਰਿਆ ਸੀ?”
ਕਹਿੰਦੀ, “ਤੇਰੇ ਪਿਓ-ਦਾਦੇ ਤੇਰੇ
ਜੈਸੇ ਨਾ ਸੀ।” ਫਿਰ ਮਾਈ ਨੇ ਸਾਰੀ
ਵਿਥਿਆ ਕਹਿ ਸੁਣਾਈ। ਉਸ ਦੀਆਂ
ਅੱਖਾਂ ਵਿਚੋਂ ਜਿਵੇਂ ਝਨਾਂ ਦਾ ਨੀਰ
ਵਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਮਾਈ ਨੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਜਿੰਦਰਿਆਂ ਦੀਆਂ
ਚਾਬੀਆਂ ਮੇਰੇ ਅੱਗੇ ਲਿਆ ਸੁਟੀਆਂ। ਸਾਲਾਂ
ਬੱਧੀ ਬੰਦ ਪਈਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਠੀਆਂ ਅੰਦਰ ਜਾਲੇ
ਹੀ ਜਾਲੇ ਸਨ। ਅੰਦਰ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਹਥਿਆਰ
ਪਏ ਸਨ। ਅੰਦਰ ਦੀ ਝਾੜ ਪੁੰਝ ਕਰ ਕੇ
ਹਥਿਆਰ ਸਾਫ ਕੀਤੇ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਝੁਕਾ
ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਹਿੱਕਾਂ ਨਾਲ ਲਾਇਆ।
ਬੱਸ ਕਹਿ ਲਉ, ਜਿਵੇਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕਲਗੀਆਂ ਵਾਲੇ
ਨੇ ਸ਼ਸਤਰ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰਨਾ ਕਿਹਾ ਸੀ;
ਕਿਉਂਕਿ ਹਰ ਮੁਸੀਬਤ ਵਿਚ ਦੋ ਹੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਕੰਮ
ਆਉਂਦੀਆਂ ਨੇ- ਇਕ ਤੁਹਾਡੇ ਪੱਲੇ ਸੱਚ ਹੋਵੇ
ਤੇ ਦੂਜਾ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲੋ ਚੰਗੇ ਹਥਿਆਰ ਹੋਵਣ।
ਪਿੰਡੀ ਭੱਟੀਆਂ ਦੇ ਲੁਹਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਭੱਠੀਆਂ ਵਿਚ
ਕਿੱਕਰਾਂ ਟਾਹਲੀਆਂ ਦੇ ਮੋਢੇ ਅੱਗ ਦੇ ਭਾਂਬੜ
ਬਣ ਉਠੇ। ਭੱਠੀਆਂ ਅੰਦਰ ਲੋਹਾ ਢਲਣ ਲੱਗਾ।
ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਤੇ ਹਥੋਤੇ ਚੱਲਣ ਲੱਗੇ। ਪੁਰਾਣੇ
ਹਥਿਆਰਾਂ ਨੂੰ ਸਾਫ ਲਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਂ
ਨੂੰ ਚਮਕਦੇ ਸੂਰਜ ਵਾਂਗ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਝਨਾਂ ਦੇ ਪੱਤਣੀਂ ਰੋਣਕਾਂ ਲੱਗੀਆਂ
ਰਹਿੰਦੀਆਂ। ਲਾਹੌਰ ਤੋਂ ਪੇਸ਼ਾਵਰ ਲਈ ਇਹ

ਸਿੱਧਾ ਰਸਤਾ ਸੀ। ਬਹੁਤੇ ਵਪਾਰ ਲੋਕ ਘੋੜਿਆਂ
ਉੱਠਾਂ, ਖੱਚਰਾਂ, ਖੋਤਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਸਮਾਨ ਲੱਦ ਕੇ
ਸਾਡੇ ਪਿੰਡੋਂ ਲੰਘਦਿਆਂ ਬਾਹਰਵਾਰ ਆਪਣਾ
ਪੜਾਅ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰਦੇ। ਪਿੰਡ ਵੱਡਾ ਸੀ। ਦਰੱਖਤਾਂ
ਦੀ ਸੰਘਣੀ ਛਾਂ, ਪਾਣੀ-ਚਾਰਾ ਆਮ ਸੀ।
ਸਰਸਬਜ਼ ਚਾਰਗਾਹਾਂ ਕਰ ਕੇ ਸਾਡਾ ਇਲਾਕਾ
ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ।

ਹੁਣ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਮਕਸਦ
ਦੀ ਪੂਰੀ ਸੂਝ ਆ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਸੱਜਣਾ,
ਯਾਰਾਂ, ਬੇਲੀਆਂ ਨਾਲ ਬੈਠ ਕੇ ਤੈਅ ਕਰ ਲਿਆ
ਸੀ ਕਿ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਸਾਹੀ ਕਿਲ੍ਹੇ ਅੱਗੇ ਜਾ ਕੇ
ਇਸ ਮੁਗਲਸ਼ਾਹੀ ਨੂੰ ਲਲਕਾਰਾਂਗੇ। ਜੇ ਇਸ
ਜਰਵਾਣੀ ਹਕੂਮਤ ਨੇ ਆਮ ਗਰੀਬ ਕਿਸਾਨਾਂ
ਤੋਂ ਜਬਰੀ ਵਸੂਲੀ ਬੰਦ ਨਾ ਕੀਤੀ, ਤਾਂ ਫਿਰ
ਇਸ ਦੇ ਸਿਪਾਹ ਸਲਾਰਾਂ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਾਂਗੇ।
ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖੈਰਖਾਹਾਂ ਨੂੰ ਲੁੱਟਾਂਗੇ, ਮਾਰਾਂਗੇ,
ਜੂਹ ਬੰਦ ਵੀ ਕਰਾਂਗੇ ਤੇ ਫਿਰ ਇਹ ਸਿਲਸਲਾ
ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ।

ਅਸਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗੁਰੀਲਾ ਟੋਲੇ ਬਣਾ ਕੇ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਪੰਜ-ਪੰਜ ਕੋਹ 'ਤੇ ਤਾਇਨਾਤ
ਕੀਤਾ। ਉਹ ਉਥੇ ਰਹਿੰਦੇ, ਸੌਂਦੇ,
ਪਕਾਉਂਦੇ, ਖਾਂਦੇ। ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਨ
ਵਾਲੇ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਦੇ, ਆਪਣੇ ਰੱਬ
ਨੂੰ ਸਿਜਦਾ ਕਰਦੇ। ਮੀਟ ਖਾਣ ਵਾਲੇ
ਸ਼ਿਕਾਰ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣਾ ਹਲਕ ਪੂਰਾ
ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣ ਵਾਲੇ
ਆਪਣਾ ਬੰਦੋਬਸਤ ਕਰਦੇ ਪਰ ਇਕ
ਗੱਲ ਸਭ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਕਿੰਜ
ਅਕੀਦੇ ਵਿਚ ਰਹਿਣਾ, ਕਿੰਜ ਕਿਸੇ
'ਤੇ ਐਵੇਂ ਵਧੀਕੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ। ਹਾਂ,
ਕਿਤੇ ਗਰੀਬ ਗੁਰਬੇ 'ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਹੁੰਦਾ
ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਬੇਸ਼ਕ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਆਰ-
ਪਾਰ ਕਰ ਦਿਉ।

ਸਾਡੇ ਪਹਿਲੇ ਟੋਲੇ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ
ਮੁਗਲ ਦਰਬਾਰੀ ਅਮੀਰ ਬੇਗ
ਮਾਨਕੇਰਾ ਹੋਇਆ। ਇਕ ਤਾਂ ਇਸ
ਦਾ ਸਾਹੀ ਸਮਾਨ ਲੁੱਟਿਆ ਤੇ ਦੂਜਾ
ਸਿਰ ਧੜ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰ ਕੇ ਬੋਰੇ ਵਿਚ
ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਮਥਦਾ ਖੱਤਰੀ ਦੇ
ਹੱਥ ਮੁਗਲ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਸੁਗਾਤ
ਵਜੋਂ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ। ਨਾਲ ਇਹ ਵੀ
ਕਹਿ ਘੱਲਿਆ ਕਿ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ
ਕਹਿਣਾ, ਇਹ ਦੁੱਲਾ ਭੱਟੀ ਵੱਲੋਂ
ਨਜ਼ਰਾਨਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਟੋਲੇ ਅਮੀਰ
ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲੁੱਟਦੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਵਪਾਰੀ,
ਸਰਕਾਰੀ ਅਹਿਲਕਾਰ ਤੇ ਤਕੜੇ
ਜਗੀਰਦਾਰ ਹੁੰਦੇ। ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ
ਆਪਣੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ,

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਦੀਆਂ ਬੇਫਿਕਰੀਆਂ ਦੂਰ ਕਰਦੇ।
ਚੰਗੇ ਘੋੜੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਤੇ ਵਧੀਆ ਕਾਠੀਆਂ ਜੋ
ਸਾਡੇ ਹੀ ਪਿੰਡ ਬਣਦੀਆਂ, ਵਧੀਆ ਹਥਿਆਰ,
ਦੁੱਧ ਘਿਉ ਦਾ ਬੰਦੋਬਸਤ ਕਰਦੇ। ਇਸ ਤੋਂ
ਬਾਅਦ ਬਚਿਆ ਪੈਸਾ ਤੇ ਰਸਦ ਅਸੀਂ ਗਰੀਬਾਂ
ਵਿਚ ਤਕਸੀਮ ਕਰਦੇ। ਲੋਕ ਸਾਡੇ ਤੱਕ ਆ ਕੇ
ਫਰਿਆਦਾਂ ਕਰਦੇ। ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਜਬਰੀ ਲਗਾਨ,
ਕਿਸੇ ਦੇ ਪਸ਼ੂ ਚੋਰੀ, ਕਿਸੇ ਦੀ ਧੀ ਚੁੱਕੀ ਜਾਣੀ,
ਕਿਸੇ ਦੀ ਫਸਲ ਦਾ ਉਜਾੜਾ ਤੇ ਕਿਸੇ ਨਾਲ
ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ।

ਅਸੀਂ ਜਿੰਨੇ ਜੋਗੇ ਹੁੰਦੇ, ਤੁਰੰਤ ਨਿਬੇੜਾ
ਕਰਦੇ। ਨਿਬੇੜਾ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਅਸੀਂ
ਜੋੜ ਵਿਚ ਵੱਧ-ਘੱਟ ਵੀ ਕਰ ਜਾਂਦੇ। ਔਲੇ ਦਾ
ਖਾਧਾ ਅਤੇ ਸਿਆਣੇ ਦਾ ਆਖਿਆ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ।
ਖਦੇ-ਕਦੇ ਸਾਈਂ ਸ਼ਾਹ ਹੁਸੈਨ ਆਪਣੇ ਟੋਲੇ ਨਾਲ
ਚੱਲਦੇ-ਫਿਰਦੇ ਸਾਨੂੰ ਮਿਲ ਜਾਂਦੇ। ਇਸ਼ਾਰਿਆਂ
ਨਾਲ ਬੜਾ ਕੁਝ ਦੱਸ ਜਾਂਦੇ ਪਰ ਅਸੀਂ ਬਹੁਤਾ
ਧਿਆਨ ਨਾ ਕਰਦੇ। ਕਿਸੇ ਜਵਾਨੀ ਦਾ ਨਸ਼ਾ ਤੇ
ਕਿਸੇ ਫਕੀਰੀ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ!

ਅਕਬਰ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਭੇਜਿਆ ਸਾਡਾ
ਨਜ਼ਰਾਨਾ ਜਲਦ ਹੀ ਰੰਗ ਲੈ ਆਇਆ। ਲਾਹੌਰ
ਤੋਂ ਮੁਗਲਾਂ ਦੇ ਫੌਜੀ ਸਾਡੇ ਇਲਾਕੇ ਨੂੰ ਘੇਰ ਕੇ
ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਦੇ। ਸਾਡੇ ਲੜਾਕੇ ਯੋਧੇ ਘਾਤ ਲਾ ਕੇ
ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਟੁੱਟ ਪੈਂਦੇ। ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ
ਭਜਾਉਂਦੇ। ਆਪਣੇ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਵੀ
ਤਾਂ ਇੰਜ ਹੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਨੇ ਬਹੁਤੇ ਯੁੱਧ ਬਹੁਤ ਚਲਾਕ ਤੇ ਦਗ਼ਾਬਜ਼ ਪਹਾੜੀ
ਰਾਜਿਆਂ ਖਿਲਾਫ ਹੀ ਲੜੇ ਅੱਜ ਦੇ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ
ਦੇ ਹਾਕਮ ਆਪਣੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ-ਰਣਨੀਤੀਆਂ
ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੇ ਚੁੱਲ੍ਹੇ-ਚੌਕਿਆਂ ਤੱਕ ਆਣ ਅੱਪੜੇ
ਹਨ ਤੇ ਜੇ ਅਜੇ ਵੀ ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਇਕ ਹੋ ਕੇ
ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਨਾ ਲੜੋ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੀ ਹੋਂਦ
ਮਲੀਆਮੇਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਪੂਤੋਂ ਅੱਜ ਤੱਕ ਤੁਸੀਂ ਕੋਈ
ਮੈਦਾਨ ਨਹੀਂ ਹਾਰਿਆ। ਅੱਜ ਇਹ ਜ਼ਾਲਮ
ਹਾਕਮ ਤੁਹਾਡੀ ਧਰਤੀ ਹੜੱਪਣ ਤੱਕ ਆਣ
ਪਹੁੰਚੇ ਨੇ। ਇਕ ਵਾਰ ਤੁਹਾਡੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ
ਵੱਡੇ ਘਰਾਣਿਆਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹੋ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਸਮਝ
ਲਿਓ, ਤੁਹਾਡਾ ਸਭ ਕੁਝ ਲੁੱਟ ਹੋ ਗਿਆ। ਆਪਣੀ
ਜ਼ਮੀਨ, ਫਸਲ ਅਤੇ ਨਸਲ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਤੁਸੀਂ
ਦਿੱਲੀ ਤਖਤ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਪਾਸਿਓਂ ਘੇਰਾ ਘੱਤਿਆ
ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅੰਤਾਂ ਦੀ ਹੱਡ ਚੀਰਵੀਂ ਠੰਢ ਤੇ
ਮੀਂਹ ਵਿਚ ਵੀ ਬਜ਼ਰਗਾਂ, ਮਾਵਾਂ, ਭੈਣਾਂ, ਭਰਾਵਾਂ,
ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਹੌਸਲੇ ਬੁਲੰਦ ਨੇ। ਤੁਸੀਂ ਅੱਜ ਪੂਰੇ
ਮਲਕ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ, ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ, ਗਰੀਬਾਂ,
ਦੁਕਾਨਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਲੜਨ ਮਰਨ ਦਾ
ਬਲ ਦਿੱਤਾ ਹੈ; ਕਦੇ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਨੇ,
ਕਦੇ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਸਤੰਤਰ ਨੇ, ਤੇ ਰਹਿੰਦੀ ਕਸਰ
ਅੱਜ ਤੁਸੀਂ ਉਹੀ ਕੁਝ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ ਜੋ ਕਿਧਰੇ
ਅਧੂਰਾ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸੀ।

ਅੱਜ ਦਾ ਸ਼ਾਤਰ ਹਾਕਮ ਸੱਚ ਤੋਂ ਕੋਹਾਂ
ਦੂਰ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਉਹ ਅਮੀਰਾਂ ਦਾ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ
ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਅੰਨਦਾਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿਸ ਰਿਹਾ।
ਵਾਰ-ਵਾਰ ਤਾਕਤ ਵਿਚ ਕਿੰਜ ਆਉਣਾ, ਕਿੰਜ
ਕੋੜੇ ਹੱਥਕੋੜੇ ਵਰਤਣੇ, ਬਸ ਇਹੀ ਹੈ ਉਸ ਦੀ
ਚੌੜੇ ਪਹਿਰ ਦੀ ਸੋਚ। ਹਰ ਹੱਕ ਸੱਚ ਦੀ ਆਵਾਜ਼
ਉਹ ਬੰਦ ਕਰੇਗਾ, ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਉਪਰ ਬੰਬ
ਬਾਰੂਦ ਵਰਤੇਗਾ, ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਲਾਲਚ ਦੇਵੇਗਾ,
ਤੁਹਾਡੇ ਅੰਦਰ ਫੁੱਟ ਪੈਦਾ ਕਰੇਗਾ ਪਰ ਤੁਹਾਨੂੰ
ਅਡੱਲ ਰਹਿਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਤੁਹਾਡਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਹੁਤ
ਉਚਾ ਹੈ। ਦੇਖਣਾ, ਕਿਧਰੇ ਤੁਹਾਡੇ ਚੁੱਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ
ਘਾਹ ਨਾ ਉੱਗ ਆਵੇ!

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਪੂਤੋਂ, ਤੁਹਾਡਾ ਵਿਰਸਾ
ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿਚ ਵਿਲੱਖਣ ਹੈ ਤੇ ਵਿਲੱਖਣ
ਰਹੇਗਾ।

ਇਹ ਗੱਲ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ, ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਲੋਹੜੀ
ਮੌਕੇ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਹੋ ਪਰ ਮੈਂ ਤਾਂ ਹਰ ਘੜੀ,
ਹਰ ਪਲ ਹੀ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ
ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਧੀਆਂ, ਭੈਣਾਂ, ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ
ਸਲਾਮਤੀ ਲਈ ਦੁਆ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਇਸ
ਦਾ ਗਵਾਹ ਸ਼ਾਹ ਹੁਸੈਨ ਆਪ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ
ਜਾਂਦੇ-ਜਾਂਦੇ ਕਿਹਾ ਸੀ:

ਯਾ ਦਿਲਵਰ ਯਾ ਸਿਰ ਕਰ ਪਿਆਰਾ।
ਜੇ ਤੂੰ ਹੈਂ ਮੁਸ਼ਤਾਕ ਯਗਾਨਾ।
ਸਿਰ ਦੇਵਣ ਦਾ ਛੋਡਿ ਬਗਾਨਾ।
ਦੁੱਲੇ ਦੇ ਲਾਲ ਲਬਾਂ ਦੇ ਲਾਰੇ।
ਸੂਲੀ ਉਪਰ ਚੜ੍ਹ ਲੈ ਹੁਲਾਰੇ।

ਦਿੱਲੀ ਬਾਰਡਰ ਉਤੇ ਨਾਅਰੇ ਬੁਲੰਦ ਕਰ ਰਹੇ ਕਿਸਾਨ।

ਕਿਸਾਨੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ: ਲੋਹੜੀ

ਸਭਿਆਚਾਰ

ਲੋਹੜੀ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ ਪੱਛਮੀ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਅਖੀਰਲੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਅੱਗ ਮਚਾ ਕੇ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਭਾਵ ਇਹ ਮਾਘ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਸੰਗਰਾਂਦ ਦੀ ਪੂਰਵ ਸੰਧਿਆ ਨੂੰ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਕੈਲੰਡਰ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਇਹ 12-13 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਵਾਲੀ ਸਰਦ-ਰੁੱਤ ਦਾ ਆਗਮਾਨੀ-ਤਿਉਹਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਲੋਹੜੀ ਨੂੰ ਸਰਦੀ ਦੀ ਚਰਮ-ਸੀਮਾ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਹੜੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚੱਲਿਤ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਸੂਰਜ ਦੇਵਤੇ ਦੀ ਕੀੜੀ ਜਾਂਦੀ ਪੂਜਾ ਦਾ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਸੂਰਜ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਫਾਕੀ ਦੂਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਕਿਰਨਾਂ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਪਹੁੰਚਦੀਆਂ ਬਹੁਤੀਆਂ ਗਰਮ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ। ਆਦਿ ਵਾਸੀ ਮਾਨਵ ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਸੂਰਜ ਦੀ ਤਪਸ ਘਟ ਜਾਣ ਨਾਲ ਜੋੜਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਸੂਰਜ ਦੇ ਚਾਨਣ ਤੋਂ ਤਪਸ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੂਰਜੀਤ ਕਰਨ

ਡਾ: ਆਸਾ ਸਿੰਘ ਘੁੰਮਣ
 ਨਡਾਲਾ (ਕਪੂਰਥਲਾ)
 ਵਟਸਐਪ: 91-97798-53245

ਲਈ ਲੋਹੜੀ ਦੀ ਅੱਗ ਮਚਾਈ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਭਾਈ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਦੇ ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਲੋਹੜੀ ਸ਼ਬਦ ਤਿਲ ਅਤੇ ਰੋੜੀ ਦੇ ਸੁਮੇਲ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਭਾਸ਼ਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਿਨ ਲੋਕ ਤਿਲ ਅਤੇ ਗੁੜ ਦੀ ਰੋੜੀ ਖਾਂਦੇ ਤੇ ਵੰਡਦੇ ਸਨ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਦਿਨ ਨੂੰ 'ਤਿਲਰੋੜੀ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੋਵੇ, ਜੋ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ 'ਲੋਹੜੀ' ਬਣ ਗਿਆ।

ਡਾ. ਨਵਰਤਨ ਕਪੂਰ ਅਨੁਸਾਰ 'ਲੋਹੜੀ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਨਿਕਾਸ 'ਲੋਹੜੀ' ਤੋਂ ਹੋਇਆ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਮੁਖ-ਸੁਖ ਕਾਰਨ ਲੋਹੜੀ ਦੀ ਬਿੰਦੀ ਲੋਪ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ 'ਡ' ਵੀ 'ਤ' ਵਿਚ ਬਦਲ ਗਿਆ। ਗੋਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੇ 'ਬਾਰਾਮਾਹ ਦਿਉਰ ਭਾਈ' ਵਿਚ ਵੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ,

ਰਾਤੀ ਤਿਲ ਲੋਹੜੀ ਵਿਚ ਪਾਈਏ
 ਮਾਘ ਮਹੀਨਾ ਆਇਆ ਈ,
 ਜਾਵੀਂ ਦਿਉਰਾ ਤਿਲ ਲਿਆਵੀਂ
 ਮਾਘ ਮਹੀਨਾ ਆਇਆ ਈ।

ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸੰਦੇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਸ ਤਿਉਹਾਰ ਦੇ ਨਾਮਕਰਣ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਵੀ ਅੰਤਿਮ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਲੋਹੜੀ ਦਾ ਸਬੰਧ ਅਗਨੀ-ਪੂਜਾ ਨਾਲ ਹੈ। ਪੁਰਾਣੇ ਜਮਾਨਿਆਂ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਅਤੇ ਸਹੂਲਤ ਅੱਗ ਸੀ। ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਅੱਗ ਵਰਤਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੱਬ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰਹੇ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮਨ ਚਾਹੇ ਫੇਰ ਮਘਾ ਲਈ ਜਾਵੇ; ਪਰ ਕਈ ਵਾਰ ਜਦ ਕਿਤੇ ਦੱਬੀ

ਅੱਗ ਸੌਂ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਮਰ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਅੱਗ ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਕੋਲੋਂ ਮੰਗਣੀ ਪੈਂਦੀ ਸੀ, ਜੋ ਬਦਸ਼ਗਨੀ ਸਮਝੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ- ਦੇਵਤੇ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਅੱਗ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜ਼ਰੂਰਤ ਵੀ ਸਰਦੀਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਅੱਗ ਬੁੱਝਦੀ-ਮਰਦੀ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਰਦੀਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਲਣ ਇਕੱਠਾ ਕਰਕੇ ਵੱਡੀ ਅਗਨੀ ਬਾਲੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਲੋਹੜੀ ਮੰਗੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਕੁਦਰਤ ਨੇ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਬਖਸ਼ੀਆਂ ਹੋਣ: ਮੁੰਡੇ ਦਾ ਵਿਆਹ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਉਸ ਘਰ ਲੜਕੇ ਦੀ ਦਾਤ ਆਈ ਹੋਵੇ। ਰਾਤ ਦੇਰ ਗਏ ਤੱਕ ਸਾਰੇ ਜਣੇ ਅੱਗ ਸੇਕਦੇ ਗੀਤ/ਗਾਣੇ ਗਾਉਂਦੇ, ਭੰਗੜੇ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਅਤੇ ਗੁੜ, ਭੁੱਜੇ ਦਾਣੇ, ਮੂੰਗਫਲੀ, ਤਿਲ ਆਦਿ ਖਾਧੇ/ਚੱਬੇ ਜਾਂਦੇ; ਅਤੇ ਫਿਰ ਅੱਗ ਦਬਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਤੱਕ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਚਾਹੇ ਏਥੋਂ ਅੱਗ ਲਿਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਲੋਹੜੀ ਦੇ ਭੁੱਗੇ ਦੀ ਅੱਗ ਘਰ ਲਿਜਾਣ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ਅੱਜ ਵੀ ਤੁਰੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।

ਲੋਹੜੀ ਦਾ ਸਮੂਹਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਾਉਣਾ ਕਈ ਪੱਖਾਂ ਤੋਂ ਵੈਦਿਕ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਯੱਗਾਂ ਦੇ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਪੱਖੋਂ ਵੀ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਗ੍ਰਹਿਸਥੀ ਮਨੁੱਖ ਲਈ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤੇ ਯੱਗਾਂ ਦੇ ਕਈ ਤੱਤ ਲੋਹੜੀ ਦੇ ਮਘਾਉਣ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਵੇਦਾਂ ਵਿਚ ਅਗਨੀ-ਯੱਗ ਕਰਨੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਰਦੇ-ਬਣਦੇ ਦੀ ਆਹੁਤੀ ਦੇਣੀ ਜਿਵੇਂ ਘਿਉ, ਚੈਲ, ਤਿਲ ਆਦਿ। ਯੱਗ ਵਿਚ ਸਭ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਛਕਾਉਣਾ ਆਦਿ ਸਭ ਕੁਝ ਹੀ ਲੋਹੜੀ-ਕੁੰਡ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਲੋਹੜੀ ਮੰਗਣ ਵਿਚ, ਬਾਲਣ ਵਿਚ, ਸੇਕਣ ਵਿਚ ਅਤੇ ਮੂੰਗਫਲੀ, ਦਾਣੇ ਆਦਿ ਚੱਬਣ ਵਿਚ ਸਾਰਾ ਪਿੰਡ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਲੋਹੜੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਕੁੜੀਆਂ-ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੀਆਂ ਟੋਲੀਆਂ ਗੀਤ ਗਾ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀ ਵਾਲੇ ਘਰੋਂ ਲੋਹੜੀ ਮੰਗਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਲੋਹੜੀ ਪਹਿਲੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਭੁੱਜੇ ਹੋਏ ਮੱਕੀ ਦੇ ਦਾਣੇ ਅਤੇ ਗੁੜ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਸਮਾਂ ਬਦਲਣ ਨਾਲ ਮੱਕੀ ਦੇ ਫੁੱਲਿਆਂ ਦੀ ਥਾਂ ਮੂੰਗਫਲੀ ਨੇ ਲੈ ਲਈ ਅਤੇ ਗੁੜ ਦੀ ਥਾਂ ਰਿਉੜੀਆਂ ਨੇ। ਕਈ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਕੁੜੀਆਂ-ਮੁੰਡੇ ਲੋਹੜੀ ਤੋਂ ਹਫਤਾ-ਦੋਸ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਕੱਚੀ ਲੋਹੜੀ ਮੰਗਣ ਲੱਗਦੇ। ਕੁੜੀਆਂ ਤੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਗੀਤਾਂ ਤੋਂ ਸਾਫ ਜਾਹਰ ਹੈ ਕਿ ਲੋਹੜੀ ਸੂਰਾਏ ਦੀ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੀ ਕਿਸਾਨੀ-ਘਰਾਂ ਤੋਂ ਮੰਗੀ ਜਾਂਦੀ ਹੋਵੇਗੀ।

ਹੋਰ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਪਣੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਲਈ ਕਿਸਾਨਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਸਨ। ਠੰਡ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਬਾਲਣ ਅਤੇ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਭ ਵਸਤੂਆਂ ਦਾ ਸ਼ੁੱਠ ਕਿਸਾਨ ਹੀ ਸੀ। ਲੱਕੜਾਂ ਅਤੇ ਪਾਥੀਆਂ ਵੀ ਕਿਸਾਨ ਘਰੋਂ ਹੀ ਮਿਲਣੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਸਰਦੀਆਂ ਵਿਚ ਖਾਣ-ਚੱਬਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਜਿਵੇਂ ਗੁੜ, ਸ਼ੱਕਰ, ਫੁੱਲੇ, ਤਿਲ, ਮੂੰਗਫਲੀ ਸਿਰਫ ਜੱਟ/ਕਿਸਾਨ ਦੇ ਘਰੋਂ ਹੀ

ਉਪਲਬਧ ਸਨ। ਇੱਕ ਲੋਕ-ਗੀਤ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਖਾਧ-ਪਦਾਰਥ ਦੀ ਮੰਗ ਗੀਤ ਗਾ ਕੇ ਏਦਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ,

ਹਰਨ ਮਾਰੀ ਛਾਲ, ਦੇ ਪੜੋਪੀ ਦਾਲ
 ਹਰਨ ਮਾਰੀ ਚੁੰਗੀ, ਦੇ ਪੜੋਪੀ ਮੂੰਗੀ
 ਹਰਨ ਮਾਰੀ ਟੱਕਰ, ਦੇ ਮਾਈ ਸ਼ੱਕਰ
 ਹਰਨ ਪਿਆ ਬੋਲੇ, ਦੇ ਮਾਈ ਫੁੱਲੇ

ਕਲਮਦਾਨ ਵਿਚ ਕਾਨੀ ਜੀਵੇ ਮੁੰਡੇ ਦੀ ਨਾਨੀ
 ਲੋਹੜੀ ਬਈ ਲੋਹੜੀ ਦਿਉ ਬੀਬੀਓ ਲੋਹੜੀ।
 ਲੋਹੜੀ ਮੰਗਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੁੰਦੇ ਕਿ ਫਸਲਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦੇ ਘਰ ਵੰਡਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਹੁੰਦੇ, ਪਰ ਲੁਟਾਉਣ ਲਈ ਨਹੀਂ। ਇਸ

ਹਰਨ ਮਾਰਿਆ ਨਿਓਲ, ਦੇ ਪੜੋਪੀ ਚਾਓਲ
 ਹਰਨ ਮਾਰੀ ਬਿੱਲੀ, ਟੁਰ ਗਏ ਨੇ ਦਿੱਲੀ।
 ਅੰਨ-ਉਤਪਾਦਕ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤੋਂ ਸਖੀ ਰਿਹੈ,
 ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਅਹਿਸਾਨਮੰਦ ਹੋਣਾ ਇਖਲਾਕੀ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਵੀ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਅੰਨ-ਉਤਪਾਦਕ ਖੁਦ ਅਸਲੀ ਅੰਨ ਦਾਤੇ ਦਾ, ਦਿੱਤੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਲਈ ਸ਼ੁਕਰ-ਗੁਜ਼ਾਰ ਹੁੰਦੇ। ਲੋਹੜੀ ਮੰਗਣ ਵੇਲੇ ਕਿਸਾਨ ਦੇ ਕੁਨਬੇ ਦੀਆਂ ਸੱਤੇ ਖੈਰਾਂ ਮੰਗੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ,

ਲੋਹੜੀ ਬਈ ਲੋਹੜੀ ਏ
 ਕਲਮਦਾਨ ਵਿਚ ਘਿਉ ਜੀਵੇ ਮੁੰਡੇ ਦਾ ਪਿਉ
 ਕਲਮਦਾਨ ਵਿਚ ਕਾਂ ਜੀਵੇ ਮੁੰਡੇ ਦੀ ਮਾਂ
 ਕਲਮਦਾਨ ਵਿਚ ਕਾਨਾ ਜੀਵੇ ਮੁੰਡੇ ਦਾ ਨਾਨਾ

ਲਈ ਸੁਆਣੀ ਨੇ ਸੋਚ-ਸਮਝ ਕੇ ਹੀ ਵੰਡਣਾ ਹੁੰਦਾ। ਸਾਰੇ ਦਿਨ ਵਿਚ ਕੁੜੀਆਂ-ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੀਆਂ ਦਰਜਨਾਂ ਹੀ ਟੋਲੀਆਂ ਮੰਗਣ ਲਈ ਚੜ੍ਹੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਰਜ-ਬ-ਦਰਜਾ ਖੁਸ਼ ਰੱਖਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਮਿਹਰ-ਕਰਮ ਨਾਲ ਆਈਆਂ ਫਸਲਾਂ ਲਈ ਹਰ ਕਿਸੇ ਦੀ ਅਸੀਸ ਵੀ ਲੈਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਨੂੰ ਮੰਗਣ ਵਾਲੇ ਵੀ ਜਾਣਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਗੀਤ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦੇ ਕਿ ਕਿਸਾਨ-ਘਰ ਵਿਚ ਕੀ ਕੁਝ ਪਿਆ ਹੈ, ਵੰਡਣ ਲਈ, ਜਿਹੜਾ ਦੇਵੇ ਗੰਨਾ ਉਹਦਾ ਪੁੱਤਰ ਲੰਮਾ, ਜਿਹੜਾ ਦੇਵੇ ਕਣਕ ਜੁਆਰ ਉਹਦਾ ਪੁੱਤਰ ਠਾਣੇਦਾਰ,

ਜਿਹੜਾ ਦੇਵੇ ਪਾਥੀ ਉਹਦਾ ਪੁੱਤਰ ਹਾਥੀ, ਜਿਹੜਾ ਦੇਵੇ ਗੋਹਟਾ ਉਹਦਾ ਪੁੱਤਰ ਚੋਹਟਾ, ਜਿਹੜਾ ਦੇਵੇ ਲੱਪ ਜਵੈਣ ਉਹਦਾ ਪੁੱਤਰ ਹਾਠੂ ਡੈਣ।

ਕਿਸਾਨ ਦੇ ਘਰ ਤੋਂ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਆਸ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਲੋਹੜੀ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪਸੂ-ਪੰਛੀ, ਜੀ-ਜਿਤਰੂ, ਸਭ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕਿਸਾਨ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਕਿ ਉਹਦੇ ਘਰੋਂ ਕੋਈ ਬੇ-ਜੁਬਾਨਾ ਵੀ ਭੁੱਖਾ ਜਾਵੇ। ਲੜਕੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਟੋਲੀ ਲੋਹੜੀ ਮੰਗਣ ਸਮੇਂ ਕਿੰਨੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਵਿਖਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਆਪਣੀ ਮੰਗ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਬੇ-ਜੁਬਾਨੇ ਦੀ ਮੰਗ ਪ੍ਰਤੀ ਵੀ ਘਰ-ਮਾਲਕਣ ਨੂੰ ਸੁਚੇਤ ਕਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ,

ਪਾ ਮਾਈ ਪਾ
 ਕਾਲੇ ਕੁੱਤੇ ਨੂੰ ਵੀ ਪਾ,
 ਕਾਲਾ ਕੁੱਤਾ ਦਈ ਦੁਆਈ
 ਤੇਰੀ ਜੀਵੇ ਮੱਝੀ ਗਾਈ,
 ਮੱਝੀ ਗਾਈ ਦਿੱਤਾ ਦੁੱਧ
 ਤੇਰੇ ਜੀਵਣ ਸੱਤੇ ਪੁੱਤ,
 ਸੱਤਾਂ ਪੁੱਤਾਂ ਦੀ ਵਧਾਈ
 ਬਾਲ ਭਰਕੇ ਲਿਆਈ,
 ਨਾਲ ਗੁੜ ਵੀ ਲਿਆਈ
 ਲੋਹੜੀ ਬਈ ਲੋਹੜੀ
 ਦਿਉ ਬੀਬੀਓ ਲੋਹੜੀ।

ਕਿੰਨੇ ਅਫਸੋਸ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਮੁੱਢਲੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਲੋਹੜੀਆਂ ਮੰਗਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਝੋਲੀਆਂ ਭਰਣ ਵਾਲਾ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦਾ ਕਿਸਾਨ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤ ਦਾ ਕਿਸਾਨ ਅੱਜ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਰੁਲ ਰਿਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੱਤਾਧਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਯਾਦ ਕਰਾਵੇ ਕਿ ਕਿਸਾਨ ਆਪਣਾ ਖੇਤ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ, ਬੀਜ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੜੇ ਕੀ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦੈ?

ਜੀਅ ਜੰਤ ਦੇ ਭਾਗੀਂ ਆਏ-ਗਏ ਦੇ ਭਾਗੀਂ ਚਿੜੀ-ਚੜ੍ਹੇ ਦੇ ਭਾਗੀਂ ਡੰਗਰ-ਵੱਛੇ ਦੇ ਭਾਗੀਂ ਰਾਹੀ-ਪਾਧੀ ਦੇ ਭਾਗੀਂ ਹਾਲੀ-ਪਾਲੀ ਦੇ ਭਾਗੀਂ ਸੀਰੀ-ਸਾਂਝੀ ਦੇ ਭਾਗੀਂ ਸਕੇ-ਸਬੰਧੀ ਦੇ ਭਾਗੀਂ ਤੇ (ਅਖੀਰ ਵਿਚ) ਘਰ-ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਭਾਗੀਂ। ਸੱਤਾਧਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੁੱਖਾਂ ਮੰਗਣ ਵਾਲਾ ਜਦ ਬਦ-ਦੁਆਵਾਂ ਦੇਣ 'ਤੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਪਰਮਾਤਮਾ ਉਸ ਦੀ ਬੜੀ ਨੇੜੇ ਹੋ ਕੇ ਸੁਣਦਾ ਹੈ। ਕਿਸਾਨ ਬਾਖੂਬੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਘਰ ਦੇਰ ਤਾਂ ਹੈ ਪਰ ਅੰਧੇਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਹੱਕ-ਸੱਚ ਦੀ ਸਦਾ

-ਚੰਨ, 908-788-8427

ਹੱਕ, ਸੱਚ ਦੀ ਸਦਾ ਅੱਜ ਫਿਰ ਉੱਠੀ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਮੁਲਕ ਦੇ ਅੰਨਦਾਤੇ ਨੂੰ ਜਗਾਇਆ ਡੂੰਘੇ ਖਾਬ ਤੋਂ।
 ਸਰਮਾਇਦਾਰੀ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੁੱਟ ਰਹੀ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਭੋਲੇ ਮਿਹਨਤਕਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬੇਈਮਾਨਾਂ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਤੋਂ।
 ਧਰਤੀ ਦੇ ਵਾਹਦ ਮਾਲਕ ਬੇਦਖਲ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਮੁਲਕ ਦੇ ਲੁਟੇਰੇ ਰਹਿਬਰ, ਆਕੀ ਹੋਏ ਜਵਾਬ ਤੋਂ।
 ਓ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤ ਜਨੂੰਨੀ ਬੇਸ਼ੁਰ ਤੇ ਠੱਗ ਹਾਕਮੋ ਕੀਮਤੀ ਹੈ ਮੁੜਕੇ ਦੀ ਬੁੰਦ ਗੋਹਰੇ ਨਾ-ਯਾਬ ਤੋਂ।
 ਅੰਨਦਾਤੇ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਘਰਾਂ 'ਚ ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਬਲ ਰਹੇ ਬਚਿਆ ਬੈਠਾ ਏ ਮੁਲਕ ਭੁੱਖਮਰੀ ਦੇ ਅਜ਼ਾਬ ਤੋਂ।
 ਲੋਕ ਤਾਕਤ ਅੱਗੇ ਅੱਜ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਕੋਈ ਤਗਿਆ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਏ ਬਚਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਚੜ੍ਹੇ ਹੋਏ ਸੈਲਾਬ ਤੋਂ।

ਪਰਿੰਦਾ, ਪਿੰਜਰਾ ਤੋੜਨ ਲਈ ਪਰ ਤੋਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਡੱਕ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਪਰਵਾਜ਼ ਤੋਂ।
 ਕਿਰਤੀਆਂ, ਕਿਸਾਨਾਂ, ਮਿਹਨਤਕਸ਼ਾਂ ਦੇ ਹਜ਼ੂਮ ਨੂੰ ਅਸਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਮਹਿਰੂਮ ਹੱਕ-ਏ-ਅਵਾਜ਼ ਤੋਂ।
 ਕੰਨ ਲਾ ਸੁਣੇ ਇਹ ਨਗਮਾ ਏ ਸੋਜ਼ੇ ਉਲਫਤ ਜ਼ਰਾ ਕੁਝ ਕਹਿੰਦਾ ਪਿਆ ਏ ਮਖਲੂਕ-ਏ-ਮਿਜ਼ਰਾਬ 'ਚੋਂ।
 ਜਾਂ-ਨਿਸਾਰਾਂ, ਦੀ ਮਹਿਫਿਲ ਸਜੀ ਹੈ ਤੇਰੇ ਦਰ 'ਤੇ ਬੇਤਾਬ ਲੁੱਟੇ ਜਾਣ ਲਈ ਤੇਰੇ ਨਖਰ-ਓ-ਨਾਜ਼ ਤੋਂ।
 ਨਾ ਕੱਸ ਏਨੀਆਂ ਤਾਰਾਂ ਕਿ ਸਾਜ਼ ਹੀ ਟੁੱਟ ਜਾਏ ਨਿਕਲ ਨਾ ਸਕੇ ਤਰੰਨਮ ਕੋਈ ਵੀ ਮਿਜ਼ਰਾਬ ਤੋਂ।
 ਝੁਕਦਾ ਏ ਸਿਰ ਤੇਰੇ ਅੱਗੇ ਮੇਰੇ ਸੋਹਣੇ ਪੰਜਾਬ ਤੂੰ ਹੀ ਸਦਾ ਬਚਾਇਆ ਏ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਅਜ਼ਾਬ ਤੋਂ।

ਲੋਹੜੀ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਕੁੜੀਆਂ

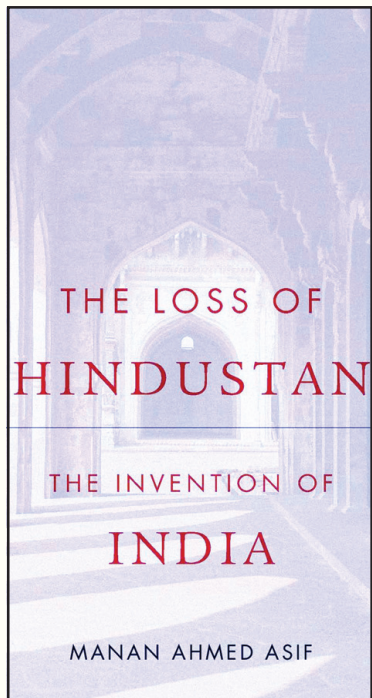
ਮੁੰਡਾ ਜੰਮੇ ਲੱਭੂ ਵੰਡਦੇ ਕੁੜੀ 'ਤੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਬਰਫੀ? ਕੁੜੀ ਜੰਮਣ 'ਤੇ ਕਿਉਂ ਕੁੜਦੇ ਮੁੰਡੇ 'ਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਚੌਤਰਫੀ! ਕੁੜੀ ਮਾਰਾਂ ਦਾ ਭੈੜਾ ਫੱਟਾ ਕਿਉਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੱਥੇ ਲੱਗੇ? ਫਿਟਕਾਰਾਂ ਧਰਮ ਵੀ ਮਾਰੇ ਫਿਰ ਸੁੱਤਾ ਕਿਉਂ ਨਾ ਜਾਗੇ?
 ਧੀ-ਪੁੱਤ ਵਿਚ ਫਰਕ ਨਾ ਕੋਈ ਦੋਨੋਂ ਇੱਕੋ ਮਾਂ ਕੁੱਖੋਂ ਜਾਏ, ਸੀਰ ਚੁੰਘਿਆ ਇੱਕੋ ਮਾਂ ਦਾ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਨੇ ਲਾਡ ਲਡਾਏ। ਫਿਰ ਕੁੜੀ ਕਿਉਂ ਭੰਡਦੇ ਨੇ ਜੱਗ ਨੂੰ ਮੂਲੋਂ ਸ਼ਰਮ ਨਾ ਆਏ, ਖੜੇ ਮੱਥੇ 'ਤੇ ਹੱਥ ਮਾਰਨ ਪੁੱਤਾਂ ਨਸ਼ਿਆਂ 'ਚ ਚੰਨ ਚੜ੍ਹਾਏ।
 ਧੀਆਂ ਪੁੱਤਰ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ

ਵਿਚ ਅਸਮਾਨੀ ਲਾਂਵਣ ਤਾਰੀ, ਜਹਾਜ ਦੀ ਪਾਇਲਟ ਬਣ'ਗੀ ਰਾਕਟ ਦੀ ਵੀ ਕਰੇ ਸਵਾਰੀ। 'ਕਲਪਨਾ ਚਾਵਲਾ' ਤੇ 'ਸੁਨੀਤਾ' ਅਕਾਸ਼ਾਂ ਦੀ ਭਰੇ ਉਡਾਰੀ, ਫਿਰ ਅੱਜ ਤੱਕ ਕਿਉਂ ਆਖਦੇ ਨੀ ਕੁੜੀਏ ਤੂੰ ਕਿਸਮਤ ਮਾਰੀ?
 ਪੁੱਤ ਵਿਆਹੀਏ ਨੂੰਹਾਂ ਆਵਣ ਧੀ ਵਿਆਹੀਏ ਤਾਂ ਜਵਾਈ, ਫੋਟੋ-ਪੋਤੀਆਂ ਵਿਹੜੇ ਖੇਡਣ ਰਲ ਦੋਹਤੇ-ਦੋਹਤੀਆਂ ਤਾਈਂ। ਰਸਦਾ-ਵਸਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਹੋਵੇ ਫਿਰ ਲੋਕੀਂ ਸਿਫਤਾਂ ਕਰਦੇ, ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਖੇਤੇ ਡੁੱਲ੍ਹ ਡੁੱਲ੍ਹ ਪੈਂਦੇ ਇਕੱਠੇ ਬੈਠ ਠਹਾਕੇ ਵੱਜਦੇ।
 ਕੁੜੀਆਂ ਚਿੜੀਆਂ ਚਹਿਕਣ ਤਾਂ ਚੰਗੀਆਂ ਲੱਗਦੀਆਂ ਨੇ, ਹੱਸਣ ਖੇਡਣ ਮਹਿਕਣ ਤਾਂ ਫਿਰ ਉਹ ਜੱਚਦੀਆਂ ਨੇ। ਮੋਹ ਸਹੁਰੇ ਘਰ ਤੋਂ ਭਾਲਣ ਤਾਂ ਫਿਰ ਉਹ ਰਚਦੀਆਂ ਨੇ, ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਜਾਣ ਤਾਂ ਸਦਾ ਸੁਖੀ ਵੱਸਦੀਆਂ ਨੇ।
 -ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਨੂਰਪੁਰੀ

ਇਤਿਹਾਸ 'ਤੇ ਮੁੜ ਝਾਤੀ ਪਾਉਣ ਦਾ ਵਾਸਤਾ

ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਮਾਨਨ ਅਹਿਮਦ ਆਸਿਫ

ਮਾਨਨ ਅਹਿਮਦ ਆਸਿਫ ਦੀ ਕਿਤਾਬ 'ਲੋਸ ਆਫ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ' ਦਾ ਮੁਖੜਾ

ਸਾਹਿਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ...

ਸਾਹਿਰ ਸਾਹਿਰ ਲੁਧਿਆਣਵੀ ਦੀ 42 ਵਰ੍ਹੇ ਪੁਰਾਣੀ ਸੰਖੇਪ ਜਿਹੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਸੁਣੀ। ਇਕ ਫਿਕਰਾ ਆਪਣੀ ਛਾਪ ਛੱਡ ਗਿਆ: "ਪਾਗਲ ਠੀਕ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਬੇਵਕਫ ਨਹੀਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਬੇਵਕਫਖਾਨਾ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕਿਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਣਿਆ।"

ਬੜਾ ਖੂਬਸੂਰਤ ਨਾਮ ਹੈ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ। ਅਠਾਰਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿਚ ਦੱਰਾ ਬੈਬਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅਸਾਮ ਅਤੇ ਗਿਲਗਿਤ-ਬਲਟਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਕੰਨਿਆ ਕੁਮਾਰੀ ਤੱਕ ਪੂਰੇ ਉਪ ਮਹਾਂਦੀਪ ਦਾ ਇਹੋ ਨਾਮ ਸੀ। ਯੂਰਪ ਵਾਸੀ ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਖਿੱਤੇ ਨੂੰ ਇੰਡੀਆ/ਇੰਡੀਆ ਵਜੋਂ ਜਾਣਦੇ ਸਨ ਪਰ ਪੁਰਤਗੀਜ਼ਾਂ, ਡੱਚਾਂ ਜਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਇਸ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਪੈਰ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ' ਅਤੇ 'ਹਿੰਦੋਸਤਾਨੀ' ਸ਼ਬਦ ਹੀ ਆਪਣੀ ਖੜੋ-ਕਿਤਾਬਤ ਵਿਚ ਵਰਤੇ। ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਵੀ 19ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਮੁੱਢਲੇ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਇਹੋ ਸ਼ਬਦ ਵਰਤਦੀ ਰਹੀ ਪਰ ਉਪ-ਮਹਾਂਦੀਪ ਦੇ ਵੱਡੇ ਹਿੱਸੇ ਉਤੇ 18ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਆਪਣੇ ਪੈਰ ਜਮਾਉਣ ਮਗਰੋਂ ਉਸ ਨੇ ਇੰਡੀਆ ਤੇ ਇੰਡੀਅਨ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਚਲਨ ਵੀ ਆਰੰਭ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। 1857 ਵਾਲੇ ਗਦਰ ਮਗਰੋਂ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਸ਼ਬਦ ਬਰਤਾਨਵੀ ਸਰਕਾਰੀ

ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇਜ

ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਵਿਚੋਂ ਲੁਪਤ ਹੋਣ ਲੱਗਾ। ਸਾਡਾ ਮੁਲਕ ਜਾਂ ਉਪ-ਮਹਾਂਦੀਪ, ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਇੰਡੀਆ ਬਣ ਗਿਆ ਅਤੇ ਬਰਤਾਨਵੀ ਮਹਾਰਾਣੀ ਵਿਕਟੋਰੀਆ 'ਐਪਰੈਂਸ ਆਫ ਇੰਡੀਆ' (ਮਲਿਕਾ-ਇ-ਹਿੰਦ)। ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੇ ਇੰਡੀਆਕਰਨ ਦਾ ਅਮਲ ਤੇਜ਼ੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ ਲੱਗਾ।

ਇਸ ਅਮਲ ਦਾ ਆਗਾਜ਼, ਦਰਅਸਲ, 'ਪਾੜੇ ਤੇ ਰਾਜ ਕਰੋ' ਵਾਲੀ ਨੀਤੀ ਅਧੀਨ 18ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਦੂਜੇ ਅੱਧ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ: ਭਾਰਤੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਪੁਨਰਕਥਨ ਤੇ ਨਵ-ਉਸਾਰੀ ਯੂਰਪੀ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਮੁਜ਼ਬ ਵਾਲ ਕੇ। ਹਿੰਦੂ ਰਾਜਿਆਂ-ਰਾਜਗਾਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰੀ ਨੂੰ ਮਹੱਤਵ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਾਜ-ਯੁੱਗਾਂ ਦਾ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ, ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਜਾਂ ਸਿੱਕਿਆਂ ਜਾਂ ਸਿਲਾਲੇਖਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਉਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ। ਇਸਲਾਮੀ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਨੇ ਰੋਜ਼ਨਾਮਚਾਕਾਰੀ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ਸਾਡੇ ਉਪ-ਮਹਾਂਦੀਪ ਵਿਚ ਆਰੰਭੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੀ ਤਵਾਰੀਖਸਾਜ਼ੀ ਦੇ ਕਿੱਤੇ ਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹੀ-ਬਹੁਤ ਮਾਨਤਾ ਵੀ ਦਿੱਤੀ।

ਮੁਗਲ ਹੁਕਮਰਾਨਾਂ ਨੇ ਸਵੈ-ਜੀਵਨੀ ਲਿਖਣ/ਲਿਖਵਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਚਲਨ ਬਾਖੂਬੀ ਆਰੰਭਿਆ ਪਰ ਬਹੁਤੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਅਰਬੀ/ਫਾਰਸੀ ਵਿਚ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਬੜਾ ਕੁਝ ਤਰਜਮਾਕਾਰੀ ਵਿਚ ਜਾਂ ਤਾਂ ਵਿਗੜ ਗਿਆ ਅਤੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਹੁਕਮਰਾਨੀ ਦੀ ਹਿੱਤ-ਪੁਰਤੀ ਖਾਤਿਰ ਵਿਗੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਵਿਗੜ ਵੀ ਵਿਦਵਤਪੂਰਨ ਤੇ ਸ਼ਾਇਰਾਨਾ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਾਂ ਜੋ ਚਲਾਕੀ ਫੜੀ ਨਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਸਰੋਤ ਇਸਲਾਮੀ ਰਹੇ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਉਹ ਚੁਣੇ ਗਏ ਜਿਹੜੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼/ਯੂਰਪੀ ਨਜ਼ਰੀਏ ਜਾਂ ਸੋਚ 'ਚ ਫਿੱਟ ਬੈਠਦੇ ਸਨ। ਇਸਲਾਮ ਅਤੇ ਇਸਲਾਮਪ੍ਰਸਤੀ ਹਿੰਦੂ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦੇ ਦੋਖੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ।

ਭਾਰਤੀ ਦਾਨਿਸ਼ਵਰ ਕਿਉਂਕਿ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਵੱਲੋਂ ਘੜੇ ਵਿਦਿਅਕ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਪੈਦਾਇਸ਼ ਸਨ, ਇਸੇ ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਇਤਿਹਾਸ ਤੇ ਪ੍ਰੰਪਰਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਵਿਚ ਵੀ ਉਹੀ ਵਿਗੜ ਆ ਗਏ ਜੋ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਾਮਰਾਜੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਭਾਰਤੀ ਦਾਨਿਸ਼ਵਰ ਹੀ ਕੀ, ਵਾਲਟੇਅਰ, ਹੀਗਲ, ਕਾਂਤ ਤੇ ਗਿਬਨ ਵਰਗੇ ਆਲਮੀ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕਾਂ ਦਾ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਪ੍ਰਤੀ ਨਜ਼ਰੀਆ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਗੜਾਂ ਉਤੇ ਹੀ ਆਧਾਰਿਤ ਰਿਹਾ। ਭਾਰਤੀ 'ਇਲੀਟ' ਦਾ ਇਸੇ ਗੁਮਰਾਹੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਣਾ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੀ ਸੀ। ਲਿਹਾਜ਼ਾ, ਅਜਿਹੀ ਗੁਮਰਾਹੀ ਤੋਂ ਰਾਜਾ ਰਾਮਮੋਹਨ ਰਾਏ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ,

ਜਵਾਹਰਲਾਲ ਨਹਿਰੂ, ਮੁਹੰਮਦ ਅਲੀ ਜਿਨਾਹ, ਡਾ. ਭੀਮ ਰਾਓ ਅੰਬੇਦਕਰ ਤੇ ਅੱਲਾਮਾ ਇਕਬਾਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਚ ਸਕੇ।

ਇਸ ਸਮੁੱਚੇ ਕਥਾਨਕ ਅਤੇ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰ ਕੇ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਬਾਰੀਕੀ ਨਾਲ ਅਧਿਐਨ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਮੂਲ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਮਾਨਨ ਅਹਿਮਦ ਆਸਿਫ ਦੀ ਕਿਤਾਬ 'ਦਿ ਲੋਸ ਆਫ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ: ਦਿ ਇਨਵੈਨਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ' (ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੀ ਗੁੰਮਸ਼ੁਦਗੀ: ਇੰਡੀਆ ਦੀ ਘੜਤ)। ਮਾਨਨ ਆਸਿਫ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਤੇ ਹੋਰ ਪੱਛਮੀ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਰਚੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨੀ ਇਲੀਟ ਨੇ ਸੱਚ ਤੇ ਸਿਰਫ ਸੱਚ ਵਜੋਂ ਨਾ ਸਵੀਕਾਰਿਆ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਪੂਰਾ ਉਪ ਮਹਾਂਦੀਪ ਸ਼ਾਇਦ ਹੁਣ ਵੀ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਹੁੰਦਾ।

ਮਾਨਨ ਅਹਿਮਦ ਆਸਿਫ ਨੇ 17ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਦੱਖਣੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਤਾਰੀਕਸਾਜ਼ ਮੁਹੰਮਦ ਕਾਸਿਮ ਫਰਿਸ਼ਤਾ ਦੀ ਕਿਤਾਬ 'ਤਾਰੀਖ-ਇ-ਫਰਿਸ਼ਤਾ' ਉਤੇ 90 ਸਫੇ ਕੇਂਦਰਤ ਕਰ ਕੇ ਇਹ ਦਰਸਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਫਰਿਸ਼ਤਾ ਨੇ ਕੀ ਲਿਖਿਆ ਅਤੇ ਜੇਮਜ਼ ਮਿੱਲ, ਅਲੈਗਜ਼ਾਂਡਰ ਡਾਊ, ਜੇਨਾਥਨ ਸਕੋਟ ਤੇ ਜੌਹਨ ਬ੍ਰਿਗਜ਼ ਵਰਗੇ ਨਾਮਵਰ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਨੇ ਕਿਵੇਂ ਇਸ ਲੇਖਣ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਨੂੰ ਅਨਰਥ ਵਿਚ ਬਦਲਿਆ। ਕਿਤਾਬ ਇਹ ਵੀ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੀਵਨਜੀ ਜਮਸ਼ੇਦਜੀ ਮੋਦੀ, ਗੁਲਾਮ ਯਜ਼ਦਾਨੀ, ਈਸ਼ਵਰੀ ਪ੍ਰਸਾਦ ਉਪਾਧਿਆਇ, ਸੁਰੇਂਦਰ ਨਾਥ ਸੇਨ ਵਰਗੇ ਡੇਵ ਦਰਜਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਨੇ ਪਿਛਲੀ ਸਦੀ ਦੇ ਮੁੱਢ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਤੱਕ ਸਾਡੇ ਉਪ ਮਹਾਂਦੀਪ ਦੇ ਦਾਨਿਸ਼ਵਰਾਂ ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਸਰਬਰਾਹਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨੀ ਤਹਿਜੀਬੀ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨਾਲ ਨਿਰਖਣ-ਪਰਖਣ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਪਾਏ ਪਰ ਇਹ ਵਾਸਤੇ ਸਾਡੇ 'ਇਲੀਟ' ਵਰਗ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ 'ਤੇ ਬੱਝੀ ਪੱਟੀ ਨਾ ਖੋਲ੍ਹ ਸਕੇ। 1947 ਵਾਲੇ ਬਟਵਾਰੇ ਨੇ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨੀ ਤਹਿਜੀਬ ਨਾਲ ਵੱਧ ਧਰੋਹ ਕਮਾਇਆ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤਾਂ ਬਣਿਆ ਹੀ, ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਵੀ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿਚੋਂ ਮਿਟਾ ਕੇ 'ਇੰਡੀਆ' ਉਰਫ ਭਾਰਤ' ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਅੱਠ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਉਮਰ ਲੰਮੀ ਸਾਂਝੀ ਵਿਰਾਸਤ ਵੱਲ ਨਾ ਸਿਰਫ ਪਿੱਠ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਗੋਂ ਸੋਹਿੰਦਤੀ ਤਹਿਜੀਬ ਨੂੰ ਜ਼ਿਬ੍ਰਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਨਸੂਬੇ ਵੀ ਵਿੱਢ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਨਤੀਜੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੀ ਹਨ।...

... ਵਾਹਗੇ ਦੇ ਲਹਿੰਦੇ ਵੱਲ ਜਿਹੜਾ ਮੁਲਕ ਵਜ਼ੂਦ ਵਿਚ ਆਇਆ, ਉਹ ਖੁਦ ਨੂੰ ਮੋਮਿਨਾਂ ਦੀ ਧਰਤ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਹਿੱਤ ਆਪਣੀ 92 ਫੀਸਦੀ ਵਸੋਂ ਦਾ ਡੀ.ਐਨ.ਏ. 'ਬਦਲਣ' ਦੀ ਹੋੜ ਵਿਚ ਫਸਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨੀ ਜੱਦ ਮਿਟਾਉਣ ਦੀ ਲਾਲਸਾਵੱਸ ਉਹ ਇਸ ਹਕੀਕਤ ਤੋਂ ਵੀ ਇਨਕਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਅਰਬੀ ਸ਼ੇਖਾਂ-ਸੱਯਦਾਂ ਦੇ ਖੂਨ ਅੰਸ਼ ਵਾਲੀ ਵਸੋਂ ਅੱਠ ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਹੈ। ਇੰਜ ਹੀ ਵਾਹਗੇ ਤੋਂ ਚੜ੍ਹਦੇ ਪਾਸੇ ਮੋਦੀ ਸੈਨਾ ਅਕਬਰ ਨੂੰ ਮਹਾਨ ਕਹਿਣ-ਦੱਸਣ ਤੋਂ ਵੀ ਮੁਨਕਰ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ।

ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ਜਨਮੇ ਅਤੇ ਸਕੂਲ ਪੱਧਰ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਉਥੇ ਹੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਾਨਨ ਆਸਿਫ ਦੀ ਕਿਤਾਬ 'ਸੱਚ ਸੁਣਾਇਸੀ' ਵਰਗਾ ਹੋਕਾ ਹੈ। ਇਸ ਹੋਕੇ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਹੈ ਵੀਹ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਅਕਾਦਮਿਕ ਖੋਜ ਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਰੋਤਾਂ ਦਾ ਡੂੰਘਾ ਅਧਿਐਨ। ਸਕੂਲ ਪੱਧਰ ਤੋਂ ਹੀ ਪੜ੍ਹਾਏ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਮੁੜ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲਏ ਜਾਣ ਦਾ ਇਹ ਹੋਕਾ ਵਾਹਗੇ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਸੁਣੇ ਤੇ ਜਜ਼ਬ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ

ਕਾਲਮ 'ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ' ਨੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਅੰਦਰ ਬੈਠੇ ਸ਼ਾਇਰ ਨੂੰ ਖੂਬ ਹਲੁਣਿਆ ਹੈ। ਤਸਵੀਰ ਦੇਖ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ ਵਿਚ ਜੋ ਵਲਵਲੇ ਉਠਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਕਵਿਤਾ ਦੀਆਂ ਦੋ ਤੋਂ ਚਾਰ ਸਤਰਾਂ 'ਚ ਸਾਨੂੰ ਤਸਵੀਰ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭੇਜੋ। ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ, ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਫੋਟੋ ਨਾਲ ਕਾਵਿ ਟੋਟਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਰ ਕੈਪਸ਼ਨ ਭੇਜਣ ਲਈ ਆਖਰੀ ਤਾਰੀਖ 23 ਜਨਵਰੀ 2021 ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-465

ਕੁੜਤੇ-ਚਾਦਰੇ ਸਾਦਾ ਹੈ ਪਹਿਰਾਵਾ, ਵੱਖ ਵੱਖ ਰੰਗ ਦੀ ਦਸਤਾਰ ਸਜਾਈ। ਸੁੱਕੀ ਬੰਦੇ ਹੱਕ ਲੈਣਾ ਜਾਣਦੇ, 'ਕੱਲੇ' 'ਕੱਲੇ ਨੇ ਤਾਰੀਓ' ਡਾਂਗ ਲਿਸ਼ਕਾਈ।

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-463

ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਹਾਂ ਸਮੇਂ ਦੇ ਹਾਣੀ ਨਹੀਂ ਰਹੇ ਅਨਪੜ੍ਹਾਂ ਦੀ ਢਾਣੀ। ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਚਾਲ ਛੇਤੇ ਨੇ ਘੋਲ ਹੈ ਜਿੱਤ ਦੀ ਠਾਣੀ। ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਜਿੱਤ ਵੱਲ ਜਾਣਾ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ ਜੱਗ ਦੀ ਪੂਰੀ ਖਬਰ, ਜੋ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਲਵੇਗਾ ਪੰਗਾ ਐਸੀ ਨੀਤੀ ਦੀ ਪੁੱਟਾਂਗੇ ਕਬਰ। -ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਨੂਰਪੁਰੀ

ਵਾਹ! ਕਿਸਾਨੀ ਘੋਲ ਨੇ ਆਖਿਰ ਅਜ਼ਬ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰੰਗ ਦਿਖਾਇਆ। ਹੈ ਸੀ 'ਗਦਰ' ਅਸਾਡਾ ਵਿਰਸਾ 'ਟਰਾਲੀ-ਟਾਈਮਜ਼' ਨੇ ਯਾਦ ਕਰਾਇਆ। ਟਰਾਲੀਓ-ਟਰਾਲੀ ਵੰਡ ਵੰਡਾ ਕੇ ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ ਦਾ ਪਾਠ ਪੜ੍ਹਾਇਆ। -ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਧੋਰ ਪਿੰਡ ਕਲਾਹੜ (ਲੁਧਿਆਣਾ) ਫੋਨ: 91-98783-37222

ਘਰ-ਬਾਰ ਤੇ ਬੱਚੇ ਛੱਡ ਕੇ ਸਹੁੰ ਧਰਤੀ ਦੀ ਖਾ ਕੇ। ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਬੰਨੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਗਾਨੇ ਵਿਚ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਆ ਕੇ। ਪਰਚਾ ਕੱਢ ਸੁਚੇਤ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਹਰ ਮੋਰਚੇ 'ਤੇ ਜਾ ਕੇ। ਅਨਪੜ੍ਹ ਕਹਿਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਜਾਵਾਂਗੇ ਪੜ੍ਹਨੇ ਪਾ ਕੇ। -ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਵਪਾਲੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਨਗਰ, ਬਠਿੰਡਾ ਫੋਨ: 91-94176-49275

ਟਰਾਲੀ ਟਾਈਮਜ਼ ਪੜ੍ਹੇ ਅਖਬਾਰ। ਸਿਦਕ, ਸਬਰ, ਮਨ ਸਾਂਤ, ਅਡੋਲ ਨਾ ਕੋਈ ਤੋਖਲਾ, ਨਾ ਤਕਰਾਰ। ਟਰਾਲੀ, ਟਰੈਕਟਰ ਸੰਗ ਜੰਗ ਜਿੱਤਾਂਗੇ ਵਾਹਣੀ ਪਾ ਦੇਣੀ ਸਰਕਾਰ। -ਦਵਿੰਦਰ ਕੌਰ

ਅਸੀਂ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਏ 'ਤੇ ਵੀ ਹਾਂ ਸਾਡਾ ਆਪਣਾ ਹੈ ਅਖਬਾਰ। ਸਕਦੇ ਜਾਈਏ ਸਾਡੇ ਆਈ. ਟੀ. ਸੈਲ ਦੇ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਯੁੱਧ ਲਈ ਹਾਂ ਤਿਆਰ। -ਇੰਦਰਜੀਤ ਮੰਗਾ ਪਿਟਸਬਰਗ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ

ਜਾਗ ਉਠਿਆ ਬਈ! ਜਾਗ ਉਠਿਆ ਕਿਸਾਨ। ਹੱਕਾਂ ਆਪਣਿਆਂ ਲਈ ਲੜਨਾ ਨਹੀਂ ਕੋਈ ਗੁਨਾਹ। ਮੋਰਚੇ 'ਤੇ ਵੀ ਪਲ ਪਲ ਦੀਆਂ ਰੱਖੇ ਖਬਰਾਂ, ਇਕਜੁੱਟ ਹੋ ਕੇ ਚੱਲਣ ਸਭਨਾਂ ਦਾ ਸੋਚਦੇ ਭਲਾ। ਪੋਹ ਦੇ ਠੰਢੇਠਾਰ ਯਥ ਮੌਸਮ 'ਚ ਕਿਸਾਨ ਦੇ ਸਬਰ ਤੇ ਜਜ਼ਬੇ ਨੂੰ ਸਲਾਮ। ਸਾਰੇ ਆਲਮ ਦੀ ਲੈ ਹਮਦਰਦੀ ਲੋਟੂਆਂ ਦੀ ਨੀਂਦ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਰਾਮ। -ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੂਰ ਪਿੰਡ ਕੁਲਬੁਰਫਾ, ਪਟਿਆਲਾ ਫੋਨ: 91-98784-69639

ਘੋਲਾਂ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਮੰਗਦੀ ਹੈ ਅੰਤਰਮੁਖੀ ਤੇ ਬਾਹਰਮੁਖੀ ਹਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਘੋਖਣਾ ਜਰੂਰੀ ਚੱਪੇ ਚੱਪੇ ਦੀ ਖਬਰ ਰੱਖਣਾ ਦੋਸਤ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੀ ਪਛਾਣ ਹੈ ਜਰੂਰੀ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ, ਨਿੱਕਾ ਜਿਹਾ ਘੁਣ ਦਰਖਤ ਖੋਖਲਾ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਸਬਰ, ਦ੍ਰਿੜ ਇਰਾਦਾ ਆਪਾ ਬਚਾਓ ਪਹਿਲਾਂ ਹਿੱਕ ਤਾਣ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖੜ੍ਹਨਾ ਜਣਾ-ਖਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਖੜ੍ਹ ਓਹੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਰਦ ਹੈ ਦਿਲੋਂ ਮਰਜ਼ ਦਾ। -ਦਰਸ਼ਨਪਾਲ ਦੋਸਾਂਡ

ਕਾਮਾਗਾਟਾਮਾਰੂ ਦਾ ਵੈਨਕੂਵਰ ਤੇ ਅਜੋਕਾ ਕਿਸਾਨ ਧਰਨਾ

ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਰੋੜਕੇ ਨੇ ਮੈਂ 1914 ਵਾਲੇ ਕਾਮਾਗਾਟਾਮਾਰੂ ਦੀ ਲਾਮਿਸਾਲ ਘਟਨਾ ਚੇਤੇ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਦੋਹਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਸਿਰਫ ਫਸਿਆਂ ਸਵਾ ਮਹੀਨਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਅਸਲ ਮਸਲੇ 'ਤੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਬਾਂ ਉਰਲੀਆਂ-ਪਰਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਡੰਗ ਟਪਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਹਿਰਾਂ ਦੇ ਕੋਰੇ ਤੇ ਠੰਢ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਦਮ ਦੇਖਣ ਉਤੇ ਤੁਲੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਚਾਰ ਦਰਜਣ ਤੋਂ ਵਧ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਜਾ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ, ਫੇਰ ਵੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਹੌਸਲੇ ਬੁਲੰਦ ਹਨ। ਇਕ ਸਦੀ ਪਹਿਲਾਂ 1914 ਵਿਚ ਬਰਤਾਨੀਆਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 400 ਮੁਸਾਫਿਰਾਂ ਦੇ ਭਰੇ ਕਾਮਾਗਾਟਾਮਾਰੂ ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਵੈਨਕੂਵਰ ਦੀ ਬੰਦਰਗਾਹ ਦੇ ਬਾਹਰ ਰੋਕੀ ਰੱਖਿਆ ਸੀ।

ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਪੱਛਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਂਤ ਮਹਾਸਾਗਰ ਦੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਵੈਨਕੂਵਰ ਇਹ ਸਹਿਰ ਕਾਮਾਗਾਟਾਮਾਰੂ ਸਾਕੇ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਿੰਦੂ ਰਿਹਾ।

ਅੰਤ 14 ਅਪਰੈਲ ਤੋਂ ਜਹਾਜ਼ ਦੇ ਅੰਦਰ ਤੁਕੇ 340 ਸਿੱਖ, 12 ਹਿੰਦੂ ਤੇ 24 ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਫ 24 ਮੁਸਾਫਿਰਾਂ, ਜਹਾਜ਼ ਦੇ ਡਾਕਟਰ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਤੇ ਇੰਡੀਆ ਤੋਂ ਕੈਨੇਡਾ ਪਰਤਣ ਵਾਲੇ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਬਾਕੀ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ 23 ਜੁਲਾਈ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਵਾਪਸ ਚਾਲੇ ਪਾਉਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਸਾਕੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਬਾਬਾ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਭਕਨਾ, ਮੋਲਾਨਾ ਬਰਕਤ ਉਲਾਹ ਤੇ ਹਸਨ ਰਹੀਮ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਅਨੇਕਾ ਮਰਜੀਵੇ ਤੇ ਸਨ।

ਕਾਮਾਗਾਟਾਮਾਰੂ ਦੇ ਮੁਸਾਫਿਰ ਸਵਾ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਜਹਾਜ਼ ਵਿਚ ਕੈਦ ਰਹਿਣ ਪਿਛੋਂ ਵਾਪਸ ਪਰਤ ਕੇ ਕਲਕੱਤਾ ਦੀ ਬਜ਼ਬਜ ਘਾਟ ਉਤੇ ਜਿਹੜੀਆਂ ਸਹੀਦੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਗੋਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਥਲਿਓ ਮਿੱਟੀ ਖਿੱਚ ਲਈ। ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਦੀਆਂ ਸਹੀਦੀਆਂ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਚੁਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕਿੰਨਾ ਤੇਲ ਚੌਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਸਮੇਂ ਨੇ ਦਸਣਾ ਹੈ।

ਹੁਣ ਥੋੜ੍ਹਾ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਪ੍ਰਾਂਤ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਚੋਖੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਜਿੱਤਣ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਈਆਂ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ ਦੀਆਂ ਹੁਲਾਸ ਭਰੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਦਾ ਅਖਬਾਰਾਂ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆਂ ਵਿਚ ਚੰਗਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੋ ਚੁਕਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਤੀ ਵਿਚ ਇਕ ਹੋਰ ਵੱਡੀ ਖਬਰ ਹੈ, ਰਾਜ ਚੋਹਾਨ ਦਾ ਉੱਥੋਂ ਦੀ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੇ ਸਪੀਕਰ ਵਜੋਂ ਚੁਣਿਆ ਜਾਣਾ।

ਰਾਜ ਚੋਹਾਨ, 1973 ਵਿਚ ਪਰਵਾਸੀ ਬਣ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਕੈਨੇਡਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਪੀਕਰ ਚੁਣੇ

ਜਾਣ 'ਤੇ ਰਾਜ ਚੋਹਾਨ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦਿਆਂ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਦੇ ਪ੍ਰੀਮੀਅਰ ਜੌਹਨ ਰੋਰਗਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਾ ਸਿਰਫ ਬੀ. ਸੀ. ਸਰੋਂ ਸਮੁੱਚੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਬਾਕੀ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਵੀ, ਸਪੀਕਰ ਦੇ ਮਾਣਮੱਤੇ ਪਦ ਉਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਵਾਲਾ ਰਾਜ ਚੋਹਾਨ ਪਹਿਲਾ ਪੰਜਾਬੀ ਹੈ। ਅਸੈਂਬਲੀ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਪੰਨਵਾਦੀ ਭਾਸ਼ਨ ਵਿਚ ਰਾਜ ਚੋਹਾਨ ਨੇ ਵੀ ਕਾਮਾਗਾਟਾਮਾਰੂ ਕਾਂਡ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਪੈਰ ਜਮਾਉਣ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਕੈਨੇਡਾ ਪਹੁੰਚਣ 'ਤੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਖੁਦ ਫਾਰਮ ਵਰਕਰ

ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਟਰੇਡ ਯੂਨੀਅਨ ਵਿਚ ਸਰਗਰਮ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਅੱਸੀਵਿਆਂ ਵਿਚ ਬਣੀ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਫਾਰਮ ਵਰਕਰਾਂ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ ਦਾ ਬਾਨੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਿਆ। ਸਾਲ 2005 ਵਿਚ ਉਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਐਡਮੰਡ ਬਰਨਬੀ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਅਸੈਂਬਲੀ ਮੈਂਬਰ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਚਾਰ ਵਾਰ ਚੋਣ ਜਿੱਤਣਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਦੋ ਦੋ ਭਰਾ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਲੁਧਿਆਣਾ ਤੇ ਮੋਹਾਲੀ ਵਿਖੇ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਵਕਾਲਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਕੇਂਦਰ ਨਾਲ ਅਜੋਕੀ ਟੱਕਰ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਤਾਂ ਸਮੇਂ ਨੇ ਕੱਢਣੇ ਹਨ, ਪਰ ਏਸ ਘੋਲ ਨੇ ਅੱਜ ਦੇ ਦਿਨ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਹਮਦਰਦੀ ਜਿੱਤੀ ਹੈ। ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਜਾਟਾਂ ਤੇ ਮਲੋਰਕੋਟਲਾ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਸਮੇਤ ਪ੍ਰਤੱਖ ਹੈ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀ ਔਲਾਦ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਅਹਿਮ ਹਿੱਸਾ ਪਾਏਗੀ।

ਮਸਲਾ ਏਨਾ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਨਹੀਂ, ਜਿੰਨਾ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣਿਆਂ ਤੋਂ ਮਾਇਕ ਲਾਹਾ ਲੈਣ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜੇ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਭਾਰਤੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਲੋਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਕਣਕ ਤੇ ਝੋਨੇ ਲਈ ਯੋਗ ਭੰਡਾਰਨ ਤੇ ਵਿਤਰਣ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਸੁਵਿਧਾ ਨਹੀਂ ਤੇ ਸਾਰੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਫਲ ਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਵੀ ਘਟੋ ਘਟ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ ਦੀ ਸੁਵਿਧਾ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅੰਦੋਲਨਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਮੰਤਵ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣਿਆਂ ਦੇ ਚੁੰਗਲ ਵਿਚ ਫਸਾਉਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਘਰਾਣੇ ਦੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਤਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਬਜ਼ ਬਾਗ ਦਿਖਾਉਣਗੇ, ਪਰ ਫੇਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਹੜੱਪ ਜਾਣਗੇ। ਜੇ ਕਿਸਾਨ ਨਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਕੇਂਦਰ ਵੱਲੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਠੋਸੇ ਜਾਣਾ ਸਰਾਸਰ ਗਲਤ ਹੈ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਸਵਿਧਾਨ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਵਿਸ਼ਾ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦਾ ਹੈ, ਕੇਂਦਰ ਦਾ ਨਹੀਂ।

ਏਡਾ ਵੱਡਾ ਧੱਕਾ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਹੋਰ ਕੀ ਹੈ?

ਤੇਰਾ ਸਿੰਘ ਚੰਨ ਦੇ ਵਾਰਿਸਾਂ ਦਾ ਅੰਤਰ-ਜਾਤੀ ਵਿਆਹਾਂ 'ਤੇ ਪਹਿਰਾ: ਇਪਟ ਦੇ ਰੰਗਕਰਮੀ, ਅਭਿਨੇਤਾ ਤੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਅਤੇ ਰਹਿ ਚੁਕੇ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਸੋਚ ਨੂੰ ਪ੍ਰਨਾਏ ਤੇਰਾ ਸਿੰਘ ਚੰਨ ਨੇ ਹੁਣ ਸਾਲ 100 ਦਾ ਹੋ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਜਿਹਲਮ (ਹੁਣ ਪਾਕਿਸਤਾਨ) ਦੇ ਜੰਮਪਲ ਇਸ ਜਿਉਂਦੇ ਦਾ ਜਨਮ ਛੇ ਜਨਵਰੀ 1920 ਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਭਰ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਉੱਤੇ

ਤੇਰਾ ਸਿੰਘ ਚੰਨ
ਹੀ ਪਹਿਰਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ, ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਰੂਹ ਫੂਕੀ ਕਿ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਤਿਹਾਈ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਅੰਤਰ-ਜਾਤੀ ਤੇ ਅੰਤਰ-ਧਰਮੀ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਚੰਨ ਹੁਰਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਧੀ ਸੁਲੇਖਾ ਨੇ ਟੇਲਰ ਮਾਸਟਰ ਘਰਾਣੇ ਦੇ ਰਾਜਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸਿਰਜਣਾ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਹਮਸਫਰ ਚੁਣਿਆ ਤੇ ਦੋਹਾਂ ਦੀ ਅਮਰੀਕਾ ਨਿਵਾਸੀ ਬੇਟੀ ਸਿਰਜਣਾ ਨੇ ਬਾਣੀਆਂ ਦੇ ਰਾਹੁਲ ਬਿਦਲਿਸ਼ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਇਆ। ਸਿਰਫ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਬਣੀ ਰਚਨਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪਤੀ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਸਹਿਗਲ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਸਹੁਰੇ ਤੇਰਾ ਸਿੰਘ

ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ
ਫੋਨ: 91-98157-78469
Sandhugulzar@yahoo.com

ਚੰਨ ਦੇ ਚੱਢਾ ਗੋਤ ਵਾਂਗ ਖੱਤਰੀ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ। ਸਵਰਗੀ ਚੰਨ ਦੀ ਦੂਜੀ ਧੀ ਨਿਤਾਸ਼ਾ ਨੇ ਖੁਖਰੈਣ ਬਰਾਦਰੀ ਦੇ ਜਸਬੀਰ ਕੋਹਲੀ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੇਟੇ ਸੁਮੀਤ ਨੇ ਪੰਡਿਤਾਂ ਦੀ ਧੀ ਸੁਚੇਤਾ ਚਤੁਰਵੇਦੀ ਨੂੰ। ਤੀਜੀ ਧੀ ਮਮਤਾ ਨੇ ਤੇਜਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਰੋੜਾ ਨਾਲ ਸ਼ਾਦੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੇਟੀ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਨੇ ਰਾਹੁਲ ਪਾਠਕ ਨਾਂ ਦੇ ਪੰਡਿਤ ਨਾਲ। ਚੰਨ ਹੁਰਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਬੇਟੇ ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵਿਰਕ ਜੱਟਾਂ ਦੀ ਧੀ ਅਮਰਜੀਤ ਕੌਰ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਸਾਥਣ ਬਣਾਇਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨੂੰਹ ਸ਼ਰਮਾ ਪਰਿਵਾਰ ਤੋਂ ਹੈ ਤੇ ਜਵਾਈ ਖੱਤਰੀ। ਦੂਜੇ ਬੇਟੇ ਦਿਲਦਾਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਤਨੀ ਮੁਸਲਿਮ ਸੁਲਤਾਨਾ ਹੈ ਤੇ ਬੇਟੀ ਸੰਦਲੀ ਦਾ ਪਤੀ ਨਵਜੀਵਨ ਜੱਟ ਸਿੱਖ ਬੀਏਟਰ ਹਸਤੀ ਕੰਵਲਜੀਤ ਵਿੱਲੋਂ ਦਾ ਬੇਟਾ ਹੈ। ਤੀਜੇ ਬੇਟੇ ਜਨਮੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਤਨੀ ਜਸਬੀਰ ਕੌਰ ਅਰੋੜਿਆਂ ਦੀ ਧੀ ਹੈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਧੀ ਸੁਗੰਧੀ ਕਪੂਰ ਘਰਾਣੇ ਵਿਚ ਵਿਆਹੀ ਗਈ ਹੈ। ਹੈ ਕਿਧਰੇ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਅੰਤਰ-ਜਾਤੀ ਵਿਆਹ ਬਾਰੇ ਪਹਿਰੇ ਵਾਲੀ ਸਾਂਝ! ਇਹ ਵਰਤਾਰਾ ਅਜੋਕੇ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਵਿਚ ਤਾਂ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਵੀ ਅੰਦੋਲਨ ਹੈ।

ਅੰਤਿਕਾ: ਫੈਜ਼ ਅਹਿਮਦ ਫੈਜ਼
ਗਰ ਬਾਜ਼ੀ ਇਸ਼ਕ ਕੀ ਬਾਜ਼ੀ ਹੈ ਜੋ ਕੁਛ ਹੈ ਲਗਾਏ ਡਰ ਕੈਸਾ, ਜੋ ਜੀਤ ਗਏ ਤੋ ਜੀਤ ਗਏ ਹਾਰੇ ਭੀ ਤੇ ਬਾਜ਼ੀ ਮਾਤ ਨਹੀਂ।

ਜਿਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਮਨ ਬੜਾ ਬੇ-ਚੈਨ ਹੈ। ਦਿਨ ਰਾਤ ਇੱਕੋ ਹੀ ਗੱਲ, ਇੱਕੋ ਹੀ ਵਿਚਾਰ, ਇੱਕੋ ਹੀ ਚਰਚਾ; ਕਿਸੇ ਦਾ ਫੋਨ ਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਫਿਰ ਓਹੋ ਹੀ ਗੱਲ ਸੁਰੂ। ਮੈਂ ਹੀ ਕਿਉਂ, ਪੰਜਾਬ ਜਾਂ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਬੈਠਾ ਹਰ ਸ਼ਖਸ-ਚਾਹੇ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਪਿਆ ਵਸਦਾ ਹੋਵੇ, ਅੱਜ ਚਿੰਤਾਤੁਰ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਉੱਥੋਂ ਦੇ ਜੰਮੇ ਜਾਏ ਹਾਂ, ਉਸ ਮਿੱਟੀ ਵਿਚ ਖੇਡ ਕੇ ਪਰਵਾਨ ਚੜ੍ਹੇ ਹਾਂ, ਸਾਡੇ ਜੀਵਨ ਰੂਪੀ ਦਰਖਤ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਉਥੇ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਤਾਂ ਰਾਤੀਂ ਸੁੱਤਿਆਂ ਸੁਪਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡਾਂ ਅਤੇ ਖੇਤਾਂ ਦੇ ਹੀ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਸਾਡੀ ਹਰ ਸੋਚ ਸਾਡੇ ਅਤੀਤ ਨਾਲ ਜੁੜ ਸਾਨੂੰ ਉਥੇ ਹੀ ਜੋੜੀ ਰੱਖਦੀ ਹੈ,

ਮੇਰਾ ਮੁਲਕ, ਮੇਰਾ ਪਿੰਡ, ਮੇਰਾ ਘਰ, ਮੇਰੀ ਜ਼ਮੀਨ,
ਬੀਬੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਸੈਕਰਮੈਂਟੋ
ਫੋਨ: 916-687-3536

ਮੇਰੇ ਖੇਤ, ਸਾਡੀ ਸੋਚ, ਸਾਡੀ ਚਿੰਤਾ ਗਲਤ ਵੀ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ!

ਟੀ. ਵੀ. ਲਾਓ ਤਾਂ ਜਾਲਮ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਖਰੀਦੇ ਹੋਏ ਲੋਕ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਨਹੀਂ, ਉਲਟ ਬੋਲਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਮੈਂ ਟੀ. ਵੀ. ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹਾਂ। ਆਪਣਾ ਫੋਨ ਫੜਦੀ ਹਾਂ ਤਾਂ ਅਣਗਿਣਤ ਚੈਨਲ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਈਵ ਪੋਸਟਾਂ ਦਿਖਾ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਦੀ ਤੇ ਦੇਖਦੀ ਹਾਂ, ਮਨ ਨੂੰ ਕੁਝ ਤਸੱਲੀ ਭਾਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਲੋਕ ਸੱਚ ਬੋਲ ਤੇ ਸੱਚ ਦਿਖਾ ਰਹੇ ਹਨ; ਫਿਰ ਵੀ ਮਨ ਵਿਆਕੁਲ ਹੋ ਉਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਇਥੇ ਹਾਂ, ਤੇ ਉਥੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ!

ਕਾਸ਼ ਅੱਜ ਮੈਂ ਵੀ ਆਪਣੇ ਉਸ ਸਰਬ ਸਾਂਝੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਬੈਠ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾ ਰਹੀ ਹੁੰਦੀ, ਪਰ ਜੀਵਨ ਵੀ ਤਾਂ ਇਕ ਸੰਘਰਸ਼ ਹੀ ਹੈ, "ਤਪਿ ਤਪਿ ਲੁਹਿ ਲੁਹਿ ਹਾਥ ਮਰੋਰਉ।"

ਜਦ ਤੋਂ ਇਹ ਹੱਕ ਸੱਚ ਦਾ ਮੋਰਚਾ ਲੱਗਿਆ ਹੈ, ਮੈਂ ਉਪਰਾਮ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਹਰ ਰੋਜ਼

ਹਮਰੀ ਬੇਦਨ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਜਾਨੈ

ਘੰਟਿਆਂ ਬੱਧੀ ਲਿਖਣ ਵਾਲੀ ਗੁੰਮ ਸੁੰਮ ਜਿਹੀ ਹੋ ਗਈ ਹਾਂ। ਕਾਗਜ਼ ਕਲਮ ਲੈ ਕੇ ਬੈਠਦੀ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸੁਬਦ ਦੁਰ ਤੁਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਮੈਂ ਬਉਰੀ ਹੋ ਇੱਧਰ-ਉਧਰ ਦੇਖ ਉਠ ਪੈਂਦੀ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇੰਟਰਨੈਟ 'ਤੇ ਜਾਂਦੀ ਹਾਂ, ਖਬਰਾਂ ਦਾ ਜਿਵੇਂ ਹੜ੍ਹ ਆਇਆ ਹੋਵੇ, ਹਰ ਥਾਂ ਕਿਸਾਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਜ਼ਰਾ ਵੀ ਫਿਕਰ ਨਹੀਂ। ਪੜ੍ਹਦੇ ਤੇ ਸੁਣਦੇ ਵੀ ਆਏ ਹਾਂ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਮੁਲਕ ਦਾ ਰਾਜਾ ਪਰਜਾ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਔਲਾਦ ਵਾਂਗ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਤਾਂ ਔਲਾਦ ਹੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਭਲਾ ਕਾਹਨੂੰ ਪਰਜਾ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰੇਗਾ?

ਰਾਤ ਜਦ ਸੌਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਸਰੀਰ ਇਥੇ ਅਤੇ ਮਨ ਉਥੇ ਹੀ ਸੀ। ਸੁਤਕਾਂ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੁੱਟੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹੱਕ, ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗਿਆ ਮੈਂ ਕਿਸ ਵੇਲੇ ਉਥੇ ਜਾ ਪਹੁੰਚੀ। ਜਿਸ ਪਾਸੇ ਜਿਸ ਵੀ ਸੁਤਕ ਵੱਲ ਵੇਖਾਂ ਖਲਕਤ ਹੀ ਖਲਕਤ, ਮੈਂ ਬਾਵਰੀ ਹੋ ਹੋ ਦੇਖਦੀ ਹਾਂ-ਚਾਰ ਚੁਫੇਰੇ ਸੰਗਤਾਂ ਹੀ ਸੰਗਤਾਂ। ਕਿਤੇ ਰਾਗੀ ਸਿੰਘ ਪਏ ਸੁਬਦ ਗਾਇਨ ਕਰਦੇ ਨੇ, ਕਿਤੇ ਢਾਡੀ ਪਏ ਵਾਰਾਂ ਗਾਉਂਦੇ ਨੇ ਅਤੇ ਕਿਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਲਾਕਾਰ ਪਏ ਆਪਣੇ ਹੱਕਾਂ ਦੇ ਗੀਤ ਗਾਉਂਦੇ ਨੇ; ਕਿਸਾਨ ਆਗੂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪਏ ਆਖਦੇ ਨੇ, 'ਯੋਧਿਓ ਇਸ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਅਸਾਂ ਸਾਂਤਮਈ ਬਣਾ ਕੇ ਅਗੇ ਵਧਣਾ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਟੀਚੇ ਅਤੇ ਸਾਂਤੀ ਵਿਚ ਹੀ ਸਾਡੀ ਜਿੱਤ ਹੋਣੀ ਹੈ।' ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ, ਯੂ. ਪੀ., ਬਿਹਾਰ, ਰਾਜਸਥਾਨ, ਹਰ ਸਟੇਟ ਦਾ ਕਿਰਤੀ ਕਿਰਸਾਨ ਅਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰ-ਗੱਲ ਕੀ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਹਰ ਵਰਗ ਦੇ ਲੋਕ ਜੋ ਇਸ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿਚ ਆ ਜੁੜੇ ਹਨ, ਉਹ ਸਾਰਾ ਇਕ ਪਰਿਵਾਰ ਹੀ ਤਾਂ ਹੈ।

ਲੋਹਾਂ ਤਪ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਬੀਬਿਆਂ ਤੇ ਵੀਰੇ ਪਰਸਾਦੇ ਪਕਾਈ ਜਾ ਰਹੇ ਨੇ, ਨਾਲ ਹੀ ਪਰ੍ਹਾਂ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਦੇਗਿਆਂ ਵਿਚ ਦਾਲਾਂ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਬਣ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਹਰ ਜਾਤ ਦਾ ਹਰ ਮਜ਼ਹਬ ਦਾ ਇਨਸਾਨ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਹਿੰਦੂ ਤੁਕ ਕੋਊ ਰਾਵਜੀ ਇਮਾਮ ਸਾਫੀ

ਮਾਨਸ ਕੀ ਜਾਤ ਸਭੈ ਏਕੈ ਪਹਿਚਾਨਬੋ। ਏਨੇ ਨੂੰ ਇਕ ਮਹਾਨ ਆਤਮਾ ਨੇ ਆ ਸਿਰ 'ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖਿਆ ਤੇ ਮਿਠਤੀ ਅਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਬੋਲੇ, "ਬੀਬਾ ਕਿਸ ਨੂੰ ਪਏ ਭਾਲਦੇ ਜੇ, ਸਾਨੂੰ ਦੱਸੋ!" ਮੈਂ ਹੱਥ ਜੋੜ ਆਖਿਆ, "ਜੀ ਮੈਂ ਤਾਂ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਦੀਦਾਰ ਕਰਨ ਆਈ ਹਾਂ ਮਨ ਬੜਾ ਵਿਆਕੁਲ ਸੀ, ਉਸੇ ਦੀ ਪਿਆਸ ਬੁਝਾਉਣ ਲਈ ਆਈ ਹਾਂ।" ਉਹ ਗੁਰੂ ਸਵਾਰੇ ਬੋਲੇ, "ਚਲੋ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਥੇ ਲੈ ਚਲੀਏ, ਜਿੱਥੇ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ।" ਮੈਂ ਕਿਹਾ, "ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿੱਜ ਪਤਾ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿੱਥੇ ਜਾਣਾ ਮੰਗਦੀ ਹਾਂ?" ਤਾਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, "ਸਾਨੂੰ ਤਾਂ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਪਤੈ ਚਲੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ।" ਇਹ ਆਖ ਮੇਰਾ ਹੱਥ ਫੜ ਓਧਰ ਨੂੰ ਹੋ ਤੁਰੇ, ਜਿਧਰ ਇਕ ਅਲੌਕਿਕ ਨਜ਼ਾਰਾ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਆਸਮਾਨ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਛੱਤ ਥੱਲੇ ਲੰਮੀਆਂ ਲੰਮੀਆਂ ਪੰਗਤਾਂ ਵਿਚ ਬੈਠ ਅਣਗਿਣਤ ਹੀ ਸੰਗਤਾਂ ਪਈਆਂ ਲੰਗਰ ਛਕਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਅਣਗਿਣਤ ਹੀ ਸੇਵਾਦਾਰ ਲੰਗਰ ਵਰਤਾਈ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਨਾਲ ਸੁਬਦ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ,

ਸੰਤਾ ਕੇ ਕਾਰਜਿ ਆਪਿ ਖਲੋਇਆ
ਹਰਿ ਕੰਮ ਕਰਾਵਣਿ ਆਇਆ ਰਾਮ।।
ਵਾਹ! ਵਾਹ!! ਮੈਂ ਤੱਕਦੀ ਹੀ ਰਹਿ ਗਈ, ਪਿਤਾ ਜੀ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਲੰਗਰ ਵਰਤਾਉਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਪਏ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਮੈਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹੀ ਬੋਲੇ, "ਆ ਮੇਰੇ ਜੀਤਿਆ ਆ ਜਾਗ!" ਮੈਂ ਦੌੜ ਕੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੇ ਗਲ ਲੱਗ ਗਈ, "ਪਿਤਾ ਜੀ ਤੁਸੀਂ ਇਥੇ?" ਤਾਂ ਸਿਰ 'ਤੇ ਪਿਆਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਬੋਲੇ ਮੈਂ ਤਾਂ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਇਥੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਤੈਨੂੰ ਪਿਆ ਉਡੀਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰਾ ਜੀਤ ਜ਼ਰੂਰ ਆਵੇਗਾ; ਹੋ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਕਿ ਤੂੰ ਨਾ ਆਵੇ।" ਆਪ ਮੁਹਾਰੇ ਹੀ ਮੇਰੇ ਹੱਥ ਸੁਕਰਾਨੇ ਵਿਚ ਜੁੜ ਗਏ ਤਾਂ ਮੈਂ ਗੁਰੂ ਸਵਾਰੇ ਜੀ ਵੱਲ ਦੇਖ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਇਸ਼ਾਰੇ ਨਾਲ ਪੁਛਿਆ ਕਿ ਇਹ ਕੌਣ ਹਨ, ਤਾਂ ਪਿਤਾ ਜੀ ਹੱਥ ਜੋੜ ਸਿਰ ਝੁਕਾ ਕੇ ਬੋਲੇ, "ਇਹ ਓਹੀ ਹਨ, ਜੋ ਸਾਰੇ ਕਾਰਜ ਪਏ ਆਪ ਹੀ ਕਰਦੇ ਹਨ; ਇਹ ਓਹੀ ਹਨ, ਜੋ ਹਰ ਵੇਲੇ ਸਭ ਦੀ ਸਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ; ਇਹ ਓਹੀ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਿਹਰ ਨਾਲ ਅੱਜ ਸਾਰੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਇਕ ਥਾਂ ਪਰਿਵਾਰ

ਵਾਂਗ ਜੁੜ ਬੈਠੀ ਹੈ, ਸਭ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੀ ਖੇਲ ਤਾਂ ਵਰਤ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬੇਟਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ 'ਤੇ ਡਿੰਗ ਤੇ ਸੁਕਰਾਨੇ ਕਰ, ਇਹੋ ਹੀ ਤਾਂ ਹੈ ਜੋ ਤੈਨੂੰ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ 'ਚ ਸੰਭਾਲੀ ਫਿਰਦੇ ਹਨ ਵਰਨਾ...।"

ਮੈਂ ਚਰਨਾਂ 'ਤੇ ਡਿੰਗ ਆਪਣਾ ਮਸਤਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੋਹਣੇ ਪਾਵਨ ਚਰਨਾਂ 'ਤੇ ਰੱਖ ਆਖਿਆ, "ਭਲਾ ਮੈਂ ਬਾਵਰੀ ਕੀ ਜਾਣਾ ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ ਤੇਰੀ ਰਹਿਮਤ ਕਿੱਥੇ ਕਿੱਥੇ ਪਈ ਵਰਸਦੀ ਹੈ! ਮੇਰੇ ਮਿਹਰਬਾਨ ਪਿਤਾ ਜੀ ਅੱਜ ਸਾਖਸ਼ਾਤ ਆਪ ਜੀ ਮੇਰੇ ਨਿਮਾਣੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ...! ਮਿਹਰ ਕਰਨਾ ਮੇਰੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਮੈਨੂੰ ਕਦੀ ਇਕੱਲਿਆਂ ਨਾ ਛੱਡਣਾ ਜੀ, ਸਦੀਵ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਰਹਿਣਾ ਜੀਉ, ਕਿਸ ਹੀ ਕੋਈ ਕੋਇ ਮੰਵ ਨਿਮਾਣੀ ਇਕ ਤੂ।।"

ਤਾਂ ਸਿਰ 'ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖ ਆਖਣ ਲੱਗੇ, "ਝੱਲੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ! ਤੈਨੂੰ ਜਨਮ ਤੋਂ ਲੈ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕਦੀ ਇਕੱਲਿਆਂ ਛੱਡਿਆ ਈ? ਨਹੀਂ ਨਾ! ਤੇ ਅੱਗੋਂ ਕਿਵੇਂ ਛੱਡ ਦਿਆਂਗੇ, ਸਦਾ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਹੀ ਰਹਾਂਗੇ।" ਜਦ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਬਾਹੋਂ ਫੜ ਉਠਾਇਆ ਤਾਂ ਦੇਖਾਂ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਤਾਂ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਕਿੱਥੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਪਿਤਾ ਜੀ ਬੋਲੇ, "ਉਹ ਇਥੇ ਹੀ ਕਿਤੇ ਹੋਣਗੇ, ਏਡੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਸਾਂਝ ਸੰਭਾਲ ਵੀ ਤਾਂ ਕਰਨੀ ਹੈ।"

"ਪਿਤਾ ਜੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਆਪ ਇਥੇ?"
ਤਾਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, "ਪਤਾ ਈ ਨਾ ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਜਗਤ ਵਿਚ ਕੀ ਕੁਝ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ! ਧਰਮੀਆਂ ਨੇ ਧਰਮੀ ਹੋਣ ਦੇ ਢੰਗ ਤਾਂ ਰਚ ਲਏ ਹਨ, ਪਰ ਸਿਰਫ ਦਿਖਾਵੇ ਲਈ, ਭੋਲੇ ਭਾਲੇ ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਲੁੱਟਣ ਲਈ। ਪੁੱਤਰਾ! ਅੱਜ ਇਕ ਨਹੀਂ, ਸਾਰੇ ਹੀ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਧਰਮੀ ਬਣੇ ਲੋਕ ਅਸਲ 'ਚ ਠੱਗ ਤੇ ਲੁਟੇਰੇ ਹਨ। ਚੋਲੇ ਭਾਵੇਂ ਭਗਵੇਂ ਹਨ ਜਾਂ ਚਿੱਟੇ, ਅੰਦਰੋਂ ਸਭ ਚੋਰ ਹਨ, ਧਰਮ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਚੰਗੇ ਹਨ, ਪਰ ਧਰਮੀਆਂ ਨੇ ਇਹ ਧਰਤੀ ਨਰਕ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਬੇ-ਬੱਸ, ਮਜ਼ਬੂਰ ਗਰੀਬ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਢਿੱਡੋਂ ਭੁੱਖੇ ਰਹਿ ਰਹਿ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੱਗੇ ਚੜ੍ਹਾਵੇ ਚੜ੍ਹਾ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਅਮੀਰ ਪੂੰਜੀਪਤੀ ਗਰੀਬਾਂ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਮੋਜਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਕੁੱਤਾ ਰਾਜ ਬਹਾਲੀਐ ਫਿਰ ਚੱਕੀ ਚਟੈ।।

ਬੇਟਾ! ਧਰਮੀਆਂ ਤੋਂ ਤਾਂ ਤਖਤਾਂ ਤਾਜਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਸਿੱਖਿਆ ਲੈ ਰਾਜ ਭਾਗ ਚਲਾਉਣੇ ਸਨ, ਪਰ ਧਰਮੀ ਤਾਂ ਆਪ ਹੀ ਠੱਗਾਂ ਨਾਲ ਜਾ ਰਲੇ ਹਨ। ਆਹ ਜੋ ਮੋਦੀ ਨੇ ਪਰਜਾ ਦਾ ਖੂਨ ਪੀਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਪਿੱਛੇ ਵੀ ਬਥੇਰੇ ਧਰਮੀ ਬੈਠੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮਾਇਆ ਦੀ ਹਵਸ ਵਿਚ ਸਣੇ

ਮੋਦੀ, ਪੂੰਜੀਪਤੀਆਂ ਦੀ ਝੋਲੀ ਵਿਚ ਜਾ ਡਿੱਗੇ ਹਨ। ਉਸੇ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਗਰੀਬ ਕਿਰਤੀ-ਕਿਸਾਨ ਅਤੇ ਹਰ ਵਰਗ ਦਾ ਮਜ਼ਦੂਰ ਸੁਤਕਾਂ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਧੱਕੇ ਖਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਹੁਣ ਇਹ ਅਜਬ ਵਰਤਾਰਾ ਵਰਤੋਗਾ ਕਿ ਕੁਠਾਲੀ ਵਿਚ ਪਏ ਸੋਨੇ ਵਾਂਗ ਇਹ ਲੋਕ ਸਵੱਛ ਅਤੇ ਖਾਲਸ ਇਨਸਾਨ ਬਣ ਕੇ ਸੱਚ ਦਾ ਰਾਜ ਕਾਇਮ ਕਰਨਗੇ, ਕੂੜ ਦਾ ਤੇ ਅਧਰਮ ਦਾ ਰਾਜ ਖਤਮ ਹੋਵੇਗਾ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਰਾਂ 'ਤੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਤਾਜ ਸਜਣਗੇ। ਇਹ ਲੋਕ ਮਾਇਆ ਦੇ ਨਹੀਂ, ਮਾਨਵਤਾ ਦੇ ਪੁਜਾਰੀ ਹੋਣਗੇ। ਇੱਥੋਂ ਹੀ ਸਤਿਜੁਗ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਵੇਗਾ, ਰਾਜਾ ਤੇ ਰੰਕ ਇਕੋ ਜਿਹੇ ਹੋਣਗੇ, ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਰ ਪ੍ਰਾਣੀ ਉੱਚੇ ਸੁੱਚੇ ਕਿਰਦਾਰ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸਭ ਦੇ ਹੱਕ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਹੋਣਗੇ।"

ਮੈਂ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਆਖਿਆ, "ਪਿਤਾ ਜੀ, ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਸਭ ਕਿਵੇਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ?"

ਤਾਂ ਸੁਕਰਾਨੇ ਵਿਚ ਹੱਥ ਜੋੜ ਬੋਲੇ, "ਭਲਾ ਮੇਰੀ ਕੀ ਔਕਾਤ! ਇਹ ਬਚਨ ਤਾਂ ਪ੍ਰੀਤਮ ਪਿਆਰੇ ਜੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਮੁਖਾਰਬਿੰਦ 'ਚੋਂ ਨਿਕਲੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਜੋ ਉਹ ਆਪਣੇ ਨਿਕਟ ਵਰਤੀ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪਏ ਆਖਦੇ ਸਨ।"

"ਪਿਤਾ ਜੀ, ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ?"
ਤਾਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, "ਉਸ ਦੀ ਮਿਹਰ ਦਾ ਕੋਈ ਪਾਰਾਵਰ ਤਾਂ ਹੈ ਨਹੀਂ! ਪ੍ਰੀਤਮ ਪਿਆਰੇ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਵਾਰ ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ ਕਰਕੇ ਬੈਠਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਤੇ ਦਰਸ਼ਨ ਰੂਪੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪੀ ਪੀ ਕੇ ਜੁੜਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਉਸ ਮਾਲਕ ਨਾਲ। ਬੱਸ ਮਿਹਰ ਕੀਤੀ ਸੂ ਤੇ ਜਿਸ ਦਿਨ ਇਥੇ ਆਉਣਾ ਸੀ, ਇਸਾਰਾ ਕਰ ਬੋਲੋ, 'ਗੁਰਮੁਖਾ ਚੱਲਣਾ ਈ ਸੇਵਾ ਦੇ ਸਾਗਰ ਵਿਚ ਚੁੱਭੀਆਂ ਲਾਉਣ ਲਈ?' ਤਾਂ ਮੈਂ ਝੱਟ ਨਾਲ ਹੋ ਤੁਰਿਆ... ਇਹ ਤਾਂ ਉਸ ਮਾਲਕ ਜੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ, ਜੋ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਵਰਤਾਉਣ ਲਈ ਆਏ ਹਨ। ਬੱਸ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਹੋਰ, ਫਿਰ ਮਿਹਰਾਂ ਹੀ ਮਿਹਰਾਂ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਸਭ ਜੀਵ ਸੁੱਖੀ ਵੱਸਣਗੇ।"

ਆਨੰਦ ਵਿਭੋਰ ਹੋਈ ਪਈ ਸਾਂ ਕਿ ਅਵਾਜ਼ ਆਈ, "ਮੰਮਾ ਜੀ ਉਠੋ! ਅੱਜ ਬਹੁਤ ਸੁੱਤੇ ਹੋ।" ਦਿਨ ਚੜ੍ਹ ਆਇਆ ਸੀ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦੀਦਾਰ ਨਾਲ ਤਨ-ਮਨ ਠੰਢਾ ਹੋਇਆ ਪਿਆ ਸੀ। ਸੁਕਰਾਨੇ 'ਚ ਸੁਬਦ ਮੂੰਹੋਂ ਨਿਕਲਿਆ, ਹਮਰੀ ਬੇਦਨ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਜਾਨੈ ਮੇਰੇ ਮਨ ਅੰਤਰ ਕੀ ਪੀਰ।।

ਸਿੱਖ ਕਿਰਸਾਨੀ ਦਾ ਸੰਘਰਸ਼, ਫਿਰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ...?

80ਵੇਂ ਦਹਾਕੇ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਮੈਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਅਖਬਾਰ 'ਅਜੀਤ' ਜਲੰਧਰ ਨਾਲ ਕਲਕੱਤੇ ਤੋਂ ਵਪਾਰਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਕਲਕੱਤਾ, ਬੰਬਈ, ਦਿੱਲੀ, ਮਦਰਾਸ, ਬੰਗਲੌਰ ਅਤੇ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਸ਼ਹਿਰ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਇਸਤਿਹਾਰ ਦੇਣ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕੇਂਦਰ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਇਸਤਿਹਾਰ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਐਡ ਏਜੰਸੀਆਂ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਸਥਿਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕ ਮੀਡੀਆ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇਕ ਮੁੱਖ ਸਰੋਤ ਦੂਰ ਦਰਸ਼ਨ ਹੀ ਸੀ। ਰੇਡੀਓ ਵੀ ਉਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ ਐਡ ਦੇਣ ਦਾ ਇਕ ਸਸ਼ਕਤ ਮਾਧਿਅਮ

ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮੁਲਤਾਨੀ
multaniny@gmail.com

ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਫੁਪਦੀ ਹਿੰਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਅਖਬਾਰ 'ਪੰਜਾਬ ਕੇਸਰੀ' ਦੀ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸਾਰੇ ਹੀ ਵਿਗਿਆਪਨ ਕੇਂਦਰਾਂ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਚੜ੍ਹਤ ਸੀ। ਐਡ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੇ ਮੀਡੀਆ ਪਲੈਨ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਅਖਬਾਰ ਵਜੋਂ ਪੰਜਾਬ ਕੇਸਰੀ ਦੀ ਹੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ ਐਡ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦਾ ਦਬਦਬਾ ਬਹੁਤ ਸੀ। ਕਲਾਇੰਟ ਏਜੰਸੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸੁਝਾਈ ਮੀਡੀਆ ਲਿਸਟ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਐਡ ਏਜੰਸੀਆਂ ਵਿਚ ਮੀਡੀਆ ਪਲੈਨਿੰਗ ਵਿਭਾਗ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਮੀਡੀਆ ਪਲੈਨਰ, ਮੀਡੀਆ ਕੰਟਰੋਲਰ, ਮੀਡੀਆ ਸਰਵੀਸਿੰਗ, ਕਲਾਇੰਟ ਐਗਜ਼ੈਕਿਊਟਿਵ ਅਤੇ ਸਰਵੀਸਿੰਗ ਵਿਭਾਗ ਬਹੁਤ ਖਾਸ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਕਲਾਇੰਟ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੀ ਵਪਾਰਕ ਲੋੜ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਸਾਲਾਨਾ ਮੀਡੀਆ ਪਲੈਨ ਬਣਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਹਰ ਐਡ ਏਜੰਸੀ ਵਿਚ ਮੀਡੀਆ ਮੈਨੇਜਰ ਇੱਕ ਅਹਿਮ ਪੋਸਟ ਹੁੰਦੀ ਸੀ।

ਸਾਰੀਆਂ ਹੀ ਅਖਬਾਰਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਐਡ ਮੈਨੇਜਰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਐਡ ਏਜੰਸੀਆਂ ਵਿਚ ਸਾਲਾਨਾ ਦੋ ਵਾਰ ਜ਼ਰੂਰ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਮਾਰਚ-ਅਪਰੈਲ 'ਚ, ਜਦੋਂ ਹਰ ਵੱਡੇ ਕਲਾਇੰਟ ਦਾ ਸਾਲਾਨਾ ਐਡ ਕੰਪੈਨ ਬਣਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਵੀਵਾਲੀ ਸਮੇਤ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਦਾ ਸੀਜ਼ਨ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਅਖਬਾਰਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਵੇਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਖਬਾਰ ਨੂੰ ਐਡ ਬਿਜਨਸ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੀਡੀਆ ਮੈਨੇਜਰ ਤੇ ਮੀਡੀਆ ਵਿਭਾਗਾਂ ਨੂੰ ਲੱਚ/ਡਿਨਰ ਦਿੰਦੇ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਮੈਨੇਜਰ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਿਫਟ ਯਾਂ ਕੈਸ਼ ਪੈਸੇ ਵੀ ਦਿੰਦੇ ਕਰਦੇ ਸਨ।

ਪੰਜਾਬ ਕੇਸਰੀ ਅਖਬਾਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਤ ਕਰ ਚੁਕਾ ਸੀ। ਲਾਲਾ ਜਗਤ ਨਰਾਇਣ ਦੇ ਦੋ ਬੇਟੇ ਵੱਡਾ ਰਮੇਸ਼ ਚੋਪੜਾ ਅਤੇ ਵਿਜੇ ਚੋਪੜਾ ਵੀ ਅਖਬਾਰ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਪੈ ਗਏ ਸਨ। ਰਮੇਸ਼ ਚੋਪੜਾ ਵਧੇਰੇ ਕਰਕੇ ਬਿਜਨਸ ਲਈ ਸਾਰੇ ਵਪਾਰਕ ਕੇਂਦਰਾਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਰੇ ਸੈਂਟਰਾਂ ਦੇ ਮੀਡੀਆ ਮੈਨੇਜਰਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਕੇਸਰੀ ਨਾਲ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸਾਰੀਆਂ ਐਡ ਏਜੰਸੀਆਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਕੇਸਰੀ ਦੀ ਤੂਤੀ ਬੋਲਦੀ ਸੀ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਅਖਬਾਰ ਵਜੋਂ ਪੰਜਾਬ ਕੇਸਰੀ ਨੂੰ ਹੀ ਇਹ ਮਾਣ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੀ।

ਜਦੋਂ ਮੈਨੂੰ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਅਜੀਤ ਲਈ ਵਪਾਰਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਬਣਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਕਲਕੱਤਾ ਦੀ ਐਡ ਮਾਰਕੀਟ ਵਿਚ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਕੇਸਰੀ ਦੀ ਹੀ ਚੱਲਦੀ ਸੀ। ਇੱਥੇ ਮੈਂ ਇਹ ਦੱਸ ਦਿਆਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਜੁਬਾਨ ਦਾ ਸੂਰ ਤੋਂ ਰੱਬ ਹੀ ਰਾਖਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਜਦੋਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਐਡ ਏਜੰਸੀਆਂ ਵਿਚ ਅਜੀਤ ਦੇ ਵਪਾਰਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਵਜੋਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ, ਤਾਂ ਐਡ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਘੜਿਆ ਘੜਾਇਆ ਉੱਤਰ ਹੁੰਦਾ ਜੀ, ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਪੰਜਾਬ ਕੇਸਰੀ ਅਖਬਾਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਸਰਕੂਲੇਸ਼ਨ ਵੀ ਅਜੀਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ। ਦਿਲ ਰੱਖਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਹਾਂ ਜੇ ਕਲਾਇੰਟ ਕੋਲ ਐਕਸਟਰਾ ਬਜਟ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਫਿਰ ਅਜੀਤ ਬਾਰੇ ਸੋਚੋਗੇ। ਹਰ ਪਾਸੇ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਜਵਾਬ ਸੁਣ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੰਜ ਨਹੀਂ ਮੰਨਣਾ। ਮੇਰੇ ਵਾਸਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਹੈਰਾਨੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਸੀ, ਪੰਜਾਬ ਜਿੱਥੇ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਹਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਹਿੰਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਅਖਬਾਰ ਕਿਵੇਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ? ਮੈਂ ਪੰਜਾਬ ਕੇਸਰੀ ਦੀ ਸਥਾਪਤ ਪੁਜ਼ੀਸ਼ਨ ਅਤੇ ਵੱਧ ਸਰਕੂਲੇਸ਼ਨ ਦੀ

ਕਾਟ ਕਰਨ ਲਈ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਮਾਨਕਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕਠਾ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀ ਜੀਅ ਔਸਤ ਆਮਦਨ ਭਾਰਤ ਦੇ ਦੂਜੇ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਸੀ। ਇੰਜ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਦੂਜੇ ਕੇਂਦਰੀ ਮਾਨਕਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਸਮਕਾਲੀ ਰਾਜਾਂ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਸੀ। ਦੂਜਾ ਇਹ ਕਿ ਹਰੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ, ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਧੁੰਮਾਂ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸਨ, ਉਹ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦਿਆਂ ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਹੋਈ ਹੈ, ਸੋ ਇਸ ਕਰਕੇ ਪਿੰਡ ਦਿਆਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਸ਼ਕਤੀ ਆਪਣੇ ਸਮਕਾਲੀ ਸ਼ਹਿਰੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਪੰਜਾਬੀ ਹੀ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਇਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਬਣਾ ਕੇ ਸਾਰੀਆਂ ਐਡ ਏਜੰਸੀਆਂ ਮੁਹਾਰੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸਾਰੇ ਕੇਂਦਰੀ ਮਾਨਕਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਭਾਰਤ ਦਾ ਨੰਬਰ ਇੱਕ ਰਾਜ ਹੈ। ਮੈਂ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਾਰੀ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਮੂਲ ਕਾਰਨ ਤਾਂ 'ਹਰੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ' ਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਮੁੱਖ ਪਿੰਡ ਹੈ, ਪੇਂਡੂ ਇਲਾਕਾ। ਪੇਂਡੂ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਜੁਬਾਨ ਹੈ ਪੰਜਾਬੀ, ਤੇ ਉਹ ਪੜ੍ਹਦਾ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜਨਸੰਖਿਆ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਵੀ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਹਰ ਰਾਜ ਵਿਚ ਤੁਸੀਂ ਉੱਥੋਂ ਦੀ ਮਾਤਰੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀਆਂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਮੀਡੀਆ ਪਲੈਨ ਵਿਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਰੱਖਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਫਿਰ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਅਖਬਾਰ ਹਿੰਦੀ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਕੇਸਰੀ ਕਿਉਂ? ਦੂਜਾ ਇਹ ਕਿ ਪੈਸਾ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਪਾਸ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ ਪੰਜਾਬੀ ਅਖਬਾਰ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਪੰਜਾਬ ਕੇਸਰੀ ਦੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਪਾਠਕ ਬਿਹਾਰ ਅਤੇ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਆਏ ਪਰਵਾਸੀ ਮਜ਼ਦੂਰ ਹਨ। ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਸ਼ਕਤੀ ਵੀ ਵੱਧ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਦਿਹਾੜੀਦਾਰ ਮਜ਼ਦੂਰ ਹਨ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਕਰਦਾ ਸਾਂ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਕਲਾਇੰਟਾਂ ਦਾ ਸਮਾਨ ਇਹ ਪੈਸੇ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਖਰੀਦਣਗੇ ਜਾਂ ਦਿਹਾੜੀਦਾਰ ਮਜ਼ਦੂਰ?

ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਯਤਨਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਫਲ ਰਿਹਾ। 2006 ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਅਜੀਤ ਅਖਬਾਰ ਦਾ ਕੰਮ ਛੱਡਿਆ, ਅਖਬਾਰ ਨੂੰ ਕਲਕੱਤੇ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਐਡ ਬਿਜਨਿਸ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਕਹਾਣੀ ਦੱਸਣ ਪਿੱਛੇ ਮੇਰਾ ਮਕਸਦ ਅੱਜ ਦੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਚੌਧਰ ਦਾ ਗੁਣਗੁਣ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਫੌਰਨ ਬਾਅਦ ਦੇ ਦਹਾਕਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਵੀ ਦੱਸਣਾ ਮੇਰੇ ਮਕਸਦ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਰਨਾਰਥੀ ਬਣ ਕੇ ਆਈ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੇ ਕਿੰਨੀ ਸਖਤ ਮਿਹਨਤ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਦਕਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਨੰਬਰ ਵੰਨ ਸਟੇਟ ਬਣ ਸਕਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਹੁਣ ਹਾਲਾਤ ਉਲਟ ਦਿਸ਼ਾ ਵੱਲ ਚਲੇ ਗਏ ਹਨ।

ਅਜੇ ਕੱਲ੍ਹ ਦੀ ਹੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦਾ ਮਜ਼ਹੂਰ ਅਤੇ ਗਿਆਨੀ ਟੀ. ਵੀ. ਐੱਕਰ ਪੁਨਿਆ ਪ੍ਰਸੂਨ ਵਾਜਪਾਈ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਬਾਰੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸਿੰਘ ਬਾਰਡਰ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਪੰਜਾਬੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਦਿੱਖ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਵਾਸਤੂ ਸਥਿਤੀ ਨਾ ਸਮਝੀ ਜਾਏ। ਉਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵਧੇਰੀ ਕਿਸਾਨੀ ਹਾਸ਼ੀਏ 'ਤੇ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਦੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਨੰਬਰ ਵੰਨ ਸਟੇਟ ਅੱਜ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰੀ ਮਾਨਕਾਂ ਅਨੁਸਾਰ 16ਵੇਂ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਅਪਨੇ ਹੱਥੀਂ ਜਮਾਏ ਹਰਿਆਣਾ/ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਈ ਕੇਂਦਰੀ ਮਾਨਕਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਹਨ। ਵਾਜਪਾਈ ਨੇ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਦਿੱਤਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕਿਰਸਾਨੀ ਕਿੰਨੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਕਰਜ਼ਈ ਹੈ। ਕਿਵੇਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਵੀ ਕਰਜ਼ੇ ਦਾ ਬੋਝ ਨਾ ਝੱਲਦੇ ਹੋਏ ਖੁਦਕਸ਼ੀਆ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸਿੰਘ ਬਾਰਡਰ 'ਤੇ ਇਸ ਵੇਲੇ ਜੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਰਸਾਨ ਆਪਣੇ ਜਿਉਂਦੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਲੜਾਈ ਲੜ ਰਹੇ ਹਨ। ਇੱਥੇ ਕਿਸਾਨੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਕਿਸਾਨ ਅਗਵਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਈ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਆਪਸ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰਕ ਮਤਭੇਦ ਹਨ, ਪਰ ਇਸ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿਚ ਉਹ ਇਕੱਠੇ ਹਨ। ਬੜੀ ਸਿਆਣਪ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਕਿਸਾਨੀ

ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੇ ਹੋਰਨਾਂ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਕਿਸਾਨੀ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਹੈ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਇਹ ਜੰਗ ਜਿੱਤ ਲੈਣੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਦਮ ਗਲਤ ਹਨ। ਉਹ ਬੜੀ ਚਲਾਕੀ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬੇਵਕੂਫ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਖੇਤੀ ਸੁਧਾਰ ਬਿੱਲ ਕੋਈ ਨਵੇਂ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੁਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਪਹਿਲੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੀ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। (ਪਰ ਮੌਦੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਬੈਂਕਾਂ ਦਾ ਖੇਤੀ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਦਬਾਉ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਦੇ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਹਿਮਾਕਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤੀ)।

ਅਸਲੀਅਤ ਵਿਚ 2014 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵੇਲੇ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਬੋਕ ਦੇ ਭਾਅ ਝੂਠ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਝੂਠ ਹੀ ਬੋਲਿਆ ਸੀ। ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਵੱਲੋਂ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਪਾਤਨ ਨਾਲ ਆਮ ਜਨਤਾ ਵਿਚ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਸਰਕਾਰ ਪ੍ਰਤੀ ਇੱਕ ਨਾਂਹ ਪੱਖੀ ਸੰਦੇਸ਼ ਗਿਆ। ਦੂਸਰਾ, ਰਾਬਰਟ ਵਾਡਰਾ ਦੇ ਜ਼ਮੀਨੀ ਸੋਦਿਆ ਨੇ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਗਲਤ ਸੰਦੇਸ਼ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੌਦੀ ਝੂਠ ਦੀ ਲਹਿਰ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋ ਕੇ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੇ ਵਾਅਦਿਆਂ ਨੂੰ ਭੁਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਰਾਜ ਕਰਨ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੇ

ਤਜਰਬੇ ਦੀ ਘਾਟ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਦੇ ਬੋਲੇ ਝੂਠ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਨਾ ਲੈਣ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਇਨਾ ਗਿਆਨ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀ ਕੁਲ ਜਨਸੰਖਿਆ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਅਕਲ ਤੇ ਗਿਆਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਹਲਕਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪਰਚਾਣਾ ਹੈ, ਉਹ ਜਾਣ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਿੰਨਾ ਮਰਜ਼ੀ ਝੂਠ ਬੋਲੀ ਜਾਉ, ਇਸ ਅਨਪੜ੍ਹ ਵਰਗ ਦੀ ਸਮਝ ਵਿਚ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਆਉਣਾ। ਇਸੇ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਕੀਮਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਬਦਲ ਕੇ ਮੁੜ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ। ਨਾਲੋਂ ਨਾਲ ਉਸ ਨੇ ਹਿੰਦੂਤਵ ਦਾ ਪੱਤਾ ਖੇਡਣਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ। ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦਾ ਭੋਗ ਪੈ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੌਦੀ ਦੇ ਹੌਸਲੇ ਬੁਲੰਦ ਹੁੰਦੇ ਗਏ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਤਿੰਨ ਕਿਸਾਨੀ ਬਿੱਲ ਉਸੇ ਹੌਸਲੇ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹਨ।

ਨੋਟ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਡਾਨੀ ਗਰੁਪ ਨੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਾਲ ਗੋਦਾਮ ਬਣਾਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ

ਦਿੱਤੇ, ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਅਡਾਨੀ ਦੇ ਇਸ ਕਦਮ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਲਿਆ। ਦਰਅਸਲ ਅੰਦਰਖਾਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨ ਖੇਤੀ ਬਿੱਲਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਤਿਆਰ ਹੋਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਕਰੋਨਾ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਜਦੋਂ ਸਭ ਕੁਝ ਠਹਿਰ ਜਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਚੁਸਤ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਦਿਮਾਗ ਨੂੰ ਇਹ ਲੱਗਾ ਕਿ ਇਹੋ ਸਹੀ ਮੌਕਾ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਿੱਲਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ। ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਤਾਂ ਬਹੁਮਤ ਸੀ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਕਟੌਤੀ ਕਰਕੇ ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਸਭ ਕੁਝ ਤੁਰੰਤ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਰਾਜ ਸਭਾ ਵਿਚ ਇਹ ਬਿੱਲ ਕਿਵੇਂ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪਾਸ ਹੋਏ ਹਨ, ਅਸਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਵੇਖਿਆ ਹੀ ਹੈ।

ਮੌਦੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ 'ਤੇ ਲੋੜ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਯਕੀਨ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਿੱਲਾਂ ਦੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਉਲਝਾ ਕੇ ਜਮਲੇਬਾਜ਼ੀ ਨਾਲ ਠੰਡਾ ਕਰ ਲਵੇਗਾ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਲਿਆ, ਸਗੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਫਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਵਿਖਾਈ ਹੋਕਤਬਾਜ਼ੀ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਆਤਮਿਕ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਦਿੱਤੀ। ਦੂਜਾ ਮੌਦੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ

ਜਾਣਦਾ ਸੀ, ਕਿਵੇਂ ਇਹ ਕੌਮ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਵਾਰ ਕਿਸੇ ਮੁਹਿੰਮ 'ਤੇ ਨਿਕਲਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਫਤਹਿ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਮੁੜਦੀ ਹੈ। ਬੱਸ ਇਥੇ ਹੀ ਮੌਦੀ ਦੇ ਲੋੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਆਤਮ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੇ ਪੁਆਤੇ ਪਾ ਦਿੱਤੇ। ਮੌਦੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਭਰੋਸਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਵਾਰ ਵੀ ਕਵੱਲੀਆਂ ਸਿੱਧੀਆਂ ਪੈਣਗੀਆਂ, ਪਰ ਹੋਇਆ ਕਿ ਹਰ ਚਾਲ ਮੌਦੀ ਨੂੰ ਹੀ ਪੁੱਠੀ ਪਈ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਵਾਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪੱਲਾ ਨਹੀਂ ਫੜਾਇਆ।

ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਜੋ ਇਸ ਕਿਰਸਾਨੀ ਅੰਦੋਲਨ ਵਿਚ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ, ਉਹ ਹੈ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਏਕਤਾ। ਕਿਰਸਾਨੀ ਨਾਲ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੁੜੇ ਹਰ ਵਰਗ ਨੇ ਇਸ ਅੰਦੋਲਨ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਕੇ ਹਿੱਸਾ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਸਮਾਜ ਦੇ ਹਰ ਹਿੱਸੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਇਸ ਅੰਦੋਲਨ ਵਿਚ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ, ਮਨੋਰੋਜਨ ਸਨਅਤ

ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ, ਖੇਤੀ ਸਨਅਤ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਤਕਨੀਕੀ ਕਾਰੀਗਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੀ-ਆਪਣੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲਵਾਈ ਹੈ। ਰਵੀ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਸੰਚਾਲਿਤ ਖਾਲਸਾ ਏਡ ਨੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਇਸ ਅੰਦੋਲਨ ਵਿਚ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਖਾਣ-ਪੀਣ, ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਦਾ ਵੱਡਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅੰਦੋਲਨਕਾਰੀ ਕਿਰਸਾਨ ਸੜਕਾਂ ਦੇ ਦੋਵਾਂ ਪਾਸੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਤਾਲ-ਮੇਲ ਬਿਠਾ ਲਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਬਹੁਤ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਹੈ। ਇਸ ਅੰਦੋਲਨ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਵਿਚ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਏ, ਐਨ. ਡੀ. ਟੀ. ਵੀ. ਅਤੇ ਯੂ ਟਿਊਬ ਜਿਹੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਚੈਨਲਾਂ ਦਾ ਵੀ ਵੱਡਾ ਹੱਥ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੈਨਲਾਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਭੰਡੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਾ ਵੀ ਮੂੰਹ ਤੋੜਵਾਂ ਜੁਆਬ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ 'ਨਾਨਕ ਓੜਕ ਸੱਚ ਰਹੀ' ਨੂੰ ਕ੍ਰਿਤਾਰਥ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਫੈਸਲਾਕੁਨ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨ ਹੀ ਜੇਤੂ ਹੋਣਗੇ, ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕਿਰਸਾਨੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦੁੱਖ ਕੱਟੇ ਜਾਣਗੇ? ਹਾਸ਼ੀਏ 'ਤੇ ਆਈ ਕਿਰਸਾਨੀ ਵਾਸਤੇ ਤਾਂ ਆਮ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਵੀ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਣਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਤਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਨਿੱਤ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਜੂਝਣਾ ਪੈਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਿਰਸਾਨੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾਨਵੀਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵਿਖਾਈ ਦਰਿਆਦਿਲੀ ਕਾਬਿਲੇ ਤਾਰੀਫ ਹੈ। ਬੜੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਰਕਮਾਂ ਇਹ ਸਾਰੇ ਦਾਨਵੀਰ ਖਰਚ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੇਰੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾਨਵੀਰਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਦਾਨਿਸ਼ਵਰਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਿਰਜਣਾਵਾਂ ਕਰਨੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਖੇਤੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਨਾ ਅਤੇ ਮੁੜ ਇਸ ਦੀ ਤਿਜਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਕੁ ਅਜਿਹੇ ਵਪਾਰਕ ਅਦਾਰੇ ਕਾਇਮ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤਾਂ ਜੋ ਹਾਸ਼ੀਏ 'ਤੇ ਬੈਠੀ ਕਿਰਸਾਨੀ ਨੂੰ ਠੁੰਮਣਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਪੰਜਾਬੀ ਕਿਰਸਾਨੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਵੀ ਖਤਮ ਹੋਵੇ।

ਮੈਨੂੰ ਬੇਪਨਾਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਵਰਸੋਏ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਜ਼ਰਖੇਜ਼ ਦਿਮਾਗ ਜ਼ਰੂਰ ਅਜਿਹੇ ਵਪਾਰਕ ਢੰਗ ਤਰੀਕੇ ਈਜਾਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕਿਰਸਾਨੀ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਰਹਿਮ 'ਤੇ ਨਾ ਛੱਡ ਕੇ ਕੋਈ ਅਜਿਹੇ ਵਪਾਰਕ ਨਿਜ਼ਾਮ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰਨ, ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਰਸਾਨੀ ਉਪਜ ਨੂੰ ਲਾਭਦਾਇਕ ਮੁੱਲ ਦੇ ਦੇ ਕੇ ਖਰੀਦੇ, ਭੰਡਾਰਨ ਕਰੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਦੇਸ਼ ਵਿਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਮੰਡੀਆਂ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਤਪਾਦਕਾਂ ਨੂੰ ਵੇਚੇ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਐਗਰੋ ਪ੍ਰੋਸੈਸਿੰਗ ਪਲਾਂਟ ਲਾ ਕੇ ਦਰਮਿਆਨੀ ਕਿਰਸਾਨੀ ਨੂੰ ਰਵਾਇਤੀ ਫਸਲਾਂ ਦੇ ਚੱਕਰ 'ਚੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਦੂਜੀਆਂ ਲਾਭਕਾਰੀ ਖੇਤੀ ਉਤਪਾਦਾਂ ਵੱਲ ਨੂੰ ਮੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਪਨਾਢ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕਿਰਸਾਨੀ ਨੂੰ ਦੁਪਾਸਤ ਲਾਭਕਾਰੀ ਦਰਾਂ 'ਤੇ ਰਿਣ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰਨ। ਜੇ ਸਿੱਖ ਕੁਝ ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਆਸ਼ੇ ਅਨੁਸਾਰ 'ਵੰਡ ਛਕਣ' ਵਾਲੇ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣਗੇ ਤਾਂ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਪਣੇ ਇਸ਼ਟ 'ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ' ਪ੍ਰਤੀ ਸੱਚੀ ਸ਼ਰਧਾ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਤੇ ਸਜਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਕਿਸਾਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਬਚ ਕੇ ਰਹੇ ਅਖੌਤੀ ਧਿਰਾਂ ਤੋਂ

ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਯੂ ਟਿਊਬ 'ਤੇ ਇਕ ਵੀਡੀਓ ਵੇਖਿਆ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਸਮਰਥਕਾਂ ਦੇ ਵਾਤੇ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਕਿਸਾਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਹਮਾਇਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜੇ ਮੈਨੂੰ ਸਮਝ ਵਿਚ ਆਇਆ, ਉਹ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸਾਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਮੋਰਚੇ ਨਾਲ ਇਸ ਗੱਲੋਂ ਬੋਹੱਦ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਸ (ਦੀਪ ਸਿੰਘ) ਨੂੰ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਰਣਨੀਤੀਆਂ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਉਸ ਦੀ ਰਾਇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੇ? ਉਹ ਆਪਣੇ ਸੰਬੋਧਨ ਵਿਚ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀਆਂ ਤੁਕਾਂ ਬੋਲ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਇਰਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਪਾਕ ਤੇ ਗੁਰੂ ਆਸ਼ੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਹੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੇ ਯਤਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲਤਾ ਵਿਚ ਕਿਤੇ ਉਸ ਦਾ ਵੀ ਵੱਡਾ ਹੱਥ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਤੇ ਇਹ ਵੀ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜੇ ਕਿਸਾਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਵਾਲੀ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਰਾਇ ਲਈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਵੱਡੇ ਅਤੇ ਵਧੀਆ ਨਤੀਜੇ ਵਿਖਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ

ਗੱਲ ਦਾ ਬਹੁਤ ਰੰਜ ਹੈ ਕਿ 'ਦੀਪ ਸਿੰਘ' ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸੁਝਾਵਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੋਤਤਾ ਲਈ ਆਪਣੇ ਸਜੇ-ਖੱਬੇ ਬੈਠੇ ਆਪਣੇ ਚਾਟੂਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪੁੱਛਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਹਾਂ ਵਿਚ ਹਾਂ ਵਿਚ ਮਿਲਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਯੂ ਟਿਊਬ ਉੱਪਰ ਨਿਰਤਰ ਵੀਡੀਓ ਵੀ ਪਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਹ ਕਿਸਾਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਜਿਸ ਰਫਤਾਰ ਨਾਲ ਪ੍ਰਫੁਲਿਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਹ ਮੌਦੀ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਅਸੁਖਾਵੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਤਿਆਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਿੰਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਯੂ ਟਿਊਬ ਚੈਨਲਾਂ ਇਸ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਪੁਰਜ਼ੋਰ ਯਤਨ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਚੈਨਲ 'ਪ੍ਰਾਈਮ ਏਸ਼ੀਆ' ਉਤੇ ਜਤਿੰਦਰ ਪੰਨੂ, ਪਰਮਵੀਰ ਬਾਠ ਅਤੇ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵੀ ਕਿਸਾਨੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਭਰਪੂਰ ਤੇ ਸਾਰਥਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਹਿਯੋਗ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਉਂਜ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਰਾਤੋ ਰਾਤ ਪੈਦਾ ਹੋਈਆਂ ਯੂ ਟਿਊਬ ਚੈਨਲਾਂ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਸ ਵਰਗੇ ਕਈ ਨਾਮ ਨਿਹਾਦ ਚਿਹਰਿਆਂ ਦੇ

ਅਨਾਪ ਸ਼ਨਾਪ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਵੀਡੀਓ ਪਾ ਕੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਤੇਜ਼ ਨੂੰ ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਰੰਗ ਦੇਣ ਦੇ ਯਤਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਮਾੜੇ ਯਤਨ ਹਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਵੀ ਮੈਂ ਅਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਵੇਖਦਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਜ਼ਹਿਨ ਵਿਚ ਉਹ ਸਾਰੇ ਖਲਨਾਇਕ ਕਿਰਦਾਰ ਜੀਵੰਤ ਹੋ ਉੱਠਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦੁਰ, ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਖਾਲਸਾ ਰਾਜ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੰਡ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਜੋਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਬਦਹਾਲੀ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਕੁਕਰਮਾਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਭਾਈਵਾਲੀ ਨਿਭਾਈ ਸੀ। ਅਫਸੋਸ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਤਿਹਾਸਕ ਖਲਨਾਇਕੀ ਚਰਿੱਤਰਾਂ ਦੇ ਵਾਰਿਸ ਅੱਜ ਵੀ ਉਸੇ ਪੁਰਾਣੀ ਨਿਰਲੱਜਤਾ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਕੁਕਰਮ ਨਿਰੰਤਰ ਕਰ ਕੇ 'ਪੰਜਾਬ' ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਨੂੰ ਧੂਮਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਫਸੋਸ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੀ ਨਾ ਮੰਨ ਕੇ ਮੂੰਹ ਚੋਟਾਂ ਖਾਧੀਆਂ ਹਨ, ਸ਼ਾਇਦ ਹੁਣ ਢਲਦੀ ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਦੀ ਵਾਰੀ ਹੈ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਰਬੱਤ ਨੂੰ ਸੁਮੱਤ ਬਖਸ਼ੋ।

-ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮੁਲਤਾਨੀ

ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਸਮਰਥਨ ਮੁਲ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਸੰਸਥਾ ਐਫ. ਸੀ. ਆਈ. ਡੁੱਬਣ ਕਿਨਾਰੇ

ਕਿਸੇ ਨੇ ਠੀਕ ਹੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ 'ਤਾਕਤ ਜੁਲਮ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰਦੀ ਹੈ।' ਕੇਂਦਰੀ ਹਕੂਮਤ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਕਾਲੇ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਖੇਤਾਂ ਦਾ ਜਾਇਦਾ ਅੰਦੋਲਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਠੰਢੀਆਂ ਠਾਰ ਰਾਤਾਂ ਵਿਚ ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਨਾਗਵਲ ਪਾਈ ਬੈਠਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਐਮ. ਐਸ. ਪੀ. ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਦਰਜਾ ਮਿਲ ਜਾਵੇ, ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਬਣਾ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਕਿ ਐਮ. ਐਸ. ਪੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਿਣਸ ਖਰੀਦਣ ਵਾਲੀ ਸੰਸਥਾ ਐਫ. ਸੀ. ਆਈ. ਹੀ ਦਿਵਾਲੀਆ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਅੱਜ ਦੀ ਬਿਸਤਾਤ ਨਹੀਂ, ਪਿਛਲੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵਿਛਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਦ ਤੋਂ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਆਈ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਸੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨ

ਸੁਕੰਨਿਆਂ ਭਾਰਦਵਾਜ ਨਾਭਾ
ਫੋਨ: 815-307-3112

ਕਾਨੂੰਨਾਂ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਸਦ ਦੀ ਮੋਹਰ ਲੱਗ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਿ ਐਮ. ਐਸ. ਪੀ. ਦੀ ਕੋਈ ਵਿਵਸਥਾ ਹੀ ਨਾ ਰਹੇ, ਮੰਡੀ ਕਿਤੇ ਟਿਕੇ ਨਾ। ਕਿਸਾਨ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋ ਕੇ ਜੋ ਕੀਮਤ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲੇ, ਉਸ 'ਤੇ ਹੀ ਉਹ ਆਪਣੀ ਜਿਣਸ ਵੇਚੇ।

ਐਫ. ਸੀ. ਆਈ. ਸਟਾਫ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਸੂਬਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਿਟਾਇਰਡ ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ ਤੋਂ ਜੋਗਾ ਸਿੰਘ ਸਾਥੀਆਂ ਸਮੇਤ ਕਿਸਾਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਵਿਚ ਦਿੱਲੀ ਪਹੁੰਚੇ। ਕਿਸਾਨ ਮੋਰਚਾ ਦੇ ਸਿੰਘੂ ਬਾਰਡਰ 'ਤੇ ਧਰਨੇ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਲੜਾਈ ਇਕੱਲੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਖਪਤਕਾਰ, ਐਫ. ਸੀ. ਆਈ. ਦੇ ਵੱਕਾਰ, ਮੁਲਾਜ਼ਮਤ, ਹਰ ਵਰਗ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਜੂਦ ਦੀ ਲੜਾਈ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਲੇ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਤੋਂ ਐਫ. ਸੀ. ਆਈ. ਵੀ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੈ। ਐਮ. ਐਸ. ਪੀ. ਵੀ ਤਾਂ ਹੀ ਬਰਕਰਾਰ ਰਹਿ ਸਕੇਗੀ, ਜੇ ਉਕਤ ਖਰੀਦ ਏਜੰਸੀ ਦਾ ਵਜੂਦ ਰਹੇਗਾ। ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਹੈ। ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਮੌਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੁੰਗੜ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਕਿਸਾਨ ਤੇ ਆਪਣੇ ਅਦਾਰੇ ਐਫ. ਸੀ. ਆਈ. ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਉਹ ਕਿਸਾਨ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਨਾਲ ਹਨ।

ਉਪਰੀ ਝਾਤ ਮਾਰਿਆਂ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਲੋਂ ਮੋਰਚਾ ਵਿੱਢਣ ਉਤੇ ਹਰ ਵਰਗ/ਅਦਾਰਾ ਅੰਤਰ-ਸਬੰਧਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਕੇ ਉਸ ਨਾਲ ਇਕਮੁੱਠਤਾ ਦਿਖਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਪਰਤ-ਦਰ-ਪਰਤ ਸਮਝਣ ਲਈ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਸਮਰਥਨ ਮੁਲ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਨੂੰ ਫਰੋਲਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਐਮ. ਐਸ. ਪੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਖਰੀਦ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਖਰੀਦ ਏਜੰਸੀ ਐਫ. ਸੀ. ਆਈ. 1965 ਵਿਚ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ 'ਜੈ ਜਵਾਨ ਜੈ ਕਿਸਾਨ' ਦਾ ਨਾਹਰਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਮਰਹੂਮ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਲਾਲ ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਨੇ ਬਣਾਈ ਸੀ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਚਾਰ ਮੁਖ ਮੱਦਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਇਹ ਏਜੰਸੀ ਖੜੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਹ 2020 ਵਿਚ ਬੇ-ਮਾਅਨ ਹੋ ਗਈ।

ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਜੀ ਮੁਤਾਬਕ ਗਰੀਬ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਐਮ. ਐਸ. ਪੀ. ਜ਼ਰੂਰ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਕਿਸਾਨ ਖੇਤੀ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਰਹੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਕਿਤੇ ਇਹ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਉਸ ਗਰੀਬ ਨੂੰ ਉਹ ਕੀਮਤ ਵੀ ਨਾ ਮਿਲ ਸਕੇ, ਜੋ ਲਾਗਤ ਉਸ ਦੀ ਲੱਗੀ ਹੈ। ਦੂਜਾ ਪੀ. ਡੀ. ਐਸ. ਸਿਸਟਮ (ਰਾਸ਼ਨ ਦੁਕਾਨਾਂ) ਤੋਂ ਸਸਤੇ ਭਾਅ (ਸਬਸਾਈਡ), ਜੋ ਲੋੜਵੰਦ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਣਕ ਚੌਲ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਨਿਯਮਿਤ ਰਹੇ। ਤੀਜਾ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤਾਂ, ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਇਹ ਐਫ. ਸੀ. ਆਈ. ਦੇ ਗੋਦਾਮਾਂ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਅਨਾਜ ਕੰਮ ਆ ਸਕੇ। ਚੌਥਾ ਸਭ ਤੋਂ ਅਹਿਮ ਕਿ ਬਾਜ਼ਾਰ ਆਪਣੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੀਮਤਾਂ ਤੈਅ ਨਾ ਕਰਨ ਲੱਗੇ। ਇਸ ਲਈ ਐਫ. ਸੀ. ਆਈ. ਦੇ ਗੋਦਾਮਾਂ ਵਿਚ ਪਿਆ ਅਨਾਜ ਚੈਕ ਐਂਡ ਬੈਲੰਸ ਕਰੇਗਾ ਤੇ ਅਨਾਜ ਦੀ ਕੀਮਤ ਆਮ ਜਨਤਾ ਦੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਰਹੇਗੀ।

ਪਰ ਜੇ ਤਿੰਨ ਕਾਨੂੰਨ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਹਨ,

ਉਹ ਉਕਤ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਉਲਟ ਹਨ। ਜਦ ਐਮ. ਐਸ. ਪੀ. 'ਤੇ ਖਰੀਦਣ ਵਾਲੀ ਸੰਸਥਾ ਦਿਵਾਲੀਆਪਨ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੈ ਤਾਂ ਅਨਾਜ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਹੀ ਖਰੀਦੇਗਾ। ਹੁਣ ਐਫ. ਸੀ. ਆਈ. ਕਰੀਬ ਪੰਦਰਾਂ ਫੀਸਦੀ ਅਨਾਜ ਖਰੀਦਦੀ ਹੈ ਤੇ ਦੂਜੀਆਂ ਸਟੋਰਾਂ ਨੂੰ ਵੇਚਦੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਕੀਮਤ ਉਤੇ ਖਰੀਦਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਕੁਝ ਘਾਟਾ/ਵਾਧਾ ਕਰਕੇ ਦੂਜੇ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਆਰਥਿਕ ਹਾਲਾਤ ਮੁਤਾਬਕ ਵੇਚਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਘਾਟੇ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਹਰ ਸਾਲ ਇਹ ਬਜਟ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵੰਡ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਰਾਹੀਂ ਜੋ ਵੀ ਘਾਟਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਫੂਡ ਦਾ ਜੋ ਸਬਸਿਡੀ ਬਜਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿਚ ਐਫ. ਸੀ. ਆਈ. ਨੂੰ ਪੈਸਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਅਨਾਜ ਦੇ ਰੱਖ ਰਖਾਓ, ਪਰਕਿਊਰਮੈਂਟ, ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ, ਸਪਲਾਈ ਆਦਿ ਦੇ ਖਰਚੇ।

ਜਿਵੇਂ ਨੈਸ਼ਨਲ ਫੂਡ ਸਿਕਿਊਰਿਟੀ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 2018-19 ਦਾ ਕੁਲ ਸਬਸਿਡੀ ਬਜਟ ਇਕ ਲੱਖ 70 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਰੱਖਿਆ। ਉਸ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਲੱਖ 40 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਐਫ. ਸੀ. ਆਈ. ਨੂੰ ਦੇਣੇ ਸਨ, ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ। ਫਿਰ ਐਫ. ਸੀ. ਆਈ. ਕਿਥੋਂ ਲੈ ਕੇ ਆਵੇ ਇਹ ਪੈਸਾ? ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਵਿਗੜਦੀ ਗਈ। ਹਾਲਾਤ ਇਹ ਬਣ ਗਏ ਕਿ ਐਫ. ਸੀ. ਆਈ. ਆਪਣੇ ਗੋਦਾਮ ਵਿਚ ਅਨਾਜ ਸੰਭਾਲਣ ਤੋਂ ਵੀ ਅਸਮਰਥ ਹੋ ਗਈ। ਨਾਲ ਦੀ ਨਾਲ ਜਨਤਕ ਵੰਡ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤਾਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਵਿਤਰਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਖਾਧ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਸਿਸਟਮ ਦਾ ਵੀ ਭੋਗ ਪੈ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਥੋਂ ਹੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਾਨੂੰਨ ਲਿਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਹਾਲਾਤ।

ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵੇਲੇ ਐਫ. ਸੀ. ਆਈ. ਉਤੇ ਕਰਜ਼ਾ 91 ਹਜ਼ਾਰ 401 ਕਰੋੜ ਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਕਰਜ਼ਾ ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ 10 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧਦਾ ਇਥੇ ਤਕ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਆਈ ਤਾਂ ਇਸ ਨੇ ਐਫ. ਸੀ. ਆਈ. ਨੂੰ ਪੈਸਾ ਦੇਣਾ ਹੀ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਕਰਜ਼ ਵਧਦਾ ਗਿਆ। ਪਹਿਲੇ ਹੀ ਸਾਲਾਂ 2014-15 ਵਿਚ ਲਗਭਗ 10 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਦਾ ਇਜ਼ਾਫ਼ਾ ਹੋ ਗਿਆ ਯਾਨਿ ਐਫ ਸੀ ਆਈ ਦਾ ਘਾਟਾ ਇੱਕ ਲੱਖ ਤੋਂ ਉਪਰ ਵਧ ਗਿਆ। 2016-17 ਵਿਚ ਇਹ ਇੱਕ ਲੱਖ 32 ਹਜ਼ਾਰ; 2017-18 ਵਿਚ ਇੱਕ ਲੱਖ 92 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ; 2018-19 ਵਿਚ 2 ਲੱਖ ਪੈਂਹਠ ਹਜ਼ਾਰ 732 ਕਰੋੜ ਅਤੇ ਮਾਰਚ 2020 ਤੱਕ ਇਹ 3 ਲੱਖ ਪੰਦਰਾਂ ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੰਕੜਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਐਫ. ਸੀ. ਆਈ. 3/4 ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਦੇ ਘਾਟੇ ਵਿਚ ਚਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਸਰਕਾਰ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੇ ਐਲੋਕੇਟ ਬਜਟ ਦਾ ਹੀ ਪੈਸਾ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੀ ਤਾਂ ਐਫ. ਸੀ. ਆਈ. ਕੀ ਕਰੇ?

ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਲਾਰੇ ਲਾਉਂਦੀ ਰਹੀ ਕਿ ਆਰ. ਬੀ. ਆਈ. ਪੈਸਾ ਦੇਵੇਗੀ। ਐਫ. ਸੀ. ਆਈ. ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੈਸ਼ ਕਰੈਡਿਟ ਲਿਮਟ, ਸਮਾਲ ਸੇਵਿੰਗ ਫੰਡ, ਬੈਂਕ ਦੇ ਐਨ. ਪੀ. ਏ. ਰਾਹੀਂ ਕਰਜ਼ ਲਿਆ। ਇਹ ਕੁਝ ਬਾਂਡਜ਼ ਹਨ, ਜੋ ਕੈਸ਼ ਕਰਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਚੌਥਾ ਐਨ. ਐਸ. ਐਸ. ਐਫ. (ਨੈਸ਼ਨਲ ਸਮਾਲ ਸੇਵਿੰਗ ਫੰਡ) ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕਰਜ਼ ਲਿਆ। 2016-17 ਵਿਚ 66 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ, ਫਿਰ 90 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਕਰਜ਼ ਲਿਆ। ਉਸ 'ਤੇ ਵੀ ਅਨਾਜ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਬਦਤਰ ਹੁੰਦੀ ਗਈ, ਖਰਚੇ ਪੂਰੇ ਕਰਨੇ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੁੰਦੇ ਗਏ। ਇਸ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਰਨ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਵੇਅਰ ਹਾਊਸ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਵੇਅਰ ਹਾਊਸ ਗੋਤਮ ਅਡਾਨੀ ਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਏ. ਏ. ਐਲ. ਐਲ. (ਅਡਾਨੀ ਐਗਰੋ ਲੋਜਿਸਟਿਕ ਲਿਮ.) ਨੇ 2015 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਗੋਦਾਮ ਬਣਾਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤੇ। ਤੇ ਐਫ ਸੀ ਆਈ ਨਾਲ 7 ਸੌ ਕਰੋੜ ਦੀ ਡੀਲ ਹੋ ਗਈ। ਪਰ ਹੁਣ ਅਡਾਨੀ ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕਿਸਾਨ ਸਿੱਧੇ ਹੀ ਅਨਾਜ ਲੈ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੋਦਾਮਾਂ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਣ। ਐਫ ਸੀ ਆਈ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਨਿਕਲ ਜਾਵੇ। ਅਲੱਗ ਅਲੱਗ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਅਲੱਗ ਅਲੱਗ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ। ਐਫ ਸੀ ਆਈ ਸਿਰਫ ਐਮ. ਐਸ. ਪੀ. ਵਾਲੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਰਹਿ ਗਈ। ਉਸ ਦਾ ਸਿਰਫ ਇੱਕੋ ਕੰਮ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮਾਲ ਇਕੱਠਾ ਕਰਕੇ ਅਡਾਨੀ ਦੇ ਗੋਦਾਮਾਂ ਤਕ ਪਹੁੰਚਾਵੇ। ਪੰਜ ਲੱਖ 72 ਹਜ਼ਾਰ ਮੀਟ੍ਰਿਕ ਟਨ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪੰਜ ਰਾਜਾਂ-ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ,

ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ, ਮਹਾਂਰਾਸ਼ਟਰ ਤੇ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦਾ ਜੋ ਮਾਲ ਐਫ. ਸੀ. ਆਈ. ਦੇ ਗੋਦਾਮ ਵਿਚ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਉਹ ਅਡਾਨੀ ਦੇ ਸਾਇਲੋ ਵਿਚ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਿੱਧੇ ਹੀ ਅਡਾਨੀ ਨਾਲ ਸੌਦਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐਫ. ਸੀ. ਆਈ. ਵਲੋਂ ਐਮ. ਐਸ. ਪੀ. 'ਤੇ ਖਰੀਦਿਆ 3 ਲੱਖ ਮੀਟ੍ਰਿਕ ਟਨ ਉਸ ਦੇ ਗੋਦਾਮ ਵਿਚ ਜਾਵੇਗਾ। ਹੁਣ ਇਹ ਗੋਦਾਮ ਬਿਹਾਰ, ਯੂ. ਪੀ., ਗੁਜਰਾਤ, ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਵੀ ਬਣਨ ਜਾ ਰਹੇ

ਫੰਡ ਵਿਚੋਂ ਲਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਇੱਕ ਲੱਖ 91 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਉਤਾਰਿਆ ਕਿਵੇਂ ਜਾਵੇਗਾ?

ਜੋ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਉਸ ਬਾਜ਼ਾਰ ਲਈ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਇਹ ਸਭ ਚੀਜ਼ਾਂ ਤੈਅ ਕਰਨੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਰਾਜਾਂ-ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਬਿਹਾਰ, ਯੂ. ਪੀ., ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ, ਕਰਨਾਟਕ, ਛੱਤੀਸਗੜ, ਉਤਰਾਖੰਡ, ਝਾਰਖੰਡ ਆਦਿ ਵਿਚ ਐਮ. ਐਸ. ਪੀ. ਖਤਮ ਕਰਕੇ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਮੰਡੀ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਹੈ, ਉਥੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਪੂੰਜੀਪਤੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕਰੋੜਾਂ ਦਾ ਚੂਨਾ ਲਾ ਕੇ ਫਰਾਰ ਹੋ

ਉਸ ਦੀ ਜਿਣਸ ਦਾ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ ਖੇਤੀ ਲਾਗਤ ਤੇ ਵਧਦੀ ਮਹਿੰਗਾਈ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਡੇਢ ਗੁਣਾ ਤਕ ਮਿਥਿਆ ਗਿਆ ਹੈ; ਪਰ ਇਥੇ ਤਾਂ ਮਹਿੰਗਾਈ ਮੁਤਾਬਕ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ। ਬੀਜ, ਤੇਲ, ਖਾਦਾਂ, ਕੀੜੇਮਾਰ ਦਵਾਈਆਂ, ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੇ ਕਈ ਕਈ ਗੁਣਾ ਭਾਅ ਵਧ ਗਏ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ ਵੀ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਉਹ ਇਹ ਮੁੱਲ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ 23 ਜਿਣਸਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਲਈ ਸਾਰਾ ਢਾਂਚਾ ਖਰੀਦ ਏਜੰਸੀਆਂ, ਮੰਡੀਆਂ ਆਦਿ ਜਿਊਂ ਦਾ ਤਿਉਂ ਰੱਖਣਾ ਪਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਸਰਕਾਰ ਭੱਜਦੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣੇ ਸਰਕਾਰਾਂ ਬਣਾਉਣ ਚਾਹੁਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਰੱਖਣ, ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਪੈਸਾ ਪਾਣੀ ਵਾਂਗ ਵਹਾਉਣ, ਵਿਰੋਧੀ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਦੀ ਖਰੀਦੋ-ਫਰੋਖਤ ਤੇ ਹੋਰ ਮਾਤੋ-ਚੰਗੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਸਮੇਂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਮਾਹੌਲ ਬਣਾਉਣ ਆਦਿ ਕਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਪੱਖੀ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸੋ ਇਕੱਲੀ ਐਮ. ਐਸ. ਪੀ. ਨਿਯਮਿਤ ਰੱਖਣ ਦੀ ਹੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਦੇ ਲੱਗ ਲਪੇਟ ਵਿਚ ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਰੱਖਣਾ ਪੈਣਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਭੱਜ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਕਾਲੇ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਵਿਚ ਆਨਾਕਾਨੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸਾਡਾ ਦੇਸ਼ ਖੇਤੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸਾਡੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ, ਸਰ ਛੋਟੂ ਰਾਮ, ਚਾਚਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ 'ਪਗੜੀ ਸੰਭਾਲ ਜੱਟਾ', ਮਰਹੂਮ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਲਾਲ ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਨੇ ਅੰਨਦਾਤੇ ਨੂੰ ਖੇਤੀ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਹਿਤ ਕਿਸਾਨ ਹਿਤਸੈਸੀ ਫੈਸਲੇ ਕੀਤੇ। ਉਹ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਰਥਚਾਰੇ ਦੀ ਰੀੜ੍ਹ ਦੀ ਹੱਡੀ ਸਮਝਦੇ ਸਨ; ਪਰ ਅੱਜ ਸਾਰੇ ਸਮੀਕਰਨ ਬਦਲ ਚੁਕੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਕੁਝ ਵਿਚੋਂ ਅਸੀਂ ਵੀ ਬਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ। ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਐਫ. ਸੀ. ਆਈ. ਦੇ ਗੋਦਾਮ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕੋਲ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਵਡੇ ਵਡੇ ਸਾਇਲੋ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੰਡੀਆਂ ਵਿਚ ਅਡਾਨੀ ਦੀ ਸਟੈੱਪ ਵਾਲਾ ਬਾਰਦਾਨਾ ਆਉਣ ਤਕ ਵੀ ਅਸੀਂ ਗੋਲਿਆਂ ਨਾ। ਸਾਨੂੰ ਕੀ? ਦੀ ਘੋਸਲਮਾਰੂ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਕਾਰਨ ਅਸੀਂ ਚੁਪ ਰਹੇ। ਜਦੋਂ ਐਨ ਸਿਰ 'ਤੇ ਆ ਪਈ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਜਾਗੇ, ਉਦੋਂ ਤਕ ਕਾਫੀ ਦੇਰ ਹੋ ਚੁਕੀ ਸੀ। ਪੰਜਾਹ ਤੋਂ ਉਪਰ ਕਿਸਾਨ ਇਸ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਬਲੀ ਚੜ੍ਹ ਚੁਕੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਤੰਗੀਆਂ ਤੁਰਸ਼ੀਆਂ ਕੱਟਦੇ ਪੰਜਾਹ ਘਰਾਂ ਦਾ ਅਰਥਚਾਰਾ ਹੋਰ ਡਰਾਮਗਾ ਗਿਆ।

ਅਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿਖਾਵਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕੁਝ ਵਾਪਰਿਆ ਹੀ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਕਿਸਾਨ ਵੀਰੇ ਹੁਣ ਸਾਨੂੰ ਹੋਰ ਤਕੜੇ ਹੋਣਾ ਪਊ। ਜਦੋਂ ਮੀਸਾ/ਟਾਡਾ ਜਿਹੇ ਲੋਕ ਮਾਰੂ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਰਹੇ ਤਾਂ ਇਹ ਕਾਲੇ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਤਾਂ ਕਿਵੇਂ ਟਿਕਣਗੇ! ਬਸ ਸਿਰਤ, ਸਿਦਕ ਤੇ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਘੋਲ ਕਰਦਿਆਂ ਜਬਰ ਦਾ ਜੁਆਬ ਸਬਰ ਨਾਲ ਦੇਣਾ ਪਵੇਗਾ।

ਐਫ. ਸੀ. ਆਈ. ਸਟਾਫ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਸੂਬਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਿਟਾਇਰਡ ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ, ਜੋਗਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸਾਥੀ ਦਿੱਲੀ ਕਿਸਾਨ ਮੋਰਚੇ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਐਫ. ਸੀ. ਆਈ. ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਡਿੱਪੂ ਵਿਖੇ ਕਿਸਾਨੀ ਹੱਕ ਵਿਚ ਨਾਅਰੇਬਾਜ਼ੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ

ਹਨ। ਜਦੋਂ ਐਫ. ਸੀ. ਆਈ. ਦਿਵਾਲੀਆ ਕਰਾਰ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਤਾਂ ਇਥੋਂ ਦੇ 22 ਹਜ਼ਾਰ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਕਿਥੇ ਜਾਣਗੇ? ਪੰਜ ਥਾਂਵਾਂ 'ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਜੋਨਲ ਆਫਿਸ ਹਨ, 24 ਥਾਂਵਾਂ 'ਤੇ ਰਿਜ਼ਨਲ ਆਫਿਸ, ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਹੈਡਕੁਆਰਟਰ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਜਿਲੇ ਵਿਚ ਡਿਪੂ ਹਨ। ਉਥੇ ਸਾਰਾ ਖਰੀਦ, ਸਿਵਿਲ, ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਦਾ ਕੰਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ 60 ਲੱਖ ਦੇ ਕਰੀਬ ਠੋਕੇ ਉਤੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਲੱਖਾਂ ਢੋਅ ਵੁਆਈ ਵਾਲੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਹਨ, ਇਹ ਸਾਰੇ ਤਾਂ ਭੁੱਖਮਰੀ ਦੇ ਕੰਢੇ ਪਹੁੰਚ ਜਾਣਗੇ। ਇਹ 'ਟਰਾਂਸਫਰ ਆਫ ਪਾਵਰ ਤੇ ਟਰਾਂਸਫਰ ਆਫ ਸਿਸਟਮ' ਵੀ ਹੈ, ਜੋ ਬੇਰੋਕ ਬੇਟੋਕ ਸਿਫਟ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੋ ਕਾਨੂੰਨ ਤਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਪੈਸਾ ਰਿਲੀਜ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਜੋ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਜਾਵੇ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੋਦਾਮ ਸਥਾਪਤ ਹੋ ਸਕਣ। ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਐਫ. ਸੀ. ਆਈ. ਕੁਲੈਪਸ ਕਰ ਗਈ ਤਾਂ ਐਮ. ਐਸ. ਪੀ. 'ਤੇ ਖਰੀਦੇਗਾ ਕੌਣ? ਐਫ. ਸੀ. ਆਈ. ਨੇ ਜੋ ਕਰਜ਼ਾ ਨੈਸ਼ਨਲ ਸਮਾਲ ਸੇਵਿੰਗ

ਗਏ, ਸਰਕਾਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਜਿਣਸਾਂ ਕੋਡੀਆਂ ਦੇ ਭਾਅ ਖਰੀਦੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਰਚੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲ ਰਹੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਧੱਕੇ ਨਾਲ ਖਰੀਦੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਮਨ ਮਰਜੀ ਦੇ ਭਾਅ। ਉਤੋਂ ਇਹ ਕਾਲੇ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਕਿਸਾਨ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਠੂਠਾ ਫੜਾ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਸੰਘੀ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਵੀ ਸੰਘੀ ਨੱਪਣ ਵਾਲੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਰਾਜਾਂ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਵੀ ਰਾਜਸਵ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਹੈ 'ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਵਪਾਰ' ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਮੋਹਰਾ ਤੇ ਉਸ ਵਿਚ ਲੁਕਿਆ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਪੱਖੀ ਏਜੰਡਾ।

ਐਮ. ਐਸ. ਪੀ. ਮਤਲਬ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ। ਗੱਲ ਕੀ, ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਜਿਣਸ ਦਾ ਕੀਮਤ ਸੂਚਕ ਅੰਕ ਮੁਤਾਬਕ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ ਤੈਅ ਕਰਨਾ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਕੀਮਤ ਦੀ ਹੱਦ ਨਾਲ ਉਹ ਖੇਤੀ ਕਰਦਾ ਰਹਿ ਸਕੇ। ਮੁਨਾਫਾ ਨਹੀਂ। ਸਵਾਮੀਨਾਥਨ ਕਮੀਸ਼ਨ ਮੁਤਾਬਕ

ਕਾਵਿ-ਕਿਆਰੀ

ਸਦਕੇ ਜਾਵਾਂ

ਸਦਕੇ ਜਾਵਾਂ ਤੇਰੇ ਕਿਸਾਨਾ, ਤੂੰ ਅੱਗੇ ਲਾ ਲਿਆ ਲੋਟੂ ਲਾਣਾ ਜਿਹੜੇ ਕਹਿੰਦੇ ਸੀ ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਝੁਕਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਧੌਣ 'ਚ ਗੱਡ ਦਿੱਤਾ ਤੂੰ ਫਾਨਾ।

ਤੇਰੇ ਸਿਦਕ ਤੇ ਮਿਹਨਤਾਂ ਦੇ ਅੱਗੇ, ਮਿਜ਼ਾਜ ਭੈੜੇ ਮੌਸਮਾਂ ਨੇ ਬਦਲੇ ਤੇਰੀ ਏਕਤਾ ਦੀ ਭਬਕ ਦਾ ਕਾਇਲ ਹੋ ਗਿਆ ਸਾਰਾ ਜ਼ਮਾਨਾ।

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਹੱਥਾਂ 'ਚੋਂ ਕਹੀ ਦਾਤੀ ਤੇ ਸੀ ਕਦੇ ਰੰਬੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੀ ਚੱਟ ਰੱਜ ਕੇ ਹੈ ਝੰਬੇ ਹੁਣ ਔਖਾ ਹੋ ਕੇ ਹਾੜ੍ਹੇ ਕੱਢਦਾ ਏ, ਮੋਦੀਆਂ ਅੰਬਾਨੀਆਂ ਦਾ ਘਰਾਣਾ।

ਅੰਨਦਾਤਾ ਤੈਨੂੰ ਐਵੇਂ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦੇ, ਲਾ ਦੇਵੇਂ ਲੰਗਰ ਜਿਥੇ ਪੈਰ ਤੇਰੇ ਪੈਦੇ ਤੇਰੇ ਸਿਰ ਤੇ ਪਲਦਾ ਹੈ ਹਰ ਜੀਅ ਜੰਤ, ਐਪਰ ਤੂੰ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਮਾਲਕ ਦਾ ਭਾਣਾ।

ਤਵਾਰੀਖ ਵੀ ਹੈ ਭਰਦੀ ਸ਼ਾਹਦੀ ਤੇਰੀ, ਅਜ਼ਾਦੀ 'ਚੋਂ ਵੱਡੀ ਦੇਣ ਹੈ ਤੇਰੀ ਰਾਹ ਬਦਲ ਲੈਂਦਾ ਰੋਹ ਅੱਗੇ ਤੇਰੇ ਵਿਗਤਿਆ ਸਿਆਸੀ ਤਾਣਾ ਬਾਣਾ।

-ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜਿਉਣ ਵਾਲਾ
ਫੋਨ: 91-94644-12761

ਗਜ਼ਲ

ਹੋਣ ਨਾ ਦਿੰਦੇ ਜੁਦਾ ਐਸੇ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਫਾਸਲੇ।
ਉਮਰ ਭਰ ਨਾ ਸਾਥ ਛੱਡਣ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਾਦਸੇ।

ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ ਅੰਬਰਾਂ ਵਿਚ ਉੱਡਦੇ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਚਿਰ,
ਪਰ ਉਧਾਰੇ ਲੈ ਗਏ, ਜੋ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਵਾਸਤੇ।

ਦਿਸ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੂੰ ਖੜ੍ਹਾ ਹਰ ਮੀਲ ਪੱਥਰ 'ਚ ਹੀ
ਖੂਬਸੂਰਤ ਬਣ ਗਏ ਸੀ ਮੰਜ਼ਿਲਾਂ ਦੇ ਰਾਸਤੇ।

ਮੈਂ ਜੁਆਰਬ ਵਾਸਤੇ ਚੱਪੂ ਕਦੇ ਬਣਿਆਂ ਨਹੀਂ
ਇਸ ਲਈ ਤਾਂ ਰਾਜ ਭਵਨਾਂ ਵਿਚ ਮਿਲੇ ਨਾ ਦਾਖਲੇ।

ਰਾਤ ਦਿਨ ਹੀ ਸੁਲਘਦੇ ਨੇ ਜੋ ਬਿਨਾ ਹੀ ਚਿਣਗ ਤੋਂ
ਦੱਸ ਕਿੱਦਾਂ ਲਾਟ ਬਣਦੇ ਭੀੜ ਦੇ ਉਹ ਕਾਫਲੇ।

ਕਿੰਨ ਬਿਜਤਾ ਘਰ ਬਣਾਵੇ ਵੇਖ ਕੇ ਕੁਝ ਸਿੱਖ ਤੂੰ
ਠੰਡ ਵਿਚ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਠਰਨਾ ਤੂੰ ਕਿਸੇ ਦੀ ਆਸ 'ਤੇ।

ਵੱਖ ਹੋ ਕੇ ਵੱਖ ਨਾ ਹੋਇਆ ਅਜੇ ਤਾਂ ਲੱਗ ਰਿਹਾ
ਦੂਰੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚ ਹਾਲੇ ਸਿਸਕਦੇ ਹਨ ਰਾਬਤੋ।

-ਅਜੈ ਤਨਵੀਰ

ਪਰਮਵੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਠ ਮੀਡੀਏ ਦੀ ਬੁਲੰਦ ਅਵਾਜ਼ ਹੈ। ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਲੋਕ ਉਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਦੇ-ਸੁਣਦੇ ਹਨ। ਉਹਦੇ ਸ਼ਬਦ ਪ੍ਰਿੰਟ ਮੀਡੀਏ 'ਚ ਛਪਦੇ ਤੇ ਬੋਲ ਬਿਜਲਈ ਮੀਡੀਏ 'ਤੇ ਗੂੰਜਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਰੇਡੀਓ/ਟੀ. ਵੀ. ਤੋਂ ਮਿਣਵੀਂ-ਤੋਲਵੀਂ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ 'ਚ ਤਬਸਰਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ। ਉਹਦੀ ਬੋਲ-ਬਾਣੀ ਵਗਦੀ 'ਵਾ ਵਾਂਗ ਤੇ ਵਹਿੰਦੇ ਵਹਿਣ ਵਾਂਗ ਰਵਾਂ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਖੇਡ ਕਾਲਮ ਵੀ ਲਿਖੇ ਤੇ ਕਬੱਡੀ ਮੈਚਾਂ ਦੀ ਕ੍ਰਮੋਟਰੀ ਵੀ ਕੀਤੀ। 2005 ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ 'ਗੱਲਾਂ ਖੇਡ ਮੈਦਾਨ ਦੀਆਂ' ਪੁਸਤਕ ਛਪਵਾ ਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਖੇਡ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵੱਡੀ ਛਾਲ ਮਾਰੀ। ਉਹਦੀ ਖੇਡ ਲੇਖਣੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਪਾਸੇ ਲਾਉਣਾ, ਖੇਡ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਲਿਆਉਣਾ ਅਤੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਚੈਂਪੀਅਨ ਬਣਨ ਦੇ ਰਾਹ ਪਾਉਣਾ ਹੈ। ਉਹ ਖੇਡਾਂ ਤੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦਾ ਸੁਭਿਚਿਤਕ ਅਤੇ ਖੇਡ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਦਾ ਸੁਹਿਰਦ ਆਲੋਚਕ ਹੈ।

ਉਹਦਾ ਪਿੰਡ ਭੋਗਪੁਰ ਕੋਲ ਗੜੀ ਬਖਸ਼ਾ ਹੈ। ਡਾਕਘਰ ਪਚਰੰਗਾ, ਜਿਲਾ ਜਲੰਧਰ। ਪਿੰਡ ਦਾ ਜੰਮਪਲ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਕਿਸਾਨੀ ਬੋਲ-ਚਾਲ ਨਾਲ ਓਤ-ਪੋਤ ਹੈ। ਕੱਟੀਆਂ-ਵੱਛੀਆਂ, ਕੁੱਕੜ-ਕੁੱਕੜੀਆਂ, ਨੀਚੇ-ਪੱਠਿਆਂ, ਗੱਡੇ-ਗਡੀਚਿਆਂ, ਬਲਦਾਂ-ਬੋਤਿਆਂ, ਭੰਡਾਂ-ਮਰਾਸੀਆਂ, ਹਾਸੇ-ਮਖੌਲਾਂ ਤੇ ਟਰੈਕਟਰਾਂ-ਟਰਾਲੀਆਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ ਉਹ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਉਹਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂਬਾਤਾਂ ਦਿਲਚਸਪ ਲੱਗਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਕੂਲ ਅਤੇ ਟਾਂਡਾ ਉਤਮੁਤ ਦੇ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਨ ਵੇਲੇ ਤੋਂ ਹੀ ਚੰਗੀ ਹੋਣਹਾਰੀ ਵਿਖਾ ਰਿਹਾ। ਅੱਠ ਸਾਲ ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ, ਭੋਗਪੁਰ ਦਾ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਤੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਿਹਾ। ਤੇਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਯੂਥ ਵੈਲਫੇਅਰ ਅਤੇ ਰਿਸਰਚ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟਰ ਵਜੋਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ 'ਚ ਜਾਗ੍ਰਿਤੀ ਲਿਆਉਣ ਦੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਵਿਚ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਲਜ ਟਾਂਡਾ ਉਤਮੁਤ ਤੋਂ ਬੀ. ਏ. ਆਨਰਜ਼ ਨਾਲ ਹਿੰਦੀ ਦੀ ਐੱਮ. ਏ. ਕੀਤੀ। ਫਿਰ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਕੈਂਪਸ ਤੋਂ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦਾ ਡਿਪਲੋਮਾ, ਬੀ. ਐੱਡ, ਐੱਮ. ਐੱਡ ਤੇ ਐੱਮ. ਫਿਲ ਵਰਗੀਆਂ ਕਈ ਡਿਗਰੀਆਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀਆਂ। ਫਿਰ ਵੀ ਕੋਈ ਚੱਜ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਨਾ ਮਿਲੀ। ਤਬਸਰੇ ਤਾਂ ਫਿਰ ਕਰਨੇ ਹੀ ਸਨ!

ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਉਹ ਕਾਵਿ ਉਚਾਰਨ, ਲੇਖ ਰਚਨਾ ਤੇ ਨਾਟਕਾਂ ਚੇਟਕਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ 'ਚ ਭਾਗ ਲੈਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਇਨਾਮ ਜਿੱਤ ਕੇ ਆਪਣਾ ਤੇ ਕਾਲਜ ਦਾ ਨਾਂ ਚਮਕਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਸਟੇਜੀ ਕਲਾਕਾਰ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਖੇਡ ਮੈਦਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਰਗੜਾਂ ਖਾਣੇ ਬਚਿਆ ਰਿਹਾ। ਫਿਰ ਤਿੰਨ ਕੁ ਸਾਲ ਟਾਂਡਾ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਠੇਕੇ ਦੀ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਾਲੀ ਟੁੱਟਵੀਂ ਨੌਕਰੀ 'ਤੇ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਪਿੱਛੋਂ ਆਖਰ ਮੀਡੀਆਕਾਰੀ ਦੇ ਰਾਹ ਪੈ ਗਿਆ। ਇਨ੍ਹੀ ਦਿਨੀਂ ਉਹ ਪ੍ਰਾਈਮ ਏਸੀਆ ਟੀ. ਵੀ. ਦੇ ਸੱਚੇ 'ਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾ ਰਿਹੈ ਤੇ ਨਾਂ ਕਮਾ ਰਿਹੈ।

ਉਸ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਅੱਠ ਕੁ ਸੌ ਤੇ ਹਿੰਦੀ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਕੁ ਸੌ ਲੇਖ ਛਪ ਚੁਕੇ ਹਨ। ਉਹਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਹਨ: ਗੱਲਾਂ ਖੇਡ ਮੈਦਾਨ ਦੀਆਂ, ਵਰਤਮਾਨ 'ਚ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਰਥਕ ਹੱਲ, ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਰਵਾਸ ਤੇ ਤਪਦੀ ਮਿੱਟੀ ਪਿਆਸੇ ਲੋਕ। 2014 ਤੋਂ ਉਹ ਅਮਰੀਕਾ, ਕੈਨੇਡਾ, ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਤੇ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਦੇ ਰੇਡੀਓਜ਼ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਉੱਤੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਲਾਈਵ ਚਰਚਾ ਤੇ ਤਬਸਰਾ ਕਰਦਾ ਆ ਰਿਹੈ। ਪ੍ਰਾਈਮ ਏਸੀਆ ਟੀ. ਵੀ. ਤੋਂ ਭਖਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਉੱਤੇ ਉਹ ਅੱਠ ਸੌ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇ ਚੁਕੈ। ਉਹ ਮੀਡੀਆਕਾਰੀ ਤੇ ਸੈਰ ਸਪਾਟੇ ਕਰਦਿਆਂ ਰਾਜਸਥਾਨ, ਲੇਹ ਲੱਦਾਖ, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਸੋਕਾ-ਗ੍ਰਸਤ ਖੇਤਰ, ਮੁੰਬਈ, ਉੜੀਸਾ, ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਦੇ ਪਹਾੜੀ ਇਲਾਕੇ, ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਰਹੱਦੀ ਇਲਾਕੇ, ਕੈਨੇਡਾ 'ਚ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ, ਐਡਮੰਟਨ, ਕੈਲਗਰੀ, ਟੋਰਾਂਟੋ, ਵਿਨੀਪੈਗ, ਮੌਰੀਸ਼ੀਅਸ, ਦੁੱਬਈ, ਸਿੰਗਾਪੁਰ, ਮਲੇਸ਼ੀਆ, ਬਾਈਲੈਂਡ ਤੇ ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਗਾਹੁੰਦਿਆਂ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਅਤੇ ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖ ਖੇਡਾਂ-2019 ਦੀ ਕਵਰੇਜ ਵੀ ਕਰ ਚੁਕੈ।

ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਪੁਸਤਕ 'ਗੱਲਾਂ ਖੇਡ ਮੈਦਾਨ ਦੀਆਂ' ਹਿੰਦ-ਪਾਕਿ ਦੋਸਤੀ ਮੰਚ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਦੋਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਅਮਨ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਲੋਕ ਲਹਿਰ ਪੈਦਾ

ਪਰਮਵੀਰ ਬਾਠ ਦਾ ਖੇਡ ਤਬਸਰਾ

ਕਰਨ ਦਾ ਬੀੜਾ ਉਠਾਇਆ ਹੋਇਆ। ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਅਰੰਭ ਵਿਚ ਉਹ ਲਿਖਦੈ: ਜੀਵਨ ਦੇ ਟੇਵੇ-ਮੇਵੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਤੁਰਦਿਆਂ ਮਨੁੱਖ ਦਰੱਖਤ ਤੋਂ ਡਿੱਗੇ ਪੱਤੇ ਵਾਂਗ ਵਿਚਰਦਾ ਹੈ। ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠ ਆ ਕੇ ਦੱਬੇ ਜਾਣ ਦਾ ਦਰਦ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਸਹਿਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਕਦੇ ਉਸ ਉਪਰ ਪਈ ਤੂਲ ਦੀ ਬੂੰਦ 'ਤੇ ਪੈਂਦੀ ਸੂਰਜੀ ਲਿਸ਼ਕੌਰ ਨਵੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ ਤੇ ਤਰੰਗਾਂ ਵੀ ਜਗਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਸੰਸਾਰਕ ਹਵਾ ਦੇ ਬੁੱਲਿਆਂ 'ਤੇ ਪੱਤੇ ਵਾਂਗ ਉਡਦਾ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੀ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਵੱਲ ਵਧਣ ਲਈ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਵੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ...

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕੁਝ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਵੱਡੇ ਵਿਸ਼ਵ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪਾਂ ਵਰਗੇ ਖੇਡ ਮੇਲਿਆਂ ਲਈ ਧਨ ਤੇ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਘਾਟ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਅਸਲੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੁਜ਼ਾਰਾਂ ਖੇਡ ਮੇਲਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੂੰ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜੋ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਛੋਟੇ-ਵੱਡੇ ਖੇਡ ਮੇਲਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਖੇਡ ਵਿਰਸੇ ਨੂੰ ਸਹੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਜਿਉਂਦਾ ਰੱਖ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਅਜਿਹੇ ਖੇਡ ਮੇਲਿਆਂ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕਰਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਜਨਤਾ ਦੇ ਹਾਸੇ-ਨੱਠੇ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੁੰਦੇ ਤੱਕੇ ਵੀ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਸੇ ਨੱਠਿਆਂ ਦਾ ਖੁਦ ਵੀ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਇਆ ਹਾਂ। ਪੈਸੇ ਦੇਣ ਦਾ ਵਾਇਦਾ ਕਰ ਕੇ ਮੁੱਕਰਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਵਾਹ ਪਿਆ ਤੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਘੜਮ ਚੌਧਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਡਾਹੇ ਜਾਂਦੇ ਅੜਿੱਕਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨੇੜਿਓਂ ਤੱਕਿਆ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਵੱਡੇ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪਾਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਆਪਣੀ ਕਲਮ ਦਾ ਫੋਕਸ ਛੋਟੇ ਪੇਂਡੂ ਖੇਡ ਮੇਲਿਆਂ 'ਤੇ ਹੀ ਰੱਖਿਆ ਹੈ।

'ਗੱਲਾਂ ਖੇਡ ਮੈਦਾਨ ਦੀਆਂ' ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਛਪੇ ਲੇਖਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਸਿਰਲੇਖ ਹਨ: ਪੇਂਡੂ ਰਹਿਤਲ ਅਤੇ ਖੇਡ ਮੇਲੇ, ਦੋਸਤੀ ਦੇ ਅਹਿਮ ਸਫਰ ਦਾ ਦੂਜਾ ਪੜਾਅ, ਮਜ਼ਬੂਤ ਆਰਥਕਤਾ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਖੜੋਤ ਵਿਚ ਹੈ ਕਬੱਡੀ, ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਸੌਂਤੀ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਤਿਆਗ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਭਾਰਤ ਜਿਥੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਕੈਦੀਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਘਟੀਆ ਸਲੂਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਖੇਡ-ਖੇਡ ਵਿਚ ਬਦਲੇਗੀ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਨੁਹਾਰ, ਹੇਠਲੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹ ਦੇਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ, ਸਿਆਸਤ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ ਮੰਗਦੀਆਂ ਖੇਡਾਂ, ਖਜੂਰ 'ਤੇ ਲਟਕਦੀ ਹਾਕੀ, ਬਿਖੜੇ ਪੇਂਡੇ ਤੈਅ ਕਰਨ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਭਾਰਤੀ ਹਾਕੀ, ਭਾਰਤੀ ਖੇਡ ਨੀਤੀ ਦੀ ਖਿੱਚੇ 'ਚੋਂ ਲੀਰਾਂ ਬਾਹਰ ਆਈਆਂ ਅਤੇ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਹੈ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਰਗਬੀ ਫੁੱਟਬਾਲ ਦਾ ਭਵਿੱਖ? ਪੇਸ਼ ਹਨ ਉਹਦੇ ਦੋ ਖੇਡ ਤਬਸਰੇ:

ਹੁਕਮਰਾਨ ਸਾਰੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅੱਖ ਨਾਲ ਵੇਖਣ ਵੈਸੇ ਤਾਂ ਇਸ ਪਦਾਰਥਵਾਦੀ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਲੋਕਾਂ ਅੰਦਰ ਖੁਦਗਰਜ਼ੀ ਦਾ ਤੌਤ ਭਾਰੂ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਗਾਂਹ ਲੈ ਜਾਣ ਲਈ ਦੂਸਰੇ ਦਾ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਜਾਂ ਵਿਨਾਸ਼ ਕਰਨ ਤੱਕ ਦੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਮੰਨਣਾ ਸਾਧਾਰਨ ਗੱਲ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਪਰ ਜੇ ਇਹ ਸਭ ਗੱਲਾਂ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਣ ਜੇ ਘਰ ਤੋਂ ਕੰਮ ਤੇ ਕੰਮ ਤੋਂ ਘਰ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ ਤਾਂ ਬਹੁਤੀ ਚਿੰਤਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਜਦੋਂ ਕਰੋੜਾਂ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਨੀਤੀਆਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਹਾਕਮ ਵੀ ਨਿੱਜਵਾਦ ਵਿਚ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗ੍ਰਸਤ ਹੋ ਜਾਣ ਤਾਂ ਮੱਥੇ ਉੱਪਰ ਚਿੰਤਾ ਦੀਆਂ ਲਕੀਰਾਂ ਗਹਿਰੀਆਂ ਹੋ ਹੀ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਸਾਡੇ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ, ਹਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਚਾਹੇ ਉਹ ਧਰਮ ਹੋਵੇ, ਖੇਡਾਂ ਹੋਣ, ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਹੋਵੇ-ਸਭ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਘਟੀਆ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਅਖਾੜਾ ਬਣਾ ਲਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਨੁਕਸਾਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਲੋੜ ਤਾਂ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਰਾਜਨੀਤੀ ਕੇਵਲ ਰਾਜਨੀਤੀ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਰਹਿੰਦੀ, ਪਰ

ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਗੰਧਲੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਦਰਸਾਏ ਸਿਹਤਮੰਦ ਤੇ ਉਸਾਰੂ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਆਪਣੀ ਜੰਗ ਦਾ ਖੇਤਰ ਬਣਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਖੇਡ ਖੇਤਰ ਦਾ ਤਾਂ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸੰਕਰੀਨ ਸੋਚ ਕਰਕੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਤੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਸੀਮਤ ਗਿਆਨ ਨੇ ਕੇਵਲ ਸੱਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵਰਗੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੈਸ ਹੋ ਕੇ ਸਾਡੇ ਰਾਜਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਸੱਤਾ ਹਥਿਆਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਖੇਡ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਸ਼ਿੰਦਤ ਤੇ ਬੇਦਰਦੀ ਨਾਲ ਵਰਤਿਆ ਹੈ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਭਾਰਤੀ ਖੇਡ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ 5 ਫੀਸਦੀ ਲੋਕ ਤਾਂ ਮਾਲਾਮਾਲ ਹਨ ਤੇ ਬਾਕੀ 95 ਫੀਸਦੀ ਲੋਕ ਕੱਖੋਂ ਹੋਲੇ ਕਰਨ ਦੇ ਇੱਕੋ-ਇੱਕ ਉਦੇਸ਼ ਨੇ ਖੇਡ ਖੇਤਰ ਉੱਤੇ ਖਰਚੇ ਜਾਂਦੇ ਧਨ ਨੂੰ ਪੱਖਪਾਤ ਦੀ ਗਹਿਰੀ ਦਲਦਲ ਵਿਚ ਧੱਕ ਛੱਡਿਆ ਹੈ।

ਖੇਡ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨਾਂ ਤੇ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨਾਂ 'ਤੇ

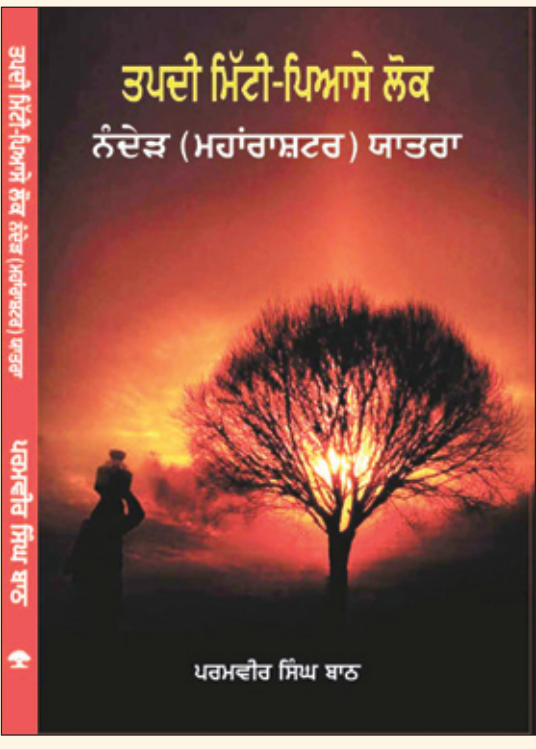
ਕਬਜ਼ੇ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਧੜੇ ਕਾਇਮ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੀ ਚੋਣ ਸਮੇਂ ਸਿਆਸੀ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਾਰਨ ਸਾਧਾਰਨ ਘਰਾਂ ਦੇ ਹੋਣਹਾਰ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾ ਦੇ ਕੇ ਖੇਡ ਖੇਤਰ ਦੇ ਜੜ੍ਹੀ ਤੋਲ ਦੇਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਘਾਤਕ ਤੇ ਮਾਰੂ ਕਾਰਜਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕ੍ਰਿਕਟ ਦੀ ਖੇਡ ਨੂੰ ਸਿਰ 'ਤੇ ਬਿਨਾ ਰੱਖਣ ਤੇ ਬਾਕੀ ਖੇਡਾਂ ਨੂੰ ਜੁੱਤੀ ਦੀ ਨੋਕ 'ਤੇ ਰੱਖਣ ਦੀ ਪ੍ਰਥਾ ਨੇ ਰਹਿੰਦੀ-ਖੂੰਹਦੀ ਕਸਰ ਵੀ ਪੂਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਹੁਕਮਰਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕ੍ਰਿਕਟ ਦੀ ਖੇਡ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਜਾਂ ਲਗਾਓ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਇਹ ਕੇਵਲ ਵੋਟ ਬੈਂਕ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਦਾ ਢੰਗ ਹੈ। ਜਨਤਾ ਦਾ ਧਿਆਨ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਖਿੱਚਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਓਵਰ ਕਵਰੇਜ ਕਰਕੇ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਲੋਕ ਕ੍ਰਿਕਟ ਵੱਲ ਉਲਾਰ ਹੋਏ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਕ੍ਰਿਕਟ ਦੇ ਸ਼ੌਕੀਨਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ ਆਉਣ ਲਈ ਹੁਕਮਰਾਨ ਕ੍ਰਿਕਟ ਦੇ ਇਕ-ਇਕ ਛੱਕੇ 'ਤੇ ਵੀਹ-ਵੀਹ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਬਾਕੀ ਖੇਡਾਂ ਲਈ ਹੱਥ ਅਸਲੋਂ ਖਾਲੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਏਸ਼ੀਆ ਜੇਤੂ ਹਾਕੀ ਟੀਮ ਦੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਬਣਦਾ ਹੱਕ ਲੈਣ ਲਈ ਧਰਨੇ ਦੇਣ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦੇਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਰਕਾਰਾਂ ਕੁਝ ਕੁ ਲੱਖ ਦੇ ਇਨਾਮਾਂ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਸੋਚ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਆਪੋ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਕ੍ਰਿਕਟ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਬਾਕੀ ਮਾਣ-ਮੱਤੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਖਿਡਾਰੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੰਗਦਿਲ ਤੇ ਸੰਕੀਰਨ ਸੋਚ ਵਾਲੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਕਰਕੇ ਜ਼ਲਾਲਤ ਭਰੇ ਦੌਰ ਵਿਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਭਾਰਤੀ ਖੇਡ ਖੇਤਰ ਦੇ ਵਰਤਮਾਨ ਹਾਲਾਤ ਤੋਂ ਇਹ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਕ੍ਰਿਕਟ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰਨਾਂ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚੋਂ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਟਰਾਫੀ ਜਾਂ ਤਮਗਾ ਹਾਸਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਥੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਕੋਚਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਨਿੱਜੀ ਮਿਹਨਤ ਹੀ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਰਾਜਨੇਤਾਵਾਂ ਦਾ ਉਸ ਪਿੱਛੇ ਕੋਈ ਰੋਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਜੇ ਅਥਲੈਟਿਕਸ, ਫੁੱਟਬਾਲ, ਵਾਲੀਬਾਲ, ਬੈਡਮਿੰਟਨ ਵਰਗੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਕੇਵਲ ਸ਼ੌਕ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੋ ਕੇ ਖਤਮ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੀ ਕੁਰਸੀ ਦਾ ਹੱਥ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਸੱਤਾ ਦਾ ਚੁੱਲ੍ਹਾ ਬਾਲਣ ਲਈ ਖੇਡ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਲੱਕੜੀ ਵਾਂਗ ਵਰਤ ਰਹੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਾਜਨੀਤਕ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਖੇਡ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਤੁਹਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਟੈਕਸਾਂ ਰਾਹੀਂ 'ਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਧਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਕ੍ਰਿਕਟ ਲਈ ਵਰਤਣ ਦਾ ਕੋਈ ਹੱਕ ਨਹੀਂ।

ਸਾਡੀ ਮਾਂ-ਖੇਡ ਕਬੱਡੀ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਖੇਡ ਹਾਕੀ ਤੇ ਬਾਕੀ ਸਭ ਖੇਡਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਬਣਦਾ ਹੱਕ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਆਉ, ਰਲ-ਮਿਲ ਕੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਵਸੀਲਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਛੋਟੀ ਸੋਚ ਦੇ ਮਾਲਕ ਲੋਕਾਂ ਹੱਥੋਂ ਖੇਡ-ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਮਰਨ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਜੋ ਹੁਕਮਰਾਨ ਵੀਹਾਂ-ਪੱਚੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ, ਉਹ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਰੋੜਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਹੱਕ ਦੇਣਗੇ? ਇਹ ਸੋਚਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਜਨਤਕ ਦਬਾਉ ਬਣਾ ਕੇ ਸਿਆਸੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰਨਾ ਹੀ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਖੇਡ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸੱਤਾ ਦੇ ਘੋਲ ਦਾ ਅਖਾੜਾ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕਰਨ। ਸਾਰੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਰਾਬਰੀ ਤੇ ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਭੇਦ-ਭਾਵ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਖੇਡ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚ ਬੇਲੋੜਾ

ਪਰਮਵੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਠ ਦੇ ਦੋ ਵੱਖ ਵੱਖ ਅੰਦਾਜ਼ ਅਤੇ (ਹੇਠਾਂ) ਉਸ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਮੁਖੜਾ

ਪੰਜਾਬੀ ਖੇਡ ਸਾਹਿਤ
24
ਪ੍ਰਿ. ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ
ਫੋਨ: 647-785-1661

ਸਿਆਸੀ ਦਖਲ ਬੰਦ ਹੋਵੇ, ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੀ ਚੋਣ ਸਮੇਂ ਹੁੰਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ਬਾਜ਼ੀ ਤੇ ਕੋਚਾਂ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਧੁੱਕੇਸ਼ਾਹੀ ਵੀ ਬੰਦ ਹੋਵੇ, ਇਹ ਸਮੇਂ ਦੀ ਫੌਰੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਤਦ ਹੀ ਸਾਡੇ ਖਿਡਾਰੀ ਹੜਤਾਲਾਂ ਧਰਨਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਧਿਆਨ ਹਟਾ ਕੇ, ਜ਼ਲਾਲਤ ਭਰੀ ਸਥਿਤੀ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਕੇ ਸੰਸਾਰ ਪੱਧਰ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਜਿੱਤਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵੱਲ ਵੱਧ ਸਕਣਗੇ।

ਹੇਠਲੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ

ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਵੀ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਮੱਲ ਨਹੀਂ ਮਾਰ ਸਕੇ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਖੇਡ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਯਾਦ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਬੇਸ਼ਕ ਹਾਕੀ ਦੀ ਖੇਡ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਅਸੀਂ ਸਿਰਮੌਰ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਪਰ ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਵੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਪਛੜੇ ਤੋਂ ਵੀ ਫਾਡੀ ਹਾਂ। ਸਾਡੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਲੜੀਦਾ ਉਤਸ਼ਾਹ ਤੇ ਜਜ਼ਬਾ ਗਾਇਬ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅਸੀਂ ਲਗਾਤਾਰ ਪੱਛੜਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਸੋਚਣਾ ਵਿਚਾਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਮੀ ਕਿੱਥੇ ਰਹਿ ਰਹੀ ਹੈ? ਕਿਸ ਧਿਰ ਵੱਲੋਂ ਵਾਅਦਾ ਖਿਲਾਫੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ? ਇਹ ਵੀ ਇੱਕ ਸੱਚਾਈ ਹੈ ਕਿ ਖੇਡਾਂ 'ਚ ਅਤਿ-ਪੱਛੜੇ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਾਡੇ ਮੀਡੀਆ 'ਚ ਖੇਡ ਵਿਵਾਦ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਉੱਠਦੇ ਹਨ। ਕਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕੋਚਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ, ਕਦੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੀ ਗਲਤ ਚੋਣ ਸਬੰਧੀ, ਕਦੇ ਜੇਤੂ ਹਾਕੀ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਟੀਮ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰਨ ਕਰਕੇ ਤੇ ਕਦੇ ਖੇਡ ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਖੇਡ ਵਿਵਾਦ ਗਰਮਾਉਂਦੇ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਕੁਝ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਥਿਤੀ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਸੁਧਰ ਚੁਕੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਹੁਣ ਸਾਡੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਜੇਤੂ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਦੇ ਇਨਾਮ ਦੇ ਕੇ ਨਿਵਾਜ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਦੇ ਇਨਾਮਾਂ ਨਾਲ ਕਈ ਹੋਰ ਸਹੂਲਤਾਂ ਵੀ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦੇ ਹਾਂ; ਪਰ ਪੌੜੀ ਦੇ ਉਪਰਲੇ ਡੰਡੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦਿਆਂ ਹੇਠਲੇ ਡੰਡਿਆਂ ਵੱਲ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਛੱਤ ਨੂੰ ਲਾਈ ਪੌੜੀ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਉਪਰਲੇ ਡੰਡੇ ਨੂੰ ਤਾਂ ਕਿੱਲਾਂ ਲਾ ਕੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦੇ ਰਹੀਏ, ਪਰ ਉਸ ਤੋਂ ਹੇਠਲੇ ਡੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਰੱਖ ਰਖਾਅ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਟੁੱਟਦੇ ਰਹਿਣ ਦੇਈਏ।

ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਹੇਠਲੀ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਹੀਂ ਦੇਣਗੀਆਂ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਉਪਰਲੇ ਡੰਡੇ ਭਾਵ ਜੇਤੂ ਖਿਡਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਚੌਖਾ ਧਨ ਵੀ ਸਾਰਥਕ ਸਿੱਟੇ ਨਹੀਂ ਕੱਢੇਗਾ; ਕਿਉਂਕਿ ਛੱਤ ਉੱਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਲਈ ਪੌੜੀ ਦੇ ਉਪਰਲੇ ਡੰਡੇ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਹੇਠਲੇ ਡੰਡੇ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਖੇਡ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਮੁਹਰਲੀਆਂ ਸਫਾਂ 'ਚ ਵਿਚਰ ਰਹੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਦਾ ਸੂਤਰ ਇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਹੀ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਖੇਡ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇਣੀ ਅਰੰਭ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਉਹ ਸਤਾਰਾਂ-ਅਠਾਰਾਂ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੱਕ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ ਦੇ ਖਿਡਾਰੀ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਸਾਡੇ ਭਾਰਤ ਮਹਾਨ ਵਿਚ ਚੋਟੀ ਦਾ ਖਿਡਾਰੀ ਬਣਨ ਲਈ ਜੋ ਕੁਝ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਖਿਡਾਰੀ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੀ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜੀਵਨ 'ਚ ਖੇਡ ਸਿਖਲਾਈ ਮਿਲਣੀ ਅਤਿ-ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਪਰ ਸਾਡੇ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲਾਂ 'ਚ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ ਢੇਰ 'ਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਖਿਡਾਉਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਢਲੇ

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ)

ਕਬੱਡੀ ਖਿਡਾਰੀ ਕਾਲੇ ਸੰਘਿਆਂ ਵਾਲਾ ਮੋਹਣਾ

ਖੇਡ ਸੰਸਾਰ

ਕਾਲੇ ਸੰਘਿਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਆਉਂਦੇ ਹੀ ਇਸ ਪਿੰਡ ਕਈ ਮਹਾਨ ਕਬੱਡੀ ਖਿਡਾਰੀ ਦਿਲ ਦਿਮਾਗ 'ਤੇ ਛਾ ਜਾਂਦੇ ਨੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਇਕ ਖਿਡਾਰੀ ਹੈ ਮੋਹਣ ਸਿੰਘ ਮੋਹਣਾ, ਜੋ ਕਬੱਡੀ ਜਗਤ ਵਿਚ ਮੋਹਣੇ ਸੰਘ ਨਾਲ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੋਇਆ, ਜਿਸ ਨੇ ਵਧੀਆ ਕਬੱਡੀ ਖੇਡੀ ਤੇ ਉਹਦੀ ਖੇਡ ਨੂੰ ਲੋਕ ਅੱਜ ਵੀ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਨੇ।

ਇੰਗਲੈਂਡ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੋਹਣੇ ਨੇ ਸਕੂਲਾਂ, ਕਾਲਜਾਂ ਤੋਂ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ 'ਚ ਕਬੱਡੀ ਖੇਡੀ ਅਤੇ ਪਹਿਲਵਾਨੀ ਕਰਕੇ ਪਿੰਡ ਅਤੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਂ ਉਚਾ

ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਜੱਬੋਵਾਲੀਆ
ਫੋਨ: 917-375-6395

ਕੀਤਾ। ਚੱਕ ਕਲਾਂ, ਨਕੋਦਰ, ਵੱਡਾ ਰੁਤਕਾ, ਛੋਟਾ ਰੁਤਕਾ, ਟਿੱਬੇ (ਚੱਤੂ ਟਿੱਬੇ ਦਾ ਪਿੰਡ), ਸਿੰਧਵਾਂ, ਰਾਏਪੁਰ ਬੱਲਾਂ, ਅਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਕਲੱਬਾਂ ਨਾਲ ਮੈਚ ਖੇਡੇ। ਪਿੰਡ ਦੀ ਟੀਮ 'ਚ ਰੋਡਾ, ਗੀਤਾ, ਮੱਖਣ, ਇਕਬਾਲ, ਟੋਨੀ ਜਾਫੀ ਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਰੋਡਰਾਂ 'ਚ ਮੋਹਣਾ, ਪੱਪੂ, ਕੀਕਾ ਤੇ ਪੱਪੂ ਪੰਛੀ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਈ. ਟੀ. ਆਈ. ਤਲਵਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਖੇਡਦਿਆਂ ਆਈ. ਟੀ. ਆਈ. ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਹਰਾਈਆਂ। ਆਈ. ਟੀ. ਆਈ. ਦੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ 'ਚ ਖੁਦ ਮੋਹਣਾ, ਸਰੂਪਾ, ਸੇਮਾਂ ਲਾਬੜਾ, ਕੀਪਾ ਗਾਜੀਪੁਰ ਰੋਡਰ ਅਤੇ ਗੁਰਦੀਪ ਗੀਤਾ, ਸੋਖਾ ਨਿੱਝਰ ਤੇ ਤੋਖਾ ਰਹੀਮਪੁਰ ਜਾਫੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਮੈਚ ਨਕੋਦਰ, ਸਿਕਰੀ,

ਵਾਲਿਆਂ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਟੀਮ ਨੂੰ ਵਾਜੇ-ਗਾਜੇ ਨਾਲ ਗਰਾਊਂਡ ਵਿਚ ਉਤਾਰਿਆ। ਮੈਚ ਵੇਖਣ ਲਈ ਦੂਰੋਂ ਦੂਰੋਂ ਲੋਕ ਢੁੱਕੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਅੱਡੀਆਂ ਚੁੱਕ ਚੁੱਕ ਦਰਸ਼ਕ ਮੈਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਸੂਰਜ ਦੇਵਤਾ ਵੀ ਢਲਣ ਕਿਨਾਰੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਵਿਰੋਧੀ ਟੀਮ 'ਚ ਨੋਕੀ ਸਿੰਧਵਾਂ, ਜੋਗਾ ਚਮਿਆਰਾ, ਬੱਲੂ ਭਾਣੋਕੀ ਤੇ ਤੋਖਾ ਰਹੀਮਪੁਰ ਮੰਨੇ ਜਾਫੀ ਸਨ। ਮੋਹਣੇ ਨੇ ਲਗਾਤਾਰ ਸੱਤ ਰੋਡਾਂ ਪਾਈਆਂ ਤੇ ਸੱਤਾਂ ਰੋਡਾਂ 'ਚੋਂ ਸਿਰਫ ਇਕ ਵਾਰ ਤਕੜੇ ਜਾਫੀ ਨੋਕੀ ਕੋਲੋਂ ਰੁਕਿਆ। ਮੋਹਣੇ ਵੱਲ ਗੁਰਦੀਪ ਗੀਤਾ ਤੇ ਸੋਖੇ ਨਿੱਝਰ ਵਰਗੇ ਤਕੜੇ ਖਿਡਾਰੀ ਸਨ।

ਖੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਰਾਏਪੁਰ ਬੱਲਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਮੋਹਣਾ, ਗੀਤਾ ਤੇ ਸਰੂਪੇ-ਤਿੰਨਾਂ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਢਾਈ-ਢਾਈ ਤੋਲੇ ਦੇ ਸੋਨੇ ਦੇ ਮੈਡਲ, ਨਕਦ ਮਾਇਆ ਤੇ ਟਰਾਫੀ ਭੇਟ ਕੀਤੀ। ਪੈਸੇ ਤੇ ਟਰਾਫੀ ਨਾਲ ਬੜੀ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ ਤੇ ਮੈਡਲਾਂ ਨਾਲ ਖੁਸ਼ੀ ਦੁਗਣੀ-ਚੌਗੁਣੀ ਹੋ ਗਈ। ਉਹ ਮੁੜ ਮੁੜ ਮੈਡਲਾਂ ਨੂੰ ਚੁੰਮੀ ਤੇ ਵੇਖੀ ਜਾਣ। ਉਸ ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਰਹਿੰਦੇ ਸ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਹ ਸਾਰਾ ਮਾਣ-ਤਾਣ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸੋਨੇ ਦੇ ਮੈਡਲ ਤੇ ਮਾਇਆ ਰੱਖ ਲਈ ਤੇ ਟਰਾਫੀ ਬਾਬਾ ਕਾਹਨ ਦਾਸ ਮਹਾਂ-ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਡੇਰੇ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੁਖਣਾ ਸੁਖੀ ਹੋਈ ਕਰਕੇ ਚੜ੍ਹਾ ਦਿੱਤੀ।

1983 'ਚ ਰਾਮਪੁਰਾ ਫੂਲ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਦੇ ਸੈਮੀ-ਫਾਈਨਲ ਮੁਕਾਬਲੇ 'ਚ ਲੁਧਿਆਣੇ ਦਾ ਪਹਿਲਾ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਮੋਹਣੇ ਹੁਰੀਂ ਦੂਜੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਰਹੇ। ਖਿਡਾਰੀਆਂ 'ਚ ਮੋਹਣਾ, ਜਰਨੈਲ ਜੈਲਾ ਤੇ ਅਖਤਰ ਧਾਵੀ ਸਨ ਤੇ ਜਾਫੀਆਂ 'ਚ ਕੀਪਾ, ਰੋਡਾ ਤੇ ਰਸੀਦ ਸਨ। ਇਕ ਵਾਰ ਸ. ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ ਦੇ ਪਿੰਡ ਢੁਡੀਕੇ ਮੈਚ ਖੇਡਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਕਬੱਡੀ 'ਚ ਵੱਡੇ ਇਨਾਮਾਂ ਵਾਲੇ

ਕਾਲੇ ਸੰਘਿਆਂ ਦੇ ਜੀਤਾ ਮੌਤ, ਜਵਾਹਰਾ, ਤੋਕੀ ਕੈਨੇਡਾ ਵੀ ਨਾਮਵਰ ਕਬੱਡੀ ਖਿਡਾਰੀ ਰਹਿ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਉਸੇ ਪਿੰਡ ਦਾ 82-83 ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਕੈਨੇਡਾ ਰਹਿੰਦਾ ਭਜਨ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਤਕੜਾ ਕਬੱਡੀ ਖਿਡਾਰੀ ਰਿਹਾ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਹਦਾ ਭਰਾ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪਾਲਾ ਪਹਿਲਵਾਨ ਰਹਿ ਚੁੱਕੇ। ਮਹਿੰਦਰ ਮੌਤ ਹੁਰੀਂ ਪੰਜੇ ਭਰਾ ਘੁੱਲਦੇ ਸਨ।

ਕਬੱਡੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਮੋਹਣੇ ਨੇ ਪਹਿਲਵਾਨੀ ਵੀ ਕੀਤੀ। ਕਾਲੇ-ਸੰਘਿਆਂ ਛਿੱਬ 'ਚ ਰਾਣੇ ਮੁੱਖ ਨਾਲ ਛੋਟੀ ਕੁਸ਼ਤੀ ਲੜੀ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਵੱਡੀ ਕੁਸ਼ਤੀ 'ਚ ਪਹਿਲਵਾਨ ਬਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ੀਰੀ ਸੰਘਵਾਲ ਆਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਕ ਵਾਰ ਸਪੋਰਟਸ ਵਿੰਗ ਕਪੂਰਥਲਾ ਵਲੋਂ ਘੁਲਦਿਆਂ ਸੰਕਰ ਛਿੱਬ 'ਚ ਘੁੱਲਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਘੁਲਦਿਆਂ ਘੁਲਦਿਆਂ ਉਹਦੇ ਕੋਲੋਂ ਐਸਾ ਦਾਅ ਵੰਜਾ ਕਿ ਵਿਰੋਧੀ ਪਹਿਲਵਾਨ ਦੇ ਧੌਣ 'ਚ ਕਸੂਤੀ ਸੱਟ ਵੱਜ ਗਈ ਸੀ। ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੇ ਬਚਾ ਕਰ 'ਤਾ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਵਿਰੋਧੀ ਪਹਿਲਵਾਨ ਦੇ ਲੱਗੀ ਸੱਟ ਦਾ ਮੋਹਣੇ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਪਛਤਾਵਾ ਰਹਿਣਾ ਸੀ। ਗੁਰਦਾਵਰ ਪਹਿਲਵਾਨ ਵੀ ਉਸ ਵੇਲੇ ਉਥੇ ਸੀ। ਇਹ ਵਾਰਤਾ ਸੰਨ 1979-80 ਦੀ ਹੈ।

ਸਪੋਰਟਸ ਵਿੰਗ ਵਿਚ ਕਬੱਡੀ ਖੇਡਦਿਆਂ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਲਹਿੰਬਰ ਲੰਬਤ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਤੇ ਪੰਡੋਰੀ ਫੰਗੂਵਾਲ ਵਾਲਾ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਪੱਪੂ ਨਾਲ ਖਿਡਾਰੀ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਅਵਤਾਰ ਪੱਪੂ ਕਬੱਡੀ ਦਾ ਤਕੜਾ ਖਿਡਾਰੀ ਸੀ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚੋਂ ਡੀ. ਐਸ. ਪੀ. ਰਿਟਾਇਰ ਹੋਇਆ।

1984 'ਚ ਮੋਹਣਾ ਤੇ ਕਿਸ਼ਨ ਮਹਿੰਦਰ ਮੌਤ ਦੇ ਸੱਦੇ 'ਤੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਖੇਡਣ ਗਏ। ਇੰਗਲੈਂਡ ਜਾ ਕੇ ਨਾਮਵਰ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਮੈਚ ਲਾਏ। ਮੈਚ ਵੀ ਖੇਡਦਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਘਰ ਦੇ ਖਰਚੇ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਮਹਿੰਦਰ ਮੌਤ ਵਲੋਂ ਚਲਾਈ ਜਾਂਦੀ 'ਮੌਤ ਡੇਅਰੀ' ਉਤੇ ਉਹ ਤੇ ਲੁਧਿਆਣੇ ਵਾਲਾ ਮੇਜ਼ੀ

ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ 'ਚ ਦੁੱਧ ਪਾਉਣ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ। 1986 'ਚ ਮੋਹਣੇ ਦਾ ਛੋਟਾ ਭਰਾ ਮੇਜਰ ਵੀ ਮੌਤ ਨੇ ਕਬੱਡੀ ਖੇਡਣ ਇੰਗਲੈਂਡ ਸੱਦ ਲਿਆ ਸੀ।

1986 ਤੇ 87 'ਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਟੀਮ ਇੰਗਲੈਂਡ ਖੇਡਣ ਗਈ। ਧਾਵੀਆਂ 'ਚ ਮੋਹਣਾ, ਮੇਜ਼ੀ ਲੁਧਿਆਣਾ ਤੇ ਭੱਜੀ ਸਨ ਅਤੇ ਜਾਫੀਆਂ 'ਚ ਜਸਵੀਰ ਘੁੱਗੀ, ਸ਼ਿਵਾ ਅਮਲੀ, ਚੁੰਨੀ ਪੱਤਤ ਤੇ ਦੇਬੂ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਸਨ। 1987 'ਚ ਕਾਮਰੋਡਾਂ ਵਲੋਂ ਕਰਵਾਏ ਜਾਂਦੇ ਟੋਰਾਂਟੋ ਮੈਚ ਖੇਡਣ ਗਏ। ਰੋਡਾ ਪਹਿਲਵਾਨ ਵੀ ਨਾਲ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਵੈਨਕੂਵਰ ਜਾ ਕੇ ਵੀ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਖੇਡਿਆ।

1989 'ਚ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਲੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਖੇਡਣ ਗਏ। 1990 'ਚ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੀ ਟੀਮ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਖੇਡਣ ਗਿਆ। ਉਸੇ ਸਾਲ ਜਿਲਿਆਂ ਦੇ ਮੈਚ ਖੇਡੇ। ਸ. ਸਰਦੂਲ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਕੋਚ ਨੇ ਮਾਈਕ 'ਤੇ ਉਹਦੀ ਬੜੀ ਬੱਲੇ ਬੱਲੇ ਕਰਾਈ, "ਔਹ ਜਾਂਦੈ ਹੱਥ ਲਾ ਕੇ ਭੱਜਿਆ...ਮੇਰਾ ਸ਼ਾਗਿਰਦ...ਮੇਰਾ ਪੱਠਾ। ਮਾਣ ਹੈ ਮੋਹਣੇ 'ਤੇ...ਸ਼ਾਬਾਸ਼ ਜੁਆਨਾਂ...ਖਿੱਚੀ ਰੱਖ।"

ਪੁਰਾਣੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੀ ਵੀ ਉਹ ਬੜੀ ਕਦਰ ਕਰਦੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਬੋਲਾ ਪੱਤਤ, ਜਸਵੀਰ ਘੁੱਗੀ (ਮੌਤ ਦਾ ਭਤੀਜਾ), ਪ੍ਰੀਤਾ ਨਡਾਲਾ, ਜੀਤੀ ਖੇਰਾ, ਮਹਿੰਦਰ ਢੁਡੀਆਂ ਵਾਲਾ, ਵੀਰਾ ਚਮਿਆਰਾ,

ਬਾਬੇ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਚੰਗੀ ਖੇਡ, ਨਸਿਆਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਅਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਚੰਗੀਆਂ ਨਸੀਹਤਾਂ ਦੇਣੀਆਂ। ਮੋਹਣ ਸਿੰਘ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ 'ਚ ਕੋਚ ਸਰਦੂਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮਹਿੰਦਰ ਮੌਤ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹੱਥ ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਮੋਹਣਾ ਅਤੇ ਉਹਦਾ ਸਾਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਮਹਿੰਦਰ ਮੌਤ ਦੀ ਬਦੋਲਤ ਯੂ. ਕੇ. ਵਿਚ ਸੈਟਲ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਹ ਬੜਾ ਖੁਸ਼ ਕਿਸਮਤ ਸਮਝਦਾ ਹੈ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਮਾਂ ਅੰਕਲ ਮੌਤ ਨਾਲ ਗੁਜ਼ਾਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ।

ਮਹਿੰਦਰ ਮੌਤ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖੇਡ ਪ੍ਰੋਮੋਟਰਾਂ, ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਅਤੇ ਯਾਰਾਂ-ਬੋਲੀਆਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਮੋਹਣ ਸਿੰਘ ਮੋਹਣੇ ਦੀ ਇਹੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਲੱਬਾਂ ਇਕ ਹੋ ਜਾਣ। ਬੜੇ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਮੌਤ ਦਾ ਸਾਥੀ ਤੇ ਕਬੱਡੀ ਪ੍ਰੋਮੋਟਰ ਸ. ਸੁਰਜਨ ਸਿੰਘ ਚੱਠਾ ਦੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਸਲਾਮ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੁਖੀ ਹਿਰਦੇ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਹਿੰਦਰ ਮੌਤ ਬਣਨਾ ਬੜਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ, ਪਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ ਕਿ ਸਾਰੇ ਇਕੋ ਪਲੈਟਫਾਰਮ 'ਤੇ 'ਕੱਠੇ ਹੋ ਜਾਣ। ਮਹਿੰਦਰ ਮੌਤ ਨੂੰ ਇਹੀ ਸੋਚੀ ਸਰਧਾਂਜਲੀ ਹੋਵੇਗੀ।

ਪਿਤਾ ਸ. ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨਛੱਤਰ ਕੌਰ ਦਾ ਖਿਡਾਰੀ ਤੇ ਪਹਿਲਵਾਨ ਪੁੱਤ ਮੋਹਣਾ 1984 'ਚ ਕੋਟਲਾ ਨੇੜੇ ਕੁਲਾਰਾਂ ਦੀ

ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਦੇ ਬੰਧਨ 'ਚ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਗਿਆ। ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੇ ਦੋ ਬੇਟਿਆਂ ਦੀ ਦਾਤ ਬਖਸ਼ੀ। ਦੋਨੋਂ ਬੇਟੇ ਆਪੋ ਆਪਣੀ ਜਗ੍ਹਾ ਸੈਟ ਨੇ। ਭਰਾ ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ ਉਹਦੇ ਕੋਲ ਇੰਗਲੈਂਡ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਕਲੌਤੀ ਭੈਣ ਬਲਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਪਰਿਵਾਰ ਸਮੇਤ ਇਟਲੀ ਰਹਿ ਰਹੀ ਹੈ। ਮਾਤਾ ਨਛੱਤਰ ਕੌਰ ਜਿਲਾ ਕਪੂਰਥਲੇ ਦੇ ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਰਹਿ ਚੁੱਕੇ ਨੇ। ਚੰਗੀ ਸੂਝ-ਬੂਝ, ਉਚ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਹਰ ਪੱਖ ਨੂੰ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਰੱਖਦੇ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਇਹ ਅਹੁਦਾ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਐਮ. ਐਲ. ਏ. ਸ. ਰਘਵੀਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਾਂਝ ਹੈ। ਬਰਤਾਨੀਆ ਰਹਿੰਦਾ ਉਹ ਵੀ ਵਧੀਆ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜੀਅ ਰਿਹਾ। ਖੇਡ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਕੇ ਖੁਸ਼ ਰਹਿੰਦੈ, ਪਰ ਮੌਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਘਾਟ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੈ। ਸਲਾਮ ਹੈ ਮਹਿੰਦਰ ਮੌਤ ਵਰਗੇ ਇਨਸਾਨਾਂ ਨੂੰ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਬੱਡੀ ਨੂੰ ਉਚਾ ਚੁਕਣ ਲਈ ਕਾਲੇ ਸੰਘਿਆਂ ਦਾ ਨਾਂ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ 'ਚ ਰੌਸ਼ਨ ਕੀਤਾ।

ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਟੱਕਰਾਂ ਵੇਖਣ ਲਈ, ਗਰਾਊਂਡ ਦੁਆਲੇ ਲੋਕ ਬਹਿਣ ਲੱਗਦੇ। ਬੱਲੇ ਬੱਲੇ ਕਰਾ 'ਤੀ ਮੋਹਣ ਸਿੰਘ', ਉਚੀ ਉਚੀ ਲੋਕ ਕਹਿਣ ਲੱਗਦੇ। ਸਲਾਮਤ ਲੇਖਣੀ 'ਇਕਬਾਲ ਜੱਬੋਵਾਲੀਏ' ਦੀ, ਮਹਾਨ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕੋਫੀਆਂ ਕਲਮਾਂ ਨਾਲ ਪਾਉਣ ਲੱਗਦੇ।

ਚੱਡਾ, ਕੁੱਕੜ ਪਿੰਡ, ਮਿੰਠਾਪੁਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਨਾਮਵਰ ਟੀਮਾਂ ਨਾਲ ਖੇਡੇ।

ਆਈ. ਟੀ. ਆਈ. ਤਲਵਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਲੁਧਿਆਣੇ ਮੈਚਾਂ 'ਚ ਖੇਡਣ ਗਏ। ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੀ ਟੀਮ ਦੇ ਵੀ ਤਕੜੇ ਖਿਡਾਰੀ ਸਨ। ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਟੱਕਰਾਂ ਹੋਈਆਂ। ਸ. ਸਰਦੂਲ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਕੋਚ ਉਹਦੀ ਖੇਡ ਦਾ ਬੜਾ ਕਦਰਦਾਨੀ ਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਥਾਪੜਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਇਨਸਾਨ ਸੀ।

ਰਾਏਪੁਰ ਬੱਲਾਂ ਇਕ ਵਾਰ ਮੈਚ ਖੇਡਣ ਗਏ। ਜਿੱਤ ਦੀ ਆਸ ਨਾਲ ਰਾਏਪੁਰ ਬੱਲਾਂ

ਪਿੰਡ ਔਜਲੇ ਖੇਡਣ ਗਏ। ਔਜਲਿਆਂ ਦੀ ਤਕੜੀ ਟੀਮ ਨੂੰ ਬੜੇ ਜੋਰ ਨਾਲ ਜਿੱਤਿਆ ਤੇ ਵੱਡੇ ਇਨਾਮਾਂ ਨਾਲ ਮਾਣ ਖੱਟਿਆ।

1991 'ਚ ਉਹ ਆਪਣੇ ਨਾਨਕੇ ਪਿੰਡ ਦੁਸਾਂਝ ਕਲਾਂ ਖੇਡਣ ਗਿਆ। ਬੜੀ ਰੂਹ ਨਾਲ ਨਾਨਕੀ ਕਬੱਡੀ ਖੇਡੀ। ਦੋਹਰੇ, ਭਾਣਜੇ ਨੇ ਨਾਨਕਿਆਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਦੁਸਾਂਝ ਕਲਾਂ ਦੀ ਬੱਲੇ ਬੱਲੇ ਕਰਾਈ। ਇਨਾਮਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਕਰਨ ਆਏ ਪੱਦੀ ਜਗੀਰ ਵਾਲੇ ਪਹਿਲਵਾਨ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਸ. ਸੁਖਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਘੁੱਟ ਕੇ ਜੱਫੀ ਪਾਈ।

ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ ਦੀਆਂ ਘੜੀਆਂ

ਮਹਿੰਦਰ ਮੌਤ ਤੇ ਮੋਹਣਾ ਸੰਘਾ ਅਤੇ (ਐਨ ਸੱਜੇ) ਮਸੇਰ ਪੁੱਤ ਮੋਹਣਾ ਅਤੇ ਸਵਰਗੀ ਅਰਵਿੰਦਰ ਭਲਵਾਨ ਲੱਖਣ ਕੇ ਪੱਡੇ

ਚਾਰਲੀ ਚੈਪਲਿਨ ਦੀ ਆਖਰੀ ਫਿਲਮ 'ਲਾਈਮਲਾਈਟ'

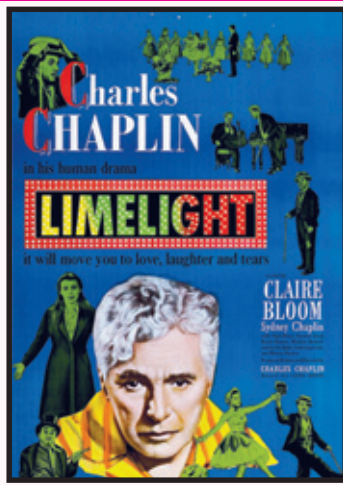
ਵਿਰਾਸਤ-ਏ-ਸਿਨੇਮਾ

ਡਾ. ਕੁਲਦੀਪ ਕੌਰ
ਫੋਨ: +91-98554-04330

ਡਾ. ਕੁਲਦੀਪ ਕੌਰ ਇਸ ਕਾਲਮ ਰਾਹੀਂ ਸੰਸਾਰ ਸਿਨੇਮਾ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਬਾਰੇ ਸੰਵਾਦ ਰਚਾ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਫਿਲਮਾਂ ਬਣਾਉਣਾ ਸਾਹ ਲੈਣ ਵਾਂਗ ਹੈ। ਐਤਕੀਂ ਸੰਸਾਰ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਚਾਰਲੀ ਚੈਪਲਿਨ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਲਾਈਮਲਾਈਟ' ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਚਾਰਲੀ ਚੈਪਲਿਨ ਨੇ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਸੁਰਾਂ ਦੀ ਸਾਰੰਗੀ ਉਤੇ ਆਪਣੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦਾ ਗਜ਼ ਫੇਰਿਆ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਚਾਰਲੀ ਚੈਪਲਿਨ ਦੀ ਆਖਰੀ ਫਿਲਮ 'ਲਾਈਮਲਾਈਟ' ਸਿਨੇਮਾ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਦੰਦ-ਕਥਾ ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਇੰਨਾ ਅਚੰਭਿਤ ਕਰ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਕਹਾਣੀ, ਕਿਰਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਨਾਲੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਸੋਚ ਤੇ ਬੌਧਿਕਤਾ ਤੋਂ ਰਸ਼ਕ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਫਿਲਮ ਬਣਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਤਾਂ ਚਾਰਲੀ ਚੈਪਲਿਨ ਆਪਣੀ ਫਿਲਮੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਫੇਡ ਹੋ ਰਹੀ ਲਾਈਮਲਾਈਟ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਅਸਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਵੀ ਅਨੇਕਾਂ ਦਵੰਦਾਂ ਤੇ ਵਿਸੰਗਤੀਆਂ ਵਿਚ ਘਿਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਅਕਤੂਬਰ 1952 ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਲੰਡਨ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸ਼ੋਅ ਸਮੇਂ ਇਸ ਦਾ ਪਰਦਾ ਉਠਣ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਨੇਹਾ ਮਿਲਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਸੂਰ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਜਲਾਵਤਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੀ ਰਿਲੀਜ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ ਬਦਲੇ ਹਾਲਾਤ ਕਾਰਨ ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ

ਉਘੇ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਚਾਰਲੀ ਚੈਪਲਿਨ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਲਾਈਮਲਾਈਟ' ਦਾ ਪੋਸਟਰ ਅਤੇ (ਸੱਜੇ) ਫਿਲਮ ਦੇ ਇਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਵਿਚ ਚਾਰਲੀ ਚੈਪਲਿਨ ਅਤੇ ਅਦਾਕਾਰਾ ਕਲੇਅਰ ਬਲੂਮ।

ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਣਾ ਪਿਆ।

ਇਸ ਫਿਲਮ ਬਾਰੇ ਦੂਜੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੱਲ ਇਹ ਹੋਈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਜਲਾਵਤਨੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅਮਰੀਕੀ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਉਸ ਦੀ ਫਿਲਮ ਦੇ ਡਿਸਟ੍ਰੀਬਿਊਟਰਾਂ ਅਤੇ ਸਿਨੇਮਾ ਮਾਲਕਾਂ ਨੇ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਸਿਨੇਮਿਆਂ ਵਿਚ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਲਮ ਰਾਤੋ-ਰਾਤ ਬਕਸਿਆਂ ਵਿਚ ਬੰਦ ਹੋ ਗਈ। ਅਜੀਬ ਗੱਲ ਇਹ ਵੀ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਵੀ ਅਸਲ ਵਿਚ ਅਸਫਲ ਹੀਰੋ ਅਤੇ ਅਸਫਲ ਬੈਲੇ ਡਾਂਸਰ ਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਹ ਲਗਭਗ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੇ ਕੈਰੀਅਰ ਦੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਨੀਵੀਆਂ ਖਾਈਆਂ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦਾ ਸਫਰ ਹੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਅਨੋਖਾ ਅਤੇ ਦਿਲਚਸਪ ਹੈ।

ਇਹ ਫਿਲਮ ਚਾਰਲੀ ਚੈਪਲਿਨ ਦੇ ਦਿਲ ਦੇ ਇਸ ਲਈ ਵੀ ਨੇੜੇ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਪੰਜ ਪਰਿਵਾਰਕ ਜੀਆਂ ਨੇ ਅਦਾਕਾਰੀ ਕੀਤੀ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਕਈ ਹੋਰ ਜੀਆਂ ਨੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਲਮ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਵੀ ਲੀਹ ਤੋਂ ਹਟ ਕੇ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਲੰਮੀਆਂ ਗੱਲਾਂ-ਬਾਤਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦਿਆਂ ਹੈਰਾਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇੰਨਾ ਸਮਾਂ 'ਮੁਕ' ਫਿਲਮਾਂ 'ਤੇ ਰਾਜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਚਾਰਲੀ ਚੈਪਲਿਨ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸਣ ਅਤੇ ਸੁਣਾਉਣ ਲਈ ਇੰਨਾ ਕੁਝ ਕਿਵੇਂ ਬਚਿਆ ਪਿਆ ਸੀ!

ਇਹ ਫਿਲਮ ਹਰ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਚਾਰਲੀ ਚੈਪਲਿਨ ਦੀ ਸੰਜੀਦਗੀ ਅਤੇ ਬੌਧਿਕਤਾ ਉਪਰ ਮੋਹਰ ਲਗਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਜਿਉਂ-ਜਿਉਂ ਫਿਲਮ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਅੱਗੇ ਵਧਦੀ ਹੈ, ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਮਸਖਰੇ ਤੇ ਕਾਮੇਡੀ-ਕਿੰਗ ਵਾਲਾ ਬਿੰਬ ਟੁੱਟਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਬਾਰੇ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਉਂ ਸੋਚਣ ਦੀ ਸੂਰ ਉਚੀ ਹੁੰਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਫਿਲਮ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਉਹਦੇ ਲਈ ਉਹਦੀ ਆਪਣੀ ਸਫਲਤਾ ਅਤੇ ਕਮੀਆਂ ਬਾਰੇ ਵਿਗਾਰਕ ਤੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਖੁਦ ਨਾਲ ਸੰਵਾਦ ਕਰਨ ਵਾਂਗ ਸੀ। ਲਾਈਮਲਾਈਟ ਦਾ ਫੇਡ ਹੋਣਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰਤਾ ਦਾ ਅਹਿਮ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਮੁਨਕਰ ਹੋਣਾ ਸੰਭਵ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਅਸਲ ਮਸਲਾ ਤੁਹਾਡਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਪ੍ਰਤੀ ਸਮਰਪਿਤ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਇਕਲੌਤਾ ਸੱਚ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਲਾਕਾਰ ਜਾਂ ਆਮ ਬੰਦੇ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਤੈਅ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਨੁਕਤਿਆਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਰਾਹੀਂ ਚਾਰਲੀ ਚੈਪਲਿਨ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਸਫਲ ਜਾਂ ਅਸਫਲ ਹੋਣ, ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਸੁਫਨਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਕਲਾ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰਨ ਬਾਰੇ ਚੀਰ-ਫਾੜ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਅੰਤਿਮ

ਸੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਜਿਊਣਾ ਹੈ, ਇਸ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਾਬਤ-ਸਬੂਤ ਨਿਕਲਣਾ ਹੈ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਤੋਰ ਇੰਨੀ ਲਗਾਤਾਰ ਅਤੇ ਬੇਰੋਕ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਵਿਚ ਬੰਦੇ ਦੀ ਹੋਂਦ ਕਿਣਕਾ ਮਾਤਰ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਕਿੱਥੋਂ ਆਏ ਹਾਂ? ਇੱਥੇ ਕੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ? ਅਸੀਂ ਅੱਗੇ ਕਿੱਥੇ ਜਾਣਾ ਹੈ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਸਾਡੀ ਹੋਂਦ ਲਗਾਤਾਰ ਦੁਜਿਆਂ ਨਾਲ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੱਧਰਾਂ 'ਤੇ ਟਕਰਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਜ਼ਰੀਆਂ ਸਾਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਘੜਦਾ ਹੈ? ਇਸ ਘਾੜਤ ਵਿਚੋਂ ਅਸੀਂ ਕਿੰਨੇ ਖਾਲਸ ਜਾਂ ਖਰੇ ਹੋ ਕੇ ਨਿੱਤਰਦੇ ਹਾਂ, ਇਹ ਨੁਕਤਾ ਮਨੁੱਖੀ ਹੋਂਦ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਇਸ ਫਿਲਮ ਦਾ ਤਾਣਾ-ਬਾਣਾ ਪ੍ਰੇਮ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਇਰਦ-ਗਿਰਦ ਬੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਸਾਧਾਰਨ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਅਸਹਿਜ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਝਾਤੀ ਮਾਰਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਦੀ ਸੂਰ ਇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਤ

ਜ਼ਿਆਦਾ ਔਖੀਆਂ ਘੜੀਆਂ ਵੀ ਆਖਰਕਾਰ ਗੁਜ਼ਰ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਬੱਸ, ਆਪਣਾ ਸਿਦਕ ਤੇ ਇਮਾਨ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਿੱਸਾ ਚਾਰਲੀ ਚੈਪਲਿਨ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਅਤੇ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਕਲਾਕਾਰ ਬਸਟਨ ਕੀਟਨ ਦੇ ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਰੋਲ ਕਰਨ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਅਤੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬਾਰੇ ਸਾਰਾ ਹਾਲੀਵੁੱਡ ਜਾਣੂ ਸੀ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਦੌਰਾਨ ਇੱਕ ਦਿਨ ਚਾਰਲੀ ਚੈਪਲਿਨ ਕੋਲ ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਸਹਾਇਕ ਅਦਾਕਾਰ ਵਜੋਂ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਆਇਆ। ਉਹ ਇਸ ਨਾਮ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਦੰਗ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਚਾਰਲੀ ਚੈਪਲਿਨ ਦੇ ਮੂੰਡੇ ਨੇ ਇੱਕ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੌਰਾਨ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਚਾਰਲੀ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਆਪਣਾ ਰੋਲ ਕੱਟ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਲੰਮੀ ਕੀਤਾ ਬਲਕਿ ਉਸ ਨੇ ਗੱਲਾਂ-ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਮਜ਼ਾਕੀਆਂ ਵੰਗ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਆਪਣੇ ਵੰਗ ਨਾਲ ਲਿਖਣ, ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇੱਕ ਕਲਾਕਾਰ ਦੀ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਹਾਨਤਾ ਹੋਰ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ?

ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਅਤੇ ਆਖਰੀ ਫਿਲਮ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਿਨੇਮਾ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਮੂਕ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ ਦੋ ਮਹਾਰਾਜੇ ਇਕੱਠੇ ਸਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਨਾਲ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁੰਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਮੁਤਾਬਿਕ ਚਾਰਲੀ ਚੈਪਲਿਨ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਨੌਜਵਾਨ ਬੈਲੇ ਡਾਂਸਰ ਨੂੰ ਮੁੜ ਤੋਂ ਜਿਊਣ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਫਿਲਮ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਮਕਾਲੀ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਭਰ ਉਸ ਨਾਲ ਸਖਤ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਰਹੇ ਬਸਟਨ ਕੀਟਨ ਨੂੰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਨਵਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਲਾ ਦੀ ਹੀ ਸਾਰਥਿਕਤਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਕੁੱਲ ਸਰਮਾਇਆ ਹੋ ਨਿਬੜਦਾ ਹੈ।

ਚਾਰਲੀ ਚੈਪਲਿਨ ਦੀ ਅਹਿਮ ਫਿਲਮ ਫਿਲਮ 'ਲਾਈਮਲਾਈਟ' ਦੇ ਦੋ ਹੋਰ ਦ੍ਰਿਸ਼।

ਅਰਬ-ਪਤੀ ਬਣਿਆ ਰਾਹਤ ਫਤਿਹ ਅਲੀ ਖਾਨ

ਗਾਇਕ ਰਾਹਤ ਫਤਿਹ ਅਲੀ ਖਾਨ ਦੇ ਗੀਤ 'ਜ਼ਰੂਰੀ ਬਾ' ਨੂੰ ਯੂਟਿਊਬ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਅਰਬ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਗਾਣਾ ਛੇ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਲੀਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਅਦਾਕਾਰਾ ਗੌਹਰ ਖਾਨ ਅਤੇ ਅਦਾਕਾਰ ਕੁਸ਼ਾਲ ਟੰਡਨ 'ਤੇ ਫਿਲਮਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਰਿਐਲਟੀ ਸ਼ੋਅ 'ਬਿੱਗ ਬੌਸ 7' ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਮਗਰੋਂ ਕਾਫੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਅਸਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਵੀ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਆ ਗਏ ਸਨ। ਇਹ ਗਾਣਾ ਸੰਗੀਤ ਐਲਬਮ 'ਬੈਕ 2 ਲਵ' ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ ਜੋ ਜੂਨ 2014 ਵਿਚ ਸੰਸਾਰ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਵਕਤ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਭਰਵਾਂ ਹੁੰਗਾਰਾ ਸੀ। ਨਾਲ ਹੀ ਇਸ ਅਦਾਕਾਰ ਜੋੜੀ ਦੀ ਚਰਚਾ ਹਰ ਗਲੀ, ਹਰ ਕੁਝੇ ਅੰਦਰ ਹੋਈ ਸੀ।

'ਯੂਟਿਊਬ' ਤੇ ਇਸ ਗਾਣੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਰਬ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦੇਖੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਰਾਹਤ ਫਤਿਹ ਅਲੀ ਖਾਨ ਬੇਹੱਦ ਖੁਸ਼ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ

ਨੇ ਗੀਤ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪੂਰੀ ਟੀਮ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਟੀਮ ਵਿਚ ਗੀਤਕਾਰ ਖਲੀਲ-ਉਰ-ਰਹਿਮਾਨ ਕਮਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਗਾਇਕ ਰਾਹਤ ਫਤਿਹ ਅਲੀ ਖਾਨ ਅਤੇ (ਸੱਜੇ) ਗਾਣੇ 'ਜ਼ਰੂਰੀ ਬਾ' ਦੀ ਵੀਡੀਓ ਦੀ ਇਕ ਝਲਕ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਗੀਤ ਨੂੰ ਖੂਬਸੂਰਤ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਹਿੱਟ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਗੀਤ ਵਿੱਚ ਗੌਹਰ ਖਾਨ ਅਤੇ ਕੁਸ਼ਾਲ

ਟੰਡਨ ਦੀ ਸਕਰੀਨ ਕੈਮਿਸਟਰੀ ਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਪਸੰਦ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਗਾਇਕ ਰਾਹਤ ਅਲੀ ਖਾਨ ਅੱਜ ਸੰਗੀਤ

ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਨਾਂ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਜਨਮ 9 ਦਸੰਬਰ 1974 ਨੂੰ ਕੱਵਾਲਾਂ ਅਤੇ ਕਲਾਸੀਕਲ ਗਾਇਕਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਫੈਸਲਾਬਾਦ (ਲਹਿੰਦਾ ਪੰਜਾਬ) ਵਿਚ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਦੇ ਅੱਬਾ ਦਾ ਨਾਂ ਫਾਰੂਖ ਫਤਿਹ ਅਲੀ ਖਾਨ ਅਤੇ ਦਾਦੇ ਦਾ ਨਾਂ ਫਤਿਹ ਅਲੀ ਖਾਨ ਹੈ। ਮਿਸਾਲੀ ਕੱਵਾਲੀ ਗਾਇਕ ਨੁਸਰਤ ਫਤਿਹ ਅਲੀ ਖਾਨ ਉਸ ਦਾ ਚਾਚਾ ਸੀ। ਰਾਹਤ ਨੇ ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਹੀ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਰੰਗ ਦਿਖਾਉਣਾ ਆਰੰਭ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਹ ਨੌਂ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਹਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਰਾਂ ਲਾਈਆਂ। ਇਹ ਉਹਦੇ ਦਾਦੇ ਦੀ ਬਰਸੀ ਦਾ ਮੌਕਾ ਸੀ। 15 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੱਕ ਅੱਪੜਦਿਆਂ ਉਹ ਨੁਸਰਤ ਫਤਿਹ ਅਲੀ ਖਾਨ ਦੀ ਟੀਮ ਦਾ ਸਰਕਰਦਾ ਮੈਂਬਰ ਬਣ ਗਿਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਤਾਂ ਚੱਲ ਸੇ ਚੱਲ, ਉਹ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਪੌਡੇ ਚੜ੍ਹਦਾ ਗਿਆ।

-ਆਮਨਾ ਕੌਰ

Golden State Realty

Real Estate and Loans
Under One Roof

ਘਰਾਂ ਦੀ ਵਧੀਆ ਡੀਲ ਤੇ ਘਟ ਤੋਂ ਘਟ ਵਿਆਜ ਦਰਾਂ 'ਤੇ ਲੋਨ ਲੈ ਕੇ ਦੇਣ ਲਈ ਮਸ਼ਹੂਰ

Selling Homes from Gilroy to Sacramento, CA

Call us before visiting new model homes to save big time.

Time to buy
new home in
Tracy,
Manteca,
Lothrop and
Stockton

Hot Listing in San Jose, CA

288 S 12th Street,
San Jose, CA 95112
3 Bedrooms 3 Bathrooms
Living Area: 1602 Sq. Ft.
Lot Size 6560 Sq. Ft.
Asking: \$1,199,000

ਪਿਛਲੇ 33 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਬਿਜਨਸ ਵਿਚ
ਭਰਪੂਰ ਸਹਿਯੋਗ ਲਈ ਸਮੂਹ
ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ

Pinnacle Award Winner 2014, 2015, 2016 & 2017
Grand Master Award Winner 2012, 2013, 2018 & 2019

Call for Listing Special 2021

Ph: 510-304-9292 or 408-666-8279

Anmol Singh Gill
REALTOR
Bre. # 02062952

Jaswinder (Jassi) Gill
M.Sc (PAU)
CA BRE# 00966763
Broker/Owner/Notary

Harjot Singh Gill
REALTOR
Bre. # 02036421
Ph: 408.413.8350

Rakesh Pabla
REALTOR
Lic no: 01507068
Ph: 408.531.5464

Fremont Office: 86 Pilgrim Loop, Fremont CA 94539

Tel: 510-440-9292

Visit us @ www.jassigill.com
for hot listings

1. 83 Shenado Place,
San Jose, CA 95136
2. 273 Granville Ct.
San Jose, CA 95139
3. 139 Vivid Lane,
Hayward, CA 94544
4. 315 Crest Dr.
San Jose, CA 95127

Recent Sales

5. 27471 Ponderosa Ct.
Hayward, CA 94545
6. 27659 Persimmon Dr.
Hayward, CA 94544

7. 3121 Jerrold Zanzi Ln.,
Tracy, CA 95377
8. 188 Briarwood Dr.,
Hayward, CA 94544

9. 13028 Water Street,
San Jose, CA 95111
10. 4563 Wheeler Dr.,
Fremont, CA 94538
11. 8804 Bryden Way,
Sacramento, CA 95826
12. 4096 Partridge Dr.,
San Jose, CA 95121

Market is hot. Do not wait any more to buy home of your dreams. There are multiple offer situations on all under market homes. Act now before it is too late. Master of winners in multiple offer situation is waiting for your call.

Purchase Loan and Refinance

15 & 30 Yr Fixed Rates Are Still Better!!! Refinance Now At Zero Cost

Call Sukhveer (Sukhi) Gill Ph: 510-207-9067

DHMS, Loan Broker

CABRE Lic.#01180969
NMLS# 352095

We support Farmers

ਆਓ, ਕਿਸਾਨੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਲਈ ਜੁਝ ਰਹੇ ਕਿਰਤੀਆਂ-
ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਕਰੀਏ ਅਤੇ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ 'ਚ ਆਪਣਾ ਬਣਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਈਏ

